

Georg Palmgren

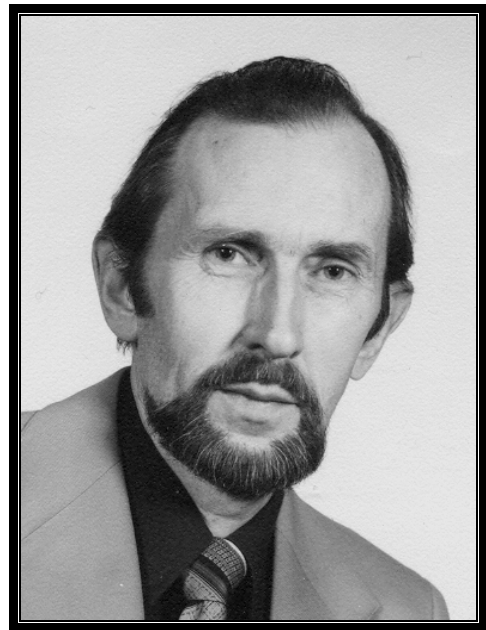
Stadsingenjörer i Luleå

1864 – 1984

Från den förste till den siste

J. E. Nyström

Georg Palmgren

Föreningen Norrbottens Lantmäterimuseum

Georg Palmgren

Stadsingenjörer i Luleå

”Från den förste till den siste”

**Om stadsingenjörer och stadsingenjörskontoret
i Luleå under åren 1864 - 1984**

Utgiven av Föreningen Norrbottens lantmäterimuseum år 2006

Förord

Under slutet av 1980-talet arbetade jag med att sammanställa jag en skrift om stadsmätning i Luleå under åren 1864 – 1984. På grund av den omorganisation som blev följden av att lantmäteriet tog över stadsmätningens verksamhet från den 1 juli 1984 blev det inte tid att slutföra arbetet. För att ändå redovisa något av materialet gav jag år 1992 ut en första del som omfattade tiden 1864-1929, (*"Stadsingenjörer i Luleå , del 1 1864-1929"*). Förhoppningen var att senare kunna fullfölja arbetet med att även beskriva tiden fram till 1984. Först nu har jag, på ålderns höst och medan jag ännu har hälsan, tagit ett krafttag för att slutföra verket.

Det blir en genomgång av tiden från år 1864 och framåt med biografier över mina företrädare som stadsingenjörer och något om verksamheten under dessa år. Huvuddelen av boken behandlar dock min egen tid som stadsingenjör och distriktslantmätare från år 1966 och fram till pensioneringen år 1993. Dessutom finns förteckningar över den

personal som varit anställd vid kontoren och en hel del annat material.

En stor del av texten består av återgivande av protokoll från stadsfullmäktige och drätselkammaren mm. Språket kan därför verka något krystat och byråkratiskt. Men även detta ger en bild av tjänstemännens vardag.

Underrubriken *"Från den förste till den siste"* syftar på att J E Nyström blev stadens förste stadsingenjör år 1864 och att jag själv kom att bli den siste kommunale tjänstemannen med den titeln.

Boken är framställd med enkla medel och bildkvaliteten är därför inte alltid den bästa. I första hand är den kanske intressant för den personal som under åren arbetat vid kontoret, men förhoppningsvis även för andra som är intresserade av hur en kommunal förvaltning har utvecklats.

Boken skall också ses som en hyllning till mina företrädare och till alla dem som under årens lopp medverkat till att "kartlägga" Luleå.

Luleå i mars 2006

Georg Palmgren

Stadsingenjör

Arbetsuppgifterna för den kommunalt anställda stadsingenjören har varierat under åren. Den första tiden var det mest fråga om att medverka vid upplåtelse av tomter och vretar genom att staka ut områden och upprätta kartor. En uppgift som väl passade lantmätare och kartografer.

Till stadsingenjörens arbetsuppgifter hörde också att föra kartor över områden inom stadsplanen och att upprätta jordeböcker över stadens mark

Kring sekelskiftet kom arbetet mer och mer att handla om att upprätta planer för vatten- och avloppsledning och att sköta gatuunderhållet. I Luleå förekom även omfattande kajbyggnader. Det fanns även förslag att stadsingenjören skulle bli chef för det blivande elektricitetsverket.

Stadsingenjörens arbete kom alltså att i stor utsträckning avse projektering av kommunaltekniska anläggningar och att vara arbetsledare för de löpande arbetena.

I många mindre och medelstora städer anställde man nu ingenjörer med examen från väg- och vattenbyggnadslinjerna vid Kungl Tekniska Högskolan eller Chalmers. För att även kunna handlägga

tomtmätningar fordrades att stadsingenjören skaffade sig s.k. mätningmannakompetens.

Stadsingenjören kom under mitten av 1900-talet att vara chef för vad som man oftast kallade byggnadskontor. Titeln kunde vara byggnadschef eller gatuchef. Handläggningen av geodetiska mätningar och tomtmätningar samt förande av fastighetsregistret kunde anförtros någon anställd ingenjör som ägde mätningmannakompetens.

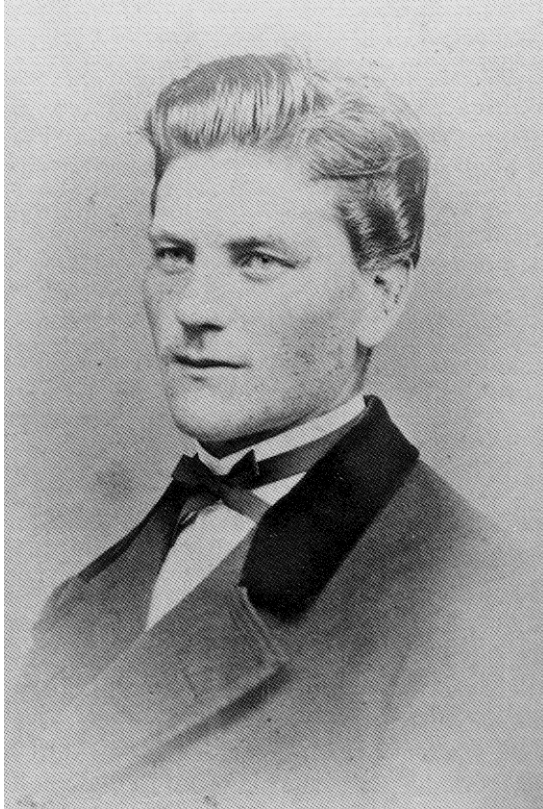
Från 1960-talet blev det allt vanligare att fastighetsbildningsfrågorna fick ökad betydelse och att stadsingenjörskontoren bröts ut ur byggnadskontoren och bildade en egen kommunal förvaltning.

Under dessa år blev det viss konkurrens mellan de kommunala stadsingenjörskontoren och lantmäteriet, som ville ta över all fastighetsbildning. Efter många år av utredningar och omorganiseringer slutade det med att det numera är tillåtet både med kommunala och statliga fastighetsbildningsmyndigheter.

I Luleå kommun tog lantmäteriet över verksamheten vid kommunens stadsingenjörskontor redan år 1984. Mer om detta kan Du läsa om längre fram.

Johan Erik Nyström Luleås förste stadsingenjör 1864-1871

År 1862 kom en ny författning som innebar att Luleå skulle styras av stadsfullmäktige i stället för som tidigare borgmästare och råd. Ärenden till stadsfullmäktige skulle beredas av en drätselkammare.

Förslag till ordnande av förhållandet mellan den fasta och lösa befolkningen i Norrbotten

Förste lantmätaren J. E. Nyström var som ledamot av landstinget och riksdagens första kammare starkt engagerad i samhällsfrågorna. Som exempel på på detta återges här hans förslag från år 1868 till hur man skulle kunna lösa den bekymmersamma arbetslöshetssituationen i Norrbotten.

"Den närvarande tidens tryckande bekymmer; farhågorna för framtiden, som hotar med arbetslöshet för en icke ringa del av befolkningen; den betungande fattigvården, som utsuger den skattdragande, med skulder till en del redan kämpande jordbrukare, och svårigheterna att på ett tillfredsställande sätt lösa de invecklade förhållandena, torde mana hvar

I Luleå började den nya ordningen ett fungera från år 1864 och till stadsfullmäktiges ordförande valdes **Johan Erik Nyström**.

J. E. Nyström var född i Alvik den 1 mars 1822. Han var äldst av elva syskon och fick tidigt hjälpa fadern i jordbruket. Efter konfirmationen arbetade han i tre år som skrivare hos häradshövding L. O. Boström i Gammelstad, men beslöt sig sedan för att bli lantmätare.

Efter lantmäterieexamen blev han år 1849 vice kommissionslantmätare i Norrbottens län. År 1857 blev han styresman för avvittringsverket inom länet och år 1860 utnämndes han till förste lantmätare.

Nyström hade, förutom posten som stadsfullmäktiges och byggnadsnämndens ordförande, även flera andra kommunala uppdrag, bl.a. som stadsingenjör.

Stadsingenjörsbefattningen var på denna tid ingen syssla som var avlönad av staden. Troligen var det i första hand fråga om att vara magistraten och tomtägarna behjälplig med tomtkartor och arealintyg mm.

År 1872 avsade sig J. E. Nyström befattningen som stadsingenjör och efterträddes av Erik Rudolf Waldenström.

J. E. Nyström var även landstingsman och valdes år 1879 in i riksdagens första kammare. Han avled under riksdagsarbetet i Stockholm den 23 februari 1889, nära 67 år gammal. Han var gift med Teresia Eleonora von Hedenberg, dotter till landshövdingen i Norrbotten Carl August von Hedenberg.

och en, som för länets utveckling och förkofran hyser uppriktiga önskningsar, att i sin mån söka verka för detta ändamåls vinnande. Af denna orsak har äfven jag velat lemna ett bidrag till frågans utredning och jag har ansett mig kunna göra det så mycket hellre, som jag genom bördan tillhör den klass, hvars framtida bestånd nu betänkligt hotas, och uppvext i förtrolig beröring med förhållandena vid ett mindre hemmansbruk, samt sedermera i min egenskap af landtmätare under en tid af 25 år handlagt arbeten, som hafva det närmaste samband med jorden, hvarjemte mitt deltagande i fördelningen och förvaltningen af de bidrag, som den enskilda välgörenheten sammanskjutit för den nuvarande nödens lindrande i länet, varit egnadt att rikta en bitter erfarenhet. Utan afbidan på hvad andra må hafva att anföra för samma ändamåls vinnande har jag derföre velat yttra några ord ju förr desto hellre, synnerligast som tillståndet icke medgifver något uppskov.

Alla underrättelser från länets skilda delar äro nemligen af den beskaffenhet att Norrbotten gestaltar sig till att blifva ett stort fattighus. Staten har som gåfva för denna vinter lemnat omkring 60.000 rdr och som lån 600.000 rdr, hvarjemte enskiltas bidrag uppgå till den betydliga summan af omkring 300.000 rdr. Oaktat så ansefliga bidrag har fattigvården, som äfven under goda år oupphörligen ökat sig, för detta år kräft en summa af 100- till 120.000 rdr. Inom Piteå socken med 13.000 innevånare har fattigvården erfordrat 23.000 rdr och inom andra kommuner inom länet hafva bidragen till fattigvården uppgått till jmförelsevis liknande belopp, och annorlunda kan det icke vara, då socknar finnas, der den lösa befolkningen, som till största delen är utan arbete och tillgångar, utgör mer än hälften, samt i allmänhet i länet mer än 1/3, eller 25.000 innevånare, af folkmängden, och då fattigvården i vissa socknar redan uppgår till 10 gånger beloppet af allmänna bevilningen.

Orsakerna till ett så betänkligt tillstånd äro flerfaldiga. Det är icke blott missvext och svaga skördar, som man får tillskrifva det rådande betrycket. Svårigheten att fästa vid jordbruket äfven den lösa befolkningen och att derigenom, och i öfrigt uppdrifva och ordna detsamma på ett mera betryggande sätt, har till icke ringa del vållat den bekymmersamma ställningen. Den ringa utveckling som jordbruket således vunnit, härleder sig följaktligen från mera lockande näringsgrenar. Skogsafverkning och trävaruörelsen hafva i första rummet tillvunnit sig synnerligast den lösa befolkningens uppmärksamhet och dragit till sig många för jordbruket behöfliga armar. Skogarne hafva onekligen gifvit många tusen personer sysselsättning och varit en källa till goda biförtjenster, samt böra, ändamålsenligt anlitate, fortfarande blifva det. Men denna källa har visat sig vara icke outtömlig, den är underkastad många växlingar och tillfälliga rubbningar, som menligt påverka på befolkningens näringslif. Dessutom hafva de rikliga förtjenster, som denna binäring under några föregående gynnsamma år beredd befolkningen, icke haft någon varaktighet eller i allmänhet blifvit använda på ett fruktbargörande sätt, t.ex. genom jordbrukets förbättring, utan hafva till stor del förlösats på många onyttiga saker i mat, dryck och kläder. Låtom oss blott erinra oss hvilka tillgångar den enda artikeln kaffe medtagit. Man får antaga, att minst två tredjedelar af länets innevånare druckit kaffe. Antages förbrukningen deraf till två koppar om dagen på hvarje person och beräknas hvarje kopp med socker och grädda till endast en skilling eller 2 öre, så uppstår en summa af **sjuhundratrettio tusen** riksdaler årligen, eller för fem år nära **4 millioner** rdr. För ett hushåll af 4 personer, som dricka två koppar kaffe om dagen, uppgår kostnaden för blott denna artikel efter nämnde låga beräkning till 60 rdr årligen. Men med dessa penningar skulle mången kunnat bestrida sina utskylder, för hvilka nu kanske blifvit utpantad hans enda häst eller hans övärderliga kor, som stundom på auktion säljas bort för halftva värdet, ofta derunder.

Om således det är svårt för jordbrukaren att endast för sig och sin familj vinna utkomst, ökas dessa svårigheter i högsta grad genom den börda som inhyseslasten eller den s.k. lösa befolkningen lägger på honom. Näringsverksamheten i länet är för närvarande icke så stor, att den kan sysselsätta hela denna klass; jernverksindustrien är neblig, sågverksörelsen inskränkt, skeppsbygget har ännu icke hemtat erforderliga krafter, inga större arbetsföretag äro ävägabragda eller att motse; äfven om årets skörd blir god, är jordbrukaren för mycket skuldsatt för att kunna använda den lösa befolkningens arbetskrafter,

och skulle äfven denna befolkning kunna draga sig fram öfver sommaren, står den dock utblottad på allt, jag äfven på kläder, för den stundande vintern. Men denna talrika klass måste dock lefva även den. Frågan är, huru detta skall tillgå. Man hör väl yttras, att de som icke kunna lefva härstädes, få utvandra till Amerika eller till andra län i Sverige, men huru skola de komma till Amerika? Dertill fordras icke små tillgångar, och om de begifva sig till andra län, blir följden att de återsändas, kanske med fångskjuts, hvars kostnad sedermera skall uttagas af de kommuner, hvarifrån de komma. I intetdera fallet låter sig således denna utväg tillgripas. Det folk som finnes i länet måste der förblifva och är der ock behöfligt, ty länet kan föda ännu flera menniskor än som nu finnas, blott dess naturtillgångar tillgodogöras. Dertill fordras dock omtanke, arbete och endräktig samverkan mellan jordegaren och inhysingen. Denna samverkan måste grunda sig på öfvertygelsen om behöfligheten af hvarandra och om omöjligheten för någondera att kunna existera utan med vilkor att de stödjä hvarandra. Hemmansegaren vet att den redan olidliga fattigvårdstungan till stor del kommer från inhysingarnes öfverhandtagande och att en ytterligare tillökning i fattigskatt icke blir möjlig att bära. Jordbrukaren bör äfven veta, att hans jord behöfver förbättras, och att de krafter som dertill äro erforderliga synnerligast under den korta sommartiden endast kunna erhållas från inhysingarne. Den oginhet, det förfång och de oförätter, hvartill inhysingarne under bättre tider kunnat göra sig skyldiga, måste därför af jordegaren lemnas i djup glömska, så mycket hellre som afståndet mellan hemmansegare och inhysing eller fattighjon i dessa tider ej är stort, då en hemmansegare kan bli **inhysing** om han anstränges blott för en ringa summa, och **fattighjon** när arbete för honom derefter saknas. Å andra sidan måste inhysingen betänka, att om jordegaren blir så utsugen, att han icke vidare förmår lemna arbete och bidrag till fattigvården, blir det inhysingen som derigenom lemnas åt sitt öde, och om denne icke är villig att förrätta det arbete som hjudes honom, har hvarken den enskilde eller samhället någon skyldighet att föda honom, utan måste han svälta ihjäl. Man bör kunna hoppas, att begges sunda förstånd skall vara verksamt till förekommande af sådana ytterligheter.

Det har länge varit fråga om, huru inhysingarne skulle kunna fästas vid jorden. Man har ansett att inrättandet af jordtorp, vare sig genom jordafsöndringar eller på annat sätt, skulle i väsentlig mån afhjelpa det beklagliga tillståndet. Om hemmansegaren uppläte jordlotter åt inhysingen mot dagsverksskyldighet, skulle jordegaren hafva den fördelen, att det af honom sjelf brukade egoområdet kunde förbättras meddelst de förökade dagsverken som inhysingen utgjorde, under det att torpet äfven blefve uppodlat. Inhysingen skulle å sin sida blifva fästad vid jorden och deraf erhålla bidrag till sin utkomst. Men oaktat en sådan inrättning i sig sjelf är god har den dock icke vunnit någon större tillämpning i länet. Orsakerna dertill äro tydliga. Dels äro hemmanen i allmänhet för litet uppodlade för att hemmansegarne skulle kunna lemna odlad jord åt torparen, dels äro inhysingarne icke heller i den belägenhet, att de kunna reda sig under den första tiden, om uppbyggnad af odlad, ehuru odlingsbar mark måste försiggå. Dessutom finnes äfven obenägenheten hos

mången jordegare mot torpinrättningen, för det ohägn i skog och mulbete, som han af torparen befarrar, äfvensom af den orsaken, att hemmansegaren anser sig behöfva jorden för sina barn, samt att inhysingen är urståndsatt att kontant erlægga den köpeskilling som jordegaren fordrar.

Oaktat de svårigheter, som förefunnits mot jordtorp och jordafsöndringar, hafva likväl några sådana kommit till stånd. Men då man betänker huru oerhört stort antalet af inhysingar är, kommer man lätt till insigt om, att det hittills vanliga sättet för ävägbringade af torp icke är tillfredsställande. Torpens antal i jemförelse med inhysingarnas antal äro mycket oansenligt. Andra medel att komma till målet måste således anlitas, och ett sådant finnes som enligt mitt förmenande med stor lätthet låter verkställa sig, på samma gång som det öppnar utsigt till fördelar för både jordegare och inhysingar.

Det är hvar och en bekant, att hemmanen för närvarande äro i lågt pris och då de försäljas på auktion knappast betäcka hypoteksföreningens in-teckningar. Om kommunen beslöte sig för att inköpa ett visst antal hemman och belåna dem i samma förening, skulle således köpesumman endast genom amortering under en tid af omkring 40 år behöfva erläggas. Dessa hemman skulle sedermera uppdelas i torp till den omfattning, att omkring $\frac{1}{2}$ tunna kunde ut-sås och äng finge afbergas för en ko samt andel lemnades i odlingsmark, med rätt till skog och mulbete. Dessa torp skulle lemnas till ordentliga och flitiga inhysingar emot dagsverksskyldighet till byamännen. Om man antager att inom en kommun med 9.000 innevånare 3.000 personer höra till den lösa befolkningen, så måste man vara betänkt på utvägar till utkomst för detta stora antal. Detta skulle till icke liten del kunna ske derigenom, att kommunen i olika byar inköpte tillsammans t.ex. 25 hemmansdelar af ungefär 1/16 mantal hvardera eller deremot svarande större heman. Dessa kunde sannolikt inköpas för tillhoppa omkring 30.000 rdr, och öfverhufvud taget sönderdelas i 200 torplägenheter och upplåtas till lika många inhysesfamiljer emot en dagsverksskyldighet af i medeltal 30 sommandagsverken för hvarje. Härigenom skulle omkring 1000 personer, hörande till den lösa befolkningen, genast kunna hafva ett rikt bidrag till sitt lifsuppehälle. Kommunen åter skulle af denna nyförvärvade arbetskraft åt jorden kunna erhålla 6000 dagsverken under den tid som bäst behöfdes. Sjelfva dagsverken komma sålunda hemmansegaren till godo och värdet deraf kunde sättas lågt t.ex. 75 à 67 öre. Dessa medel, som hemmansegaren vore skyldig utgifva för dagsverket, inbetalades till socknens dagsverkskassa och användes till ränta och amortering å socknens skuld till hypoteksbanken äfvensom till utskyllder för de inköpta hemmanen. Hemmansegaren kunde och ega rätt att fullgöra denna likvid i sådana naturapersedlar, (såsom smör, spannmål), hvilka vore lätta att afyttra. Grunden för dagsverkens erhållande borde vara skatten, men ville icke en

eller annan skatte-man begagna sig af dagsverken efter skatt, så finge annan deraf komma i åtnjutande.

Såsom ofvan blifvit antytt, skulle kommunen betala hemmanen meddelst hypotekslån. Som dessa lån amorteras på omkring 40 år, måste kommunen ingå till Kongl. Maj:t med underdånig ansökan att få upptaga sådana lån.

Om man antager att amortering och ränta å ett lån i hypoteksbanken på 30.000 rdr äfven uppginge efter 8 procent till 2.400 rdr samt att utskyllderna för ifrågasatta 25 hemman belöpte sig till 1000 rdr, så vore visserligen de kontanta utgifterna 3.400 rdr, men dessa skulle betäckas till fullo genom de 6.000 dagsverken, som ålåge torparne, äfven om dessa dagsverken sattes så lågt som till 67 à 75 öre hvardera.

Genom en sådan anordning skulle således kommunen utan någon utgift icke blott komma i besittning af hemman, skuldfria efter 40 års förlopp, utan äfven hafva förbättra den gamla jorden med den arbetskraft som dagsverken förlängde jordegaren, hvarjemte från första stunden för ett dylikt ordnande en mängd inhysingar blifva fästade vid jorden samt upphörde dymedelst att ligga jordegaren och fattigvården till last. Betungande för inhysingen blefve det icke heller att utgöra 30 dagsverken för en sådan lägenhet, som redan vid mottagandet vore i det skick att den kunde afkasta några tunnor korn, hö till en ko samt något potatis m.m. synnerligast då dagsverksskyldigheten icke finge uttagas med mer än högst 2:ne dagsverken i veckan, och inhysingen således hade att använda sin öfriga tid på torpet och till biförtjänster.

I sammanhang härmed och så fort som möjligt, borde och måste den allt uppslukande fattigvården äfven ordnas på ett sådant sätt, att den icke helt och hållet utarmar den fasta befolkningen. Hvarje by eller distrikt måste se om och föda sina fattiga, ty derigenom blir understödet svårare att missbruka, det verkliga behofvet kan lättare kontrolleras och fattigvårdsbördan skall i väsentlig mån förminskas. Fattigvårdsstyrelsen må nemligen vara huru nitisk som helst, så kan den icke hafva erforderlig tillsyn och kontroll öfver personer som bo på vidt skilda trakter från dess ledamöters boningsplats och har deför svårt att bedöma den fattiges arbetsförmåga och tillgodogöra densamma.

Vid ordnande af fattigvården distrikt- eller by-avis möter såsom största svårigheten, att alla byar icke hafva jemförelsevis lika många fattiga. Denna olägenhet kunde dock utjemnas dels derigenom, att de byar som hade flera fattiga finge i förhållande derefter flera torp af ofvannämnde beskaffenhet, dels möjligen derigenom, att öfvervägande antalet fattiga i ena byn flyttades till den andra med jemförelsevis mindre fattiga, dels ock och synnerligast derigenom, att de bidrag som utgå till fattigvård efter personel grund och från andra föremål än fastighet uppdelades till hjälp åt de byalag som hade

mesta antalet fattiga. Dessa bidrag från andra föremål än fastighet borde dock icke vara större, än hvad de utgjort i medeltal under föregående vanliga år. Så ordnad skulle fattigvården icke på långt när blifva så tryckande som den nu är och ännu mer hotar att blifva, synnerligast som jordbrukaren skulle ha tillfälle att leverera största delen af fattigbidragen i natura persedlar. En sådan lättnad i de kontanta utgifterna är af yttersta behofvet påkallad, och derför utan synes jordbrukaren i den närmaste framtiden svårigen kunna slå sig igenom.

Övertygad om att härofvän antydda förslag är lätt att utföra och icke medför några olägenheter, utan att detsamma, om det antages, skulle verksamt bidra att fästa den lösa befolkningen vid jorden och bereda den trevnad och utkomst; att dess ge-

nomförande skulle skaffa hemmansegaren den nu under en kort sommar saknade behöfliga arbetskraften, skulle förminska fattigvårdsbördan icke blott för hemmansegaren, utan äfven för den öfriga befolkningen, samt bereda den synnerliga fördelen, att kommunen efter omkring 40 års förlopp egde hemmanen utan skuld, och således vore i tillfälle att på sätt den då funne för godt till sitt bästa använda den tillgång, som genom torparedagsverkena tillföle densamma, framställs nu till kommunernas allvarliga begrundande en sammanfattning af förslagens hufvudpunkter, på sätt som följer:"

Härefter följer ett detaljerat förslag i 10 punkter till "**den lösa befolkningens fästande vid jorden, fattigvårdens lindrande och jordbrukets upphjelpande i Norrbotten**". (återges ej här)

Utgift och Inkomst - Förslag för Luleå Stad år 1868

Utgifter		Inkomster	
Aflöningar	8.220	Hamnpenningar	6.000
Kyrkan och Folkskolan	1.500	Bränvinsafgift	6.000
Fattigvården	4.838	Magasinshyra mm	300
Amortering och räntor		Hundskatt	150
till Kungl Konvoj Kommissariatet	1.560	Mätare o Vräkarepenningar	50
till Barnhusdirektionen	1.770	Bötesmedel	100
till Herr Eric Asplund, ränta å 5.000	300	Edefors Laxfiske	2.000
till Fru Calwagen, ränta å 3.000	180	Notvikshemmanet	800
till Landshöfdingen Bergman	1.590	Ångsarrenden	400
till Amortering å härvarande Filialbank 9.000, ränta å lånet 1.200	10.200	Jordskatt	650
till dito å lånet i Haparanda Banks		Tomt o Mulbete	300
afdelningskontor jemte ränta	4.500	Utestående å restlängden för 1866 års debitering 5.261, hvaraf	4.000
till Förste Lantm. Nyström för ett lån	5.106	anses kunna erhållas	
till Källarmästare Tegström för dito	1.800	Skillnad	34.000
Summa	27.006		
Extra utgifter		Och för Magistraten för betäckande af bemälde brist föreslås, det utdebitering af Kommunalutskyltderne sker med 3 Rdr för hvarje bevillningsiksdaler, hvaraf bör inflyta omkring Rdr	
Plogningskostnader	130	9.000 . Skillnaden som erfordras, måste genom lån förskaffas med 25.000	
Renhållning	20	Summa 34.000	
Sommarlandsvägens underhåll	490		
Hållskjutsningsbestyret	495		
Lyshållningen	150		
Omkostnader för bojarne i Tjufholms-Sundet	200		
För Tjufholmssundets gräfning	3.000		
Till Kajbyggnaden vid Tullbryggan, Stadsträdgården och trädplantering mm, förslagsvis	3.000		
Till afhjälpande af motsedt behof hos den mindre bemedlade klassen under nästföljande år, anses böra hållas			
Disponibel	3.000		
Och till oförutsedda utgifter	2.000		
Förskott till Edefors Laxfiske	100		
Summa	54.750	Summa	54.750

Luleå den 21 December 1867
På Magistratens vägnar

Anm: Kungl. Konvojkommissariatet = ämbetsverk som t.o.m. år 1867 förvaltade Handels- och Sjöfartsfonden

Erik Rudolf Waldenström 1872-1881

Inrättande av stadsingenjörstjänst

Efter J. E. Nyströms avsägelse i januari 1872 uppehölls stadsingenjörssysslan av länsbokhållaren Erik Rudolf (Rulle) Waldenström.

År 1874 föreslog fullmäktigeledmoten Holm att stadsfullmäktige skulle anslå medel till att avlöna en stadsingenjör. Vid den tiden pågick arbetet med att utforma förslaget till en byggnadsordning för Luleå stad och frågan om tillsättande och avlöning av stadsingenjören fick därför vila.

Byggnadsordningen för Luleå fastställdes den 26 februari 1875 och innebar bl.a. att det skulle inrättas en byggnadsnämnd. Den kom att bestå av fem ledamöter, varav magistraten utsåg två och stadsfullmäktige de tre övriga. Till ordförande utsågs lantmätare J. E. Nyström.

Byggnadsnämnden ansåg sig behöva biträde av en sekreterare, en **stadsingenjör** och en stadsbyggmästare samt dessutom en vaktmästare för upppassning mm. Avlöningen föreslogs till 200 kronor om året för vardera stadsingenjören och stadsbyggmästaren samt 100 kronor för sekreteraren och 50 kronor till vaktmästaren.

Stadsfullmäktige biföll förslaget, men uttalade samtidigt att det borde upprättas instruktioner för bl.a. stadsingenjören.

Instruktion för stadsingenjören

Instruktionen fastställdes vid byggnadsnämndens sammanträde den 1 maj 1875 och innehöll bl.a. att det ålåg stadsingenjören

- att** närvara vid nämndens sammanträden med rätt att i överläggningen men ej i besluten delta,
- att** emot särskild ersättning, som av nämnden i händelse av tvist bestämmes, tillhandagå staden och enskilde med tomtkartors upprättande och utstakning av gränslinjerna för de byggnader som skola uppföras,
- att** upprätta den karta med beskrivning, som kan erfordras för stadens förändrande i kvarter, torg och allmänna platser,
- att** å denna karta eller å särskild sådan angiva, efter avvägning, markens höjd och lutningsförhållanden,
- att** sedan stadsplanen blivit fastställd, verkställa den avritning av plankartan och avskrift av beskrivningen, som bör ingå till Kongl. Civildepartementet,
- att** upprätta karta över varje tomt, som hädanefter, på grund av vederbörande myndighets beslut bildas eller förändras, på sätt i 22 § av byggnadsordningen föreskrives,
- att** hava närmaste tillsyn däröver, att byggnaderna uppföras i enlighet med därför utstakade gränser samt till nämnden anmäla, när avvikelse skett samt
- att** i övrigt och där så påfordras samt särskilt enl. 66 § byggnadsordningen tillhandagå nämnden.

I kungörelse den 16 april 1875 meddelas att byggnadsnämnden antagit länsbokhållaren **Erik Rudolf Waldenström** till stadsingenjör och fanjunkaren J. Lundberg till stadsbyggmästare, med förbindelse för dem båda att mot skälig ersättning tillhandagå dem av stadens invånare som önska anlita deras biträdande med upprättande av, den förre av tomtkartor och den senare av byggnadsritningar.

Karta över Luleå stadsplan

Erik Rudolf Waldenström arbetade redan innan han blev stadsingenjör med att upprätta en ny karta över staden. Den tidigare kartan från 1858 års planläggning omfattade endast områdena öster och väster om 1790 års stadsplan. Nu gjordes en ny karta i skala 1:2000 där man fortlöpande förde in alla förändringar i byggnadsbeståndet mm.

År 1871 kunde han uppvisa den nya kartan. Stadsfullmäktige beslutade även om en ny numrering av fastigheterna. Den innebar att gård eller tomt skulle åsättas "hel nummer". Ordningen för numreringen skulle ske tvärs över staden i norr och söder. Om en tomt därefter delades i två eller flera delar skulle varje del behålla det ursprungliga numret med tillägget a, b, c etc.

Fastigheterna numrerades från nr 1, som låg inom kvarteret vid Luleå Ångsnickerifabrik, till nr 497, som avsåg gator och vägar.

Kvarteren numrerades från nr 1 till nr 106.

Dessa fastighetsbeteckningar kom sedan att gälla fram till dess det nya fastighetsregistret med tomter och stadsägor infördes på 1920-talet.

Waldenström fick även i uppdrag att utarbeta en ny jordebok över staden i överensstämmelse med den nya numreringen. Som underlag för denna jordebok gjordes omfattande utredningar om äldre upplåtelse av tomter och vretar mm.

Avsägelse

I oktober 1881 skriver Waldenström till stadsfullmäktige och begär att bli befriad från uppdraget i fattigvårdsstyrelsen och anför: *"Av sjukdom hindrad att med tillbörlig omsorg fullgöra de skyldigheter som åligga mig i egenskap av ordförande i stadens fattigvårdsstyrelse ..."*

Även tjänsten som stadsingenjör begärde Waldenström att bli befriad från. Nämnden behandlade ansökan den 17 januari 1882 och beslutade att kartografen G. W. Bucht skulle i fortsättningen biträda nämnden med de göromål som tillhörde stadsingenjörsbefattningen.

Några glimtar från Rudolf Waldenströms uppväxttid

Ur brodern Paul Peter Waldenströms minnesanteckningar 1838-1875 har jag hämtat följande episoder:

"Min far hade icke så litet av detta humör i arv. En stående term när han blev ond, var: "Ni ska få smörj, så det osar efter". Men hans vrede gick has-

tigt över, liksom den hastigt kom, och då var han glad och språkade och skrattade och talade om historier. Både han och vi glömde örfilearna. För resten hörde smörj på den tiden till dagligt bröd. Det måste så vara. Ingen fann däri något besynnerligt, och ingen jämrade sig, sedan svedan väl var över. Fick man smörj i skolan det var inte värt att klaga, ty då fick man bara mer.

Vad mig personligen angår, så var jag ett undantag. Jag fick inte mer än en enda gång smörj av pappa, och det ganska orättvist. Men gubben behövde en urladdning. Vi hade nyss kommit hem från skolan. Pappa kom strax därpå hem från sina sjukbesök. Han frågade mig: "Var är Rulle?" - "Jag vet icke", svarade jag. "vi kommo nyss ur skolan". "Skall du inte hålla reda på din yngre bror?" röt han, och i detsamma gav han mig en örfile, så att jag ramlade utefter stolarna i rummet. Men o, när Rulle kom hem! Som han kom in genom gårdsporten, fick han en örfile, så att han rullade flera varv. När han steg upp, repeterades det, och det ett par tre gånger. Men pojkar måtte ha haft bättre skallar på den tiden, ty nu törs man inte peta på en pojke, förrän skallen eller åtminstone trumhinnan spricker eller han får huvudvärk, och det blir en faslig jämmer.

Men vad hade då passerat? Jo, på vägen hem från skolan möter Rulle gumman Hedströms dräng, som ledde gummans häst i luggen. Den var utan tömmar och grimma eller andra don. "Får jag rida", bad Rulle. Drängen satte honom upp. Hästen blev rädd och satte av i sken. I "Söderholms backen" mötte pappa. Han blev så när överriden. Han blev rädd och när han det blev, så blev han tillika alltid ond. Nu kokade det över. Han hade känt igen Rulle, och så följde, när Rulle kom hem, denna avbasning "så att det osade efter". Pojken var ju ganska oskyldig. Och pappa borde ha tackat Gud, att ingen olycka inträffat.

När gubben kommenderade något, så måste det utföras kvickt. Det dugde inte att gå och "dra benen efter sig" - Ett exempel därpå må här anföras. Vi voro bjudna en dag till morbror Benckerts. Pappa och jag och tre yngre bröder följdes på väg dit. När vi passerade förbi morbror Hamréns, som också voro bjudna, sade pappa till yngste bror: "Alfred, gå in och hör efter, om Hammaréns äro färdiga." Det angick egentligen inte oss, men gubben var så där. Knappt hade Alfred kommit inom dörren, förrän pappa blev otålig och tyckte att han dröjde för länge. "Rulle", sade han. "spring in och fråga varför Alfred aldrig kommer igen". Rulle sprang. Men han hade säkert inte varit två minuter inne, förrän gubben var i humör. "Jonke", ropade han häftigt, "spring genast in efter Rulle och Alfred" Jag minnes icke, om icke jag till sist fick befallning att gå in efter dem alla tre.

Jonke kallades alltid min bror Johan, och jag kallades Palle. Rudolf fick heta Rulle. De äldre syskonen Sofi, Edvard, Fritiof, Wilhelm kallades Fia, Eje, Fritte, Wille. De äldre bröderna Adolf, Gustaf, Hugo och de yngre syskonen Alfred, Kristina, Lina och Emma fingo behålla sina riktiga namn.

På sommaren, innan vi skulle resa till Uppsala, jag och mina bröder Johan och Rudolf, fick jag en bonjour – min första. – samt en överrock – också min första. Mamma gjorde oss också halsdukar av en gammal rutig sidenväst, som bror Wilhelm hade ägt. Dessa tordes vi dock icke sätta på oss förrän på ångbåten. Pappa tillät oss aldrig i uppväxten att bära halsduk. Om halsen hade vi endast nedviken skjortkrage.

Den vanliga skolgången var, att elever från Luleå apologist-skola, som skulle studera vidare, först foro till Piteå femklassiga skola och sedan till Härnösands gymnasium. Men pappa skickade sina söner till en privat läroanstalt i Uppsala. Det var också en stor vinst. En sidokamrat till mig i Luleå, en duktig pojke – sedermera kontraktsprosten J. Boström i Sundsvall – gick den vanliga vägen genom Piteå och Härnösand och blev student tre år efter mig.

Den första ångbåten hette Norrland, den andra Örnsköld, träskov förstås, med väldiga hjul och långt framskjutande, spetsig förgylld galon. När dessa båtar kommo till Luleå – de gjorde tre resor var på sommaren – så var det riktig högtid i staden. Alla pojkar upp på hustaken för att se, huru de gled fram på viken. Stadens herrar gingo ned i deras restaurationslokaler för att äta stockholmsmat, och societetens fruntimmer klädde sig i full stass med solparasoll och gingo ned till Nordströms trädgård, i vars omedelbara närhet ångbåtarna lade till.

När jag skulle resa, voro ju de båda träångbåtarna undanträngda av Thule och Berzelius, som voro av järn. Både skrov och maskiner voro av ny konstruktion, de senare särdeles ”bränslebesparande”, sade min far; de brände ej upp mer än 113 famnar ved mellan Haparanda och Stockholm, berättade en maskinist för mig.

Jag minns så livligt, huru ståtligt det kändes, när vi nu sutto på akterdäcket för att resa ända till Stockholm och vidare till Uppsala. Den längsta resa, jag förut gjort, var till Sunderbyn, 15 km eller ”sex fjärdingsväg”, såsom det då kallades. Vi tre bröder skulle nu också lägga bort de i hemmet vanliga benämningarna Palle, Jonke och Rulle och ersätta dem med de verkliga namnen Paul, Johan och Rudolf. Vår äldste bror Hugo, som var student, var också med. Ångbåten gick in i Piteå, Skellefteå, Umeå, Örnsköldsvik, Härnösand, Sundsvall, Hudiksvall, Söderhamn, Gävle och anlände efter fyra

dygn till Stockholm. Därifrån färdades vi med ångbåt till Uppsala.

Sängkläder medförde vi själva från Luleå: bolster, kuddar, stickade täcken och sänglinne, allt inpackat i stora säckar. När vi väl kommit in i våra rum, rakade Hugo sig och gick ut för att hälsa på bekanta. Vi tre skulle packa upp sakerna, men vemodet tog överhand. Vi satte oss på sängklädssäckarna, som lågo mitt på golvet. Och så började vi gråta. Ack om mamma hade varit hos oss! Vi hade emellertid inte gråtit ut, då vi fingo höra grova klämtningar från domkyrkan. Eldsvåda, tänkte vi. Vi rusade ut på gatan och det väckte vår förvåning, att folket gick så lugnt och icke tycktes fråga efter elden. Men klämtningen var ingen eldsignal. På den tiden klämtades det i stora klockan i Uppsala domkyrka varje söckendag kl. 10 f.m. och kl. 4 e.m. Dessutom ringde det i en annan klocka kl 6-8 f.m. samt kl. 6, 8 och 9 på aftonen.

Nu skulle vi börja vid Uppsala Lyceum, i en privat läroanstalt med fyra klasser. Jag och Johan kommo med ens upp i tredje klassen, Rudolf, som ej var mer än 14 år, kom in i den andra. Han var realist, märkvärdigt nog, då alla de andra bröderna var latinare.

De fyra klasserna hade endast två rum. Första och andra klassen läste tillsammans, likaså tredje och fjärde. Jag och min bror Johan fingo således börja tillsammans med fjärde klassen, d.v.s. den klass, som följande vår skulle taga studentexamen. Naturligtvis var det ansträngande att följa med, det blev väl heller icke så grundligt, men vi fingo en allmän översikt i alla fall över kurserna, vilket gjorde, att det noggrannare studiet av dem gick mycket lättare, när vi själva kommo upp i fjärde klassen. Jag har många gånger efteråt tänkt på denna anordning och undrat, huruvida det icke skulle underlätta och påskynda studierna, om i samma klass sutte en övre och en under avdelning, så att den övre droge den undre med sig och den undre hade sporren att försöka följa med den övre.

När jag kom till Lyceum, var där rådande en vidrig pennalism. Lärjungarna i de övre klasserna ansågo sig vara herrar över dem, som sutto i de lägre. Dem kommenderade de till vad som helst, såsom att springa ärenden, komma och väcka dem viss tid på morgonen o.s.v. Vore de icke lydiga, så fingo de stryk. Men det tog slut höstterminen 1855. En lärjunge i 4:e klassen skulle kommendera mig, men där råkade han på orätt person. Jag lät honom förstå, att jag icke var hans betjänt. Men det egentliga slutet blev en ruskig händelse i första klassen. En lärjunge blev där av två lärjungar i 4:e klassen så misshandlad, att han under nästpåföljande lektion föll avdånad till golvet. Svartengren, som hade den timmen, sände genast efter läkare. När denne kom, åderlät han ynglingen och förklarade, att om han kommit senare, så hade ynglingen ej kunnat

räddas. När Svartengren fick veta orsaken, sände han en av de andra lärjungarna – min bror Rudolf – in i klassen 3-4 med tillsägelse, att den skulle stanna kvar efter lektionens slut. Så skedde. Svartengren kom in som ett rytande lejon och smorde upp hela klass 4 med förfärliga örfilar. Sedan befallde han de egentliga gärningsmännen att komma in till honom i hans rum och där behandlade han dem med en rotting, tills denna var i tre bitar.

Sedan vi nu blivit studenter – Rudolf med, ehuru han ej var fyllda sexton år; han tog den s.k. "lilla

Liten släktutredning

Erik Rudolf Waldenström var född 1841 och son till provinsialläkaren i Luleå Erik Magnus Waldenström och Margareta Magdalena Govenius. Släkten härstammar från kronofogden i Norrviken (Bohuslän) Bengt Månsson (d 1712). Dennes son, överkrigskommissarien och tullförvaltaren i Uddevalla, Anders Bengtsson Waldenström (1665-1725) var farfars farfars far till Erik Rudolf Waldenström.

Rudolf tog den s.k. "lilla studenten" (utan latin och grekiska) i Uppsala 1858. Kameraln 1859. Lantmäteriexamen 1861. Kartograf 1867-79. Länsbokhållare 1873. Landskamrer 1882.

studenten", utan latin och grekiska – så skulle vi fara hem till Luleå. ... När vi kommo hem, så blevo vi naturligtvis mottagna på bästa vis. Pappa var uppe på sitt rum. Vi fingo springa upp till honom. Han kysste oss – och körde ut oss. Sedan kastade han sig i soffan och grät. När han gråtit ut, kom han ned och hälsade riktigt och var glad, som naturligt var."

Erik Rudolfs far, **Erik Magnus Waldenström**, f 1795, d 1870, var gift 2 gånger och fick sammanlagt 15 barn.

Gift 1:a gången 1820 med Fredrik Sofia Bodecker, f 1800 och fosterdotter till landshövdingen Per Adolf Ekorn. Barn:

Anders Adolf Waldenström, f 1820, d 1888, borgmästare i Karlstad

Sofia Magdalena Waldenström, f 1822, d 1886, gift 1851 med avvitringslantmätaren Theodor Selling, f 1822 och bosatt i Eriksberg i Nederluleå.

Gustaf Fredrik Waldenström, f 1825, regementsläkare. 1890 bosatt i Umeå. Gift med Amalia Louise von Hedenberg (syster till Teresia Eleonora som var gift med förste lantmätaren Johan Erik Nyström). Barn: Sofia Amalia Gustafva f 1856, Erik Hugo Engelbert f 1860, Ester Emilia Lovisa f 1863, Sigrd Selma Elisabeth f 1865, Axel Valdemar f 1872, Ludvig Einar f 1875

Edvard Mauritz Waldenström, f 1827, d 1897. Fil dr, läroverksadjunkt i Luleå. Gift med Anna Elisabet Kristina Grahn, f 1847. Barn: Gerda Maria Kristina f 1869. Erik Mauritz f 1871, Axel Edvard f 1874, Johan Birger f 1880, Rudolf Fredrik Alexander f 1882

Fritiof Waldenström, f 1828, d 1897, lantränsmästare i Luleå. Gm Gustafva Aline von Hedenberg, f 1838. Barn: Erika Augusta f 1868, Minna Emilia f 1870, Beda Theresia f 1871, Fanny Lovisa f 1873. Bodde i 42:a kvarteret i Luleå

Carl Julius Waldenström, f 1830, d 1830.

Wilhelm August Waldenström, f 1831, rådmän i Hudiksvall

Axel Hugo Waldenström, f 1833, borgmästare i Askersund. G m Erika Krikortz f 1841. Barn: Hugo Philip f 1867, Sara Gabriella f 1871

Gift 2:a gången 1837 med Margareta Magdalena Govenius. Barn:

Paul Peter Waldenström, f 20/7 1838, d 14/7 1917. Teol. o fil dr, lektor, missionsföreståndare i Svenska Missionsförbundet

Johan Anton Waldenström, f 1839, d 1879. Med.prof vid Uppsala Universitet. Sönerna (?) Johan Henning f 1877 och Johan Anton f 1880 är år 1890 antecknade som styvsöner till professor Jonas Warn och hh Hilma Elisabet Gibson (?)

Erik Rudolf Waldenström. F 1841, d 1882, länsbokhållare och stadsingenjör i Luleå. Gift med Ingeborg Bergman, dotter till styresmannen för kartverket i Norrbotten landshövding S. P. Bergman.

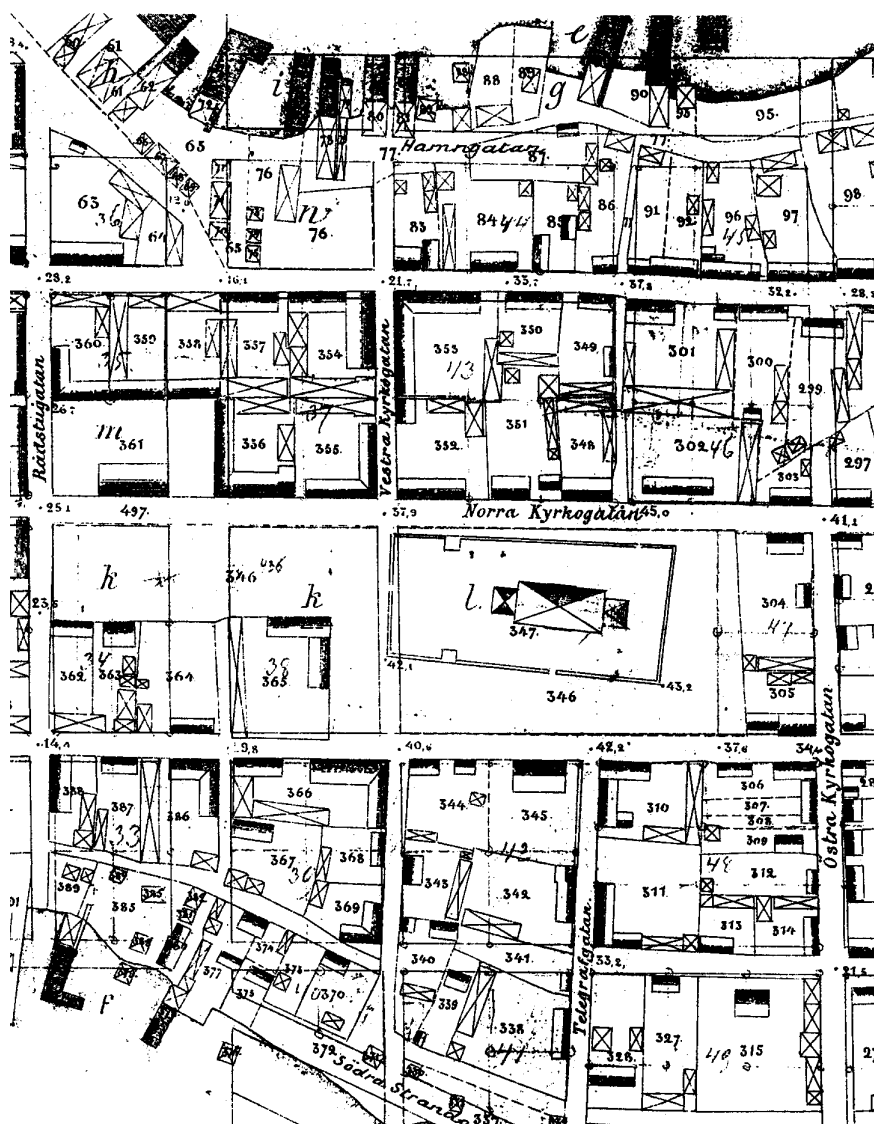
Alfrid Waldenström, f 1843, häradshövding i Södra Møre domsaga. Hustru: Amanda Maria Gabriella Olivia Romdahl. Barn: Bernhard Magnus f 1873, Nils f 1875, Amanda Elisabeth f 1877, Thore f 1880, Margareta f 1882, Rudolf f 1883, Ruth f 1884.

Margareta Paulina Waldenström, f 1848, bodde 1890 i Stockholm (ogift), mantalsskriven i Luleå.

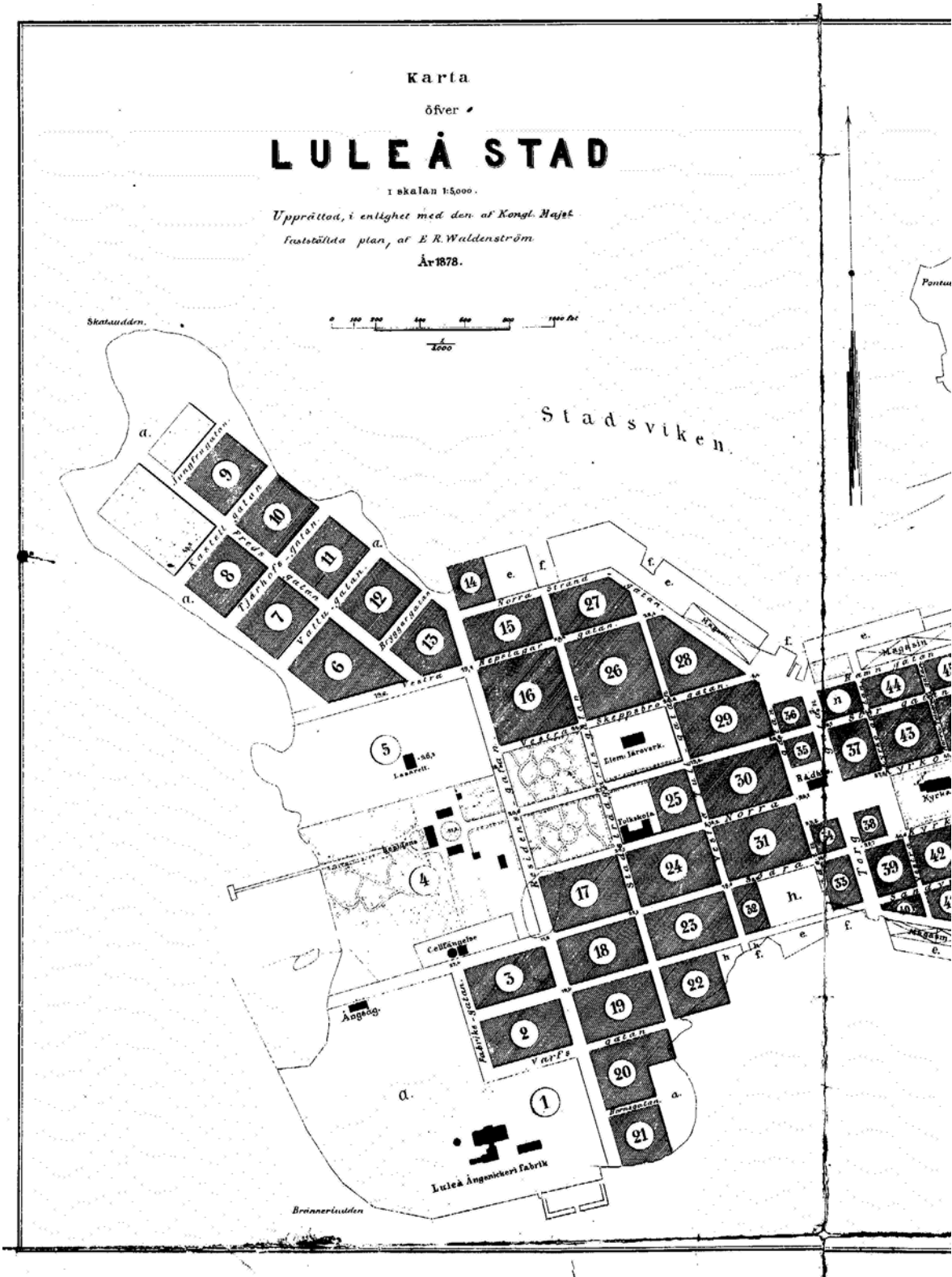
Christina Magdalena Waldenström, f 1848, d 1899. Gift 1878 med major Oskar Fredrik Dahl, f 1842. Dennes barn i tidigare äktenskap: Helena Lovisa f 1869, Hildur Johanna f 1870, Karl Hjalmar f 1873, Barn i senare äktenskap: Erik Håkan f 1879, Johan Oskar f 1880, Emma Margreta f 1882, Karin f 1884, Elisabeth f 1885, Rudolf f 1886. Bodde i 49:e kvarteret i Luleå. Oskar Fredrik Dahl tjänstgjorde som stadsingenjör åren 1896-1901.

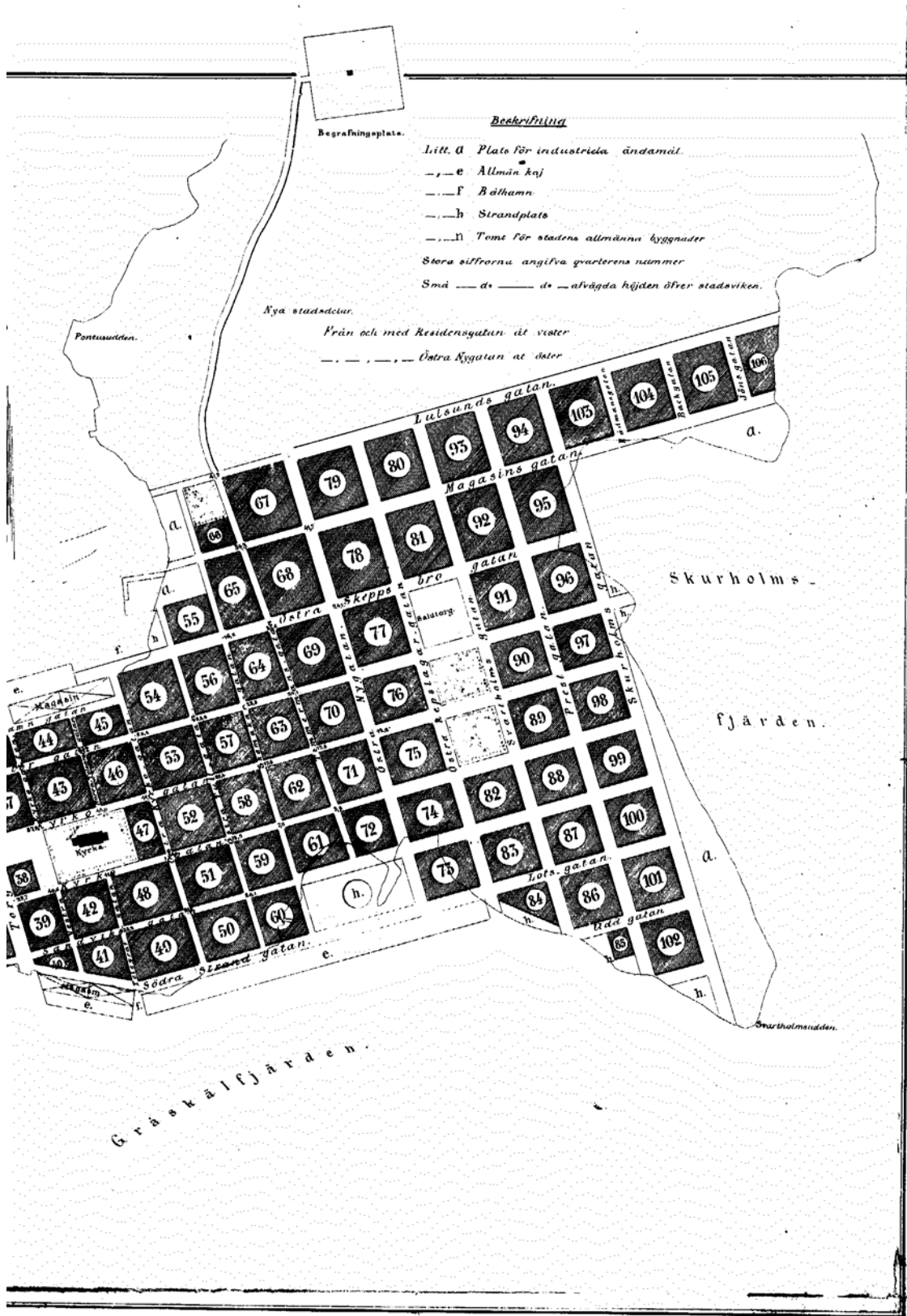
Emma Augusta Waldenström, f 1853, bodde 1890 hos Alfrid Waldenström i Visby

Källor: "Paul Peter Waldenströms minnesanteckningar 1838-1875", Sveriges befolkning 1890, Georg Palmgren: "Lantmäteri i Norrbotten", Nordisk Familjebok, Albert Nordberg. "Luleå sockens historia"

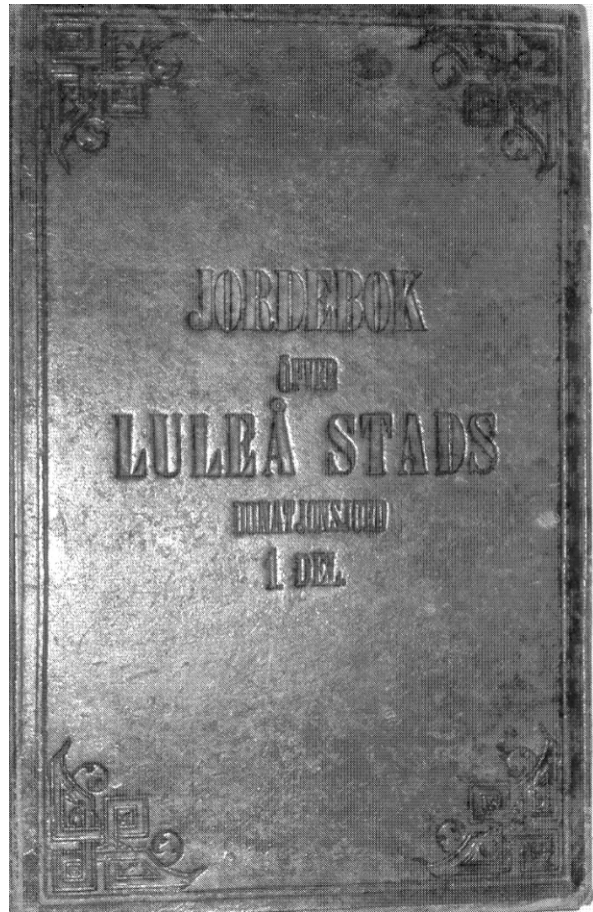

Utdrag ur Luleå stads plankarta, avritad år 1876 av E. R.Waldenström

Gustaf Wilhelm Bucht 1882-1894

Wilhelm Bucht erhöjll år 1882 tjänsten som stadsingenjör efter Erik Rudolf Waldenström, som av sagt sig uppdraget på grund av sjukdom. Under barmarkspanioderna var han ofta tjänstledig för att kunna arbeta i sin ordinarie befattning som kartograf.

Gustaf Wilhelm Bucht var född i Överluleå den 22 maj 1848. Hans far, som var kronolänsman, lär ha blivit mördad av fanatiska lestadianlappar under ett upplopp i Kautokeino år 1852. Han gick tre år i Piteå läroverk och praktiserade sedan hos kommissionslantmätaren J. E. Sandström i Öjebyn.

År 1872 antogs han som kartograf vid Norrbottens ekonomiska kartverk och år 1884 utnämndes han till kartografförman vid Luleåstationen.

År 1884 invaldes han i stadsfullmäktige.

Ny jordebok

Åren 1886 hade G. W. Bucht tillsammans med N. E. Bergström och K. A. Fredholm upprättat en ny jordebok för fastigheterna inom Luleå stads planområde. De fick också uppdraget att upprätta en jordebok även för marken utom stadsplanen.

Stadsbranden 1887

Wilhelm Bucht fick uppleva den stora stadsbranden i juni 1887, då 75 gårdar inom 18 kvarter blivit lågornas rov. Dessutom förstördes kyrkan och mekaniska verkstaden.

En ny stadsplan, som upprättats av stadsingenjören O. Fröman i Stockholm, fastställdes redan den 17 oktober 1888. Den medförde ett omfattande arbete för stadsingenjören Bucht med kartläggning och tomtregleringar mm

Stadsingenjörens lön

Stadsingenjörens lön var sedan Rudolf Waldenströms tid fastställd till 200 kr om året. År 1889 skriver Bucht till stadsfullmäktige och begär löneförhöjning och anför:

"Enär de göromål som åligger stadsingenjören härstädes, under den tid undertecknad skött denna befattning, blivit betydligt ökade, dels genom utvidgning av den gamla stadsplanen, dels genom den

staden genomgånga eldsvåda och därigenom ökad byggnadsverksamhet samt då härtill kommer att Byggnadsnämndens sammanträden, som förut varit en gång i månaden, numera hålls en gång i veckan, måste den lön, eller 200 kr per år, som hittills under 15 år utgått till stadsingenjören, anses alltför otillräcklig, synnerligast då den taxa vilken här tillämpas är, jämförd med andra städer, ovanligt låg.”

Buchts ansökan om höjning av lönen till 500 kr per år bifölls med villkor att han utan särskild ersättning av staden

utfärdade arealbevis för stadens fastigheter, upprättade kartor och förslag till tomtindelningar

verkställde förekommande utredning åt drätselkammaren

upprättade tomtkartor över stadens fastigheter samt

för övrigt verkställde de utstakningar o dyl. arbeten, som för stadens räkning erfordrades.

Byggnadsnämnden anmodades att i överensstämmelse med detta ändra instruktionen för stadsingenjören.

Gatu- och kvartersnamn

Efter stadsbranden 1887 fick man en ny stadsplan med breda esplanader och ändring av kvartersindelningen. Stadsingenjören Bucht och stadsarkitekten K. A. Smith föreslog namn på de nya gatorna och att en del de gällande namnen skulle ändras. Även kvartersnamnen fick en radikal omstöpning

Gatunamnen

1859 års gatunamn	Ändrades till
Västra Repslagargatan	Repslagargatan
Västra och Östra Skeppsbrogatan	Skeppsbrogatan
Stadsträdgårdsgatan	Trädgårdsgatan
Västra Tullgatan	Tullgatan
Norra Kyrkogatan	Köpmangatan
Södra Kyrkogatan	Stationsgatan
Östra Tullgatan	Smedjegatan (Smedsgatan)
Östra Nygatan	Kungsgatan (Gällivarevägen)
Västra Kyrkogatan	Kyrkoallén

Kvartersnamnen

Stadsingenjör Bucht och stadsarkitekten Smith anförde bl.a. att det gamla beteckningssättet med kvarters- och fastighetsnummer hade hunnit undergå så betydande förändringar att den gamla ordningen och översiktligheten hade gått förlorad. Den gamla vackra nummerordningen skulle snart komma att råka i oordning och en omnumrering måste förr eller senare företagas.

Man föreslog därför att kvarteren skulle betecknas med namn och fastigheterna inom kvarteret med nummer. Staden borde indelas i sektioner

med kvartersnamn av samma slag. Motiveringen var att ett namn är lättare att behålla i minnet än ett nummer och med ledning av kvartersnamnet blir det lätt att bestämma det ungefärliga läget av ett kvarter.

Man föreslog att man även i fortsättningen skulle använda djurnamn och att dessa indelas i grupper.

Förslaget antogs av byggnadsnämnden i januari 1892 och fastställdes senare av Magistraten.

Av de 122 berörda kvarteren fick 18 behålla de namn som fastställdes år 1859. För 41 kvarter ändrades 1859 års namn och 63 kvarter fick nya namn eftersom det inte fanns några namn tidigare.

Wilhelm Bucht avlider

Wilhelm Bucht avled (i kräfte) år 1894, 46 år gammal, och efterlämnade hustrun Rosina (Rosa) Maria född Högström och född i Piteå 1853. Dessutom de fem barnen Carl Gustaf Signar f 1876, Agnes Maria f 1880, Märta Johanna f 1882, Nils Erik f 1884 och Ernst Wilhelm f 1888.

Den stora familjen hamnade i en svår situation när man inte längre hade någon familjeförsörjare. K. A. Fredholm skrev därför den 6 juni samma år till stadsfullmäktige och föreslog att en pension skulle utgå till Wilhelm Buchts änka. Han anför:

”Det är alla bekant, hurusom nu alltidne stadsingenjören G. W. Bucht under en följd av år för den ringa avlöningen av 200 kr årligen skötte den viktiga och ansvarsfulla stadsingenjörplatsen hör i staden. Först ett par månader efter stadens brand, då arbetet på denna post genom de många tomtregleringar, som då ifrågakommo, i högst betydlig grad ökades, begärde han och erhöll en väl behövlig förhöjning av lönen till 500 kr årligen.

Sedan han nu gått bort och, som jag tror mig veta, lämnat sitt dödsbo i en mindre fördelaktig affärsställning, har jag ansett skäl förefinnas för Stadsfullmäktige att genom ett litet bidrag årligen underlätta han änkas och många minderåriga barns existens och dymedels återgälda en del av den skuld, vari staden häftar till den hädansovne för de många tjänster, han gjort staden, för de många uppdrag av skilda slag, som pålades honom, och vilka han utan knot mottog och fullföljde.

Det är därför jag tager mig friheten föreslå, det Herrar Stadsfullmäktige behagade anslå en pension av ethundra kronor att årligen utgå till stadsingenjören G. W. Buchts änka, fru Rosa Bucht, under hennes återstående livstid, samt för sista halvåret för innevarande år för samma syfte anslå en summa av femtio kronor.”

Stadsfullmäktige gick ännu längre och beslöt att Rosa Bucht så länge hon var ogift skulle erhålla 150 kronor om året samt för senare hälften av det innevarande året 75 kronor

Märta Bucht berättar

I en intervju i Norrbottens-Kuriren den 15/10 1958 berättar Wilhelm Buchts dotter Märta:

"När pappa kom hem solbränd och skäggig framåt oktober från sina mätningar i fjällen, då var det fest i huset. Mamma höll på flera dagar i förväg att städa och göra riktigt fint till pappa skulle komma hem. Hon sjöng och trallade dagarna i ända "I morgon kommer våran pappa hem" och den förtjusande gamla damen i den vackra våningen på Trädgårdsgatan, förra flickskolläraren Märta Bucht, sjunger själv orden med sin klara späda röst.

Hon berättar om sin far, kartografen och bergbestigaren Gustaf Wilhelm Bucht, han som var klarsynt och förutseende nog att efter 1887 års brand planera staden efter amerikanskt mönster med längs- och tvärgator. Honom, som vi har att tacka för att Storgatan i Luleå är gjord för motorålderns trafik med två filer. Att vår Storgatan sluppit dela andra städers affärsstråks öde att bli bortglömd och detroniserad av moderna strög med breda filer för biltrafiken.

Märta Bucht beundrar sin far, och det med all rätt. Hon slår i en gammal folkskolans läsebok och finner det hon söker. En berättelse av fadern hur han besteg Sarjekmassivet, eller Sarjek som han själv alltid benämnde det. Hon minns hans glada och personliga sätt att vara, hans glada lekar med sina barn.

Varje söndagkväll ägnade far åt oss barn, berättar hon och bläddrar i det vackra familjealbum som hon själv iordningställd av gamla fotografier från den tiden. Då var det fest och glädje, vi lekte kurragömma i mörkret och hade väldigt roligt. Och jularna, hur trevliga var inte de! Vi samlades hela slakten och gav varann små presenter, instoppade i de roligaste paket med underbara verser.

Bestigningen av Kebnekajse

I ett föredrag i mars 1946 har **Rolf Nerström**, då statskartograf vid Rikets allmänna kartverk, gett några glimtar från Norrbottens läns ekonomiska kartverk. Om Buchts resa till Sarek år 1879 saxas följande ur Nerströms föredrag:

Den 27 juni 1879 lämnade - enligt Buchts egenhändiga uppgifter - han själv och major Ståhl den goda residensstaden Luleå. Hans betyg åt staden är inte ogrundat och det visade sig vid hans frånfälle att luleåborna uppskattade hans trägna och ärliga arbete även för det kommunala. Det framgår av pappren att han hade svårt att skiljas från de sina, men väl medveten om att några månader i högfjällen inte var en evighet, lämnade han sitt hem bakom sig i den förhoppningen att han snart med obruten hälsa skulle återvända dit.

Vattenståndet i Lule älv var vid denna tid mycket lågt. Med ångaren Aros kom de snart över till Råbäck för att med hästar fortsätta till Heden. Bucht beskriver att ju längre upp de kommer, desto vackrare blir naturen. På kvällen den 27 juni hann de fram till Edefors, där Gellivare bolag uppfört ett ståtligt corps de logi.

Efter övernattnings startade Bucht och hans medarbetare kl 8 nästa morgon. De vandrade först

1/4 mil och kom sedan med roddbåt till Storbacken. Resan mellan Storbacken och Jokkmokk, dit man anlände kl 11 på kvällen, beskriver Bucht som mindre angenäm. Man släpade sig fram över brända hedar och backiga och tunga vägar.

I Jokkmokk mötte de båda fjällvandrarna sina hantlangare, 7 lappar, alla veteraner i tjänsten. Man hade anlant dit en lördagskväll och dagen därpå försumrades inte gudstjänstbesöket.

Jokkmokks kyrkoplats var i Buchts ögon otrevlig i likhet med många andra sådana i lappmarken. Han tyckte det såg ut som om kyrkstugorna kastats dit huller om buller med sina fallfärdiga stallar och uthus. Det gjorde snarare intryck av Jerusalems förstöring och Bucht blev inte mildare i sitt omdöme, fastän Lilla Lule älv rann fram alldeles i grannskapet.

Det var säkert med glädje som han dagen efter tillsammans med det övriga sällskapet kunde fortsätta först till Vaikijaure och sedan till Stora Lulevatten över Ligga och Porjus. Sträckan mellan Vaikijaure och Porjus var 4 1/2 mil lång och något annat fortskaffningsmedel än apostlahästarna kunde inte komma i fråga. När de nalkades Vaikijaure upptäckte de de första snöbetäckta fjällen.

Följande dag, den 1 juli, tog Bucht och majoren en omväg förbi Njåmmelkaska, Harsprånget, Lapplands jämte Stora Sjöfallet vackraste och mest berömda vattenfall.

I sällskapet befann sig också en av hantlangarna och lappflickan Inga-Stina Persdotter från Storholmen, vilka båda tjänstgjorde som bärare. Bucht anmärker att eftersom vattenståndet den gången var lågt, erbjöd fallet inte på långt när så storartad anblick som vid de tillfällen han tidigare besökt platsen. Endast med tecken och höga rop kunde de samtala ovanför de sjudande vattenmassorna, som i vilt raseri störtade sig utför branten. Efter ett par timmars uppehåll fortsatte man marschen till Porjus, dit de övriga karlarna anlant med sina bördor.

Längs sumpiga gångstigar och ställvis i roddbåt begav man sig sedan från Porjus till Luspen vid nedre ändan av Stora Lulevatten, där man stötte ihop med platsens andra invånare, en gammal fiskarlapp Merak och hans hustru, båda över de sjuttio åren. De båda bodde i kåta. Från Luspen gick den nära 9 mil långa båtleden till Stora Sjöfallet.

Under den fortsatta färden anlände truppen kl 2 på natten till ett nybygge vid Ålloluokta. Efter att sällskapet övernattat i en bod, svårt plågade av myggen, fortsatte de färden kl 9 på morgonen den 3 juli till Jaurekaska, den fors som är sjön Langas utlopp till Stora Lulevatten. Sedan båtarna dragits uppför den kilometerlånga, 6 meter höga forsen, tältade man för natten.

Det var säkert med en suck av lättnad som expeditionen nästföljande morgon, den 4 juli, fortsatte färden efter den 37 km långa sjön Langas. Man gynnades av härligt väder och god vind, och det gick hastigt framåt. Under båtturen användes hälften av truppens kåta som segel.

Den 5 juli skildes Bucht och majoren Ståhl. Bucht

drog med tre av lapparna ytterligare fyra mil efter det långa sjösystemet. Efter ett par timmars strängt arbete hade man lyckats dra båtarna över land förbi Stora Sjöfallet och fortsatte rodden över den 3/4 mil långa sjön Kårtejaure till Lilla Sjöfallet. Efter ungefär en halv timmes rodd över sjön Suorvajaure kunde man i Buchts sällskap också skymta det ståtliga fjället Sarektjåkko. Nu skulle alltså snart den bekanta bestigningen börja. Man tältade vid sjöns södra sida vid den muntert hoppande bäcken Stuooddajokk.

Den 7 juli 1879 gjordes med aneroidbarometrarna de erfoderliga observationerna och så börjades äntligen marschen uppåt Sarek. När man på aftonen kl 7 tältade i Kukkasvagge hade fjälltopparna delvis täckts i moln. Man var nu 3000 fot över havet.

Buchts egen berättelse

Buchts berättelse om bestigningen av Sarjek (Sarektjåkko) finns att läsa i "Läsebok för folkskolan".

"I Jockmocks socken ligger berget Sarjek, som i höjd överträffar Sulitälma, hvilket länge ansågs som Sveriges högsta topp. Det når en höjd af 2,125 meter och är blott elfva meter lägre än Kebnekajse, Sveriges högsta berg. Den 28 juli 1879 lyckades en man vid namn Bucht bestiga Sarjek. Han beskriver uppstigandet på ungefär följande sätt:

Efter en besvärlig och äfventyrlig vandring genom Lappmarken lyckades jag tränga fram till foten af Sarjek. Där slog jag läger i afvaktan på lämpligt väder för uppstigningen. Den 28 juli vaknade jag vid en strålande sol. Då jag trädde ut ur tältet, flögo mina blickar upp till det majestätiska Sarjek. På dess toppar syntes ej en molnfläck. Jag beslöt att vandra uppför dess snöklädda sidor.

I hast åt jag min frukost, fattade den outhärliga fjällstafven och började stiga uppför berget. Sedan jag och mina följeslagare vandrat ett par timmar och småningom stigit upp till en höjd af omkring 300 meter, kommo vi på en stor, sakta sluttande isjökel, som till största delen var snöbetäckt. Här och där syntes sprickor, vid hvilkas öfverstigande vi måste iakttaga stor försiktighet. Snön var så lös, att vi sjönko den däri ända till knäna. Vi nödgades därför gå helt långsamt. Den, som kom efter, trampade i

dens fotspår, som gick före. På ett och annat ställe syntes blå is, som låg under snön. Vid en af de lägre topparna hade det nedströmmande vattnet i isen bildat en sjö med lodräta, höga isstränder. Vi gingo tätt förbi denna. Jag kröp ut på iskanten men drog mig rysande tillbaka, ty, om jag störtat ned, hade ingen makt i världen kunnat rädda mig från döden.

Ändtligen hade vi kommit till foten af den högsta toppen, som höjer sig upp ur isjökeln. Att komma högre syntes nästan omöjligt. Vi hade att välja mellan att gå uppför antingen snöbetäckta branter eller bara slutningar, på hvilka lösa kullerstenar lågo. Dessa kunde vid minsta oförsiktighet rasa ned och draga oss med i fallet. Vi valde dock den sista vägen, enär snön på den andra var så hård, att vi ej kunde få fotfäste däri.

Vi kommo mestadels krypande på händer och fötter ännu omkring 600 meter högre upp. Vi gingo i bredd, ty annars skulle de, som gingo efter, krossats af de stenar, som en och annan gång lossnade och tagande med sig några andra rullade ned med förfärligt brak. När vi stigit upp till denna höjd, sade den af lapparne, som varit mest van att gå i fjäll: "Nu går jag ej längre, det är omöjligt att komma högre upp." Det förekom mig harmligt att nödgas vända om nu, då jag icke hade mer än sextio meter till toppens spets. Jag ville försöka, om det icke vore möjligt att komma upp. Man måste för att komma upp på höjden gå långs efter en smal ås, hvars ena sida stupade lodrätt ner, och hvars andra var betäckt med en hård, brant sluttande snömassa. Med en järnbeslagen staf gjorde jag fotsteg i den hårda snön. Jag gick i dessa fotsteg och kom på det sättet ett stycke högre upp. En och annan gång hörde jag lapparnes varningsrop. Nu fattade jag med båda händerna tag i en utstående klippspets och svingade mig upp på en liten plan, där jag tog mig en väl behöflig hvila. Efter en stund kröp jag därifrån på händer och fötter upp på högsta spetsen. Lapparne sutto ännu kvar, där jag lämnade dem.

Uppstigandet var svårare för dem, emedan de buro mina instrument. Snart begynte de dock röra på sig, och småningom kommo de upp till mig, som med ett gladt hurra hälsade deras ankomst".

Utdrag ur Norrbottens läns kartverk, uppmätt 1877 och 1888

Tiden 1894 - 1901

Efter G. W. Buchts död år 1894 hemställde byggnadsnämnden att återbesättande av tjänsten skulle anstå medan man gjorde en utredning om tjänsten skulle kunna förenas med andra befattningar .

Stadsingenjörstjänsten kom därför att under sju år uppehållas av vikarier.

Gustaf Magnus Svalbe 1894-1896

Gustav Magnus Svalbe var född i Uppsala 1838 och son till målarmästaren Karl Gustaf Svalbe och Kristina Elisabet Aulin. Han tog studentexamen 1860 och lantmäteriexamen 1862. Han arbetade vid avvittringsverket från 1876 och blev kommissionslantmätare 1885. Han vistades åren 1879-80 i Sankt Petersburg för att söka anställning som rysk lantmätare. Han kvarstod i tjänst till 1908.

G. M. Svalbe var gift 1875 med Hulda Maria Amalia Halldén f 1855 i Eksjö. Barn: Johan Gustaf f 1876, Ester Amalia Elisabet f 1882, Ernst Teodor f 1885

Svalbe bodde i 77:e kvarteret i Luleå

Oscar Fredrik Dahl 1896 - 1901

Oscar Fredrik Dahl föddes i Gällivare år 1842 Han var son till löjtnanten vid Svea artilleriregemente Karl Fredrik Dahl och Sofia Lovisa Åström. Stu-

dentexamen 1861. Furir på stat vid Norrbottens fältjägarkår 1861. Officersexamen 1862, 1:e kapten 1881, avsked som major i armén 1895. Död 18 januari 1911.

Tjänstgjort vid Norrbottens ekonomiska kartverk 1864-1885. Förordnad som extra avvittringslantmätare under sommarmånaderna 1885-89 och 1892. Bodde i 49:e kvarteret i Luleå.

O. F. Dahl förordnades år 1885 som vice brandchef och innehade en befattningen till år 1895.

Gift 1866 med Emma Gustava Clementeoff, d 1874. G andra gången 1878 med Kristina Magdalena Waldenström, syster till förre stadsingenjören Rudolf Waldenström. Barn: Se släktutredning för Rudolf Waldenström sid 11.

Stadsbranden 1887

Livkompaniet vid Norrbottens Fältjägare i Notviken stod, när branden utbröt, under befäl av kaptenen O. F. Dahl. Genom en snabbmarsch anlände livkompaniet till Luleå och kunde framgångsrikt delta i arbetet med att släcka branden och förhindra dess spridning. O. F. Dahls egen fastighet vid Sandviksgatan tillhörde de hus som brann ned.

Nya arbetsuppgifter – ny instruktion

Efter Wilhelm Buchts död 1894 föreslogs att tjänsten som stadsingenjör även skulle kunna förenas med andra befattningar. Bakgrunden var att staden behövde en person som kunde upprätta planritningar och kostnadsförslag för väg-, vatten- kaj- och brobyggnader och även sköta det löpande underhållet av gatunätet samt vatten- och kloaknätet. Det fanns även förslag att stadsingenjören skulle bli chef för det blivande elektricitetsverket.

Ett annat skäl var att man ville ha en person som helt och hållet kunde ägna sin verksamhet åt stadens tjänst. De tidigare stadsingenjörerna hade haft andra tjänster som t.ex. kartografer och därigenom varit frånvarande stora delar av barmarksperioden. Detta hade varit till stort förfång för Rådhusrätten, som varje vecka behövde anlita stadsingenjören för att få arealbevis mm.

Den blivande stadsingenjörens lön borde sättas så hög att man kunde räkna med att få en fullt kompetent och dugande sökande.

År **1895** beslöt stadsfullmäktige att stadsingenjörstjänsten och föreståndareplatsen vid elverket skulle förenas. (Detta blev dock ej genomfört)

År **1897** beviljades stadsarkitekten K. A. Smith 300 kronor för att göra en 20 dagars studieresa till Stockholm, Uppsala, Gävle, Söderhamn, Östersund, Sundsvall och Umeå. Han skulle där studera de arbetsmetoder som tillämpades av stadsarkitekt, stadsingenjör och chef för allmänna arbeten.

År **1900** tillsattes en kommitté som bl.a. skulle yttra sig om de åligganden som skulle tillkomma stadsbyggmästaren och stadsingenjören. Dessutom skulle upprättas förslag till instruktion för stadsingenjören. I kommittén ingick borgmästaren E. A. Fagerlin, rektorn K. A. Fredholm, kaptenen C. von Essen, förste lantmätaren C. A. Sjöberg och kartografen L. Lind.

I december samma år presenterade kommittén sitt förslag. Man ansåg att stadsingenjören borde så gott som helt användas i stadens tjänst. För den skull skulle han påläggas, förutom de tidigare uppgifterna med kartläggning och tomtbildning, även andra marktpåliggande arbeten som gatuunderhållet, blivande vatten- och kloakledningars underhåll samt upprättande av planritningar och kostnadsförslag för väg-, vatten-, kaj- och brobyggnader.

För att få en fullt kompetent och dugande man till en befattning av en sådan omfattning, föreslogs att årslönen, efter jämförelse med andra städer, sattes till 4.000 kr, vartill kom sportler enligt taxa.

Instruktion

Instruktionen för stadsingenjören fastställdes den 21 februari **1901**. Den innehåller i korthet att han skall närvara vid byggnadsnämndens sammanträden med rätt att delta i överläggningarna men ej i besluten samt ha rätt att få sin mening antecknad i protokollet,

skall vara tillgänglig på sitt tjänsterum minst en timma varje vardag,

skall i arbetslokalen föra och förvara stadens tomtbok med register, kartor och planer mm.

skall utföra de utredningar om tomters rätta skiljelinjer, stängselskyldighet, vattenavledning mm som hör till hans tjänstbefattning,

skall staka ut byggnader samt tomters gränslinjer och höjdläge mm,

skall föra in nya byggnader på stadens karta,

skall upprätta tomtkartor med uppgift om gränser, areal, byggnader och även byggnader på grann-

tomter inom 12 meter från fastighetsgränsen,

skall utföra förrättningar åt enskilda med ersättning efter av Stadsfullmäktige fastställd taxa,

skall som arbetschef utöva tillsyn över stadens gatu- anläggningsarbeten och ledningsdragningar. Han skall dessutom ombesörja gatu- och vägunderhåll såväl sommar som vinter,

skall vara chef för stadens vatten- och kloakledning, skall upprätta planritningar och kostnadsförslag till väg-, vatten-, kaj- och brobyggnader och även ha tillsyn över dessa arbeten,

skall verkställa för staden erforderliga staknings- avvägnings- och kartritningsarbeten mm,

skall antaga, avskeda och bestämma avlöning för arbetsfolk och arbetsförmän,

skall ej inneha någon statens eller annan kommuns tjänst eller sysselsätta sig med enskilda uppdrag av vidsträcktare omfattning.

Taxa å arvode för förrättningar mm

För mätning och gränsstakning av bebyggd tomt 6:-

Upprättande av tomtkarta i skala 1:400 10:-

Mätning, uträkning och karta över vreta inom stadsplanen 5:-

För avvägning av tomt eller byggnadsgrund. 20 öre per punkt, lägst 2:-

För arealbevis grundad på mätning 5:-

För arealbevis utan mätning 1:50

För kopia av planritning över tomt mm 4:-

För utstakning av byggnadsplats och utmärkande på planritningen 3:-

För inställd förrättning 2:50

Hantlangning tillhandahålles och bekostas av sökanden

Herman Atterberg 1901 - 1904

När tjänsten som stadsingenjör utannonserades ville staden särskilt fästa sökandens uppmärksamhet på att det under den närmaste tiden förestod hamnspårutbyggnad och uppförande av vatten- och kloakledning.

Stadsingenjören lön bestämdes i 1901 års stadsfullmäktigebeslut till 5.000 kr om året, därav var 3.000 kr i lön och 2.000 kr i tjänstgöringspenningar. Två ålderstillägg om vardera 500 kr skulle utgå efter väl vitsordad tjänstgöring i respektive 5 och 10 år. Stadsingenjören blev därigenom den högst avlönade tjänstemannen i staden med en lön som till och med var högre än borgmästarens.

Stadsingenjörstjänsten fick nio sökande. Drätselkammaren och byggnadsnämnden föreslog gemensamt att sätta stads- och hamningenjören **Herman Atterberg** i Carlshamn i första förslagsrummet. Han blev också vald av fullmäktige med 26 av de avgivna 27 rösterna.

Atterberg var född i Stockholm år 1851 och bodde år 1890 där tillsammans med sin hustru Hanna Charlotta, född 1851 och dottern Elsa Teresia född 1882.

Tillträdet var satt till den 1 juni, men Atterberg beviljades tjänstledighet i flera omgångar fram till den 1 december på grund av att hans tjänst i Karlshamn inte gick ut förrän den 20 november samma år.

Arbetsuppgifter

Stadsingenjör Atterberg fick snabbt en mängd stora arbetsuppgifter

En ny **kajanläggning med hamnspår** skulle byggas i Södra hamnen,

Vattenverk byggdes vid Lule älv **med ledningar** till vattentornet på Mjölkuddsberget

Stämning hade utfärdats **mot innehavarna av stadens donationsjord** för att kunna ordna rättsförhållandena

Utredning om **försäkring av stadens arbetare**

Utredning om **Luleå renhållningsbolags** övertagande av renhållningen mm

Ordnande av **nödhjälpsarbeten**

Byggande och underhåll av **gator och va- ledningar** mm

En omänsklig arbetsbörda (!) om man betänker att sysslan på den tiden i stort sett var ett enmansjobb. Det var kanske tur att det inte blev något av förslaget att stadsingenjören även skulle svara för stadens elektricitetsverk.

En lokal för stadsingenjören ordnades i första våningen i det nybyggda stadshuset. År 1903 inköptes instrument och inventarier för 2.294:44 kr som behövdes för stadsingenjörens verksamhet.

Hamnspårskommittén

Samarbetet mellan Atterberg och hamnspårskommittén synes inte ha varit det bästa. Kommittén skriver i sitt yttrande till stadsfullmäktige den 21 november 1903 bl.a.

"Ehuru utförandet av den hittills färdiga delen av hamnbyggnaderna vitsordats såsom i allmänhet tillfredsställande och fullt betryggande, framgår det till kommitténs överraskning av de sakkunniges utlåtande, att för en del av kajbyggnaden pålning verkställt utan föregående bortmuddring av lösa bottenlager och bottens förbättrande meddelst tryckbank, vilket i det ursprungliga förslaget förut-sattes.

Denna avvikelse från arbetsplanen har Synemännen tyckas emellertid hava helt och hållet underlåtit att verkställa någon undersökning av huru ett för byggnadens bestånd så viktigt arbete som gjutning av den betongmur, varpå stenkajen vilar, blivit utförd och i alla händelser därom icke utlåtit sig.

*Under det exceptionellt låga vattenstånd, som den 3 och 4 sislidne oktober var rådande, blev emellertid bottenmuren i fråga blottad, och det erbjöd då ingen svårighet för vem som helst att taga denna del av det utförda arbetet i närmare skärskådande. Det befanns därvid, att på långa sträckor av pirens båda sidor uppkommit stora fördjupningar, i vilka **den i cementbruket inbakade makadamen låg fullständigt blottad och lös, så att då man vidrörde densamma med en käpp, makadam i rätt stor myckenhet rasade ner från betongmuren.***

En betonggrund med så svag cementhalt, att i densamma inblandad makadam utan användande av våld kan bortplockas eller av sig själv faller lös, kan naturligtvis bliva ödesdiger för hela byggnadens framtida bestånd, helst som man har anledning befara, att omförmälda fördjupningar genom isens påverkan skola år efter år utvidgas och efter hand underminera kajen

*Slutligen anser sig kommittén ej kunna underlåta att delgiva Herrar Stadsfullmäktige den inom kommittén förhärskande åsikten, att såväl arbetets ledning som kontrollen av de antagna entreprenörerna varit allt annat än nöjaktig. I förstberörda avseende hava vid upprepade tillfällen inom kommittén framställt anmärkningar mot den planlöshet, varmed arbetena bedrivits, och den brist på tillsyn över den anställda arbetspersonalen, som hos dessa **alstrat***

en slöhet, vilken tilldragit sig allmän uppmärksamhet inom samhället. Gång på gång har stadsingenjören därför vid kommitténs sammanträden uppmanats att anställa en duglig och driftig arbetsledare, som kunnat övervaka arbetet och tillse, att det bedrevs med tillbörlig kraft. Våren 1902 meddelade stadsingenjören kommittén, att han lyckats anskaffa en duglig och pålitlig arbetsförman, vilken han förut använt och personligen kände, och kommittén hyste på grund härav förhoppning, att anledning till klagomål i berörda avseende ej skulle behöva vidare förekomma. Tyvärr visade det sig dock, att samma missförhållande fortfor att äga bestånd, varför förnyade uppmaningar ställdes till Stadsingenjören att råda bot därför, och så småningom anställdes äntligen på eftersommaren innevarande år Ingenjör Nordensvärd som biträdande arbetsledare. Sedan denne omhändertog den närmaste tillsynen över arbetet, har detta också gått med en helt annan fart och det vid anläggningen anställda manskapet har haft full och jämn sysselsättning. Den bristande tillsynen har emellertid varit en väsentligt medverkande orsak till arbetets försenande och fördyrande, vållat betydlig tidsförlust, samt, som ovan påpekats ifråga om betonggjutningen för hamnpiren, även ofördelaktigt inverkat på själva beskaflenheten och pålitligheten av det utförda arbetet. ...

*Dessutom har till kommitténs kännedom kommit, att ett arbete, vilket ej stått i omedelbar samband med hamnbyggnaden, likväl av densamma utförts, utan att kommittén därom fattat beslut eller blivit tillfrågad. Detta arbete, vilket krävt avsevärda kostnader, alldenstund flere av de vid hamnbyggnaden anställda arbetarne voro därmed uteslutande natt och dag sysselsatta under såsom för kommittén uppgivits inemot tre månaders tid, bestod uti **upptagande av en brunn för tillgodoseende av varmbadhustes vattenbehov**. Då brunnen omsider med stora kostnader var fullbordad, befanns den emellertid för sitt ändamål oanvändbar, varför den igensattes, och en rörledning i stället anordnades, även den på hamnbyggnadens bekostnad, från badhuset genom den därförutanför befintliga tryckbanken och ut i sjön."*

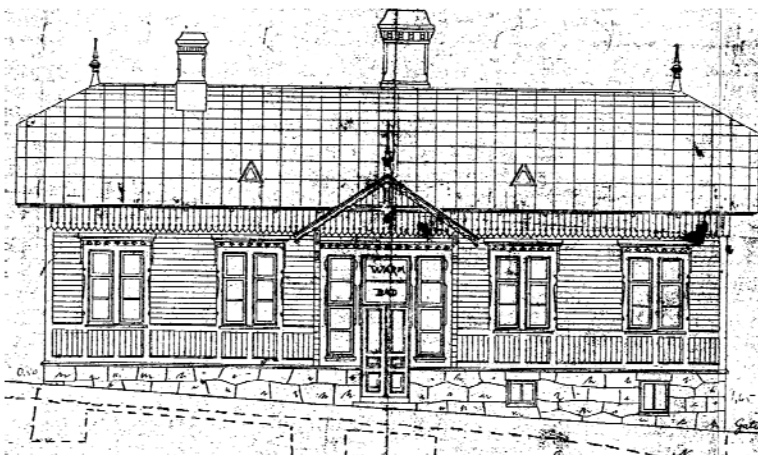
Hamnspårskommittén ansåg att **något vidare samarbete mellan kommittén och stadsingenjören syntes omöjligt**, och då en förtroendefull samverkan vore nödvändig för anläggningarnas fullbordande på bästa och för staden fördelaktigaste sätt, **anhölls om entledigande från det av stadsfullmäktige meddelade uppdraget**.

Atterberg skriver den 26 november. "Enär under-tecknad blott genom tidningen för sistlidne tisdag erhållit kännedom om den skrivelse angående Södra Hamnspårarbetet, vilken Hamnspårskommittén nyligen avlåtit till Herrar Stadsfullmäktige, får jag härmed vördsamt anhålla att få skriftligen yttra mig däröver och att handlingarna i ärendet för den skul-le måtte remitteras till mig"

Stadsingenjör Atterberg förklarade att orsakerna till det försenade arbetet i huvudsak var bl.a.

1. Försummad muddring så att pålningsarbetena inte kunnat fullbordas
2. Försummad anläggning av tryckband varigenom man i stället måst anskaffa långa pålar och långa spåntplankor
3. Försenad leverans av smide. Smidesleverantören påstod, att på grund av den ringa nederbörden under år 1901 hade behövliga järndimensioner inte funnits i lager
4. Försenad och orätt skött stenleverans
5. Svårighet att anskaffa fyllning samt
6. Svårighet att disponera stadens dykare när som helst. Atterberg föreslår inköp av en fullständig dykareapparat för 1.400 kronor.

Stadsfullmäktige avslag ledamöterna i Hamnspårskommitténs begäran om entledigande och valde i stället att **avskeda stadsingenjören Atterberg**. Beslut härom fattades den 19 januari 1904. Atterberg hade då varit i staden endast drygt två år.

Ritning till varmbadhus å tomten nr 1 i Qv Ripan. Upprättad av stadsarkitekten K A Smith år 1895

Erik Kinnman 1905 - 1929

Sedan stadsingenjören Herman Atterberg blivit uppsagd från sin tjänst i början av år 1904 tog man upp frågan om hur tjänsten skulle återbesättas och vilka arbetsuppgifter som skulle ingå.

Beredningsnämnden anförde bl.a.

”att tillsättande av stadsingenjörstjänsten nu genast synes icke lämna tillräcklig garanti för att man erhöle en person som vore särskilt lämplig att leda eller kontrollera arbeten med den ifrågasatta vatten- och kloakledningen.

att när arbete med vatten- och avloppsledningar en gång vore färdigt, skulle de av stadens offentliga arbeten, som enligt gällande instruktion tillhörde stadsingenjören att leda, jämte hans övriga göromål icke torde bliva av den betydenhet att de toge hela hans tid i anspråk.

Under sådana förhållanden vore det lämpligt att anställa en särskild person att leda arbetet med vatten- och avloppsledning. Stadsingenjörens övriga pålägganden kunde under tiden anförtros åt någon förordnad person, samtidigt som man kunde utreda om icke andra lämpliga uppdrag, t.ex. **ledningen av elektricitetsverket**, kunde lämnas åt en blivande stadsingenjör.”

Magistraten ansåg sig ej kunna fatta att tiden för tillsättande av befattningen skulle utöva inflytande på sökandenas lämplighet som arbetsledare. Magistraten tillät sig även betvivla att beredningsnämnden gjort klart för sig omfattningen av de

arbeten som ålåg stadsingenjören. Blott en flyktig blick på instruktionen gav intrycket av att stadsingenjörens framtida arbete komme att fullt kräva sin man.

Chefskapet över stadens blivande vatten- och kloakledning, skyldigheten att upprätta förslag till väg-, vatten-, kaj- och brobyggnader samt skyldigheten att ansvara för stadens stora hamnanläggningars framtida underhåll m.m. torde säkert ge en man tillräckligt med göromål. Därtill kom åliggandet att som arbetschef utöva tillsynen över stadens gatuarbeten. Var och en vet nog, att våra gator ingalunda befinna sig i något mönstergillt skick, något som även länsstyrelsen anmärkt i sin femårsberättelse, även gatuhållningen genom rännen samt gatornas makadamisering lämna åtskilligt övrigt att önska.

Magistraten, liksom byggnadsnämnden, hade under de år stadsingenjörstjänsten uppehölls på förordnande, haft flerfaldiga obehag och just det oefterrättighetstillstånd, som rådde under dylika tillfällen, gjorde att tillräcklig lön anslogs och instruktion upprättades. Att nu börja återgå till den gamla regimen kunde magistraten inte tillstyrka.

Magistraten hade även inhämtat vissa upplysningar av dåvarande stadsingenjören Atterberg som bl.a. anförde att han med den kännedom som han vunnit av härvarande förhållanden bringats uppfattningen att stadsingenjörens arbeten visst inte blivit minskade.

Tillsättande av tjänsten

Stadsfullmäktige uppdrog åt drätselkammaren och byggnadsnämnden att efter kungörelse förordna en kompetent person att tills vidare fullgöra huvuddelen av stadsingenjörens åligganden.

Till t.f. stadsingenjör utsågs **Georg Rönström**. Sedan denne efter mycket kort tid av sagt sig sitt förordnande, beslöt fullmäktige att stadsingenjörstjänsten skulle besättas med ordinarie befattningshavare.

Tjänsten utannonserades och lockade 16 sökande. Med 22 röster mot 23 avgivna utsåg fullmäktige i februari 1905 **Ingenjören Erik Kinnman i Hudiksvall** till stadsingenjör i Luleå. Erik Kinnman var född 29 december 1866 och var sedan 1902 medlem i Svenska Kommunaltekniska föreningen.

Början av 1900-talet var en expansiv tid i Luleå med byggandet av vattenverk vid Furunäset i Norra Gäddvik, vattenreservoar på Mjölkuddberget, vatten- och avloppsledningar i staden, hamnspår och kaj i Södra hamnen, uppförande av stadshus och saluhall mm.

Omkring år 1920 mättes ett triangelnät över staden och de första moderna grundkartorna upprättades av Kommunala kartbyrån.

Under 1920-talet upplades även fatighetsregister för staden i enlighet med bestämmelserna enligt den lag som kommit år 1917. De gamla fastighetsbeteckningarna ersattes av tomter och stadsägor. För att få bilda fastigheter genom tomtmätning fordrades att förrättningsmannen hade förvärvat s.k. mätningmannakompetens.

År 1919 begärde Kinnman att få förstärkning till kontoret med en ritare och en extra mätningssingjör för en tid av 6-9 månader. Fullmäktige biföll förslaget och uttalade samtidigt den **förväntan, att efter den nu beslutade utökningen av arbetskraften ordning och reda skulle uppstå på byggnadskontoret.**

Som extra ingenjör anställdes **Nathanael Nyström** med en lön om 500 kr per månad. Anställningen förlängdes senare i flera omgångar. Nyström sysslade bl.a. med utredningar om fastigheter och arealer i stadens kvarter. Han har även upprättat 1922 års stadskarta.

Utredning om Kinnmans sätt att sköta kontoret

År 1919 väcktes en motion att fullmäktige skulle tillsätta en kommitté på fem personer med uppdrag, "att ej mindre inkomma med utredning angående Herr E. Kinnmans **sätt att sköta stadsingenjörs- och byggnadschefsbefattningarna, än även uppsätta förslag till åtgärder i saken.**"

År 1921 var kommittén färdig med sitt arbete. Beträffande byggnadskontoret kunde kommitterade bl.a. ej underlåta att framhålla sin åsikt att arbetsfördelningen ej skedde efter rationella grunder. **Byggnadschefen kvarhöll nämligen i sin hand en mängd ärenden av underordnad vikt,** som borde behandlas av de underordnade befattningshavarna. Härigenom förorsakades byggnadschefen, till skada för de viktigare ärendena, en onödigt vidlyftig arbetsbörda, varigenom bl.a. ledningen av det hela kom att lida.

Kommittén hade funnit att **kartor** och i synnerhet ritningar **under längre tid brukade ligga framme** på byggnadskontoret, i stället för att efter varje användning omedelbart inläggas i arkivet, vilket ur ordnings- och skyddssynpunkt torde vara det enda rätta.

Förslag om mätningsväsendet

I sitt förslag om mätningsväsendet konstaterade kommittén att mätningmannabefattningen hittills

innehafts av stadsingenjören. I deras förslag gjordes **den egentliga stadsingenjörsbefattningen överflödig**, då allt arbete som tillkommit stadsingenjören, utom mätningmannabefattningen, kunde läggas under byggnadskontoret med byggnadsingenjören som chef. Kommittén hade funnit att mätningssingjören icke behövde vara en i stadens tjänst helt avlönad person, utan befattningen kunde lämnas till någon därtill lämplig som bisyssla. Detta **eftersom staden nu blivit i detalj uppmätt och kartlagd**, något som i hög grad komme att underlätta och förenkla mätningssingjörens arbete.

Som alternativ lösning kunde mätningsväsendet överflyttas till chefen för byggnadskontoret. Denne måste då få högre kompetens och titeln föreslogs bli stadsingenjör.

Det blev det senare alternativet som antogs av fullmäktige. **Kinnman**, som nu var 60 år, skulle uppsägas från tjänsten och **överflyttas till in-dragningsstat.** Det skulle dock uppdragas åt honom att tills vidare vara stadens **mätningssingjör.** Andreingenjören **Elis Möller** fick uppehålla Kinnmans övriga befattningar. Som ritare vid kontoret anställdes ingenjören **Nils Magnusson**, sedermera fastighetschef.

Ny organisation

År 1919 hade staden tillsatt en teknisk förvaltningskommitté som skulle framlägga förslag till omorganisation av stadens tekniska och ekonomiska förvaltning. Kommittén föreslog bl.a. att för stadens ekonomiska och tekniska förvaltning skulle anställas en **stadsdirektör.**

År 1922 godkändes kommittéförslaget i princip och år 1923 anställdes civilingenjören **Allan Schultz** i Porjus som stadsdirektör. Han blev i praktiken även chef för byggnadskontoret. All post till byggnadskontoret skulle öppnas av stadsdirektören och alla yttranden och skrivelser från byggnadskontoret skulle undertecknas av stadsdirektören och andreingenjören.

Först år 1926 fastställdes organisationsförändringen och man antog bl.a. reglemente för stadens drätselkontor samt instruktioner för stadsdirektören och tjänstemännen vid byggnadskontoret. Det ålåg stadsdirektören att bl.a. leda och övervaka de byggnadskontorets tjänstemän åliggande arbeten och att ge stadsingenjören föreskrifter för de allmänna arbetenas utförande.

Byggnadskontorets personal skulle utgöras av en stadsingenjör, tillika mätningssingjör och föreståndare för kontoret
en ritare
en verkmästare
en rörnätsförman
en maskinist för vattenledningsverket

en vaktmästare för stadshuset
en stadsträdgårdsmästare och
ett skrivbiträde

Erik Kinnman skulle överföras till indragningsstat fr.o.m. den 1 maj 1927 med en lön om 5.000 kr att utgå intill dess han uppnådde pensionsåldern. Han fick behålla befattningen som mättningsman. Stadsingenjörens övriga åligganden skulle tills vidare uppehållas av ingenjör Elis Möller.

Tolkning av stadsfullmäktiges beslut

Gränsdragningen mellan Kinnmans fortsatta arbete som mättningsman och byggnadskontorets arbete var inte helt klar. Drätselkammaren uppdrog därför år stadsdirektören och två ledamöter att inkomma med **yttrande över tolkningen av stadsfullmäktiges beslut**. Dessa fann att avsikten var att Kinnman skulle handha alla de arbeten vartill fordrades mättningsmannakompetens enligt lag.
Mätlag 1928

Det vore även lämpligt att Kinnman utförde andra mättningsmannasysslan närstående arbeten, såsom arealavmätningar och arealbevis o.dyl. som ingick i den fastställda mätningstaxan för staden. Häri ingick även utsättning av byggnader och sockelavvägningar. Dessa arbeten kunde göras lika väl av byggnadskontoret, men med hänsyn till att kontoret hade mer än nog arbete, föreslogs att mättningsmannen skulle få i uppdrag att utföra dessa förrättningar. Det torde vara billigare för staden med en sådan anordning än om **byggnadskontorets tjänstemän skulle hindras av dessa små och tidsödande förrättningar**. Någon skyldighet för byggnadskontoret att biträda mättningsmannen med kartritning o.dyl. ansågs inte föreligga.

År 1929 anhöll Erik Kinnman att få bli befriad från mättningsmannauppdraget från och med den 1 juli samt rätt att avflytta till annan ort. Byggnadsnämnden tillstyrkte ansökan men erinrade samtidigt om skyldigheten att före avflyttningen verkställa inventering av under hans vård befintliga kartor och handlingar. Som ny mättningsman förordnades **Elis Möller**.

Sten Åström berättar: "En bild från eftervintern 1928. Framför oss en borr som sticker upp ur isen. Den belastades med svarta runda vikter och vreds 25 varv. Sjunkningen registrerades med ett avvägningsinstrument. Vi turades förstås om att stå och vrida de 25 varven hela dagarna. Ty vi borrade över hela älven för en ny bro över Lule älv. På den tiden fanns det ingen service med arbetskläder etc. och maten intogs i de "isande" vindarna.

Borrningen skedde på linjen för den nuvarande bron. Bryggeriet hade som synes ett högt staket. Borrningen skedde också i Repslagaregatans förlängning samt troligen en mellanliggande linje mot Residensets "badhuskaj".

På bilden syns från vänster **Sten Åström** med svart vintermössa och handen på bröstet samt **Ragnar Collin** med keps. Vidare **Alfred Wikström**, bredbent med händerna i fickorna och sommartid maskinist på ångfärjan Trafik. **Wännman**, inlånad tekniker från Statens Järnvägar, iförd ballongbyxor. **Sander**, den resliga broder till Torsten Sander som blev överlantmätare i Umeå. **Elof Bäckström**, däckskar på ångfärjan Trafik och det var honom som jag efterträdde i "fältmättningslaget"

Elis Möller 1929 - 1931

Stadsingenjör **Elis Möller** var född i Vaxholm den 25 september 1889. Han anställdes som byggnadsingenjör vid byggnadskontoret i Luleå den 1 maj 1915. När hans företrädare Erik Kinnman överfördes till indragningsstat fr.o.m. den 1 maj 1927 fick hans befattningar, med undantag av sysslan som mättningsman, uppehållas av Elis Möller som då var andreingenjör. Från och med den 1 juni 1929 förordnades Elis Möller även till mättningsman. Han avled hastigt år 1931.

Elis Möller var gift med Hildegard Möller och hade två barn, en flicka på 12 år och en pojke 7 år gammal.

Mättningsman och fastighetsregisterförare

Enligt 1926 års organisation skulle Byggnadskontoret ledas av en stadsingenjör, tillika mättningsman och föreståndare för kontoret.

För att inneha befattningen som mättningsman för tomtmätningar fanns i lagen krav på att vederbörande skulle ha avlagt antingen lantmäteriexamen eller examen som väg- och vattenbyggare och dessutom ha styrkt erfarenhet av ägomätning mm.

Det fanns även möjlighet för Kungl. Maj:t att medge behörighet även till annan person.

Då Elis Möller saknade den kompetens som erfordrades för att överta Erik Kinnmans befattning som mättningsman mm, sökte han skaffa sig sådan bl.a. genom att under sin semester studera mätningsteknik i Göteborg. Genom Kungl. Maj:ts resolution 27 juli 1929 medgavs Elis Möller behörighet att vara mättningsman i Luleå.

Distriktslantmätaren och registerföraren G Harald Högström lämnade under år 1928 ett ganska nedlåtande yttrande om Elis Möllers kompetens för den sökta befattningen.

Högström konstaterade att eftersom Möllers utbildning i mätningsteknik uteslutande synes vara förvärvad vid en lägre teknisk läroanstalt, så fordras intyg om avsevärd mättningspraktik för kompetens för mättningsmannabefattning.

Högström granskar tre intyg som Möller bifogat sin ansökan:

1. Under sin tid hos stadsingenjör Kinnman inskränkte sig de mätningstekniska åtgärderna allena till en tomtindelning och en tomtmätning. Intyget vore då i det närmaste värdelöst.

2. Mättningsmannen Ivar Persson i Linköping intygar att Möller äger insikt i numeriska metodens användande och besitter erforderliga matematiska kunskaper för utförande av beräkningar Högström drar den slutsatsen att Möller åtnjutit undervisning av intygsgivaren under högst 14 dagar och det måtte under sådana omständigheter på det högsta förvåna att intygsgivarens välvilja kunnat utsträckas därhän, att betyg om besittande av erforderliga kvalifikationer för mättningsmannabefattningen blivit utfärdat.

3. Förste stadsingenjören A Södergren i Göteborg intygar att Möller arbetat där ca tre månader och visat sig äga gedigna kunskaper i stadsingenjörsfacket och vara fullt kompetent att handha mättningsmannabefattning i stad. Högström finner i sin granskning att den riktiga tiden bör vara ca två månader. "Över detta förhållande torde man ha skäl att häpna, och det är inte utan, att man inför påtaland oegentlighet i intyget spörjer, huruvida intygets övriga uppgifter, påståenden och bedömanden må reduceras i enahanda proportioner."

Högström tror sig våga påstå att samtliga föredda intyg är missvisande. "Det vore därför i sanning beklämmande att tänka sig, att mättningsmannakompetens på grundval av dylika betyg skulle tillerkännas en person med i övrigt nästan lägsta tänkbara utbildning i ämnet mättningskunskap, under det att, som nogsamnt känt är, tekniskt högskoleutbildade män nu för tiden ofta ha svårt att finna

sysselsättning inom arbetsområden, för vilka de efter dyrbara studier kvalificerat sig".

Enligt reglementet för byggnadskontoret, antaget av stadsfullmäktige den 17 juni 1926, skall stadsingenjören vara väg- och vattenbyggnadsingenjör och husbyggnadssakkunnig samt äga mätningmannakompetens. Möller tjänstgör för stadens byggnadskontor och har sökt behörighet som mätningsman i den vällovliga avsikten att därefter söka den ordinarie stadsingenjörsbefattningen. Högström anser att den rätta vägen för att befordra Möller i stället vore att ändra reglementet. "Anlitandet av en sådan utväg torde vara förnuftigare än det eftersträfvade adlandet av inkompetens."

"Jag känner mig nästan generad över att i detta sammanhang framhålla som min mening, att ingenjör Möllers stilistiska kunskaper knappast anses kunna vara tillräckliga för mätningmannatjänst", framhåller Högström och bifogar belysande prov för denna utsaga riktighet.

Elis Möller avlider 1931

Elis Möller avled hastigt år 1931. Norrbottens-Kuriren skriver:

"Stadsingenjören och mätningsmannen i Luleå Elis Möller avled i går afton på sjukhuset i Rovaniemi, där han några dagar vårdats för dubbelsidig lunginflammation av svårartad karaktär. Från den tillfälliga sjukbädden hade tidigare oroande underrättelser ingått och dödsbudet, som väckt uppriktig sorg i vida kretsar, kom därför icke helt överraskande. I det längsta hade man emellertid hoppats att den kraftfulle mannens präktiga fysik och livsenergi skulle övervinna sjukdomen. Lunginflammation tycks emellertid vara en sjukdom, som företrädesvis angriper och i varje fall är farligast för de fysiskt bäst utrustade.

Det återstår nu endast att med djupaste beklagande konstatera dödsfallet.

Stadsingenjör Elis Möller, som var född i Vaxholm, och en ovanligt ren svensk typ, med de flesta av våra goda egenskaper, var vid sin död icke fylld 42 år. Han var född den 25 september 1889.

Vid unga år kom han till Hernösand, där han blev intresserad i byggnadsbranchen. Han skaffade sig den fackutbildning som stod att få, men var i huvudsak verksam som praktisk byggnadsman. Han tillhörde ingalunda dem, som voro rädda för arbete, utan angrep med friskt mod den ena uppgiften efter den andra. Härigenom blev han i tillfälle att skaffa sig grundlig utbildning och hans säkra praktiska blick vitsordades ofta. Ingenjör Möller tillhörde en generation av svenska pojkar, som i många fall från en blygsam början, genom välmeriterat arbete och ständig sikt framåt arbetat sig upp till betydelsefulla befattningar i samhället.

Från Hernösand flyttade ingenjör Möller med sin fader till Boden, där han fortsatte sitt arbete inom byggnadsbranchen, bl a vid fortifikationen. År 1917

mottog han sin första anställning i Luleå såsom andre stadsingenjör. I denna befattning kvarstod han till 1926, då han inträdde i stadens tjänst som byggnadsingenjör. Efter ingenjör Kinnmans avgång blev han stadsingenjör och sedermera, efter grundliga studier i Göteborg, mätningsman. Sist nämnda befattning tillträdde han den 1 augusti 1929. I sin egenskap av chef för stadens stora och med mångskiftande uppgifter betyngda byggnadskontor hade han en synnerligen krävande befattning, som han emellertid alltid skötte till allmän belåtenhet. Man kan ur denna synpunkt endast beklaga, att ingenjör Möller icke blev i tillfälle att under längre tid verka på denna post.

Ingenjör Möller var även i tillfälle att i sin egenskap av framstående fackman inom byggnadsbranchen göra Norrbotten stora tjänster. Vid sin död tillhörde han bl a arbetsdirektionen för centralsanatoriet i Sandträsk. Jämte förutvarande stadsingenjören i Norrbotten, hr O Lundgren, utförde han ett flertal större husbyggnadsplaner etc.

Ingenjör Möller var, såsom av det anförda framgår, en arbetets man, en mycket nyttig människa i samhället, som vi ha all anledning att med tacksamhet erinra oss. Tidigt i verksamhet, hann han dokumentera sig som en av de goda uppbyggande krafterna i samhället, om man också måste beklaga, att han just nu, då han stod i början av sin måhända viktigaste arbetsperiod, rycktes bort.

Ingenjör Möller åtnjöt inom alla kretsar gott rykte som en bra karl, en välvillig och hjälpsam människa. Han var en modern man som icke satte sig på höga hästar, utan lärde där något fanns att lära. Han utnyttjade gärna förnuftiga uppslag, varifrån de än kommo.

Närmast sörjande äro maka, fru Hildegard Möller, född Geijer, två barn, en flicka i 12-årsåldern och en 7-årig gosse, broder och svärföräldrar. I deras stora sorg deltagar stadens befolkning, av vilken flertalet på ett eller annat sätt kommit i kontakt med den bortgångne och lärt sig uppskatta honom. Fru Möller, som för några dagar sedan mottog budskap om makens sjukdom, reste omedelbart till Finland och var närvarande vid hans sjukläger.

Vid sitt insjuknande var ingenjör Möller, jämte några goda vänner, på turistresa i norra Finland. Sällskapet hade i bilar färdats efter den nya turistvägen till Petsamo i Norra Ishavet. Härefter beslöt sig sällskapet för att göra en sjötur, varunder bl a. Finlands nordligaste udde skulle besökas. För färden förhyrdes en mindre fiskeskuta. Färden blev på grund av motorfel och hög sjö synnerligen strapatsrik och ingenjör Möller, jämte de övriga fingo arbete hårt för att hålla det lilla fartyget på rätt köl. Undsättning kom genom ett tillstötande fiskefartyg, men ingenjör Möller, jämte en annan av sällskapet, hade då ådragit sig en svår förkylning.

Ingenjör Möller fördes i bil till Ivalo och lyckades därifrån uppnå förbindelse med en kvinnlig läkare

som hämtades på en 8 mil längre bort belägen ort. Läkaren konstaterade inflammation på ena lungan, men vågade dock tillstyrka en flyttning av den sjuke till Rovaniemi, där ett modernt sjukhus finnes att tillgå. Färden till Rovaniemi gick lyckligt och efter framkomsten kom ingenjör Möller omedelbart under läkarebehandling. Sjukdomen hade då hunnit spridas till även till den andra lungan. Efter sitt insjuknande hade ingenjör Möller vid framkomsten till Rovaniemi förts i bil cirka 60 mil.

Det är ganska egendomligt, att ingenjör Möller skulle drabbas av ohälsa under en sjöfärd i främmande land. Han var gammal och vittberest seglare, som vid otaliga tillfällen i egen och andras båtar färdats vida på sjön och utan tvivel varit med om åtskilliga strapatser. Han var mångårig styrelseledamot i Luleå segelsällskap och senare sällskapets ordförande.”

Även i Luleå segelsällskaps årsskrift finns en runa där det bl.a. skrevs: ”Stor var Elis Möller framför allt som människa. I honom fanns intet svek, manlig, öppen och ärlig kom han emot oss. I en tid av jäkt och intriger var det en glädje och en sällsynt tillgång att i vår krets äga en man som Elis Möller. Alla, det tro vi oss kunna säga, som lärde känna honom, blevo hans hängivna vänner. Han var lika mot alla, förstående, tjänstvillig som få. Som arbetschef vann han i sällsynt grad sina underordnades tillgivenhet, och i vår krets var han den ypperste vännen och kamraten, en ledare, som vi skänkte vårt fulla förtroende. Hans handslag var fast och tryggt. Han var en man att lita på i alla skiften. Aldrig strävade han att låta sin egen person träda i förgrunden. Den självmedvetna posen, den yttre effekten voro honom totalt främmande. Och ändå kände vi redan medan han levde och ännu mera nu, hur han som den energiska arbetsmänniska han var, tog del i allt, dirigerade allt och gjorde det bästa av den uppgift, han skänkt sitt arbete och intresse. Gnisslade det någon gång emellanåt i samarbetet, då var Elis Möller mannen, som enade de stridande viljorna. Han kunde göra det, därför att vi alla hade förtroende för honom.

Sjön älskade han, och den tid han fick tillbringa på böljorna var för honom en rad högtidsstunder. Ofta talade han med märkbar värme om hur härlig han fann sjövistelsen, och han beklagade endast, att hans tid i alltför ringa utsträckning tillät honom att idka detta friluftsliv. På sjön var det också han mötte sitt öde. Hans sista seglats, den som gick fram över Isha-

vets vreda vidder, blev hårdare än alla hans övriga. Hans sista kamp var en värdig kamp, men med vemod tänka vi på, hur han sedan i ett främmande land, fjärran från hem och vänner, gick över gränsen till det stora okända.”

Arvode för arkivutredning mm

Elis Möller hade begärt ersättning med 792 kronor för övertidsarbete och arkivforskning i samband med under åren 1929 och 1930 utförda förrättningar samt ersättning med 250 kronor för upprättandet av avstyckningsplan för Karlsvik.

Byggnadsnämndsledamöterna Schultz och Wolff yttrade sig över Möllers ansökan och ansåg att det ingick i förrättningsmannens skyldighet att utföra de utredningar som erfordrades före en förrättning. Man kunde därför inte tillstyrka någon extra ersättning för detta arbete, men däremot för avstyckningsplanen i Karlsvik som var ett privatupdrag som byggnadsnämnden hade tagit på sig.

Magistraten yttrade sig i september 1931 och framhöll bl a att fastighetsförhållandena i Luleå i ett flertal fall var av rätt invecklad beskaffenhet. Orsaken var bl a att den stadsplan, som utarbetades efter 1887 års brand, inte tog tillräcklig hänsyn till befintlig bebyggelse. Lagfarter hade meddelats på områden av vretjorden utan att karta över avstyckningar upprättats eller arealbevis utfärdats.

Magistraten kunde, med den kännedom den ägde om det arbete Möller lagt ned på forskning i fastighets- och lagfartsböcker, vitsorda att detta arbete tagit väsentlig tid i anspråk och av Möller ofta utförts långt in på kvällarna och sålunda efter ordinarie arbetstidens slut. Magistraten anslöt sig till uppfattningen att mätningssmannen utan särskild gottgörelse hade skyldighet att utföra det berörda forskningsarbetet. Man hade dock inte skäl att motsätta sig att lämplig ersättning tillerkändes Möllers dödsbo.

Beslutet i stadsfullmäktige den 19 november 1931 blev att dödsboet erhöll hela det belopp om 500 kronor som staden erhållit i ersättning av AB Exporttackjärn för avstyckningsplanen i Karlsvik.

I Luleå stad på Elis Möllers tid

Sommarstugetomter i Mjölkudden

Stadsdirektören föreslog år 1930 att ett 40-tal sommarstugetomter skulle upplåtas på stadsägan

509, f d Lundströms gärda i Mjölkudden. Området bestod huvudsakligen av åkerjord, inramat av skog

på tre sidor, samt beläget ca 100 meter från strand i Notviken, varifrån det avskildes av ett vackert skogsbestånd. Läget var synnerligen gynnsamt vad beträffade såväl land- som vattenkommunikationer.

Arrendetiden bestämdes till 10 år med en automatisk förlängning med ett år i taget om kontraktet inte sagts upp. Varje byggnad fick omfatta högst 40 kvm, veranda och andra utsprång inräknade och fick ej bebos vintertid.

Arrendeavgiften fastställdes till 25 kr per tomt och år för tomter upp till 400 kvm samt 5 kr för varje 100-tal kvadratmeter överskjutande yta.

Kallbad på Gultzaudden år 1931

Byggnadskontoret yttrade sig över W. Thurffjells motion angående anordnande av kallbad å Gultzaudden. Kontorets skrivelse innehåller i utdrag bl.a.

För att nöjaktigt kunna framlägga förslag till simstadion måste omfattande undersökning av strandbotten företagas genom pejlingar. Sådana pejlingar har utförts före islossning en och även på annan plats än den föreslagna vid Rövareviken enl. 1750 års karta.

Alternativ I avsåg simstadion vid Rövareviken och **alternativ II** en plats nedanför Bergverks-paviljongen. I huvudsak bestod arbetet i att planera

stranden och att köra dit sand från Nordantillheden. Tre stenbryggor skulle utföras och på stranden skulle anordnas badhytter för olika könen med 20 hytter i varje avdelning. Framför hytterna föreslogs ett två meter högt plank.

Byggnadskontoret framhöll att Rövareviken var den mest idealiska platsen med sitt lugna läge för de under sommaren ledande sydliga vindarna. Som olägenhet framhölls att denna lugna viks vattenspegel, vilken sett från museibygnaden på Gultzaudden är en pärla i aftonsolens glans, blir spolie-rad och den lugna badplatsen för barn under 7 år bortfaller.

Tekniska nämnden fann det med motionen avsedda ändamålet behjärtansvärt, men kunde av ekonomiska skäl inte tillstyrka bifall.

Ärendet återremitterades till drätselkammaren för att bereda idrottsföreningarna i staden tillfälle att yttra sig.

Stadsdirektören föreslog senare att stranden skulle iordningställas genom borttransport av stenarna och påförande av sand. Allt för en kostnad av ca 3.000 kr. Ärendet återremitterades dock än en gång till drätselkammaren för förnyad behandling

Badhuset "Stora skuggan", omkring 1930. Okänd fotograf.

(Ur "Å Gultzaudden är det godt att vara" av Gunnar Lindgren i Stadsarkivets årsbok 1998)

Stadsdirektören Allan Schultz som mätningsman 1931 - 1933

Efter Elis Möllers död 1931 uppehölls befattningen som stadens mätningsman av stadsdirektören Allan Schultz.

Tekniska nämnden beslöt den 9 juli samma år att stadsdirektören skulle få uppbära det arvode, som enligt fastställd taxa utgick för mättningsförrättningar, och som enligt gällande instruktion rätteligen skulle inlevereras till stadens kassa. Dessutom hade nämnden beslutat att den biträdande ingenjören vid byggnadskontoret skulle få uppbära hela tjänstledighetsavdraget vid stadsingenjörstjänsten, 5 kr per dag.

Lönenämnden erinrade om att det i reglementet fanns föreskrivet att befattningshavare var skyldig att vikariera i annan befattning och att det fanns klara regler om hur arvode skulle utgå i sådana fall. Tekniska nämndens beslut stod därför i strid mot lönereglementet.

Stadsdirektören framhöll att så länge han och biträdande ingenjören uppehöll den vakanta stadsingenjörstjänsten, borde skälig ersättning utgå eftersom staden i alla fall gjorde betydande besparingar så länge tjänsten var vakant.

Beredningsnämnden föreslog fullmäktige att godkänna tekniska nämndens beslut om arvoden samt att anmoda drätselkammaren att snarast inkomma med förslag till av erfarenheten eventuellt föranledd omorganisation av å byggnadskontoret erforderlig arbetskraft samt att under tiden föranstalta om provisoriskt uppehållande av stadsingenjörstjänsten.

"Ingenjörskommittén"

Drätselkammaren tillsatte i december 1931 den s.k. "ingenjörskommittén". Kommittén var färdig med sitt förslag i januari 1933 och det överlämnades därefter till magistraten för yttrande. Förslaget innehöll tre alternativ

Alternativ I (gällande organisation) innebar att man återanställde en stadsingenjör som tillika var mättningsman. Förändring av fastighetsregister skulle uppdras åt någon kompetent lantmätare.

Alternativ II (kommitténs förslag) innebar att stadsdirektören blev stadens mättningsman och byggnadskontorets övriga skötsel handhades av byggnadsingenjören.

Alternativ III innebar att man anställde en stadsingenjör som var både mättningsman och registerförare.

Kommittén anförde bl.a. att det med åren blivit allt mer uppenbart att byggnadskontoret var för dyrt organiserat i förhållande till den arbetsprestation som fordrats. Kommitténs majoritet ansåg att byggnadskontoret var överorganiserat och att Luleå stad i förhållande till sin folkmängd bland jämförbara städer säkerligen hade de största utgifterna för denna förvaltningsgren.

Däremot hade kommittén funnit att den lägre arbetsledningen var otillräcklig eller saknade nödiga kvalifikationer.

I kommitténs förslag (alternativ II) erinrades om att byggnadskontorets högre personal enligt gällande reglemente skulle bestå av stadsdirektör som chef, en stadsingenjör, tillika mättningsman samt en biträdande ingenjör. Denna organisation hade visat sig mindre lycklig, kanske i någon mån beroende på vissa personliga motsättningar mellan de olika tjänsteinnehavarna. Samtidigt kunde organisationen betecknas som onödigt dyrbar.

Sedan stadsingenjören i juli 1931 avled hade hans tjänst uppehållits av biträdande ingenjören medan mättningsmannatjänsten uppehållits av stadsdirektören. Under denna tid hade arbetet på byggnadskontoret försiggått i fullt tillfredsställande ordning. En ordning och reda samt en snabbhet i arbetet, som med hänsyn till den avsevärda arbetsbördan, måste betecknas som aktningvärd, hade under vakanstiden präglat arbetet.

I kommitténs förslag skulle byggnadskontoret ha stadsdirektören som chef. Närmast honom skulle t.f. stadsingenjören handha ledningen av kontoret och av de yttre arbetena. Han kunde lämpligen kallas byggnadsingenjör. Närmast efter honom skulle vara en ritare med lägre teknisk kompetens.

Mättningsmannatjänsten skulle uppdras åt kompetent lantmätare, som ägde uppbära de fastställda avgifterna som arvode.

Registerförarbefattningen skulle även den uppdras åt kompetent lantmätare i den händelse magistraten inte kunde åta sig arbetet. Att förena mättningsmannas- och registerförare tjänsten kunde näppeligen vara att förorda, då dessa befattningar i viss mån skulle kontrollera varandra. Den hittills vunna erfarenheten bekräftade detta.

Yttranden över förslagen

När ärendet åter togs upp i drätselkammaren hemställde kommittén att få yttra sig över magistratens yttrande och bemöta de i vissa fall missvisande uppgifterna om såväl de ekonomiska kalkylerna som motiveringen till kommitténs förslag.

I sitt yttrande över magistratens förslag anförde **ordföranden i kommittén, Melcher Lindquist**, bl.a. att man näppeligen kunde tänka sig få en högskoleutbildad ingenjör med tillräcklig praktisk erfarenhet för den av magistraten förutsatta lönen 7.790 kr/år. *"Det ligger nära till hands att antaga, att endast yngre sökande utan verklig praktisk erfarenhet eller också äldre sådana som varit oförmögna att komma fram på annat håll, skulle lockas att söka en så lågt avlönad tjänst, i det senare fallet under tro att det snart skulle vara möjligt att efter här vunnen praktik, kunna erhålla anställning på annat ställe där högre lön bjuds.*

Båda dessa kategorier sökande är vad staden minst av allt bör åstunda. De sorgliga och för staden dyrbara erfarenheterna från stadsingenjörstjänsterna i Luleå allt sedan sekelskiftet, böra mana till försiktighet och eftertanke vid avgörandet av denna fråga. Det gäller huruvida staden för lång tid framåt skall binda sig vid en befattningshavare utan att denna, enligt sakkunnigas uppfattning är behövlig, då stadsingenjörstjänsten utan olägenhet bör kunna vara förenad med stadsdirektörstjänsten. Staden har helt enkelt icke råd att för att tillfredsställa en uppåtgiterad tillfällig stämning påtaga sig onödiga utgifter för lång tid framåt".

Distriktschefens Lantz förslag (alternativ III)

Enligt Lantz åsikt hade staden inget att vinna på det nuvarande provisoriet eller genom att ge det samma en permanent karaktär. I stället borde stadsingenjörstjänsten återbesättas och staden söka förvärva en kraft av med stadsplaneteknisk skolning och med erfarenhet som mätningssman och registerförare.

Stadsdirektören Allan Schultz yttrande

Under de förflutna 10 åren hade gamla stadsplanlagda områden till stor del ommätts enligt 1917 års fastighetsbildningslag. Då en tomtmätning är avsedd att för framtiden vara bestående kommer antalet tomtmätningar att undan för undan att minskas för att, teoretiskt sett, när alla administrativa tomer är mätta, upphöra. Ju större del av området som är nymätt, dess mindre blir antalet nymätningar på icke mätta område.

Antalet tomtmätningar år 1932 var endast 24 st. De vid årsskiftet inkorporerade områdena kommer inte att utöka antalet tomtmätningar eftersom de förefintliga avsöndringarna inom dessa områden kommer att upptas som stadsägor, vilka inte är underkastade mätningstvång. Det syntes inte föreligga skäl att anställa en stadsingenjör för dessa mätningar. De kunde i stället utföras som bisyssla av någon därtill kompetent person. Däremot borde övriga mätningssmannens åligganden, som upprättande av förslag till tomtindelningar mm, böra

utföras av någon kompetent person inom förvaltningen, biträdd av byggnadskontoret.

Magistratens yttrande

Magistraten anmärker på att kommittén konstaterat att byggnadskontorets organisation är dyrbar i förhållande till arbetsprestationen och att Luleå stad i förhållande till sin folkmängd skulle ha de största utgifterna för denna förvaltningsgren. Magistraten tycker att det hade varit önskvärt att kommittén framlagt det jämförelsematerial som man stöder sig på. I avsaknad på detta syntes nämnvärd betydelse inte kunna fästas vid det gjorda uttalandet.

Magistraten konstaterar vidare att kostnadsskillnaden mellan de båda alternativen är relativt obetydlig och icke i och för sig borde tillerkännas avgörande betydelse. Viktigare var, att organisationen av byggnadskontoret blir sådan, att stadens tekniska förvaltning blir effektivt ordnad med hänsynstagande till de eventuella brister som vidlåder den nuvarande organisationen.

Ur de synpunkter som magistraten haft anledning att granska må särskilt understrykas, att den hittillsvarande ordningen för fastighetsregistrets förande icke varit tillfredsställande. Det har visat sig att det tid efter annan uppstått balans i arbetet med registerföringen. Sålunda förelåg för närvarande en balans som det skulle kosta minst 1.800 kr att avarbeta för en utom stadens förvaltning stående person. Det är knappast i och för sig ägnat att förvåna att det kan uppstå balans då den ordinarie tjänsten först och främst måste skötas.

För bl.a. fastighetsbokföringen medför dock en dylik balans allvarliga olägenheter. I de fall registreringen anförtrots en utom stadens förvaltning stående person har det varit svårt för fastighetsbokföraren att komma i kontakt med registerföraren för att konferera i olika frågor. Denna olägenhet hade varit särskilt framträdande under förre registerförarens tjänstetid då han ofta befanns sig ute på tjänsteresor.

Beträffande påståendet att registerföringen och mätningen inte bör samlas på en hand, hade magistraten inhämta ett uttalande av fastighetsregisterkommissionen. Till svar hade erhållits att någon dylik olägenhet icke förmärkts. Ur formell synpunkt förefanns inget hinder att åt stadsingenjören anförtro fastighetsregistrets förande. En sådan anordning vore tvärtom av fastighetsbildningslagen förutsatt som den normala.

Den av stadsdirektören anförda omständigheten att antalet mätningar kan komma att minska undan för undan är en sanning med modifikation. Antalet icke mätta tomter är ännu avsevärt och till detta kommer att inkorporeringsområdena under de närmast åren torde komma att medföra ett avse-

vårt antal avstyckningsförrättningar. Därtill kommer nya tomtindelningar och tomtmätningar inom stadens planlagda område.

Om mätningmannabefattningen skulle anförtros en i staden stationerad lantmätare, som ofta ligger ute på sina förrättningar, skulle det bli svårigheter för allmänheten att komma i förbindelse med honom. Som förr kommer då allmänheten att vända sig till byggnadskontoret, som också kommer att bli nödsakat att stå till tjänst med råd, anvisningar och upplysningar. Hela vinsten med en dylik anordning blir att byggnadskontoret får sköta större delen av arbetet medan den extra förrättningsmannen utkvitterar arvoden. Magistraten fann att det ur ingen synpunkt vore förenligt med stadens intressen att ändra den gällande ordningen att stadsingenjören skall vara mätningssman.

Enär stadsdirektören enligt gällande instruktion inte behöver ha teknisk skolning, vore det olämpligt att å denna befattning överlåta den tekniska ledningen av staden.

Magistraten förordade för sin del alternativ III.

Drätselkammarens förslag

Efter föredragning hade drätselkammaren enhälligt beslutat föreslå att omedelbart tillsätta stadsingenjörstjänsten och att organisera byggnadskontoret i enlighet med de riktlinjer som angivits i magistratens yttrande.

Kommitténs yttrande

När ärendet behandlades av stadsfullmäktige den 23 mars 1933 förelåg en skrivelse från herrar Lindquist, Gerdin och Granlund.

I skrivelsen påtalades först och främst den extremt ensidiga form som magistratens yttrande erhållit. Man bemöter påståenden när det gäller stadsdirektörens behörighet, jämförelsematerialet mellan Luleå och andra städer, kostnaderna för de olika alternativen, antalet mätningssupdrag, mm mm.

Kommittén ansåg att mätningssupdragarna skulle överlämnas till någon lämplig person som ej var anställd av staden. Skulle det visa sig att mätningssupdrag medhunnas av stadens tjänstemän, så skall arbetena givetvis utföras av dessa. Det fanns inget hinder att ha mer än en mätningssman samtidigt. En mätningssupdrag som utförs av en stadens anställda skulle ställa sig betydligt dyrare än vid det förfaringsätt som kommittén föreslagit. Avsikten var att som mätningssman erhålla den i staden bosatta distriktslantmätaren som ansågs äga den bästa kompetensen.

Kommittén ansåg att stadsingenjörsbefattningens återbesättande var onödig och förordade i stället en förening av stadsdirektörs- och stadsingenjör-

befattningarna. Som jämförelse upplystes att Umeå har en drätselkammare, som samtidigt är stadsingenjör, samt att även Sundsvalls stad har gått in för en liknande anordning.

Kommittén manade till försiktighet vid avgörandet av frågan och förordade en återremiss av ärendet till drätselkammaren för ytterligare utredning.

Fullmäktige beslutade att bordlägga ärendet med 22 ja-röster och 12 nej-röster.

Den 20 april 1933 togs ärendet upp till förnyad behandling.

Ingenjörskommittén förordade i första hand att ärendet återremitterades till drätselkammaren och att frågan om stadsingenjörstjänsten löstes i samband med frågan om anställande av stadsarkitekt. I andra hand föreslogs bifall till ett reviderat organisationsförslag

Förlaget innebar bl.a. att titeln stadsingenjör skulle utbytas mot byggnadsingenjör. Under diskussionen i ärendet yrkades bl.a. herr Granlund på återremiss, herr Boholm på bifall till beredningsnämndens förslag, herr Thamsten att stadsdirektörsbefattningen skulle indras och stadsdirektören skulle placeras som stadsingenjör, herr Enge att ärendet skulle återremitteras till lönenämnden samt herr Lantz avslag på återremissyrkandet.

Resultatet blev att fullmäktige beslöt att bifalla herr Boholms förslag, dvs en organisation enligt magistratens yttrande.

Reservation förelåg från herr Enge som bl a anförde

"Det är svårt att i fullmäktiges historia under de senaste decennierna finna ett ärende, som i förhållande till sitt sakvärde, haft en tarvligare upprinnelse och en sämre bakgrund, än det, som nu utmynnat i ledigförklarandet av tjänsten som stadsingenjör.

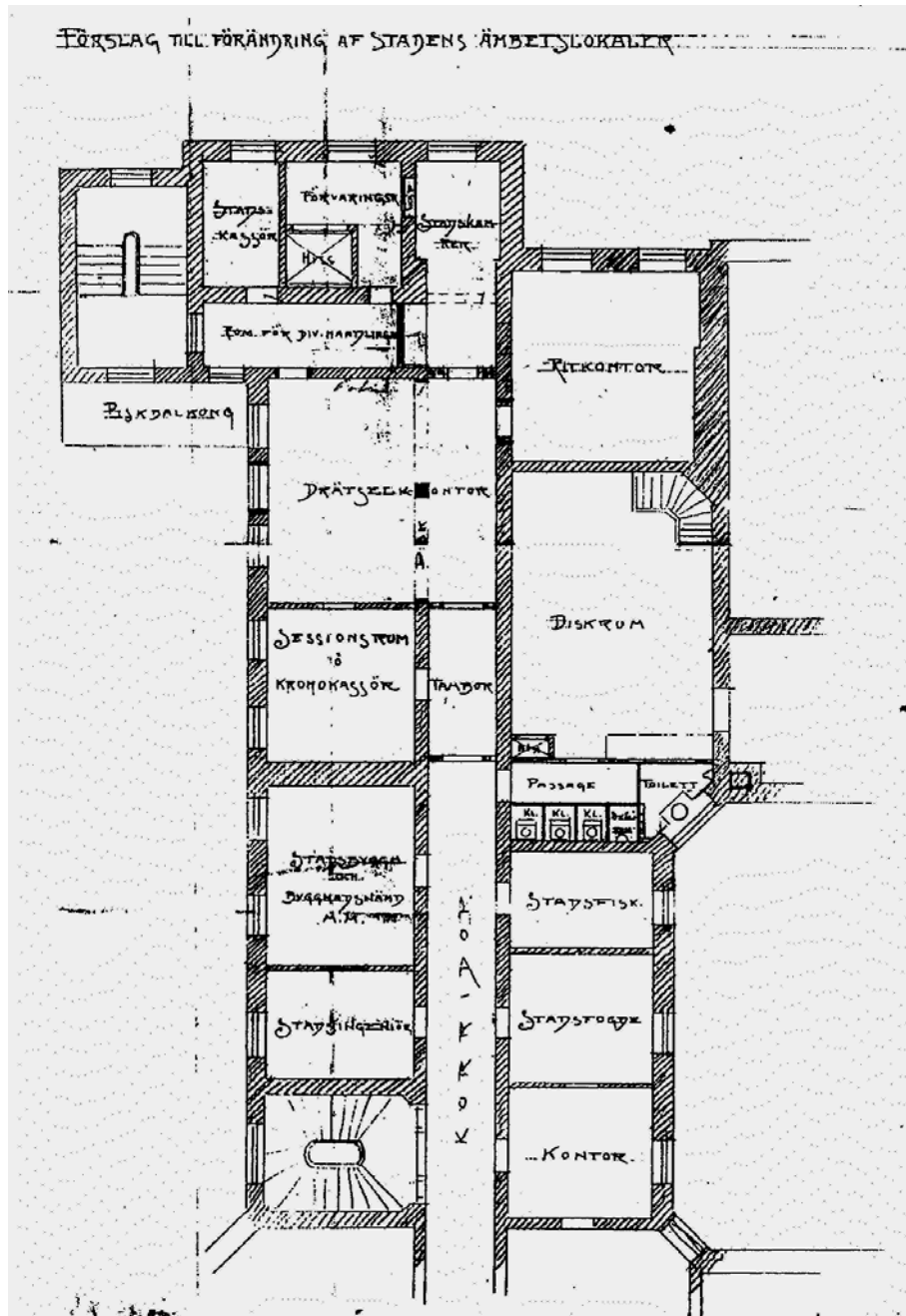
Trots att tidpunkten med hänsyn till stadens ekonomiska läge varit olämplig, trots att stagnation i stadens utveckling föreligger, och därmed sammanhängande arbetsuppgifter minskats, trots att betydande besparingar kunnat göras genom att frågan fått vila, trots påvisandet att frågan kunnat ordnas på annat tillfredsställande och billigare sätt, trots att nya omständigheter, innebärande ekonomiska konsekvenser framkommit vid dagens sammanträde och vilka borde motiverat den omprövning som kunnat vinnas genom en återremiss och trots, att det icke förebragts ett enda hållbart sakskäl i övrigt för tjänstens besättande omedelbart har fullmäktiges majoritet likväl vidhållit, att så skulle ske.

Med användandet av bagateller som utgångspunkt, vid presterandet av anmärkningar, vilka tett sig löjliga i förhållande till de verkligt dominerande missgrepp som ekonomiskt samlade kan taxeras i

miljoner och vilka tidigare fått passera med eller utan anmärkning, därför att de varit mänskliga att göra, har man här blåst upp struntsaker till avgörande primärskäl och i månader fört ett väsen i och kring frågan, som gjort staden till en visa i landet. Där är bakgrunden till det beslut, som nu uppenbart tillkommit i uppjagad sinnesstämmning.

Vad som vid behandlingen av denna fråga har en allvarigare betydelse äro de orättvisa och kränkande beskyllningar, som riktats mot stadens arbetsled-

ning och mot stadens stora arbetarekår. Den ena av dessa parter har icke ens blivit satt i tillfälle att få avgiva yttrande. Bägge har oskyldigt eller allt för hårt fått sitta emellan för andra intressen som i denna fråga öppet eller förtäckt brottats med varandra. Då det icke kan anses vara riktigt och rätt, att staden som en mönsterarbetsgivare och dess fullmäktige behandlar sina anställda på detta sätt, måste jag reagera och tillåter mig därför anför reservation mot det av fullmäktige fattade beslutet."

Stadsingenjörens lokaler i gamla stadshuset år 1911

Harald Bengtsson 1933 - 1938

Stadsfullmäktige beslöt i april 1933 att den vakanta tjänsten som stadsingenjör skulle återbesättas.

Tjänsten söktes av Bertil Lindgren, Orsa, Harald Bengtsson, Kiruna, Nils Magnusson, Luleå, Miles von Strokirch, Östersund, Algot Nylén, Linköping, Artur Lundberg, Arboga, P. G. Sandblom, Trelleborg, Hadar Grude, Göteborg, Allan Svanqvist, Lidköping, Gunnar Gunneland, Göteborg och Gösta Larsson, Luleå

Den kommitté, som fått i uppdrag att upprätta förslag till återbesättandet, undersökte sökandenas behörighet att inneha tjänsten, att vara mätningssman och att vara registerförare. Kommittén förordade därefter sökandena i följande ordning:

1. Stadsingenjören i Kiruna Harald Bengtsson
2. Stadsingenjören i Arboga Artur Lundberg
3. Bitr. stadsingenjören i Östersund Miles von Strokirch
4. Biträdande stadsingenjören i Linköping, Algot Nylén

Stadsfullmäktige beslutade att till stadsingenjör anta **Harald Bengtsson**, född den 23 oktober 1893. I beslutet deltog inte herrar Thamsten och Blom. **Herr Enge** avgav en skriftlig reservation med följande innehåll:

"Sedan fullmäktige nu till stadsingenjör utsett Harald Bengtsson, Kiruna, är därmed den sista akten i ett av de mest egendomliga kommunalpolitiska skådespelen i Luleå stads historia avslutad.

För en något i saken initierad går det icke att frigöra sig från en känsla av, att det i denna fråga varit ett gäng allierade, men skrupellösa karriär- och affärspolitici samt portponnädemokrater, som opererat i frågan sedan stadsingenjör Möllers död. Att syftet lyckats är nu otvivelaktigt.

Inga hänsyn har visats. Stadens anseende utåt och inåt har fått lida. Stadens ansträngda ekonomi har betytt föga. Tjänstemän, arbetare och förtroendemän i drätselkammaren har kränkts på det grövsta. Dessa faktorer ha icke inverkat eller varit ägnade stämma till eftertanke.

In i det sista, dvs vid dagens sammanträde, kan man konstatera hutlande och svek mot principer och tidigare beslut. Sålunda fanns icke de sökandes till tjänsten ansökningsakter med bilagda betyg och meriter närlagda fullmäktigehandlingarne. Det var för en intresserad ledamot, som önskade gå igenom dessa viktiga handlingar innan dagens sammanträde började, omöjligt få reda på var handlingarne

funnos. Gemene man bland fullmäktige degraderades sålunda till rena röstmaskiner.

Utan att vilja ifrågasätta, att den tremannakommitté, som haft prövningen av sökandens meriter om hand, icke gått till sitt värv med tillbörlig grundlighet på sitt sätt, kan jag icke undgå fastslå, att det yttrande som avgivits är allt för summariskt. Detta gäller särskilt de prövade faktorerna under punkterna b) och c).

'Förvärvad erfarenhet', 'skicklighet', 'vitsordad lämplighet som arbetsledare' är ju subjektiva begrepp. Man måste fråga sig, vem som utfärdat intyg om dessa faktorer och i så fall vad intygen härom innehålla. Då arbetarna, i vad gäller de anställda i Luleå, fått sitta emellan - genom ovederhäftigt klander och orättvist - i denna affär och icke beretts tillfälle försvara sig tidigare, borde de åtminstone kunnat beredas tillfälle få avgiva yttrande genom sina platsorganisationer över de sökandes 'lämplighet som arbetsledare', då de närmast berörts därav såsom arbetare och medborgare.

De s.k. arbetarerepresentanterna i drätselkammaren - detta gäller speciellt de, som gå under socialdemokratisk etikett- och vilka vid fullmäktigevalet deklarerat att 'staden skall uppträda som mönsterarbetsgivare' och på vilket uttalande de fångat röstande arbetare och småfolk, hade bort och kunnat, om ej den goda viljan som vanligt saknats, göra något för staden egna berörda tjänstemän och arbetare. Så har icke skett.

Tremannakommittén talar under punkt c) i sitt yttrande om 'personliga kvalifikationer i övrigt, i den mån dessa kunnat utläsas i till ansökningarna fogade handlingar'. Undertecknad har i varje fall icke kunnat 'utläsa' något av den enkla orsaken, att just de handlingar, varpå kommittén baserat sitt förslag, saknades i vederbörande akt innan fullmäktige behandlade ärendet.

Vad icke endast undertecknad, utan alla och envar däremot kunnat 'utläsa', det är en del personalia om herr Bengtsson i en artikel i Norrbottens-Kuriren den 26 augusti 1933, utpyntad med ett flertal fetstilsrubriker och herr B:s porträtt.

Det är möjligt att herr Bengtsson är den förträffliga människa, som det göres gällande, men den saken får ej inverka på en ledamot bara därför, att den återgetts man och man emellan eller i Norrbottens-Kuriren. Ledamoten är skyldig pröva allas handlingar och andra sökande har också rätt att kräva att även deras förtjänster bliva föremål för beaktande. För egen del känner jag åtminstone en av de sökande, vilkas rent samhällliga förtjänster gott tål en jämförelse med dem som påbördats herr Bengtsson, men om den mannen har icke puffats eller reklamerats ett ord. Även om herr Bengtsson måhända är

'stark' man i Kiruna, behöva väl icke alla ledamöter i stadsfullmäktige dra en 'lantz' för honom i Luleå. Arbetarerepresentanterna allra minst.

Det ligger något lika tragiskt som groteskt över beslutet, när man ser det mot bakgrund av följande faktorer:

Den 25 februari 1932 behandlade stadsfullmäktige enligt P 3 en av Svenska Kommunalarbetsförbundet avdelning 173 i Luleå ingiven framställning, vilken av herr Oscarsson upptagits såsom egen motion, rörande företrädesrätt för i stadens tjänst tidigare anställda till erhållande av ledigblivna eller nyinrättade befattningar m.m.

Lönenämnden talar i sitt yttrande över det den 1 juli 1931 om att befodringsutsikterna för stadens befattningshavare äro synnerligen små och vidare,

att det får anses vara förenat med rättvisa och billighet osv samt finner slutligen

att de i motionen framförda synpunkterna är beaktansvärda.

Drätselkammaren har, efter hörandet av stadsdirektören, vid sammanträde den 13 augusti 1931 anfört att, 'om till tjänst finnes en fullt kvalificerad och lämplig arbetskraft, denna bör hava företräde framför en icke i stadens tjänst anställd sökande'.

På förslag av beredningsnämnden beslöt fullmäktige antaga drätselkammarens förslag, med tillägg dock, att principuttalandet skulle gälla alla befattningshavare.

Det är nu andra gången fullmäktige icke fäst något avseende vid de beslut, som de själva fattat. Fullmäktiges här ovan nämnda beslut är alltså ett pappersbeslut utan realvärde, en gest utan mening. Det synes mig icke böra vara på det sättet, som staden skall stimulera de anställdas nit, samvetsgrannhet och lojalitet.

När ingenjör Möller på sin tid av staden blev behandlad på ett humant och nobelt sätt, så borde ingenjör **Nils Magnusson** haft rätt kräva samma behandling när det gällt hans befordran. Denna princip skall gälla alla. Vid dagens sammanträde har fullmäktige enl. P 3 beviljat honom tjänstledighet för att förvärva kompletterande utbildning.

Det skriar ganska illa, att en stund därefter fatta ett sådant beslut, som detta, varvid då markeras, att fullmäktige icke alls tager hänsyn till att han av staden själv handikappats. Han har nu i två år fått uppehålla stadsingenjörstjänsten och bevisligen avverkat en betydande arbetsbalans. Han har utan anmärkning uppehållit befattningen och av högt förtjänta och framstående tekniskt sakkunniga erhållit de amplaste lovord. Av underlydande arbetare har han uppskattats och lovordats såsom krävande och hållande på stadens bästa, men dock human och rättvis, kort sagt, en man, som kunde sin sak och en, för vilken de kunde hysa aktning och förtroende.

Den mannen, den manipulerar man nu utan vidare bort. Hans mångåriga arbete i stadens tjänst betyder intet. Han strävan att göra det bästa möjliga av svåra och invecklade situationer underskattas, det erkännande sakkunniga avlåtit, att han lyckats i

sina strävande, är värdelöst. Han har blivit illa och orättvist behandlad och fått lida för andras fel.

Det är nu endast att hoppas, att framtiden skall giva alla dem som fått lida för särintressen sådan upprättelse, som de gjort sig förtjänta utav och som verkligen är det enda, som är staden värdig i hela denna bedrövliga historia.

Då jag icke engagerat mig uti det konglomerat av intriger, lumpenhet och svek mot givna vallöften och principer, som från vissa ledamöter, vilka blivit valda under samma partibeteckning som undertecknad - nämligen socialdemokraternas - då jag starkt reagerat mot förspelet med därav följande behandling av stadens arbetarkår och de ledande tjänstemännen samt tillvägasättet för stadsingenjörstjänstens tillkomst, vill jag med denna motivering också reservera mig mot det nu förrättade valet.

Luleå den 28 augusti 1933 Victor Enge"

Den ovan refererade artikeln i Norrbottens-Kuriren den 26 augusti 1933 hade följande innehåll:

Gott Kirunabetyg åt stadsingenjör som skall flytta. Luleå nya stadsingenjör ges goda vitsord. Har uträttat storverk under sin Kirunasejour.

"Stadsingenjören Harald Bengtsson i Kiruna, som bland 11 sökande valts till enahanda befattning i Luleå stad, är en man i sina bästa år, full av entusiasm och framåtanda.

Han är född i Ramsele, Västernorrlands län, den 29 oktober 1893 och har tillbringat större delen av sin arbetsfyllda tillvaro i de norrländska bygderna. Utexaminerad från Härnösands tekniska elementarskola 1911 och från Chalmers tekniska instituts högre avdelning för väg- och vattenbyggnadskonst 1919 samt 1927 av länsstyrelsen i Norrbottens län förordnad mättnings- och förrättningsman för upprättande av fastighetsregister. Redan samma år han utgick från Chalmers finna vi honom i djupa ödemarken som underingenjör och teknisk arbetsledare vid Suorva-dammens byggande, i vilken befattning han kvarstod till 1923. Han har vidare varit anställd vid Porjus kraftverk i enahanda befattning 1923-24, Norrfors kraftverk som avdelningsingenjör 1924-26, hos Ume flottningsförening, i allmänna tekniska utredningar 1926-27 och sedan augusti månad sistnämnda år som stadsingenjör i Kiruna, där hans stora sakkunskap och eminenta organisationsförmåga kommit väl till pass.

Under de sex år som stadsingenjör Bengtsson stått som byggnadsnämndens i Kiruna enda tekniska tillgång, har hans naturliga grundlighet och lågande intresse för varje samhälligt problem, som kommit i hans väg, blivit Kirunas municipalsamhälle till evärderlig nytta. Han har varit mannen, som i mångt kaos kunnat framtvinga ordning och reda som tillfört samhället betydande ekonomiska fördelar. I detta sammanhang behöva vi endast erinra om mucipiets fördelaktiga uppgörelse med vägdistriktet

om dettas övertagande av vissa gator inom samhället, ävensom den för samhället ur alla synpunkter lyckliga överlåtelsen av kokströmsnätet till Kungl. Vattenfallsstyrelsen. I dessa tvänne fall och många andra har stadsingenjör Bengtsson varit den som med sitt stora intresse och djupgående sakkännedom kunnat framtrölla och utforma antagbara och för samhället och den enskilde lyckliga lösningar.

Stadsingenjör Bengtsson tillhör den sortens människor som fordra mycket arbete. Han är rent ut sagt en sällsynt duktig och t.o.m. rivande karl, med en rent fenomenal arbetsförmåga. I sin väldiga aktivitet och brinnande iver i varje företag, säger han ifrån så att det både hörs och känns, men han lämnar lika gärna rum för en motsägelse, om den grundar sig på fakta. Annars så...

Luleå stad med dess många förstäder och invecklade inkorporeringsproblem, är att gratulera till det nya förvärvet. K.E.H-st"

Löneförhöjning

I augusti 1934 hade Harald Bengtsson meddelat att han ämnade söka en bättre avlönad anställning på annan ort. Drätselkammaren uppdrog då åt herrar Boholm och Lantz att försöka träffa överenskommelse med stadsingenjören om en sådan lön att han kunde kvarstanna i staden och fortfarande uppehålla sin tjänst.

Uppgåelsen innebar att Harald Bengtsson skulle erhålla 200 kr/mån för arbetet med stadens fastighetsregister och därigenom komma upp i en årslön på 10.190 kr. Uppgåelsen godkändes av stadsfullmäktige, men först efter votering, där ja-sidan vann med 24 röster mot 5 för avslag.

Avsked

Harald Bengtsson sade upp sig i juni 1937 och frånträdde sin befattning den 20 augusti. Han efterträddes Erik Wiking från Uddevalla.

Luleå stad på Harald Bengtssons tid

Ur supplement till stadens revisionsberättelse för år 1932:

"...Enligt mitt förmenande har de anmärkningar som gjorts i allt för stor utsträckning fått skatta åt de för privatföretag typiska men trånga ekonomiska resonemang med därav följande konklusioner, som åsidosatt, att en kommunal finanspolitik och därmed sammanhängande omständigheter måste bedömas från andra och viktigare synpunkter, bl a historiska, humanitära och sociala.....

Så vitt nu kan bedömas och under förutsättning att depressionen upphör inom den närmaste tiden samt förbättrade förhållanden succesivt inträda, kommer det att taga 10 à 15 år innan sviterna av en mängd okloka åtgärder, som företagits långt före, delvis under och i viss mån efter krigsåren ha övervunnits.

Man stimulerar sannerligen varken ledamöter i styrelser, nämnder eller fullmäktige, varken tjänstemän eller arbetare till att taga initiativ för bättre förhållanden eller för att neutralisera tidigare olyckliga åtgärder genom att ideligen utsätta vederbörande för klander utan att även visa en mänsklig erkänsla och söka förstå vad som blivit gjort, vad som göres och vad som kommer att göras till förbättringar till allas bästa.....

Stadens parodiska fastighetspolitik

Herrar medrevisorer ha icke endast föreslagit skärpt uppmärksamhet på fastighetsinnehavet, utan även ansett det böra tagas i särskilt beaktande, huruvida icke en försäljning av i mindre gott stånd varande fastigheter bör ske, utan hänsyn till det för närvarande dåliga marknadsläget.

Förslaget skulle alltså innebära, att Luleå stad skulle bli någon sorts realisationsaffär, någon lumpbod, där man gjorde sig utav med "i mindre gott stånd" varande föremål.

Det är för mig svårt att uppleta ett ord i svenska språket, som täcker vad man här åsyftar. Det är nästan ofattbart, att det finnes människor och medborgare, som så litet beaktar det allmännas intresse, att de vilja slumpa bort allmän egendom, som kommit till i socialt syfte och med stadens hjälp, till vilket pris som helst, ty herrar medrevisorer markerar ju tydligt, att försäljning bör ske "utan hänsyn till det för närvarande dåliga marknadsläget".

Man måste fråga sig, vilka intressen som ligger bakom en sådan uppfattning. Är det asociala fastighetsägareintressen, som i självisk ävlan för att tjäna pengar anse hyresgäster vara rena penningobjekt eller är det andra intressen, företrädde av spekulationshajar och husjobbare, som också i tvetydiga syften önska laborera med stadens egendom, då bör fullmäktige säga ifrån och visa hem dylika försök.

Luleå stad är ju icke någon hökarbod, där man schackrar bort ruten sill eller skämd potatis och Luleå stads värdehandlingar noteras ju icke på börserna till föremål för jobberi och det ekonomiska snusk, som därmed följer. Det är därför svårt att förstå, att människor som någon smula genomsyrats av allmänna tänkesätt, kan komma till sådana slutsatser, som de, vilka herrar medrevisorer här låtit komma till uttryck

Varför skall man just avhända som objekt en sådan del av stadens fastighetsinnehav, som bebos av fattiga eller i små omständigheter varande människor? Kunde man då icke lika gärna, om man skall gå ut från det resonemang som herrar medrevisorer fört till torgs, fullfölja detta och säga, att staden skulle, trots "det för närvarande rådande marknadsläget" försälja även kvarteret Kalkonen 5 (stadshuset) samt hamnförvaltningsbyggnaden.

Här nämnda byggnader uppfördes på sin tid och ansågos då av många såsom ett utslag av uppblåst och vräkigt högfärdsvansinne.

Ser man på siffrorna så finner man, att Kalkonen n:r 5 har ett bokat värde av kronor 1.028.444;45 och

var och en som en smula känner till stadens historia, vet, att intäkterna för detta hus icke alltid varit så lysande samt ävenledes att staden varit tvungen att kosta på lyxreparationer för att över huvud ha någon möjlighet att uthyra fastighetens lokaler. Men det gällde icke fattigt folk. Det gällde tvärtom att inför den resande världen briljera, det gällde, att camouflera fattigdomen, att draga en lysande förlåt över allt det elände, som fanns där bakom....

Även hamnförvaltningsbyggnaden kan man utan tvekan beteckna såsom tillkommen på mycket svaga skäl och efter tvivelaktiga behov. Den står snarare som ett monument över uppblåst högfärd och en dekoration för den i anda och sanning lysande fattigdom, som herrar medrevisorer anser att staden skall företräda....
Luleå den 8 maj 1933 Victor Enge"

Bränsleförbrukningen vid stadshuset mm

Ångpanneföreningen hade erbjudit staden att ansluta sig för att erhålla kontroll av bränsleförbrukningen vid stadshuset, brandkåren, östra och västra folkskolan m fl staden tillhöriga byggnader. Avgiften skulle uppgå till 1000 kr per år.

Stadsingenjör Harald Bengtsson skrev i yttrande bl.a. "Med kännedom om vilka häpnadsveckande resultat, en på vetenskaplig grund vilande konsulentverksamhet kan hava inom praktiskt taget alla verksamhetsområden och med de konkreta exempel, vilka blivit företedda inom speciellt bränslebesparingsverksamheten, inför ögonen synes det ej behöva

råda minsta tvekan om lämpligheten av en kontrollverksamhet."

Råttkrig

Hälsovårdsnämnden skriver till fullmäktige "I samråd med härvarande fastighetsägareförening har hälsovårdsnämnden beslutat igångsätta ett s.k. råttkrig här i staden till bekämpande av den svåra råttplågan. Enligt med föreningen träffad överenskommelse skall giftet bekostas av fastighetsägarna men tillhandahållas till självkostnadspris av hälsovårdsnämnden...."

Rivning av kägelbanan

Norrbottnens hembygdsförening begär tillstånd att få riva den gamla kägelbanan på Gultzaudden samt att få använda dugligt virke till reparation och utbyggnad av sommarrestaurangen. Byggnaden var illa underhållen och delvis svårt skadad av röta.

Tekniska nämnden tillstyrkte och antecknade att rivningen redan till största delen verkställdes utan avvaktande av tillstånd.

Hembygdsföreningen anhöll även om tillstånd att nedtaga tornet till bergverkspaviljongen och även den s k musikestraden, vilka bägge befunne sig i ytterst dåligt skick samt vore misspydande och utan möjlighet att tjäna avsett ändamål. Tornets kvarstående innebar risk, särskilt vid stormig väderlek.

Gultzauddens restaurang omkring 1900. Fotograf: Henny Tegström. Restaurangen uppfördes på 1890-talet och hade även en kägelbana

Erik Viking 1938 - 1951

Erik Vilhelm Viking var född den 21/12 1894 i Nyhem i Jämtland. Från 1938 var han stadsingenjör och chef för byggnadskontoret i Luleå stad. Han avgick med pension år 1951 och bosatte sig i Säffle, där han avled den 10/2 1980. Han var änklings sedan 15/7 1970.

Sedan den tidigare stadsingenjören Harald Bengtsson beviljats avsked förordnades Erik V. Viking till vikarierande stadsingenjör. Han var sedan tidigare anställd som byggnadsingenjör vid byggnadskontoret.

Tjänsten utannonserades och lockade följande sökande:

T f stadsingenjören Eric Vilhelm Viking
Stadsingenjören Miles von Strokirch
Civilingenjören Artur Gustaf Danielsson
Civilingenjören Nils Efraim Söderberg
Stadsingenjören Harald Plate samt
Ingenjören Einar Karl Emil Lundgren

Byggnadsnämnden hade enhälligt förordat Viking till tjänsten. Drätselkammaren ansåg att endast Viking hade styrkt sin kompetens som fastighetsregisterförare och förordade honom före Danielsson och Söderberg.

Lönenämnden anförde att Viking synes vara den ende bland de å förslaget uppförda, som till fullo styrkt sin kompetens. Med hänsyn härtill och då det i detta fall är fråga om en chefsbefattning samt det vid dessa tjänster i allmänhet är svårt att utan att eftergiva kravet på praktisk erfarenhet erhålla tjänstehavare, som vid avgång från tjänsten erhåller full pension, har lönenämnden ej något att erinra mot att Viking utses till tjänsten"

Stadsfullmäktige beslöt att till stadsingenjör från och med den **1 januari 1938** utse Eric V. Viking.

Några notiser från verksamheten under Erik Vikings tid

År 1941 beviljades byggnadsnämnden ett anslag om 6.000 kr för att anställa en **extra mätningstekniker** å byggnadskontoret under år 1942. **År 1943** inrättades en tjänst som **mätningstekniker** i lönegrad 18 klass 16.

År 1943 begärde byggnadskontoret anslag för **inköp av en teodolit** och anförde bl a

"Den av staden år 1923 inköpta teodoliten av Zeiss fabrikat blev plötsligt i mitten av januari obrukbar på grund av någon förskjutning av skalorna för avläsning av vertikala vinklar. Firmans representant i Sverige, Svenska Zeiss Aktiebolag i Stockholm, som undersökte instrumentet, meddelade att reparation icke kunde utföras här i landet, varför instrumentet måste skicka till huvudfirman i Tyskland. Någon garanti för reparationstidens längd kunde firman ej lämna men meddelade att reparationen under alla förhållanden skulle taga flera månader.

För närvarande pågår mätningsarbeten för utvidgning av polygonnätet dels för avstyckning för luftvärnet och järnverket och dels för iordningställande av tomter inom Lövskataheden. För dessa arbeten ha stadsfullmäktige beviljat anslag till anställande av extra mätningstekniker.

Då det med hänsyn till dessa arbeten var fullkomligt uteslutet att vara utan instrumentet i flera månader återstod intet annat än inköp av ett nytt. Instrument av samma fabrikat kunde endast anskaffas från Tyskland med obestämd leveranstid. Emellertid fanns hos instrumentfirman Krizcat i Stockholm, instrument av det likvärdiga schweiziska fabrikkatet Wild till ett pris av 2.850 kronor, vilket efter samråd med stadsdirektören inköptes och omedelbart levererades.

I förra årets stat för stadsplaneväsen beräknades en inkomst på lösen av byggnadsritningar, tomtmätningförrättningar och dylikt av 2.500 kronor. Inkomsterna hava emellertid vid årets slut överstigit 17.000 kronor. Byggnadskontoret får härmed föreslå Drätselkammaren att hemställa att 2.850 kronor av överskottet får disponeras för det gjorda instrumentköpet."

År 1944 anställde byggnadsnämnden distrikt-slantmätaren Göran Wall i Luleå som **extra mät-ningsman**. Anledningen var "att stadens mät-ningsmän ej medhinna större förrättningar, som kompliceras genom vidlyftiga utredningar, såsom exempelvis uppmätning av Norrbottens Järnverks område å Svartön m fl liknande uppdrag". De avgif-ter som inflöt för de av Wall utförda förrättningarna skulle inte föras till stadens kassa utan utgöra ersättning för av Wall utfört arbete.

År 1945 Den kommitté som fått i uppdrag att ut-reda frågan om en utökning av personalen på bygg-nadskontoret anförde bl a:

"Byggnadskontoret handhar den tekniska förvalt-ningen för drätselkammare, byggnadsnämnd och hamndirektion. Ifråga om förvaltningen för drätsel-kammare och hamndirektion har någon utvidgning av personalen ej ifrågasatts och ej heller av oss upp-tagits till behandling. Vad däremot angår förvalt-ningen för byggnadsnämnden har det sedan länge yppats behov av en annan organisation beträffande mät-nings- och stadsplaneväsende. I fråga om mät-ningsväsendet har byggnadskontoret i skrivelse till drätselkammaren den 11 november 1943 angående anställande av mätningstekniker anför-t: "Stadens äldre kartmateriel fyller icke på långt när mät-nings-förordningens fordringar på noggrannhet. Detta gäller isynnerhet ytterområdena, för vilka nya kar-tor grundade på nymätningar måste uppläggas. På grund av stadens utveckling under senare år och icke minst genom tillkomsten av stadsplaner för Skurholmen, Svartöstan, Bergviken och Mjölkudden kan man även förutse ökade mät-ningsarbeten i form av utvidgning av mät-ningsnätet, upprättande av tomtindelningar i förening med härför erforderli-ga gränsbestämningar, tomtmätningar mm. Mät-ningsarbetena ha redan visat tendens att lägga be-slag på byggnadskontorets hela arbetskraft till för-fång för arbetsledningen. Att mät-ningsarbetena måste givas företräde ligger i öppen dag då dessa enligt lag äro förutsättning för beviljande av bygg-nadslov och sålunda icke kunna uppskjutas".

*"I anledning härav beslöt stadsfullmäktige den 16 december 1943 att anställa en mätningstekniker på extra stat med placering i E 18. Utvecklingen efter den extra befattningens tillkomst har tillfullo ådaga-lagt, att befattningen är oundgänglig. Med den ök-ning av stadens storlek som redan skett kan man nu beräkna full sysselsättning för befattningen för över-skådlig tid framåt. Tiden synes därför vara inne att inrätta befattningen på ordinarie stat. För befatt-ningen, som bör benämnas **mätningstekniker**, sy-nes instruktion lämpligen böra fastställas.... en del av nuvarande tekniska bitrådets uppgifter överflyt-tas till mätningsteknikern, varvid dennes kompetens medför, att han på egen hand, ehuru på mät-nings-mannens ansvar, skall kunna utföra dessa arbeten. Därigenom åstadkomes en behövlig lättnad för stadsingenjören, som kan ägna mera tid åt ledning av stadens arbeten....."*

Stadsarkitekt

Beträffande **stadsplaneväsendet** anför kommittén att det till byggnadsnämndens förfogande finns en byggnadskonsulent. Upprättandet av stadsplane-förslag är icke något tjänsteåliggande utan för detta anlitas byggnadskonsulenten och utomstående arkitekter, i alla fall mot särskild ersättning. Det säger sig själv att denna anordning, som tillkommit för snart tio år sedan, är allt annat än tillfredstäl-lande. Byggnadsnämnden delar byggnadskonsulen-ten, som för övrigt har en omfattande enskild arki-tektverksamhet, med praktiskt taget alla bygg-nadsnämnder i länet. Denna omständighet medför, att byggnadskonsulenten icke kan stå till bygg-nadsnämndens förfogande annat än i begränsad omfattning Kommittén föreslår därför inrättan-de av en befattning som **stadsarkitekt**.

Fullmäktige beslöt i enlighet med förslaget och fastställde även erforderliga ändringar och kom-pletteringar av instruktionerna.

Tjänsten som stadsarkitekt lockade endast en sökande, som dock på grund av sin höga ålder, 60 år, och inhämtade upplysningar inte ansågs kunna ifrågakomma.

Genom förmedling av arkitekten Bertil Höök er-höll byggnadsnämnden kontakt med arkitekten John Berglund i Stockholm, född den 7 april 1900. Sedan man kommit överens om lönevillkoren an-ställdes **John Berglund som stadsarkitekt** i Luleå. Det ingick i stadsarkitektens skyldighet att bl a uppgöra ritningar, arbetsbeskrivningar och kost-nadsförslag för ny-, till- och ombyggnader eller reparationer för stadens och församlingens räk-ning. För detta arbete skulle han erhålla 50 % av arkitekttaxan för den del av byggnadskostnaden som översteg 25.000 kronor.

Stadsarkitektkontor

År 1947 Stadsarkitekten Berglund skriver till drät-selkammaren att "med anledning av de arbetsupp-gifter, som hittills förelagts mig, nu nått sådan om-fattning, att jag ej ser mig någon möjlighet att inom rimlig tid på egen hand färdigställa desamma, får jag vördsamt hemställa hos Kammaren att gå i för-fattning om anställande av följande befattningsha-vare:

1. Arkitekt eller byggnadsingenjör
2. Byggnadsingenjör
3. Skrivbiträde"

Fullmäktige beslöt i enlighet med förslaget, dock att befattningarna tills vidare skulle betraktas som extratjänster.

Byggnadsnämnden hemställde att lokaler skulle ställas till förfogande för stadsarkitektkontoret. Efter undersökning av till buds stående möjligheter befanns det lämpligast sättet att ordna lokalfrågan för stadsarkitektkontoret vara att stadsfullmäkti-ges sessionssal fick tas i anspråk för ändamålet.

Fullmäktige fick då i stället utnyttja festivitetsalen för sina sammanträden.

Inköp av jeep

År 1949 skriver Byggnadskontoret till drätselkammaren och anför "För att vid den fortsatta om-mätningen av triangel- och polygonnätet kunna åstadkomma snabbaste och billigaste möjliga resultat är det nödvändigt att stadsingenjörskontorets mätningssavdelning förfogar över lämpligt transportmedel, som kan användas dels för persontransport och dels för det slag av materieltransporter som det här är fråga om. Transporterna, som dels till stor del består i framsläpande av timmer för tornbyggnader och dels sker på väglös mark, skulle väsentligt underlättas och förbilligas om staden för detta ändamål inköpte en begagnad jeep med vinsch. Med hjälp av denna sista anordning kommer arbetet med själva resningen av spirorna till tornen att avsevärt underlättas. Vidare är det vid själva mätningssarbetet ett behov av att ha en dylik terrängvagn till förfogande, som från observationspunkten snabbt kan dirigeras till de olika objektpunkterna med minsta tidsspillan, då anledning förefinnes.

Arbetet med näten av lägre ordningar beräknas taga en tid av minst två år i anspråk, då dessa arbeten ju skall skötas parallellt med det fortlöpande förrättnings- och kartläggningsarbetet och har mätningssavdelningen även i fortsättningen full användning för ett transportmedel av detta slag...."

Stadsdirektören ansåg att transportkostnaderna i och för sig inte motiverade inköp av en jeep för ett arbete som inte beräknades pågå i mer än två år. Det fanns dock ett starkt behov av en jeep som utryckningsfordon för vattenverket och stadsdirektören tillstyrkte därför inköpet.

Inköp av teodolit

År 1947 För stadens triangelmätning och övriga mätningar erfordrades en ny teodolit. Instrumentfirman Labora, Stockholm, hade erbjudit staden att inköpa en teodolit typ B 54 fabrikat Holger & Watts till ett pris av 4.350 kr. Enligt uppgift hade Kungl. lantmäteristyrelsen nyligen beställt 30 st teodoliter av samma fabrikat.

Turistkarta

1950 Byggnadskontoret anför: "Det klagas ofta över att det icke finnes en sammanställningskarta över Luleå lämplig såsom turistkarta upptagande namn på stadsdelar, gator och adressnummer samt busslinjer.

Byggnadskontoret har upprättat en dylik karta i skala 1:10000 enligt bifogade förslag där färgerna är redovisade på ett blad och namn och adressnummer på ett annat. Meningen är att båda dessa skola sammantryckas på ett blad som falsas i lämpligt format och insättes i pärm tillsammans med för-

teckning över gator mm, ungefär som framgår av bifogade exempel från Gävle och Göteborg.

Kostnaderna för en dylik karta är beroende på upplagan. Enligt offert från Generalstabens Litografiska Anstalt uppgår kostnaderna för 4000 ex av kartan till 6490:- kronor i ett för allt, motsvarande ca 1:65 kronor per exemplar. Med tillägg för distributionskostnader och rabatt till återförsäljare torde kartan kunna säljas i handeln för 2:25 kronor per styck, varigenom tryckningskostnaderna återkomma i mån av försäljning."

Biträdande stadsarkitekt

År 1951 Stadsdirektören G. Lindvalls yttrande med anledning av anhållan om begravningshjälp: "Som drätselkammarens ledamöter torde vara känt har bitr. stadsarkitekten **Poul Ambye** hastigt avlidit, efterlämnande änka och två minderåriga barn. Såvitt jag kunnat utröna utvisar boet obetydliga tillgångar, och man måste därför tyvärr räkna med att änkan kommer att få svåra ekonomiska bekymmer, i vart fall intill dess hon hunnit anpassa sin och barnens tillvaro efter de ändrade förhållandena.

Ambye var arvodesanställd och reglements enligt kan dödsboet alltså icke påräkna någon ekonomisk hjälp från staden. Jag anser emellertid billigheten fordrar, att staden söker i någon mån bidra till att hjälpa änkan ur den svåra ekonomiska situation, vari hon råkat. Detta är desto mer befogat som Ambye var en synnerligen nitisk och kunnig tjänsteman och hans arbete varit av mycket stor betydelse för staden. Med hänsyn till det sagda hemställer jag, att drätselkammaren måtte föreslå stadsfullmäktige att till Ambyes änka utbetala dels begravningshjälp med 400 kronor dels ock det belopp Ambye varit berättigad att uppbära i sjukavlöning för innevarande månad, därest hans liv icke ändats, eller 915 kr 60 öre." Detta blev också fullmäktiges beslut.

Ny förvaltningsbyggnad

År 1951 Fullmäktige tillsatte år 1946 en kommitté om fem personer med uppgift att vidtaga förberedande åtgärder för uppförande av en ny förvaltningsbyggnad. I samband med tillsättande av ersättare för E P Lantz, som avlidit, anförde stadsdirektören Gunnar Lindvall bl a: "Jag får tillika hemställa att uppmana kommittén att skyndsammast möjligt redovisa sitt uppdrag. Läget börjar nämligen nu bli prekärt och kan inte frågan om förvaltningslokaler föras fram till en lösning inom de närmaste två, tre åren så blir läget helt enkelt ohållbart. De ständigt ökade uppgifterna för förvaltningen kunna icke ombesörjas på ett tillfredsställande sätt, innan lokalfrågan blir löst".

Kulturhistorisk undersökning

År 1951 Stadsfullmäktige anslår 2.200 kr till en Nordiska Museet föreslagen kulturhistorisk undersökning av befintlig bebyggelse i stadens sydvästra del.

Sten Birger Söderborg 1952 – 1963

Sten Birger Söderborg var född 25/12 1910 i Maria församling, Stockholm. Han kom till Luleå år **1941** och anställdes 6/6 samma år som mätningsingenjör vid byggnadskontoret. År 1956 förordnades han som mätningsman och registerförare vid Mätningkontoret och år 1957 blev han stadsingenjör vid det nyinrättade stadsingenjörskontoret som låg under byggnadsnämnden. En långvarig och svår sjukdom ledde till att han avled den 29/5 1963, endast 53 år gammal. Hans maka Elsa Söderborg (f Sundqvist), f. i Luleå 9/11 1906, arbetade vid Byggnadskontoret och avled den 26/3 1983, 76 år gammal. Sonen Anders Birger är född 1944.

Inrättande av mätningskontor

År **1947** började man tala om att bryta ut mätningsväsendet från byggnadskontoret. **Byråchefen Torsten Ågren vid lantmäteristyrelsen** gjorde en inspektion och anförde i sin berättelse att "*Stadsingenjören, mätningsmannen, fungerade även som fastighetsregisterförare och såsom chef för stadens allmänna kommunaltekniska arbeten mm. Enligt egen uppgift hade han icke tid nog över för mätningsväsendets behöriga skötsel. Staden var nu av den storleksordningen att ett friläggande från de allmänna arbetena av mätnings- och fastighetsregisterväsendet finge anses påkallat. Med hänsyn även till den väntade snabba utvecklingen (ca 30.000 inv. inom 5 år) syntes det så mycket mera angeläget och ur stadens egen synpunkt välbetänkt, att mätningsväsendet utan dröjsmål organiserades på sådant sätt, att detsamma vore i stånd att fullgöra förekommande arbeten och taga emot den ökning i arbetsmängden, som stadens väntade tillväxt måste medföra.*

Vid genomförandet av lämplig nyorganisation av mätningsväsendet borde jämte annat beaktas, att

med hänsyn till arbetsuppgifternas natur en grundorganisation för mätningsväsendets skötsel bör bestå av dels en chef med högskolekompetens (förrättningar, fastighetsrättsliga utredningar mm), dels ett tekniskt biträde (detaljmätning och andra hantverksbetonade arbeten) och dels erforderlig skriv- och rithjälp (s.k. rutinarbeten) Vid behov kunde denna organisation därefter naturligt byggas ut - i första hand genom ökning av biträdespersonalen."

Mätningmannakompetens

Stadsingenjör Erik Viking skriver i augusti 1950 till drätselkammaren och anför bl.a. att "*Sedan före Stadsdirektören Schultz avgick med pension har staden endast haft en mätningsman, nämligen undertecknad. Då detta vid förfall för mig kan innebära svårigheter, gjorde drätselkammaren hos Kungl. Maj:t ansökan om dispens för mätningsingenjör Sten Söderborg. Efter lantmäteristyrelsens hörande avslog emellertid Kungl. Maj:t framställningen den 25 april 1947.*"

Ingenjör Söderborg beslöt då att gå som special elev vid Tekniska Högskolan under ett år för att därigenom kunna uppfylla kompetensfordringarna för att erhålla förordnande som mätningsman. Han anhöll att staden måtte bevilja honom tjänstledighet under ca 6 dagar varje månad till och med maj 1948 med bibehållen lön.

Då kostnaderna för resor mm naturligtvis ställde sig synnerligen kostsamma anhöll Söderborg hos drätselkammaren om bidrag till resor.

Lönenämnden ansåg det vara uppenbart, att någon annan utväg icke fanns för erhållande av ytterligare en mätningsman i staden än den nu ifrågakvarande. Lönenämnden, som lagt särskild vikt vid att en utgift nu medför åtskilliga besparingar i framtiden, tillstyrkte framställningen och föreslog att staden skulle bidra med hälften av utläggen för färdbiljetter på järnväg tredje klass.

Efter lönenämndens hörande beslöt kammaren tillmötesgå framställningen på så sätt att Söderborg skulle underskriva en revers på lönekostnaderna, vilken revers skulle makuleras om Söderborg stannade fem år i stadens tjänst efter utbildningens avslutande.

Beredningsnämnden föreslog att framställningen skulle bifallas såtillvida att Söderborg finge tjänstledighet med B-avdrag. Däremot borde man avslå övriga yrkanden under förutsättning att stadsfullmäktige vore villig att lämna Söderborg kompensation i form av högre lön, därest han kunde förvärva mätningsmannakompetens.

Vid ärendets behandling i stadsfullmäktige den **18 december 1947** beslöt emellertid fullmäktige att Söderborg skulle erhålla tjänstledighet i högst 120 dagar mot B-avdrag och avslog ansökningsen i övrigt men ställde i utsikt att upptaga frågan om

löneförhöjning till omprövning efter kompetensens förvärvande. 1947

Den **16 december 1949** förklarade Kungl. Maj:t, efter lantmäteristyrelsens hörande, ingenjör **Söderborg** behörig att vara **mättningsman i Luleå stad**.

Kungl. Maj:ts beslut delgavs byggnadsnämnden, vilket dock endast medförde att Söderborg tillfälligt förordnades som mättningsman under stadsingenjör Vikings sjuk- och tjänstledighet.

Erik Viking anförde att "*då detta system med förordnande för varje särskilt tillfälle icke är tillfredsställande får jag anhålla att drätselkammaren föreslår hos stadsfullmäktige att Söderborg antages som mättningsman i staden samt att fullmäktige i samband härmed tar upp frågan om löneförhöjning i enlighet med sitt beslut den 18 dec. 1947.*"

Mättningskontor

Resultatet blev att mättningsväsendet år **1952** bröts ut från byggnadskontoret till ett fristående Mättningskontor med en mättningsingenjör som chef. Personalen var i övrigt tre mätningstekniker och en karriterska. Stadsingenjörstiteln ville dock inte byggnadschefen Viking släppa ifrån sig, utan behöll den ända fram till år 1958.

Benämningen mättningskontor var inte så lyckad. Mättningsmannen anför i ett brev bl. a. att "*det är en fullkomligt missvisande benämning, då det här i staden finns ett flertal mättningskontor av annan kategori, och otaliga telefonsamtal - såväl lokala om interurbana - har jag tagit emot som ej har med min verksamhet att göra.*"

Lokalfrågan var också bekymmersam. Stadsdirektören uppgav i ett yttrande att "*i ett rum om ca 60 kvm arbetade 6 personer. Kontorsutrustningen på ett mättningskontor är mycket skrymmande, vilket gör att man nått och jämt kan ta sig fram i lokalen. Därtill kommer de olägenheter som larmet från den maskinella utrustningen medför. Det säger sig självt, att personalen under sådana förhållanden har svårt att fullfölja sina arbetsuppgifter.*"

Stadsingenjörskontor

År **1958** kunde man så göra om byggnadsnämndens organisation och inrätta ett stadsarkitektkontor och ett stadsingenjörskontor med en gemensam expedition.

Konflikter med stadsdirektören mm

Samarbetet mellan Söderborg och stadsdirektören Gunnar Lindvall synes inte alltid ha varit det bästa. Det framgår av diverse skrivelser och protokoll mm. Här är några exempel:

1955 Söderborg hade hemställt att byggnadsnämnden hos stadsfullmäktige skulle efterlysa besked om när beslut i frågan om inrättande av en mättningsingenjörstjänst för Lennart Aspgrén kunde förväntas. Stadsdirektören svarade:

"Sedan mättningsingenjören Söderborg i skrivelse till byggnadsnämnden hemställt, att nämnden måtte efterlysa en av nämnden efter yrkande av Söderborg hos stadsfullmäktige gjord framställning, att en tjänst som mättningsingenjör i lönegrad 22 måtte inrättas samt att denna tjänst utan kungörelseförfarande skulle tilldelas ingenjör Lennart Aspgrén har byggnadsnämnden i ett till drätselkammaren överlämnat protokollsutdrag hemställt om besked om när beslut i ifrågavarande ärende kan förväntas. Till svar å denna förfrågan får jag meddela, att ärendet ligger hos förvaltningsorganisationskommittén och att denna näppeligen har möjlighet att yttra sig i frågan, innan den gjort klart för sig, hur arbetet på stadsarkitektkontoret och mättningskontoret i fortsättningen åtminstone i huvuddrag bör vara organiserat. Något ståndspunktstagande från kommitténs sida torde icke vara att vänta förrän under första kvartalet 1956."

Stadsdirektören skriver vidare bl. a.

"Jag kan inte underlåta att i samband med vad i detta ärende förekommit göra följande påpekande.

Gången av detta ärende synes mig vara ett skolexempel hur det inte bör gå till inom en stads förvaltning. Här har en tjänsteman, som önskat få en upplysning i ett ärende, i stället för att begagna sig av den enkla och naturliga utvägen att nyttja sin telefon satt igång en apparat, som enligt en av mig gjord överslagsberäkning för förtroendemän och tjänstemän i olika ställningar tagit i anspråk sammanlagt minst 1 ½ timme. Vad detta kostnadsmissigt innebär har jag icke gjort någon kalkyl över, men klart är att det rör sig om ett betydande belopp. Ej heller den föredragande tjänstemannen i byggnadsnämnden är fri från kritik; han borde enligt mitt förmenande helt enkelt ha avvisat ärendet. Därest han för byggnadsnämndens eller för egen del ansett sig vara i behov av information, så hade telefonen eller ett personligt besök å stadskansliet stått även honom till buds.

Självfallet är icke min avsikt med det sagda att kritisera byggnadsnämnden eller att ge byggnadsnämnden direktiv om hur den skall handlägga sina ärenden; sådant faller helt utom sfären för min befogenhet och vad jag har att syssla med. Däremot anser jag mig ha fullt fog och befogenhet att ge vederbörande tjänsteman en tillrättavisning, vilket redan muntligen skett och vilket ytterligare understrukits genom att de tillställts avskrift av denna skrivelse. Härom har jag funnit mig böra underrätta byggnadsnämnden, enär tjänstemännen ifråga sorterar under nämnden. Luleå i stadskansliet den 23 november 1955/G. Lindvall."

Byggnadsnämnden svarade i mars 1956 bl.a. "att det i detta fall var av stort intresse att den ende i tjänst varande teknikern, som fyllde måttet, ej lämnade sin anställning. Nämnden ansåg sig därför berättigad att erhålla besked från drätselkammaren med anledning av sin framställning från juli 1955. Nämnden hyste vidare uppfattningen att den skriftliga formen av olika skäl är att föredraga framför den muntliga vid korrespondens skilda myndigheter emellan.

Mätningssmannen hade uppgivit, att han vid ett par tillfällen sistlidne höst hos stadssekreteraren efterhört hur långt det aktuella ärendet avancerat men icke kunnat erhålla annat besked än att ärendet stått öppet i diariet. Vid samtal med nämndens ordförande har denne uppmanat mätningssmannen att skriva till nämnden i saken. Mätningssmannen har handlat i enlighet härmed.

Vid sådant förhållande har föredraganden, stadsarkitekten, givetvis icke lämpligen kunnat avvisa ärendet. Nämndens vice ordförande, som skulle leda sammanträdet den 8 november, har på förmiddagen samma dag uppsökt stadskansliet för att efterhöra saken och där sammanträffat med drätselkammarens ordförande. Denne har rekommenderat nämnden att skriftligen förfråga sig hos kammaren, vilket också skett.

Av vad sålunda förekommit, finner nämnden att mätningssmannen och stadsarkitekten handlagt ärendet fullt korrekt och i enlighet med nämndens önskemål. Beträffande den mätningssmannen meddelade "tillrättavisningen" hänvisas till bestämmelserna i 3 § 2 mom KK den 28 juni 1936 med vissa föreskrifter om mätningsväsendet m.m. Om stadsdirektören önskat ingripa i detta fall, synes det ha varit lämpligt att han dessförinnan hos nämndens ordförande eller vice ordförande informerat sig om i saken, vilket kunnat ske per telefon.

Om vad sålunda förkommit, skulle drätselkammaren underrättas genom utdrag av protokollet."

1957 Till drätselkammaren hade stadsdirektören ingivit en skrivelse rörande tillämpningen av stadsmätningstaxan.

"Från mätningssmannen har inströmmat ett antal räkningar, däri han under åberopande av stadsmätningstaxan påfordrar, att Luleå stad till Luleå stad skall betala ersättning för diverse arbeten, som mätningsskontorets personal på uppdrag av mig eller andra tjänstemän utfört för stadens räkning. Räkningsskriverierna från mätningsskontoret ha förut varit uppe till diskussion i budgetberedningen och drätselkammaren. Det har i de fallen rört sig om debiteringar av ersättningar för kartkopior och drätselkammaren har vid behandling av spørsmålet sagt ifrån, att det saknar all mening att laborera med dylika interna debiteringar. Det är ett onödigt slöseri med papper och arbetskraft. Resultatet av drätselkammarens besked synes emellertid ha blivit det rakt motsatta till vad man åsyftat. Det är därför

skäl i att nu med en gång för alla reda upp begreppen.

Utfärdandet av räkningarna grundar sig på ett grundligt missförstånd av meningen med stadsmätningstaxan. Verkställandet av debiteringar enligt taxan ät inget självändamål. Taxans syfte är att vara ett rättesnöre i fråga om vad staden får taga ut i ersättning av dem, som anlita dess mätningsskontor. Ingenting hindrar, såvitt jag kunnat finna, att staden helt och hållet avstår från att ta ut ersättningar, blott alla erhålla samma förmån. Av det sagda följer också, att om staden såsom markägare är intressent i en förrättning, för vilken ersättning skall utgå, bör den taga på sig sin del av kostnaden på samma sätt som varje annan markägare. Den kan icke vältra över sin anpart i kostnaderna på annan utan alla skola behandlas lika. Med hänsyn till detta kan det när det är fråga om ersättningar för s.k. legala förrättningar finnas något motiv för räkningsskrivandet; man konstaterar i den formen, att staden såsom markägare får betala vad på den ankommer - ehuru väl detta konstaterande självfallet kunde göras på annat och enklare sätt. Härifrån och till det betraktelsesätt mätningssingenjören Söderborg anlägger är ett långt steg. Vid tillämpningen av denna liksom varje annan författning får man inte glömma bort bakgrunden till föreskrifterna.

Man må tillåta sig följande stilla fråga: Hur har mätningssmannen tänkt sig att man skulle förfara om drätselkammaren underlåter att inom den i 27 § stadsmätningstaxan angivna tidsfristen "betala" av honom utfärdad räkning? Enligt angivna lagrum äger i sådant fall staden - givetvis i detta liksom i andra fall företrädd av drätselkammaren! - att hos överexekutor erhålla handräckning till ersättningens utbekommande. Situationen bleve, lindrigt sagt, en smula egendomlig!

Sättes det i system att tjänstemännen inom de olika förvaltningsavdelningarna debitera varandra för den tid de få sätta till för att hjälpa varandra i arbetet så kommer man väl till slut därhän, att den största parten av deras arbetstid går åt till att skriva räkningar.

Det är - eftersom det synes omöjligt att på annat sätt komma till rätta med här påtalade oformlighet - nödvändigt, att drätselkammaren hos byggnadsnämnden hemställer, att det för mätningssmannen klargöres i vilken omfattning han och mätningsskontorets övriga befattningshavare - utan räkningsskriverier - ha att hjälpa till med arbetet inom stadens förvaltning.

Luleå i stadskansliet den 1 november 1957 / G. Lindvall"

1955 Brev den 15 mars 1955 från stadsombudsmannen S. Thurfjell till Ingenjör Söderborg:

"Av ett protokoll den 22 januari 1955 rörande tomtmätning av tomten nr 15 i kv Sälen ser jag att mätningsskontoret fortfarande använder den gamla skrivstilen att man i protokollet konstaterar att icke något ombud för Luleå stad tillstädeskommit, ehuru "Luleå stad bevisligen underrättats om förrättning-

en." Den här frågan har vi talat om tidigare, och jag har framhållit, att med detta uttryckssätt förrättningsmannen inlägger en personlig uppfattning om det egendomliga i att staden icke infinner sig till förrättningen. Detta är uppenbarligen icke korrekt. Förrättningsmannen skall helt enkelt konstatera vad som förekommit och det gör han på det sättet att han skriver "Vid förrättningen tillstadeskom icke någon sakägare" Vem som sedan är sökande och ägare till mark som beröres av förrättningen, får antecknas på annat sätt.

"Jag utgår ifrån att den som skrivit detta har använt någon gammal förebild. Jag vore synnerligen tacksam om Du ville korrigera detta för framtiden.

Luleå i stadsombudsmannens expedition den 15 mars 1955 / S: Thurffjell"

1953 Skrivelse från stadsdirektören Lindvall:

"Enär mig veterligt något bemyndigande för ingenjören Söderborg icke lämnats att anställa Furtmüller, ej heller medel anvisats för anställande av praktikanter å mätningskontoret, anmodas Söderborg att skyndsamt inkomma med förklaring i ärendet. Luleå i stadskansliet den 25 juni 1953 /G Lindvall"

I Söderborgs skrivelse till byggnadsnämnden anför bl.a. "Så länge jag varit anställd vid byggnadskontoret har ett visst antal praktikanter årligen anställts under längre eller kortare tid, allt efter behov, och har så vitt jag vet något särskilt bemyndigande ej meddelats för deras anställning. En praktikplats har årligen anvisats genom Svenska Industrins Praktiknämnd, och övriga praktikanter ha erhållit anställning genom direkt kontakt.

Under semestern är det nödvändigt att på något sätt ersättare anställes för den semestrande delen av mätningspersonalen, och alldenstund semestrarna

äro förlagda till sommarmånaderna, just den tid som mätningsarbetet pågår som intensivast. Men även under annan årstid kan behov föreligga att anställa tillfällig arbetskraft.

Beträffande anställningen av herr Furtmüller förelåg ett behov av tillfällig hjälp på grund av de mätningar som måste företagas för att ansluta samtliga äldre polygontåg till det nya triangelnätet. Detta arbete är till större delen slutfört men återstår ännu en del att utföra.

I årets stat äro medel upptagna för praktikanter. I detta fall vill jag framhålla nödvändigheten av att såväl statliga som kommunala organ som enskilda anvisa praktikplatser under utbildningstiden för de blivande teknikerna."

Byggnadsnämnden beslöt vid sammanträde den 25 augusti 1953 att "bemyndiga mätningsmannen att årligen under semestertiden anställa erforderligt antal praktikanter på mätningskontoret under förutsättning att medel därtill finnes anvisade.

I övrigt vidarebefordras mätningsmannens förklaring till stadsdirektören med det uttalandet, att praktikant Furtmüllers anställning på mätningskontoret skett med byggnadsnämndens samtycke"

Stadsdirektören verkade inte vara nöjd med förklaringen och ansåg att ärendet, enligt hans förmenande, ej var handlagt på ett godtagbart sätt och att lönenämnden borde höras innan byggnadsnämnden fattade beslut. Bestämda riktlinjer för anställningar som denna borde uppdragas.

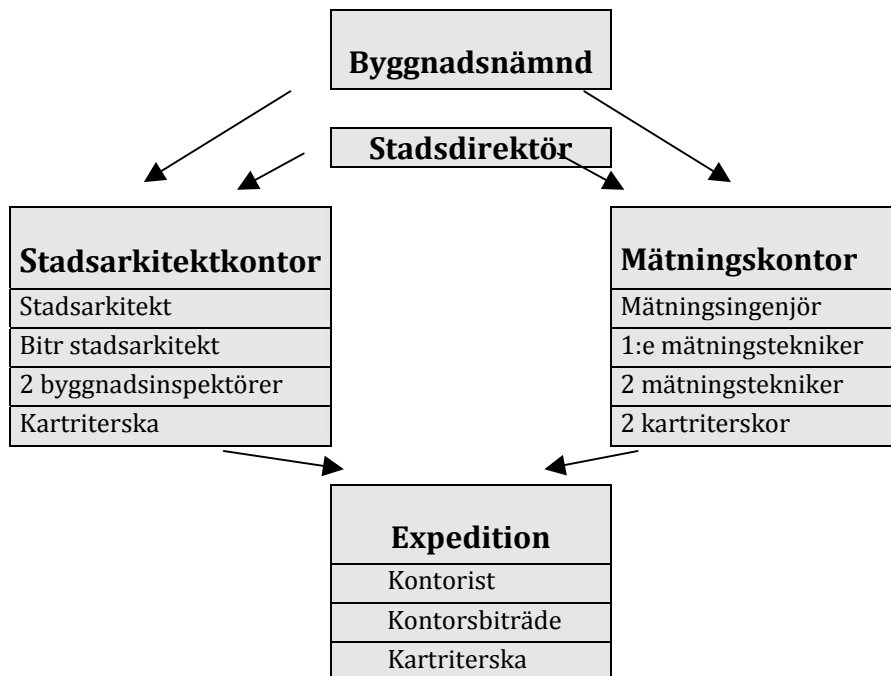
Ärendet remitterades därför till lönenämnden som i sin tur hemställde om byggnadsnämndens yttrande med hänsyn till stadsfullmäktiges beslut den 22 febr. 1951.

Lennart Aspgren, Ossian Lindahl, Jan-Erik Eriksson

1958 års organisation

Förvaltningsorganisationskommittén redovisade i **maj 1957** sitt förslag om hur Byggnadsnämnden skulle organiseras.

Mätningssbiträdena var kollektivanställda och fanns inte med i organisationsplanen. År **1963** bestod fältpersonalen av Gustav Andersson, f. 1899 och anställd 1941, Gunnar Larsson, f. 1920, anst. 1945, Ossian Lindahl, f. 1911, anst. 1928, Gösta Lundmark, f. 1916, anst. 1946, John Gustafsson, f. 1907, anst. 1941, Ragnar Nilsson, f. 1902, anst. 1946 och Tore Sundqvist, f. 1917 och anställd 1945.

Stadsdirektören var genom 1946 års instruktion **chef för samliga** under stadsfullmäktige, drätselkammaren, hamndirektionen och byggnadsnämnden lydande **tjänstemän**. Ny föreslog man en liknande lösning även i den nya organisationen för byggnadsnämnden.

Lantmäteristyrelsen framhöll i ett yttrande byggnadsnämndens självständiga ställning gentemot kommunens styrelse. **En mätningssman kunde inte till någon del underordnas stadsdirektören** eller annan tjänsteman när det gällde funktionen som fastighetsregisterförare. Lantmäteristyrelsen avstyrkte därför bestämt förslaget att inrätta stadsdirektören som chefstjänsteman inom byggnadsnämnden. En sådan organisation **stod** enligt styrelsens mening **inte i överensstämmelse med grundsatserna i byggnadslagstiftningen** m fl lagar.

Även andra remissorgan avstyrkte förslaget att inplacera stadsdirektören som byggnadsnämndens chefstjänsteman

I december **1957** yrkade byggnadsnämnden att stadsingenjörskontoret skulle tillföras en biträ-

dande stadsingenjör. Motivet var arbetsbalansen och svårigheten att erhalla ersättare för stadsingenjören under sjukdom och semester.

Förvaltningsorganisationskommittén anförde i svar till byggnadsnämnden i början av 1958 att det under året väntades en proposition om ny byggnadslagstiftning. Kommittén kunde därför inte tillstyrka inrättade av tjänster eller antagande av instruktioner som på något sätt kunde hindra genomförandet av en framtida organisation i enlighet med den väntade lagstiftningens intentioner. Man vidhöll också förslaget om en gemensam expedition, trots att byggnadsnämnden motsatte sig detta.

Kommittén ansåg sig inte kunna biträda byggnadsnämndens yrkande om personalförstärkning. För Stadsingenjörskontoret, tidigare Mätningsskontoret, avstyrkte man nya tjänster som karriterska, skrivbiträde och fototekniker. Man ansåg också att i en stad av Luleås storlek var det fullständigt utslutet att ha behov av en biträdande stadsingenjör. Mätningssbiträdena borde även i fortsättningen vara kollektivanställda och ej tas med i tjänsteförteckningen.

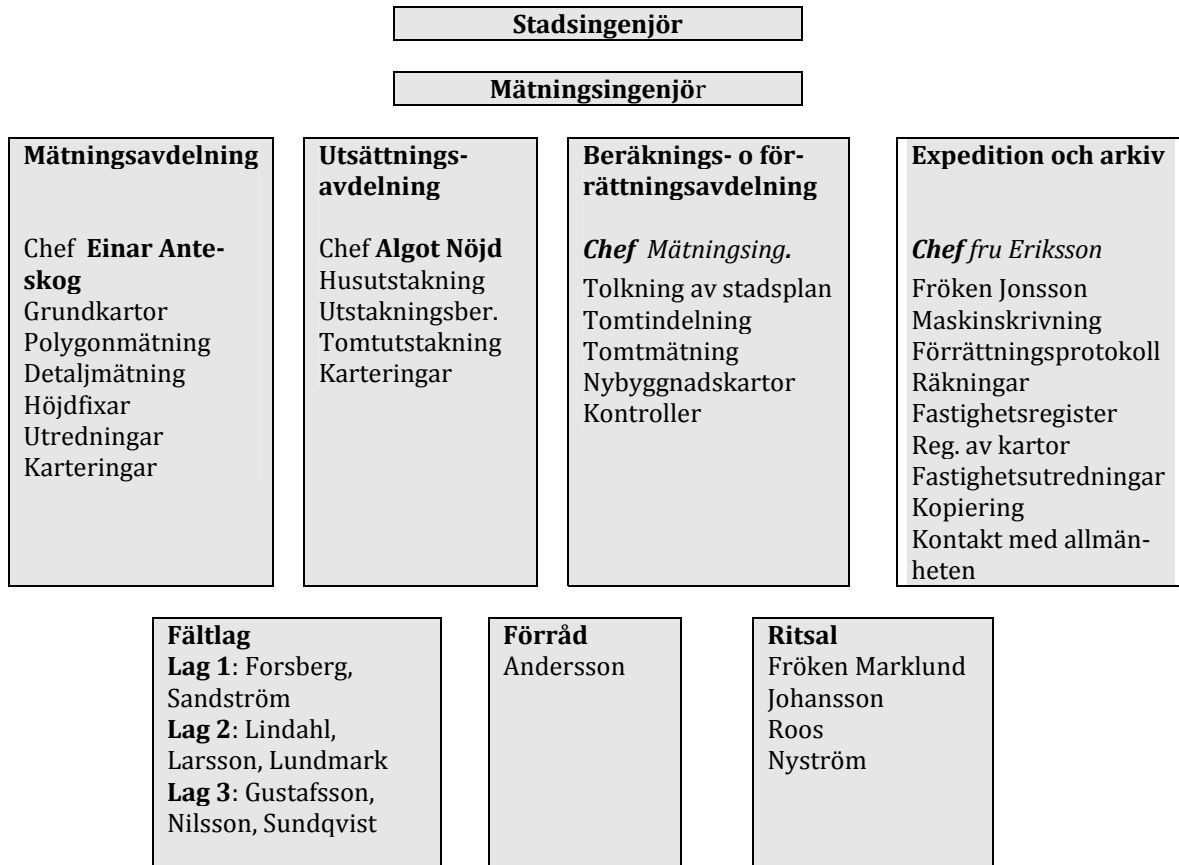
När det gällde fototeknikern hade det varit önskvärt att frågan förts på tal redan då det begärdes anslag för att anskaffa utrustningen.

I juni 1958 lämnade förvaltningsorganisationskommittén ett reviderat förslag till byggnadsnämndens tjänsteorganisation. Förändringarna mot det tidigare förslaget (se ovan) var små. Titeln mätningssingenjör var utbytt mot Stadsingenjör och

den gemensamma expeditionen hade förstärkts med ett fotobitråde.

Sedan organisationsförslaget faststälts av stadsfullmäktige vidtog arbetet med att fastställa reglementen och instruktioner.

Stadsingenjörskontorets organisation 1958

Biträdande stadsingenjör

I en skrivelse till byggnadsnämnden i **oktober 1960** anför stadsingenjör Söderborg bl.a.: "Med de planer som vi har framför oss med åtföljande fastighetsbildning är det absolut nödvändigt med en förstärkning på stadsingenjörskontoret med hänsyn till den knappa tid som mariginal som alltid står till buds från stadsplans fastställande.

Föreleden sommar har jag gjort mitt yttersta för att fastighetsbildningen på de nya områdena skulle

bliva genomförd med resultat att jag överansträngt mig och den lindriga form av leukemi jag har, förvärrats. Jag har dessutom ej haft tillfälle att taga någon semester varför hälsotillståndet är det sämsta tänkbara. I alla händelser kan jag i fortsättningen icke taga ut så mycket av mig själv som jag hittills gjort "

För åren 1956-60 redovisades

	1956	1957	1958	1959	1960 tom 1/10	Balans
Tomtindelningar	13	22	45	36	44	27
Tomtmätningar	27	113	67	212	161	25
Gränsbestämningar	1	2	1	-	-	7
Avstyckningar	7	14	8	16	16	25

Antal registreringar i fastighetsregistret under 1960 (till 1/10) = uppgick till 432 st

Den begärda tjänsten som biträdande stadsingenjör inrättades och tillsattes 1961 med Curt Blide-

gård. När Sten B Söderborg avled i maj 1963 blev Curt Blidegård ny stadsingenjör.

En begagnad jeep inköptes 1949 för att användas vid tornbyggen mm.

Lenart Aspgrén

Jan-Erik Eriksson

Triangelmätningen 1948-1950

För att få ett enhetligt koordinatsystem inom hela staden behövdes ett stort antal noggrant lägesbestämda punkter. Dessa punkter används sedan för utstakning av tomter och byggnader och vid uppmätning av grundkartor mm.

Man utgår från ett nät av s.k. triangelpunkter, som oftast ligger på berg eller andra höga platser och med fri sikt mellan punkterna. Triangelnätet förtätas sedan genom s.k. polygontåg där man lägger ut kedjor av mätpunkter (polygonpunkter) i bl.a. gatukorsningar och andra platser för kommande mättningsarbeten.

1920 års triangelmätning

År 1920 verkställde Kommunala kartbyrån en triangelmätning inom dåvarande Luleå stad. Nätet bestod av ett huvudnät om 6 punkter och ett sekundärnät om 31 punkter. 7 av dessa punkter utgjordes av fabrikk skorstenar och 4 av trädsignaler. Med åren kom detta nät att bli föråldrat och Lantmäteristyrelsen överlämnade i juni 1948 ett program för ett nytt triangelnät.

1948-1950 års triangelnät

Huvudnätet utformades som till en fempunkt med anslutning till rikstriangelpunkterna vid Måttsundsberget, Timmerberget, Hindersöharen och Kunoön.

Mellan huvudpunkterna utlades förtättningsnät av olika ordningar. Mätningarna utfördes som riktningsmätningar i fulla satser. Undantaget var Hin-

dersöharen där mätningarna försvårades av de långa avstånden och masugnsröken från NJA.

Triangelmätningarna utjämnades genom s.k. stationsutjämnings som utfördes av stadsingenjör Sten B Söderborg med hjälp av tabeller och en räknemaskin med utrymme för att stort antal decimaler. Ett mycket beundransvärt arbete.

Mätningarna utfördes med hjälp av teodoliterna Wild T3 (lån från lantmäteriverket) och Wild T2 och Hilgur Watts B 54.

För kommunikation vid mätningarna inköptes två kombinerade kortvågsmottagare -sändare. Försök gjordes även med att hitta sikten till en ny punkt med hjälp av en vätgasfylld ballong, men denna metod kunde inte användas i blåsväder.

Man inköpte även en Dodge-Commander-Jeep som användes för att transportera virke mm för tornbyggnaderna. Bilen var dessutom utrustad med en motordriven vinsch, som var till stor nytta vid resningen av tornen.

På Hindersöharen byggdes ett 22 meter högt torn. Dessutom byggdes nya torn över flera av de andra triangelpunkterna.

Punkterna markerades med järndubb i borrhål. Mellanrummet fylldes med flytande bly. I lös mark nedsänktes en betongplatta till frostfritt djup och försågs med en rostfri järndubb. Ovanpå plattan göts en betongplint

I kyrktornet i Gammelstad och vid Luleå domkyrka utfördes mätningarna från s.k. excentriska punkter

Utjämningsen av de olika näten skedde med koordinatutjämnings enligt minsta kvadratmetoden.

Stationsutjämnings vid triangelmätning av 3:dje ordningen
i punkt 112 Porsöberg

Antal måtpunkter n = 5 ; antal satser s = 6 ; kontroll : $[r] \cdot s = [z]'$									
Medeltal av alla observationer $r = \frac{[r]'}{s}$; fel $v = b - r$.									
Reducerade medeltal r från boken n:r 19 sid. 15									
M81 nr 106	M81 nr 104		M81 nr 113		M81 nr 111		M81 nr 105		Tvårsumma
									+ (L.V.) - (R.V.) ≤ från sid 15
0 00 00	73 80 48	+ 8,7	102 38 53	+ 5,8	193 04 32	- 2,8	260 33 80	- 0,2	+ 11,5 (1) 57 13
0 00 00	73 80 55	+ 1,7	102 38 58	+ 0,8	193 04 28	+ 1,2	260 33 74	+ 5,8	+ 9,5 57 15
0 00 00	73 80 66	- 9,3	102 38 67	- 8,2	193 04 30	- 0,8	260 33 79	+ 0,8	- 17,5 57 42
0 00 00	73 80 56	+ 0,7	102 38 58	+ 0,8	193 04 32	- 2,8	260 33 84	- 4,2	- 5,5 57 30
0 00 00	73 80 51	+ 5,7	102 38 62	- 3,2	193 04 32	- 2,8	260 33 80	- 0,2	- 0,5 57 25
0 00 00	73 80 64	- 7,3	102 38 55	+ 3,8	193 04 21	+ 8,2	260 33 82	- 2,2	+ 2,5 57 22
0 00 00	(4) 83 40,8	+ 0,2	(2) 31 53,0	- 0,2	25 75,0	+ 0,2	(2) 02 79,0	- 0,2	0 (3) 43 47,0
0 00 00	73 80 56,7		102 38 58,8		193 04 29,2		260 33 79,8		57 24,5
$[V V] = 527,86 - \frac{565,50}{5} = 414,76$									
$m = \pm \sqrt{\frac{414,76}{4 \cdot 5}} = \pm 4,56$									
$M = \frac{4,6}{\sqrt{6}} = \pm 1,89$									

Exempel på stationsutjämnings av triangelpunkt

Hindersöharen

Måttsundsberget

Johan Reidak

Ossian Lindahl vid precisionsavvägning vid färjeläget

Några bilder från Söderborgs tid

Märta Eriksson

Lennart Aspgren, Hed-Levelin

Doris Malmberg, Siv Andersson, Mary Öström

Märta Eriksson, Per Viking

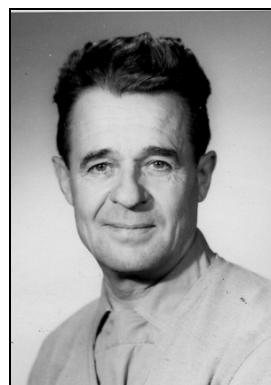
Några medarbetare under Söderborgs tid

Gustav Edvard Andersson

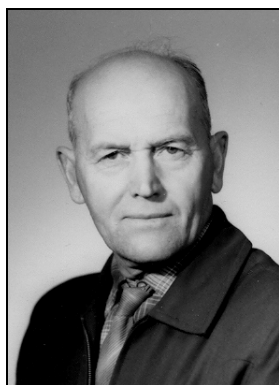
Ragnar Collin

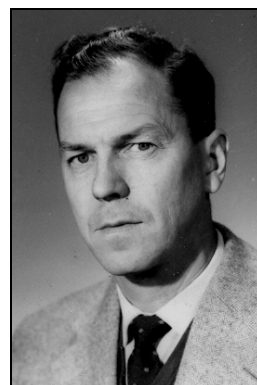
John Gustafsson

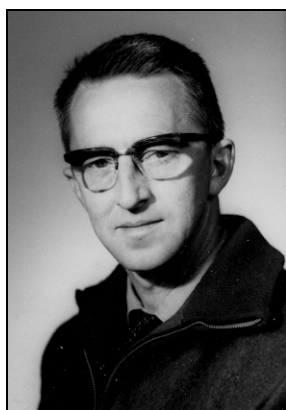
Karl-Erik Karlsson

Ragnar Nilsson

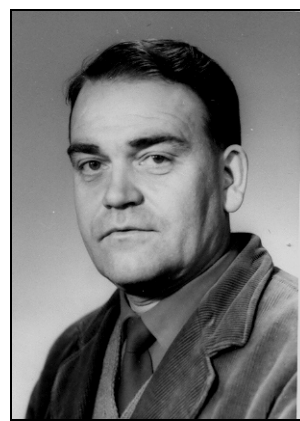
Algot Nöjd

Gunnar Larsson

Ossian Lindahl

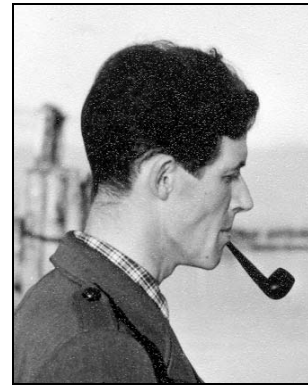
Gösta Lundmark

Tore Sundqvist

Sten B Söderborg

Per Viking

Jan-Erik Eriksson, Ossian Lindahl, Hed-Levelin, Per Viking, Märta Eriksson

Gustav Anderson, Ragnar Nilsson, Ossian Lindahl i Karlsvik

Tore Sundqvist, Ossian Lindahl, Gustav Andersson

Ossian Lindahl, Per Viking, Erik ?

Curt Blidegård 1963 - 1966

Stadsingenjör Sten B Söderborg begärde i oktober 1960 att få en förstärkning på Stadsingenjörskontoret för att avlasta honom det omfattande arbetet med fastighetsbildning. En tjänst som biträdande stadsingenjör inrättades och tillsattes 1961 med Curt Blidegård

Curt Olof Manfred Blidegård var född 14/10 1927 i Luleå och son till affärschefen Manfred Blidegård och Gertrud Nordström. Han tog studentexamen i Skellefteå 1948 och examen vid KTH avd för lantmäteri 1954. Åren 1954-61 tjänstgjorde han inom lantmäteristaten i Kalmar, Västerbottens och Norr-

bottens län. År 1966 blev han fastighetschef i Skellefteå och senare marknadsdirektör i Örebro kommun. Curt Blidegård dog den 26 december 1991. Han var gift med Birgit Öhlund och hade barnen Åsa Margareta, f 1956 och Stefan f 1959.

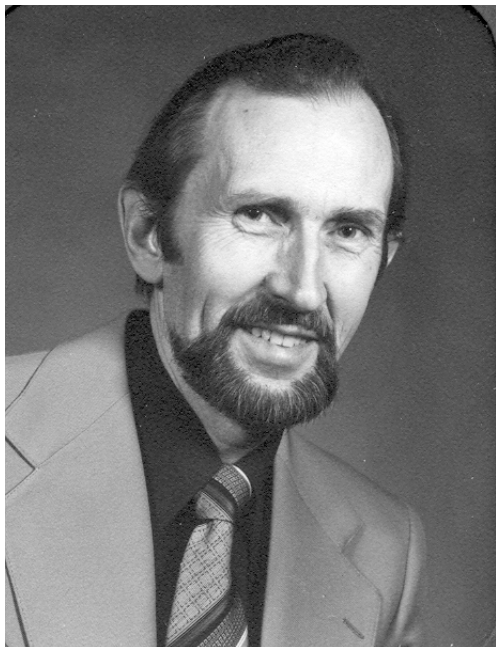
När Sten B Söderborg avled i maj 1963 blev Curt Blidegård ny stadsingenjör.

Även Blidegård behövde hjälp för att klara av den stora arbetsanhopningen och ville återbesätta den vakanta tjänsten som biträdande stadsingenjör. Organisationsnämndens arbetsutskott framhöll i november 1963 *"att även om Blidegård behöver hjälp har vi kommit till det resultatet att det icke vore nödvändigt att bibehålla biträdande stadsingenjörstjänsten. Ovissheten hur det framdeles kommer att gestalta sig för kontoret (bl.a. kommer kommunsammanslagning in i bilden) talar för att man under ett antal år framåt i stället borde söka få nödig balans i arbetet antingen genom att anlita konsulter eller ock mot arvode anställa person med erforderlig kompetens"*. Stadsdirektör Lindvall förordade det senare alternativet.

Arbetsutskottet anslöt sig till förslaget och underströk att tjänsten ej skulle utannonseras som biträdande stadsingenjör och att arvodisten ej heller skulle tituleras biträdande stadsingenjör.

Tjänsten utannonserades i juli 1964 som byråingenjör och tillsattes med Georg Palmgren, som då var anställd vid ingenjörfirman Orrje & Co:s kontor i Luleå.

Georg Palmgren 1966-1984

Eftersom jag själv är författare kan jag ta mig friheten att berätta litet utförligare om min bakgrund och mitt arbete som stadsingenjör i Luleå.

Jag föddes den 1 februari 1929 i Boden i Överluleå församling. Min far var underofficer vid A5 och där bodde vi fram till 1939. Pappa hade befordrats till regementskassör och fick då inte längre disponera någon tjänstebostad inom kasernområdet. Han lät då bygga ett flerfamiljshus vid Margaretagatan 1 i Boden och vi bodde där fram till 1943, då han blev förflyttad till I 14 i Gävle.

I Gävle tog jag studentexamen 1949 och fortsatte sedan vid Kungl. Tekniska Högskolans avdelning för lantmåteri och avlade civilingenjörsexamen år 1955.

Före det hade jag år 1949 gjort värnplikten vid A 5 i Boden som reservofficersaspirant. Efter kadettskola i Jönköping 1951 utnämnde jag till fänrik vid

A 8 år 1952 och kvarstod där som reservofficer under 45 år fram till år 1997.

Min första anställning som lantmätare var som assistent hos professor Bertil Hallert vid Institutionen för fotogrammetri vid KTH i Stockholm. I början av år 1955 arbetade jag sedan som lantmätare vid Uddevalla lantmåteridistrikt. Under 1961-62 tjänstgjorde jag i ett och ett halvt år som assistent hos överlantmätaren i Gävle innan jag år 1961 tillträdde en tjänst som byråingenjör vid stadsingenjörskontoret i Borås. Nästa steg i min karriär var som lantmätare vid ingenjörfirman Orrje & Co med placering i Luleå. Vi flyttade dit vintern 1962. Här sysslade jag oftast med fastighetsvärderingar och div. mätningsarbeten.

År 1964 fick jag en tjänst som byråingenjör vid Luleå stadsingenjörskontoret. När min chef och kollega Curt Blidegård år 1966 blev fastighetschef i Skellefteå fick jag möjlighet att efterträda honom som stadsingenjör.

Från den första tiden minns jag bl.a. hur man var skyldig att närvara vid drätselkammarens sammanträden som skedde på kvällstid. Jag förvånades över det "smågnabb" som förekom mellan stadsdirektören Gunnar Lindvall och drätselkammarens ordförande Östen Johansson.

Stadsdirektören ansågs på den tiden vara chefs-tjänsteman för stadens förvaltningschefer och inbjöd alla till en mottagning på nyårsaftonen. Han bodde i en vindsvåning i f.d.Tullhuset.

Efter buffen spelade de äldre "gubbarna" kort medan vi yngre otåligt väntade på att få bryta upp och åka hem till våra familjer.

Under min tid som stadsingenjör fick jag vara med om både kommunsammanläggningen 1969 och Stålverk 80-epoken samt "försäljningen" av kommunens stadsmätningkontor till lantmåteriet 1984. Jag kom därigenom att bli den siste stadsingenjören i Luleå.

Här nedan kommer jag att berätta något om

- Organisationsförändringar som skett under min tid som stadsingenjör
- Lantmåteriets övertagande av kontorets verksamhet år 1984
- Något om arbetet vid stadsmätningkontoret
- Stadsingenjörskontorets personal mm

Förändringarnas årtionden

Redan när jag tillträdde tjänsten som stadsingenjör 1966 anade vi att det var stora förändringar på gång när det gällde de kommunala fastighetsbildningsmyndigheterna mm. Först kom UFM – Utredningen rörande fastighetsbildnings- och mättningsväsendets organisation. Sedan kom 1967 års Luleåutredning som föregick kommunsammanläggningen år 1969. En ny fastighetsbildningslag trädde i kraft 1972. Under slutet av 1970-talet ökade arbetsbelastningen dramatiskt i samband med planerna på ett Stålverk 80. Det föranledde kommunen att försöka ta över fastighetsbildningen genom att inrätta en s.k. specialenhet för tätbebyggelseutveckling. Samverkan ned lantmäteriet utökades genom att jag under några år var chef för både stadsmättningskontoret och Luleå lantmäteridistrikt.

Sen kom slutet genom att kommunen år 1983 "sålde" stadsmättningskontoret till lantmäteriet.

All tillgänglig tomtmark inom Luleå stads egen mark var i slutet av 1960-talet i stort sett redan bebyggd. I bostadsbyggnadsprogrammet redovisades endast möjligheter till flerfamiljshus i Karlsvik. Bebyggelsen skedde i stället i Bergnåset och på Stadsön i Nederluleå. Exploatörer köpte in mark inom Björkskatan och Luleå stad började förvärva mark på Hertsön.

Det kan också nämnas att Magistraten i Luleå avvecklades fr.o.m. den 1 januari 1965. Magistratens befattning med fastställelse av avstyckningsförrättningar överflyttades till länsstyrelsen.

UFM – Utredning rörande fastighetsbildnings- och mättningsväsendets organisation

I mitten av 1960-talet fick vi kännedom att man skulle starta en utredning om de statliga och kommunala lantmäteriororganisationernas verksamhet. Denna utredning och dess resultat startade en "kamp" mellan lantmäteriet och de kommunala stadsingenjörskontoren som kom att pågå under flera årtionden.

I **augusti 1966** kom utredningen på besök i Luleå. I den ingick landshövdingen Hjalmar Nilsson i Härnösand (ordförande), riksdagsmannen Erik Grebäck, förbundsdirektören Sven Järdler, överingenjören Lennart Linder-Aronsson från lantmäteristyrelsen, kommunalrådet Gustaf Olsson i Västerås, riksdagsmannen Bertil Petersson i Nybro och departementsrådet Ingvar Widén. Som experter medverkade stadsingenjör Lars Ahlman i Nacka och överlantmätare Nils Sjölin i Luleå.

Efter besök och överläggningar på länslantmäterikontoret fortsattes programmet under kvällen med en middag på Gästgården i Gammelstad under värdskap av Nederluleå kommun.

Från Norrbotten deltog även distriktslantmätare Bengt Brändström och lantmätarna Anders Eriksson och Maria Nilsson, planeringschefen Emil Norberg och stadsingenjören Georg Palmgren. Efter besöket i Luleå fortsatte utredningen sin resa till Kiruna.

Utredningen kom år **1969** med sitt betänkande "**Nytt lantmäteri**" (SOU 1969:43). I proposition nr 188 år 1970 framlades förslag till riktlinjer för omorganisation av lantmäteriverksamheten. I februari 1971 beslutade så Kungl. Maj:t om rikets indelning i lantmäteridistrikt och bl.a. inrättande av specialenheter för tätbebyggelseutveckling. Organisationen genomfördes fr.o.m. **1972-01-01**, då även en ny fastighetsbildningslag trädde i kraft.

1967 års Luleåutredning

Luleå stad, Nederluleå kommun och del av Råneå kommun ingick i sammanläggningen till en stor-kommun från och med den 1 januari 1969. Stadsingenjörskontorets verksamhet kom att i hög grad beröras av de förändringar som sammanläggningen medförde.

I en första utredning, som utfördes av Kurt Krona vid Svenska Stadsförbundet, föreslogs att Stadsingenjörskontor skulle ta hand om fastighetsbildningen även inom tätbebyggelseområdena i den

vidgade staden. Detta hade hittills varit det vanliga förfarandet när städerna utvidgade sina områden i samband med inkorporeringar. Stadsingenjörskontoret skulle även ta över alla arbeten som rörde mätning, kartläggning, nybyggnadskartor och husutstakningar mm, även de som dittills utförts av Luleå lantmäteridistrikt.

En sådan ordning skulle starkt minska arbetsunderlaget för lantmäteridistriktet som hade Nederluleå och Råneå som sitt verksamhetsområde.

“Gamla“ Luleå stad var dessutom i stort sett fullbyggd och de flesta av de nya bostadsområdena skulle komma att ligga inom Nederluleå.

På initiativ av politikerna i Nederluleå tillsattes därför överlantmätaren Nils Sjölin som “opartisk“ utredningsman med uppgift att komplettera Stadsförbundets förslag. Nils Sjölin hade tidigare gjort motsvarande utredningar för kommunsammansläggningarna i Piteå och Älvsbyn.

Nils Sjölin åstadkom på kort tid en utredning på över 500 sidor, benämnd **1967 års Luleåutredning**, en utredning rörande kommunal indelningsändring.

För Stadsingenjörskontoret innebar Sjölin's förslag att det i stället var Luleå lantmåteridistrikt som skulle överta förrättningsverksamheten inom hela den vidgade staden. Lantmåteridistriktet skulle dessutom flytta in i stadsingenjörskontorets lokaler i Stadshuset.

Kompromiss

För Luleå stad kämpade vi de för att få behålla så mycket som möjligt av stadsingenjörskontorets tidigare verksamhet. Resultatet blev slutligen en kompromiss där lantmåteridistriktet skulle handha den formella fastighetsbildningen (sammantråde, protokoll mm) medan det nyinrättade exploateringskontoret utförde alla förberedande arbeten på mark som tillhörde staden (mätning, beräkning, markering mm). Verksamheten reglerades genom ett samverkansavtal, se nedan.

Det gamla stadsingenjörskontoret kom att ingå i ett nytt **Exploaterings- och stadsingenjörskontor**, som nu låg under kommunstyrelsen i stället för som tidigare under byggnadsnämnden.

Ur instruktionen för centraladministrationen **§ 17**

Exploaterings- och stadsingenjörskontoret är indelat i en mätning- och beräkningsavdelning, en kartavdelning, en exploateringsavdelning och fastighetsregisteravdelning.

Mätning- och beräkningsavdelningen åligger att

1. ombesörja kart- och mätningsteknisk service i anslutning till kontorets arbetsuppgifter.
2. verkställa allmänna förberedelser före fastighetsbildning
3. utstaka och utöva kontroll av nytillkomna byggnaders plan- och höjdlägen
4. vidtaga åtgärder eller hos byggnadsnämnden göra de framställningar som kan föransledas av stadganden och föreskrifter rörande mätningsväsendet samt att därvid ägna särskild omsorg åt upprättande, komplettering och vidmakthållande av stadens triangelnät, polygonnät, höjdfixnät och grundläggande kartverk.

Stadsingenjörskontoret skulle göras om till ett **exploateringskontor** som skulle ha hand om frågor som rörde bl.a. markvärdering, markanskaffning och tomtförsäljning, sanering av lagfartsförhållanden, allmänna förberedelser för fastighetsbildning, kartläggning och mätningsteknisk service, husutsättning mm, upprättande av bostadsförsörjningsplaner, upprättande av exploateringskalkyler och exploateringsavtal, projektledning, saneringsutredningar mm

Övriga förslag var bl.a. införande av 1926 års jorddelningslags bestämmelser i dåvarande Luleå stad i stället för den gällande fastighetsbildningslagen för stad från år 1917.

Distriktslantmätaren skulle erhålla förordnande som fastighetsregisterförare i Luleå i stället för som tidigare stadsingenjören. Uppdraget skulle ske utom tjänsten och som särskilt uppdrag.

5. i övrigt ombesörja de uppgifter och fullgöra de uppdrag, som kan hänföras till avdelningens verksamhetsområde.

Kartavdelningen åligger att

1. framställa och åjourhålla kartverk över staden i de skalor som erfordras för planläggning och fastighetsbildning mm.
2. upprätta nybyggnadskartor
3. föra adresskarta över staden
4. i övrigt ombesörja de arbetsuppgifter och fullgöra de uppdrag som kan hänföras till avdelningens verksamhetsområde

Exploateringsavdelningen åligger att

1. upprätta exploateringskalkyler och -avtal samt svara för övriga ekonomiska och tekniska utredningar gällande stadens exploaterings- och saneringsverksamhet
2. upprätta bostadsförsörjningsplaner och andra tidplaner, som hänför sig till exploateringsprocessen
3. för drätselkammarens räkning följa detaljplanläggningen och övrigt planarbete, anmäla behov av nya eller ändrade detaljplaner, i erforderlig utsträckning granska upprättade planförslag
4. ombesörja utredning, markvärdering och planering och utarbetande av förslag till åtgärder för tillgodoseende av stadens markbehov
5. föra register över priser på försålda fastigheter inom stadens område (ortsprisregister)
6. i övrigt ombesörja de uppgifter och uppdrag som kan hänföras till avdelningens verksamhetsområde

Fastighetsregisteravdelningen åligger att

1. under fastighetsregisterföraren föra fastighetsregister för Luleå stad och att därvid föra erforderliga diarium
2. för byggnadsnämndens räkning förteckna och arkivera kartor och handlingar rörande fastighetsbildningsförrättningar, tomtindelningar och stadsplaner mm
3. upprätta markägarförteckningar till planer mm
4. lämna upplysningar ur fastighetsregistret
5. i övrigt ombesörja de uppgifter och fullgöra de uppdrag som kan hänföras till avdelningens verksamhetsområde

§ 18

Exploateringschefen är chef för exploaterings- och stadsingenjörskontoret och är i denna egenskap ansvarig för att kontoret fullgör sina uppgifter. Det åligger exploateringschefen särskilt att

- leda och samordna stadens samlade exploateringsverksamhet
- leda och samordna arbetet inom exploateringskontoret samt ha tillsyn över att tjänstemän behörigen fullgör sina åliganden
- upprätta förslag till tomtindelningar och ändringar eller upphävande av tomtindelningar
- vara mättningsman i staden och direkt under byggnadsnämnden ansvara för stadens fastighetsbildningsväsende och mättningsväsende i övrigt, därest detta ej uppdrages till annan
- mottaga förordnande att vara stadens fastighetsregisterförare
- å byggnadsnämndens vägnar mottaga ansökningar om till mättningsväsendet hänförliga förrättningar och uppdrag samt att antingen själv upptaga sådan ansökan till behandling eller för handläggning överlämna densamma till annan tjänsteman
- å byggnadsnämndens vägnar till lantmäteristyrelsen insända de uppgifter rörande i staden anställda mättningsmän och särskilt förordnande förrättningsmän för tomtmätning eller avstyckning som föreskrives i 3 § 3 mom och 8 § 1 stycket Kungl. kungörelsen den 26 juni 1936 föreskrifter om mättningsväsendet och fastighetsregisterväsendet i rikets städer
- rörande förrättnings- och tomtindelningsverksamheten i staden föra sådant diarium och till lantmäteristyrelsen avgiva sådan årsredogörelse som avses i 4 § nämnda kungörelse
- förteckna, arkivera och vårda de kartor och handlingar vilka jämlikt 5 § 1 mom 1 stycket nämnda kungörelse skall förvaras under byggnadsnäm-

dens tillsyn, däri inbegripet jämväl nybyggnadskartor

- granska till byggnadsnämnden inkomna ärenden, i vad de berör hans verksamhetsområde och avgiva av granskningen föranledda yttranden
- handlägga ärenden rörande gatemarksreglering, gatemarksersättning, gatubyggnadskostnader mm
- i övrigt fullgöra honom av byggnadsnämnden lämnade uppdrag inom mättningsväsendets arbetsområde
- medverka vid namnsättning av stadens gator och andra allmänna platser, byggnadskvarter mm samt handhava adressnumreringen i staden
- ifråga om mark utom staden mottaga förordnande att föra stadens talan såväl vid legala förrättningar som i mål, föranledda av sådana förrättningar
- lämna allmänheten råd och upplysningar i fastighetsbildningsfrågor och andra till hans verksamhet hörande ämnen
- i egenskap av teknisk expert medverka vid expropriativa förvärv
- med uppmärksamhet följa alla förhållanden och spörsmål inom exploateringskontorets verksamhetsområde, som kan inverka på stadens utveckling och ekonomi, och därvid hos vederbörande nämnder göra de framställningar, som kan vara påkallade
- svara för såväl den kortsiktiga som den långsiktiga planeringen av exploateringskontorets verksamhet
- i varje till exploateringskontoret hänskjutet ärende avgiva yttrande eller förslag samt svara för föredragning av ärenden inom exploateringskontorets verksamhetsområde.

Mättningsingenjören är chef för mättnings- och beräkningsavdelningen. I denna egenskap åligger det mättningsingenjören att direkt leda och fördela arbetet inom avdelningen, på anmodan föredraga avdelningens ärenden och inför exploateringschefen svara för att avdelningen fullgör sina uppgifter.

En ingenjör är **chef för kartavdelningen**. I denna egenskap åligger det denne att direkt leda och fördela arbetet inom avdelningen, på anmodan föredraga avdelningens ärende och inför exploateringschefen svara för att avdelningen fullgör sina uppgifter.

Exploateringsingenjören är chef för exploateringsavdelningen. I denna egenskap åligger det exploateringsingenjören att direkt leda och fördela arbetet inom avdelningen, på anmodan föredraga avdelningens ärenden och inför exploateringschefen svara för att avdelningen fullgör sina uppgifter.

Personal

I samband med kommunsammansläggningen fick kontoret ta emot personal från andra förvaltningar. Det var bl.a. Gösta Strand och Britta Bergman från Fastighetskontoret och Gunnar Angrén från Nederluleå.

Under 1969-71 var följande personer anställda vid exploaterings- och stadsingenjörskontoret

Georg Palmgren	Exploateringschef
Åke Hansson	Mättnings- och beräk- ningsavdelningen
Urban Isaksson	
Barbro Brännström	
Ossian Lindahl	
Gösta Lundmark	
Tore Sundqvist	
Gunnar Larsson	
Bengt Franzén	Kartavdelningen
Laila Windelius	
Gunnel Lundgren	
Marta Enbom	
Marianne Blomqvist	
Vivi-Anne Bingmert	
Gunnar Angrén	Exploateringsavdelningen
Gösta Strand	
	Kontorist
Margareta Bergstedt	
Eva-Britt Carlsson	
Martha Mattson	
Britta Bergman	Fastighetsregistret
Birgitta Fredriksson	

Samverkansavtal med lantmäteriet

Samarbetet med lantmäteridistriktet reglerades i ett avtal som godkändes av sammanläggningsdelegerade den 31 oktober 1966. Detta var en föregångare till de kommande s.k. C-avtalen.

Samverkans- och serviceavtal avseende fastighetsbildnings- och markfrågor inom Luleåregionen

"Sedan frågan om fastighetsbildnings- och mättningsväsendets organisation gjorts till föremål för utredning i syfte att uppnå en rationell anpassning till ny kommunal indelning har inför kommunsammanläggningen inom Luleåblocket mellan det statliga lantmäteriet och Luleå stad träffats följande samverkans- och serviceavtal.

Avtalets huvudsyfte

Detta avtal avser att befärma ett optimalt utnyttjande av exploaterings- och stadsingenjörskontorets samt Luleå lantmäteridistrikts resurser för samhällsbyggandet inom Luleå vidgade stad.

Arbetsfördelning

Lantmäterikontoret ombesörjer all fastighetsbildning inom den vidgade staden. För det område inom vilket fastighetsbildningslagen tillämpas skall denna lag dock alltså gälla. Lantmäteriet tillhandahåller staden genom distriktslantmätaren mättningsman för fastighetsbildning inom detta område och vid behov vikarie för fastighetsregisterföraren.

Exploaterings- och stadsingenjörskontoret svarar för stadens markfrågor, innebärande bl.a. kartläggning, mätningsteknisk service och beredning av stadens mark för exploatering. Därvid ombesörjer kontoret även tekniska åtgärder beträffande stadens egna fastighetsbildningsärenden samt tomtindelning.

Gemensamt personalutnyttjande

Lantmäteriet och staden förbinder sig att i möjlig utsträckning och i den omfattning som påkallas av angelägna fastighetsbildningsåtgärder och därmed sammanhängande uppgifter lämna varandra personellt bistånd. För tillgodoseende av stadens behov av service inom lantmäteriområdet tillhand-

hålles förutom lantmäteridistriktets resurser även den rörligt disponibla personal som organiserats inom länslantmäterikontorets ram.

Specialistservice

Exploaterings- och stadsingenjörskontoret skall äga utnyttja lantmäteriets specialistpersonal inom fotogrammetri, geodesi, fastighetsvärdering och fastighetsrätt i samma omfattning som tillkommer länets lokala lantmäterienheter.

Samråd

För att uppnå en god samordning av insatserna från lantmäteriets och exploaterings- och stadsingenjörskontorets sida skall distriktslantmätaren och exploateringschefen fortlöpande samråda om regionens fastighetsbildnings- och markfrågor.

Distriktslantmätaren eller biträdande distriktslantmätare äger rätt närvara vid byggnadsnämndens sammanträden i staden. Även i övrigt skall de

medverka vid samråd – bl.a. med planeringsberedningen – då så påfordras av staden.

Exploateringschefen skall äga rätt att delta i de överläggningar och samråd, till vilka överlantmätaren kallar länets lantmätare och där frågor av betydelse för fastighetsbildning och exploatering behandlas.

Kostnadsfrågor

Lantmäteriet debiterar staden för det arbete som dess personal utför åt staden efter tidersättning och staden debiterar efter motsvarande normer lantmäteriet för arbete som stadens personal utför åt lantmäteriet.

Detta avtal, som upprättats i två exemplar, träder i kraft den **1.1.1969** och gäller under ett år. Om det icke uppsäges inom tre månader före den dag då det utlöper, skall et anses förlängt på ett år. Luleå den 3 september 1968"

Nytt lantmäteri

1969 års utredning om **Nytt lantmäteri** resulterade i att vissa kommuner (42 st), men inte Luleå, från **den 1 januari 1972** fick inrätta s.k. specialenheter för bebyggelseutveckling och även behålla fastighetsregistreringen. Inom övriga kommuner blev **lantmäteriet fastighetsbildningsmyndighet och fastighetsregistret överfördes till länsstyrelserna**. Den övriga mättningsverksamheten med bl.a. stomnät, kartläggning, utstakningar och förrättningsförberedelser fick Luleå kommun behålla. Kommunen hade under 1971 tillstyrkt förslaget under vissa förutsättningar och förbehöll sig rätten att få inrätta en specialenhet för tätortsutveckling, därest förutsättningar för detta skulle komma att ändras.

Namnändring

Vid kommunsammanläggningen år 1969 hade stadsingenjörskontoret ombildats till ett exploaterings- och stadsingenjörskontor. Organisationen blev ej helt genomförd på grund av att frågan om inrättande av en markavdelning hade bordlagt. Markfrågorna stannade tills vidare kvar på fastighetskontoret.

Under år 1972 startades en **översyn av förvaltningsorganisationerna** inom Luleå kommun, den s.k. AR-planen. Den resulterade i att en ny organisation för kontoret fastställdes att gälla fr.o.m.1974-12-01. Vid fastighetskontoret inrätta-

Des fastighetsregister som förts i Luleå kommun sedan 1930-talet överlämnades till länsstyrelsen. Även originalakterna för tomtmätning och avstyckning mm flyttades. Kommunen fick dock behålla kopior av förrättningsakter och tomtindelningar.

Samarbetet mellan Luleå lantmäteridistriktet och kommunen reglerades i ett nytt samverkansavtal, ett s.k. **C-avtal**. Det kommunala exploateringskontoret skulle utföra förrättningsförberedelser inom kommunens tätortsområde. Arbetet avsåg dock endast mark som ägdes av kommunen eller dess stiftelser. Ersättningen för kommunens arbete utgick enligt bestämmelserna i lantmäteritaxan (återbäringstaxan). Avtalet skulle gälla i tre år.

des en mark- och exploateringsavdelning som tog hand om frågor om markförvärv och -försäljning mm

Benämningen **exploaterings- och stadsingenjörskontor** kändes litet för lång, både att skriva och uttala. Den kortades senare ned till enbart **exploateringskontoret**. När markfrågorna nu slutligt stannat kvar vid Fastighetskontoret passade Exploateringskontoret att byta namn till **Stads-mättningskontoret**, en benämning som bättre beskrev vad kontoret sysslade med. Titeln exploateringschef ändrades tillbaka till **stadsingenjör**.

Specialenhet för tätbebyggelseutveckling

Utvecklingen i Luleå hade år 1976 blivit en helt annan än den som förutspåddes när indelningen i lantmäteridistrikt genomfördes år 1972. Då var kommunens invånareantal ca 59.500 och beräknades år 1980 bli ca 67.700. Nu var invånareantalet ca 66.500 och prognosen för 1980 var ca 80.000 invånare. Bostadsbyggandet beräknades till ca 2000 lägenheter per år under den närmaste femårsperioden. Orsaken till detta var givetvis planerna på Stålverk 80.

Exploateringsverksamheten hade ökat betydligt i samband med Stålverk 80-planerna och bostadsbebyggelsen skedde samtidigt på flera stora områden. Kostnaderna för fastighetsbildningen reglerades genom lantmäteritaxan och det var inte så mycket att göra åt det. Däremot föreföll kostnadsfördelningen inte bra. Vid flerlotsavstyckningar, ofta med fler än 100 tomter, gick en stor del av förrättningskostnaderna till lantmäteriet som ersättning för att hålla det formella sammanträdet och skriva protokoll. Denna del uppfattades som oskäligt stor i förhållande till nedlagt arbete. För att klara arbetsbelastningen hade stadsmättningskontorets personal under de senaste åren utökats betydligt och uppgick till 34 personer.

Samarbetet mellan stadsmättningskontoret och lantmäteridistriktet fungerade i stort sett bra. Men man insåg alltmer att det inte var rationellt med två organisationer som arbetade inom samma område. Man skulle kunna vinna mycket på att ett närmare samarbete genom samordning av fältarbete, beräkningsarbeten och karthantering samt bättre utnyttjande av personal och tekniska utrustning mm.

Stadsingenjören ansåg att förutsättningarna hade ändrats betydligt sedan det senast avtalet med lantmäteriet skrevs 1972 och **föreslog kommunen att begära att få inrätta en kommunal fastighetsbildningsmyndighet för tätbebyggelseutveckling**. Det förutsattes att huvuddelen av lantmäteridistriktets personal i så fall skulle få möjlighet att övergå i kommunal tjänst.

Överlantmätaren och distriktslantmätaren hade självklart invändningar mot förslaget. Man fick även länsstyrelsen och kommunförbundets länsavdelning att avstyrka förslaget. Enligt deras mening skulle den marginella nytta som Luleå kommun skulle komma att erhålla inte uppväga de negativa konsekvenser för länet i övrigt. Man var rädd att mista "guldkalven" Luleå kommun. Nils Malmgren reserverade sig mot kommunförbundets beslut och anförde bl.a. att *"Ingen bestrider att det finns risker för att den statliga servicen vid denna omorganisation kan komma att förändras i negativ riktning. Det måste ändå vara ekonomiskt oförsvarligt att tvinga Luleå kommun till en lösning som förhindrar en rationellt fungerande organisation. Den service som övriga kommuner kräver måste staten kunna tillhandahålla i Norrbotten lika väl som i landet i övrigt. Jag anser därför att Luleå kommun bör få ha en egen fastighetsbildningsmyndighet"*.

Ansökan om inrättande av en kommunal specialenhet hade även insänts av Varbergs och Nyköpings kommuner. Lantmäteriverket lämnade 1977 framställningarna utan bifall med motiveringen det inte inträffat sådana förändringar av förutsättningarna för lantmäteriverksamhetens bedrivande att det fanns anledning att ändra den gällande lantmäterioorganisationen.

Två gör samma jobb som en borde göra

Luleå (NSD) Luleå kommun behöver en specialenhet för att utveckla tätbebyggelse. Det säger stadsingenjören i ett förslag till fullmäktige. Nu sköts arbetet av två enheter. Dels kommunens eget stadsmättningskontor och dels av lantmäteridistriktet. Det är inte samhällsekonomiskt försvarbart, säger stadsingenjören.

Mätningsenheter slås ihop?

LULEÅ. - Slå ihop stadsmättningskontoret och lantmäteridistriktet i Luleå.

Det förslaget kommer från Luleå kommuns stadsingenjör Georg Palmgren.

- Det måste vara oekonomiskt att hålla två mätningsenheter som arbetar inom samma område och som för sina arbeten är beroende av varandra.

Kommunens styrande ska nu ta ställning till förslaget om sammanslagning eller ett ökat samrådsförfarande.

Gemensam chef

Kommunens ansökan föranledde en omfattande utredningsverksamhet från båda parter. Läget var i

stort sett låst och någon snar lösning syntes inte vara i sikte. Överlantmätaren och stadsingenjören

träffades därför och skissade på ett förslag som skulle kunna gynna båda parter.

Vi insåg att den sammanlagda kapaciteten inom stadsmättningskontoret och lantmäteri-distriktet var för stor. Vilken storlek den totala lantmäteriorganisationen borde ha i Luleå var beroende av vilken ambitionsnivå som politikerna ställde upp. Målet för samverkan var att mättnings- och förrättningsuppgifterna skulle kunna lösas på ett tillfredsställande sätt inom fastlagd ambitionsnivå med minsta möjliga insats av arbetskraft och övriga resurser. Någon plötslig större minskning av antalet anställ-

da eller överflyttning av personal kunde man inte förvänta sig.

Ett sätt minska kostnaderna och nå en ökad samverkan var att ha en gemensam chef. Detta var möjligt eftersom distriktslantmätartjänsten just då var vakant. Det löstes på det sättet att stadsingenjören beviljades tjänstledighet på halvtid och anställdes som distriktslantmätare på den andra halvtiden.

Lantmäteriet skulle överge sakägarhantlangning och i stället anlita stadsmättningskontorets mättningsbiträden. En viss personal- och lokalsamverkan skulle eftersträvas. Kommunens reproanläggning avvecklades och övertogs av lantmäteriet.

Återgång till det gamla vanliga

Det delade chefskapet pågick i ca 2,5 år. Jag började dagen på Stadsmättningskontoret i Stadshuset. Efter kaffet gick jag över till lantmäteridistriktet i lantmäterihuset och stannade där till eftermiddagskaffet och avslutade sedan dagen på Stadsmättningskontoret.

Jag hade en ganska unik ställning. Sedan tiden som exploateringschef under kommunstyrelsen ägde jag rätt att för kommunens räkning begära lantmäteriförrättningar och träffa överenskommelse om ersättning vid fastighetsregleringar upp till ett visst belopp. Dessutom hade jag rätt att vara byggnadsnämndens ombud och att för nämnden godkänna lantmäteriförrättningar. Det var en mycket smidig hantering som gjorde att ärendena löpte snabbt.

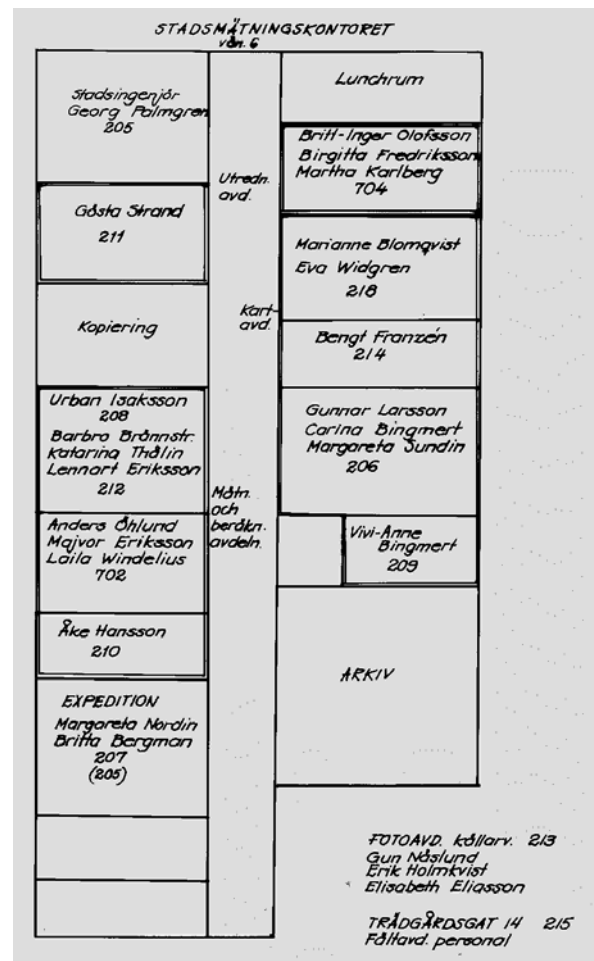
Under denna tid pågick flera utredningar, bl. Landshövdingen Gullnäs om "Den lokala lantmäteriverksaamheten" samt Kommunförbundets "Organisationsutredning avseende stadsmättningskontoret" (66 sidor).

I augusti 1980 lämnades ett förslag till hur vi skulle lösa samverkansfrågorna. Det träffades också ett nytt s.k. C-avtal som bl.a. innebar ändring av gränserna för samverkansområdet. Från lantmäteriets sida accepterades förslaget för att skapa arbetsro och inte föregripa Gullnäsutredningen.

Personalen på båda sidor hade i utredningen anfört att man upplevt det som en brist att inte ha en heltidsanställd chef. Det hade varit lättare om vi haft lokalerna i anslutning till varandra.

Varken landshövding Gullnäs eller kommunförbundets utredningar verkade komma till något snart resultat och vi återgick därför till det gamla vanliga och min anställning som distriktslantmätare upphörde fr.o.m den 1 januari 1981. Ett nytt samverkansavtal, sk. C-avtal, antogs av KF 1981-02-03.

Härefter en relativ lugn period fram till chockbeskedet 1983.

Lokalerna i Stadshuset 1975

Stadshuset

Luleås nya stadshus började byggas år 1954 och i april månad **1957** var huvuddelen av huset klart för inflyttning.

Byggnadsnämnden, stadsarkitektkontoret och stadsingenjörskontoret höll till på våning 6. Där fanns också byggnadsnämndens sammanträdesrum.

Byggnadskontoret fanns på våning 5. Många av de övriga lokalerna var uthyrda. Statspolisen höll till på vån 7 och 8, Kronofogdemyndigheten på vån 4 och Skatteförvaltningen på vån 3. I längan efter Storgatan fanns tingsrätten med inskrivningsavdelningen på bottenvåningen. Övre källarvåningen hyrdes ett tag av Folkvandvården.

Det mindre huset, kallat Gökungen, inrymde en bank och där fanns också bostad för vaktmästaren mm

Överst i stadshuset fanns en restaurang som även var öppen för allmänheten. "*Tag en paus med en kopp kaffe och njut av den fina utsikten från Stadshus Restaurangen*" stod det i reklamen. Restaurangen togs bort i samband med kommunsammanläggningen år 1969 och blev i stället sammanträdesrum

Kafferasterna

Från början var det tillåtet för de kommunanställda i stadshuset att inta sitt eftermiddagskaffe på stadshusrestaurangen. Det var också ett säkert och bra sätt att träffa folk från andra förvaltningar. Samtidigt fick man hålla ett öga på telefonsökaren, en rund apparat med fem lampor som blinkade i olika kombinationer. Behovet av förmiddagskaffe var från början kanske inte så stort eftersom arbetsdagen oftast inte började förrän kl. 9. Man arbetade då även på lördagarna.

Med tiden kom allt fler av cheferna och tjänstemännen att också dricka sitt förmiddagskaffe där, trots att det inte var tillåtet. Men man gjorde det eftersom chefstjänstemannen, stadsdirektören Gunnar Lindvall ofta själv infann sig där tillsammans med morgontidningen.

Stadsdirektören skrev i november 1959 följande uppmaning till avdelningscheferna

"Då det beslöts, att man skulle anordna kaffedrickning på eftermiddagarna i stadshusets restaurant, ville man i det man på detta sätt tillgodosåg önskemålet om en andhämtningspaus i dagens arbete, en paus, som säkerligen kan var behövlig, också få bort två mindre tilltalande men tyvärr rätt vanliga företeelser, nämligen dels

kaffedrickandet på tjänsterummen, vilket inte minst med hänsyn till det intryck, det ger den besökande allmänheten, är mindre lämpligt, dels ock kafébesöken ute på staden, vilka icke blott äro ägnade att ge stadens innevånare (= våra arbetsgivare) en för oss mindre smickrande uppfattning om disciplinen och intensiteten i det arbete, som utföres i stadshuset utan även realiter äro effekthindrande. En av fördelarna med att vi är samlade i ett hus är ju att vi lätt kunna komma i kontakt med varandra. Och den allmänhet, som söker oss, har rätt att finna oss i denna byggnad om inte tjänsten nödvändiggör, att vi befinner oss på annat håll. Av döma av besöksfrekvensen å restauranten och även av iakttagelser, som i övrigt kunna göras, tycks tjänstemännen nu i stor utsträckning ha återgått till gamla, icke önskade ordningen: kaffedrickning på rummen och (kanske i än högre grad och än mindre lämpligt) spring på kaféerna i närheten av stadshuset. Jag hemställer att avdelningscheferna ville se till att rättelse härutinnan sker.

Därest det finns berättigad anledning till klander emot serveringen i stadshusets restaurant, så skall det givetvis ses till att rättelse sker."

"Bråket" om kafferasterna på förmiddagen fortsatte även på 1960-talet som framgår av nedanstående urklipp ur Aftonbladet den 26 november 1967

De får inte ta kaffepaus på sin arbetstid

Här intar några anonyma tjänstemän sitt kaffe i Luleå stads stadshus. Trots att DK-ordföranden förbjudit dem.

Nonsens

Johansson föreslog nya kaffetider när drätselkammaren sammanträdde i tisdags. Han har även pratat igenom problemet med lönenämnden. Förklarar nu:

— Vi ska tillämpa nya kaffeförordningar. Alla har 10 minuter före lunch och en kvart efter. Under förutsättning att det sker organiserat med jourhavande tjänstemän kvar på förvaltningarna.

Kommentar från några tjänstemän:

— Jasså, men vi fikar nog som förut...

Stadsdirektör Gunnar Lindwall har bara en åsikt om kaffekoppen som blivit en stadens angelägenhet. Kort och gott:

— Rent nonsens!

Och i köket på restaurangen säger man:

— Vi märker ingen skillnad...

LULEÅ (AB) — Precis som förut. Full fart och långa köer.

Rapporten kommer från ovanligt välinformerat håll (från köket) och låter förtälja att stadstjänstemännen i Luleå fortfarande dricker kaffe. Och det gör de på förmiddagarna, på arbetstid. Trots att DK-ordföranden Östen Johansson svingar storsläggan för att sätta stopp.

Tjänstemännen har i minst två års tid, enligt DK-bas Johansson, utan tillåtelse lämnat sina platser på förvaltningarna och smittit upp i restaurangen på Stadshusets översta våning. Där de inmundigat förbjudet kaffe med wienerbröd.

— Kontoren har stått tomma och stadens maskineri stilla sen tjänstemännen tagit fikapaus. Folk har klagat hos mej, säger Johansson.

Går själv

DK-ordföranden, ger högsta tjänstemannen, stadsdirektör Gunnar Lindwall, skulden för att Luleå stad varit ineffektiv på förmiddagarna.

— Lindwall var med om att skicka ut en skrivelse som talade om att kaffepaus endast var tillåtet efter lunch. Ändå går han själv före uppför trapporna till restaurangen och dricker kaffe på förmiddagarna.

— Undra sen på att de andra tjänstemännen tycker att dom också har rätt att fika, säger Östen Johansson.

Sista sammanträdet med drättselkammaren den 29 december 1970

Från vänster: Anders Engelmark, Stig Johansson, Ivar Eriksson, Helge Gustafsson, K A Andersson, Svante Edberg (sittande), Ragnar Selberg, Folke Bladfors, Nils Malmgren (sittande), G A Selberg, Brita Nyberg, Göte Petterson, Allan Brännberg, Folke Lundbäck (sittande), Folke Johansson, Allan Carlsson, Sven Carlsson, Alva Carlsson (sittande), Gustav Mäki, Georg Palmgren, Gert Nejdäter, Hans Svensson och Birger Lundström (sittande)

Förrättningsman och fastighetsregisterförare

Fastighetsbildning

En av huvuduppgifterna för stadsingenjören var att vara stadens förrättningsman för tomtmätningar, avstyckningar, ägoutbyten och andra lantmäteriförrättningar. Man tillämpade på den tiden 1917 års fastighetsbildningslag för stad.

När en stadsplan var fastställd tolkades kvartrens gränser och kvarteren indelades i tomter. För att tomterna skulle bli rättsligen bestående fordrades en tomtmätning, där man fastställde tomtens gränser mot angränsande fastigheter och arealen av de tomtedelar som ingick i tomten.

Fastighetsregister

Över fastigheterna i staden fördes ett fastighetsregister. Föreslagna tomter infördes i tomtbildningslängden, bihang A (administrativt bildade tomter), färdigbildade tomter fördes i tomtboken, bihang B. Gatumark fördes i bihang C.

Övriga fastigheter, som inte var tomter, fanns införda i stadsägoboken.

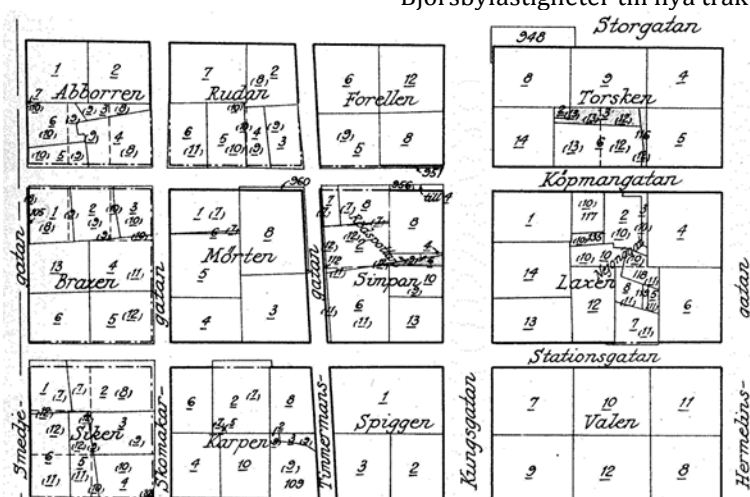
Att föra fastighetsregistret ansåg av många stadsingenjörer som en "svår konst" på grund av alla bestämmelser om bl.a. stadsplans avstyckande verkan mm. Till min hjälp hade jag de duktiga kartritarna Birgitta Fredriksson och Laila Windelius. I samband med registrering av nya fastigheter skedde avisering till tingsrätten och andra myndigheter.

Avveckling av bihang C

All gatu- och allmänplatsmark som staden förvärvat under årens lopp hade införts med litterabeteckningar i bihang C till fastighetsregistret. Det var ett mycket stort antal registrerade enheter som skulle redovisas på kartorna. I samband med uppläggandet av det nya fastighetsregistret i början av 1970-talet, beslöts att bihang C skulle avvecklas. Här vidtog ett stort arbete med att rensa registret och att genom ägoutbyte överföra områdena till stadsägor. Målet var inom varje stadsdel att ha en enda stadsäga som omfattade all allmänplatsmark. Det var ett omfattande rensningsarbete som pågick under flera år.

Inkorporering av Sandön

Sandön hade inkorporerats med Luleå stad på 1950-talet. När jag tillträdde min tjänst som stadsingenjör var en av de första uppgifterna att lägga upp ett nytt fastighetsregister och en registerkarta för Sandön med angränsande öar. Enligt de då gällande reglerna skulle alla fastigheter registreras om från jordregisterbeteckningar till stadsägor. Under arbetets gång kom signalerna om det nya fastighetsregistret där stadsägorna skulle kunna få behålla det gamla "bynamnet". Detta gjorde att vi kunde föregripa den kommande reformen och låta de flesta av fastigheterna på Sandön behålla sina beteckningar, men nu som t.ex. stadsägorna Sandön 1:3. Det kändes litet ovanligt i början. Samtidigt omregistrerades de angränsande områdena med bl.a. Björnsbyfastigheter till nya trakter inom Sandön.

Utdrag ur registerkartan för Luleå stad

Donationsjordens avveckling

Donationsjord

I samband med att Luleå stads fick sina stadsprivilegier upplät kronan vissa markområden som staden behövde för sin utveckling. Det var dels tomtmark för själva stadsbyggandet, men också mark för åker, äng, betesmark samt fiskevatten mm. Avkastningen av marken, arrendeavgifter och tomtören, skulle användas till avlöning av stadens magistrat och tjänstemän.

Marken uppläts till staden med ständig besittningsrätt och kallades för **donationsjord**. För dessa marker gällde vissa begränsningar i dispositionsrätten. Marken skulle stanna i stadens ägo och fick inte försälas. Annan mark som staden senare förvärvade från enskilda personer kallades för **odaljord** och kunde disponeras fritt.

Inom stadsplanen uppläts tomter till stadens borgare som skulle erlägga en årlig avgäld, s.k. **tomtören**. Dessa tomter kallades **ofria** i motsats till mark som kunde ha upplåtits från stadens odaljord och som i sådana fall kallades för **fria**.

En nyantagen borgare erhöll med burskapet rätt att delta i nyttjandet av stadsjorden. Förutom tomten kunde han även få vretar och tegar och rätt att nyttja stadens utmark och fiskevatten.

Besittningsrätten till tomter och annan mark på donationsjord betraktades som lös egendom. Detta har inte hindrat att man i stor utsträckning meddelat lagfart, alldeles som om det varit fast egendom.

Tjugoårig hävd

Enligt en förordning från år 1881 kunde enskilda vinna äganderätt till stadens mark om man förvärvat den i god tro och efter beviljad lagfart utan avbrott innehaft den i 20 år. Preskriptionstiden gick ut den 1 januari 1902. Många som i slutet av 1800-talet innehade stadsjord ansåg sig besitta marken med äganderätt, trots att marken ursprungligen utgjorde donationsjord.

I Luleå stad beslöt man att avbryta den tjugoåriga hävden genom att anhängiggöra rättegång mot innehavarna av den lagfarna donationsjorden. I första hand rörde det sig om områden utanför stadsplanen och avsikten var att om möjligt träffa en uppgörelse så att innehavaren kunde få full äganderätt till sin jord.

Det förekom också att personer utökat sitt markinnehav genom uppodlingar på stadens mark och som man inte betalade arrendeavgift för. För att komma till rätta med detta verkställdes ibland nya uppmätningar av stadens mark och även s.k. jordrannsakingar.

Avvecklingen av donationsjorden

Det fanns möjlighet för staden att få Kungl. Maj:ts tillstånd att avhända sig donationsjorden. På 1890-talet blev ansökningarna att få sälja donationsjord så talrika att Kungl. Maj:t uppdrog år kammarkollegiet att göra en utredning. Kollegiet avgav år 1897 ett "*Betänkande rörande den till städerna och Arvika köping av kronan donerade jord*". Kungl. Maj:t förklarade sig därefter villig att pröva ansökningar om avyttring av donationsjord då särskilda skäl till upplåtelsen kunde visas vara till gagn för staden. Inkomsterna från försäljningarna samlades i en särskild donationsjordsfond.

År 1950 tillsattes en **Donationsjordsutredning** som skulle verkställa en förutsättningslös utredning angående avskaffande av kontrollen beträffande städernas donationsjord. Stadsingenjör Söderborg fick i uppdrag att utreda och förteckna den mark inom Luleå stad som berördes av detta. Han skickade in sin förteckning i mars 1952. Donationsjordsutredningen avgav i januari 1956 sitt betänkande (SOU 1956:7) och i december 1957 insände Söderborg en kompletterad förteckning. Därefter hände ingenting förrän år 1966.

Avtalet

I november 1966 godkände stadsfullmäktige ett avtal som träffats mellan Kungl. Kammarkollegiet och drätselkammaren i Luleå som innebar

att Kronan överlät till staden utan ersättning rätten till de fastigheter som upptagits i den bilagda förteckningen, med undantag av några få områden. Det var stg 796+ etc, område litt n i Bihang C (kyrkoplan), litt v (begravningsplatsen) och fastigheten Junkön 2:1. Dessa fastigheter återgick utan ersättning till kronan.

Ibisen 1

När domkyrkoförsamlingen år 1979 skulle bygga det nya Församlingshemmet upptäcktes att en del av marken tillhörde Luleå kommun. Det var uppenbart att ett misstag hade begåtts när kammarkollegiet gjorde sin utredning och träffade avtal med f.d. Luleå stad. Byggärendet brådskade och en ny utredning av kammarkollegiet skulle kunna ta årtal. Kommunen erbjöd då ett markbyte där kyrkan skulle få del av Ibisen 1 och kommunen i stället mark vid Mattisberget. Detta kunde kyrkan inte gå med på eftersom marken vid Mattisberget inte tillhörde Domkyrkoförsamlingen.

Efter en del utredning och skriftväxling med kammarkollegiet träffades en överenskommelse mellan Luleå kommun, Stiftsnämnden i Luleå och

Nederluleå församling. Den innebar att kyrkan erhöill del av marken till Ibisen 1 och att denna genom fastighetsreglering skulle överföras till Ibisen 18. Luleå kommun fick i sin tur delar av Gam-

melstaden 4:1 m fl. fastigheter. Överenskommelsen godkändes av kommunstyrelsen 1979-09-10

Här ska församlingshemmet byggas

men kommunen SÄTTER STOPP för planerna

Här revs det gamla församlingshemmet för att ge plats åt det nya. Men nu har det visat sig att kommunen äger en del av marken. Åtta-tio meter in på den tomt där pastorsexpeditionen ligger – ungefär vid den streckade linjen – hamnar det nya församlingshemmet och det, hävdar kommunen, är inte kyrkans mark.

BYGGGET STOPPAS!

Måste kyrkan rita om hela huset?

**Markbiten man fick av misstag
SKA DEN GE
KOMMUNEN
KYRKOSKOG?**

Namnberedningskommittén

Ett av de intressantaste arbetsuppgifterna under min tid som stadsingenjör var att sitta med i **namnberedningskommittén**. För att ta fram förslag till namn på gator och kvarter i samband med stadsplaneringen hade byggnadsnämnden inrättat en s.k. namnberedningskommitté. I den ingick byggnadsnämndens ordförande, stadsarkitekten samt stadsingenjören, som också var kommitténs sekreterare och föredragande. Till kommittén knöts även andra som kunde beröras av namnfrågorna som t.ex. representanter för posten, brandkåren och gatukontoret.

Ett av mina första uppdrag var namnändringarna med anledning av att posten ville slopa postadresserna Notviken och Bergnäset och i stället använda Luleå. (Bergnäset = Luleå 8). Även i Kyrkbyn i Gammelstad var det aktuellt att se över gatunamnen. När sedan Råneå införlivades med Luleå år 1969 måste även en del av Råneås gatunamn ändras.

På flera ställen fanns likalydande eller snarlika gatunamn. Det var bl.a. Skolgatan, Strandvägen, Trädgårdsgatan (-vägen), Klockarvägen, Seminariegatan, Bodenvägen, Storgatan och Lotsvägen m fl. Lotsvägen fanns på tre ställen. I Råneå döptes den om till Överlotsvägen, i Mjölkudden till Mästerlotsvägen medan gatan i Gammelstad fick behålla sitt namn.

Det blev viktigt att inom storkommunen Luleå inte ha gatunamn som kunde förväxlas. Särskilt gällde detta för brandkår och ambulans men även för taxi. Många tyckte att man kunde väl få behålla sitt gamla gatunamn med motiveringen att det ligger ju i t.ex. Råneå och det kunde väl inte bli någon förväxling eftersom man hade en egen postadress.

Efter kommunsammanläggningen upprättades flera planområden ute i byarna och vi fick även där sätta gatunamn och adresser. Regeln var den att kommunen fastställde gatunamn inom områden där kommunen var väghållare men inte inom fritidsplaneområden eller för enskilda vägar.

När namnberedningskommittén träffades fick alla vara med och föreslå gatunamn. Det tog tid och blev väl kanske inte alltid så bra. Vi övergick sedan till att jag som föredragande gjorde upp namnförslag som kommittén tog ställning till. (Ville jag få igenom ett namnförslag kunde jag som alternativ lämna ett dåligt förslag som i regel röstades ner).

Namnütredningarna föregicks av omfattande studier av gamla kartor och samråd med ortsbefolkningen m fl för att försöka hitta namn som kunde användas för huvudvägarna. Sedan gällde

att hitta ett lämpligt ämnesområde för namnen på de övriga gatorna.

Före kommunsammanslagningen var det stadsfullmäktige som fastställde namnen, men efter 1969 var detta delegerat till byggnadsnämnden.

Det riktigt stora och omfattande arbetet med namnsättning kom på 1970-talet i samband med att man skulle bygga de nya bostadsområdena på Hertsön, i Norra Björkskatan, Porsön, Stadsön och Hammaren m fl. Även för planerade områden som t.ex Hällbacken tog vi fram namnförslag..

Namnberedningskommitténs sammanträde 1983-01-27. Fr.v K-G Blixt, Gustav Mäki, Torbjörn Åström, Henning Gjörup och Georg Palmgren. (Aron Marklund fick telefon och kom ej med på bilden)

Landsbygdsadresserna

I mitten av 1990-talet skulle Posten övergå från adresser med postlådenummer till "riktiga" adresser med vägnamn och adressnummer. Först gick vi tillsammans igenom hela Nederluleå-delen och utarbetade vägnamnsförslag. Några år senare var det även dags för Råneå. Denna ändring föranledde en hel del protester mot att man skulle tappa byanamnet i sin adress.

I tidningarna kunde man läsa rubriker som: **"Postens korkade tilltag"**, **"Posten river våra fornminnen"**, **"Behåll byadresserna"**, **"Byanamnen, vart tog de vägen?"** Fördelen med de nya adresserna var att de även kunde användas som besöksadresser. De gamla postlådenumren gav ingen upplysning om var folk bodde. Postlådorna stod oftast i samlingar efter vägen. Nu kunde man sätta upp adressnumret på sitt hus och det var inte längre någon svårighet för ambulans och taxi att hitta rätt. Det gamla systemet med att sätta ut en stol vid vägkanten behövdes inte längre.

Namnsättningen av gator och vägar föranledde sällan några invändningar från allmänheten. Det finns dock några fall som har valsat i pressen.

Likskärsvägen

I Bensbyn fanns en väg som sedan gammalt var skyltad "**Likskär**" och vi fann det naturligt att låta gatan i byggnadsplanen få namnet Likskärsvägen. En äldre dam som bodde efter vägen tyckte dock inte om att ha ordet "**lik**" i sin adress och fick en av grannarna att gå runt med en protestlista. De flesta skrev på för grannsämjans skull, även om de själva inte hade något emot namnet. Förslaget ändrades därför till det mer neutrala "**Skärgårdsvägen**", men det gillades inte av bl.a. den f.d byaåldermanen som ville behålla det invanda namnet. "**Vägstrid delar byn i två läger**" kunde man läsa i Kuriren

Lejde

Ett annat omskrivet fall var namnet på den nya bostadsområdet "**Västra Bensbyn**". Området närmast Sinksundet kallades för Lejde och det var också vårt förslag. Nu reagerade ortnamnsforskare och personer med kunskap om dialekter. När man sa "**lej**" så menade man ful. Allt fler stämde in i protestkören och man kunde i tidningarna läsa rubriker som: "**Namnbyte orsakar bråk**", "**I Lejde bor de fula**", "**Lejde orsakar rosornas krig**", "**Vill inte bo i helvetet**", "**Låt förnuftet segra om Lejde**", "**Vad som helst - bara inte Lejde**", "**Skäm inte ut Luleå**" mm. I en tidning skrevs en limerick:

*"För en stadsdel som kallades Lejde
var känslig person säkert väjde
Ack, vilken press
Att ha denna adress
En så'n katastrof vi nu hejde"*

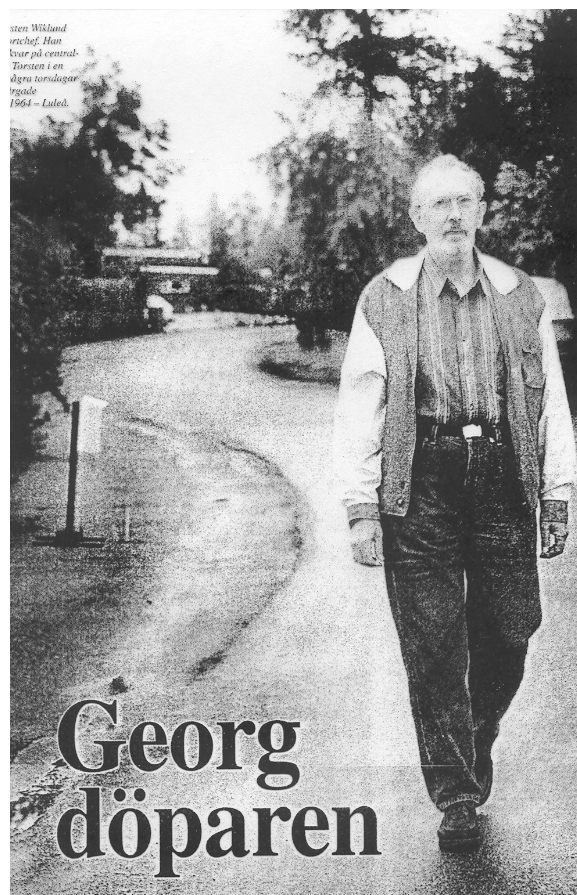
Slutet blev att området fick namnet Hällbacken, ännu (2006) ej bebyggt

Även efter sammanslagningen med lantmäteriet fortsatte jag att ansvara för gatunamnsfrågorna och jag fick nöjet att vara med och styra namnsättningen i nära 40 år.

Mitt intresse för gatunamn och ortnamn gjorde att jag år 1991 sammanställde en skrift kallad "**Gatunamn i Luleå**". Svårigheterna var att man i äldre tider var inte så noggrann med att i skrift motivera varför man valt vissa namn.

Tidningarna var ibland intresserade av att skriva om namnfrågorna. Norrländskan hade en gång

rubriken "**Mannen bakom namnen**" och i Norrbottens-Kuriren kallades jag för "**Georg döparen**"

AFF – Arbetsgruppen för fritidsbebyggelse

Stort behov av tomter för fritidsbebyggelse

Under år 1971 gjorde jag en inventering av vilken kommunal mark som kunde vara lämplig för fritidsbebyggelse. Ett av de områden som jag pekade ut var **Hagaviken** och där upprättades senare en byggnadsplan.

År 1972 hade jag kommit ut med rapporten "**Byggnadsplaner för fritidsbebyggelse**" som bl. a. redovisade samtliga befintliga fritidsplaner inom kommunen och innehöll exempel på exploateringsavtal mm.

I februari 1974 fick jag som exploateringschef i uppdrag att utreda möjligheterna att anskaffa kommunala tomter för fritidsbebyggelse. Tomterna var i första hand avsedda att erbjudas ägarna av de stugor som var föremål för inlösen på grund av planerna för Stålverk 80. Som ett första resultat redovisades i mars samma år en rapport, benämnd "**Fritidsbebyggelse i Luleå**".

Med ledning av befolkningsprognosen beräknades den årliga ökningen av fritidshus uppgå till ca 250 st (=0,08 fritidshus per invånare)

Antalet obebyggda tomter inom befintliga planer uppgick till ca 320 st. Pågående planarbeten under de närmaste åren beräknades ge ett tillskott på 300-350 st.

Förslag till lösning

Kommunens möjligheter att anskaffa ersättnings- tomter för fritidsbebyggelse föreslogs kunna ske genom

att Kommunen **förmedlade befintliga tomtplatser** inom fastställda planområden. Inom Luleåområdet fanns vid den tiden ett stort antal obebyggda tomter. Markägarna var dock oftast ovilliga att sälja, bl.a. på grund av skatteskal. Om man sålde mer än ett visst antal tomter per år kunde det räknas som yrkesmässig försäljning och man drabbades av högre skatt. I Mjöfjärden fanns ett större planområde där det uppgavs att ägaren tänkte använda området som en slags pensionsförsäkring och endast sälja några tomter om året.

att Kommunen **köpte in fritidstomter**, både obebyggda och bebyggda, för att ha som bytesobjekt

att Kommunen **planlade egna kommunala markområden** eller köpte in lämpliga markområden som kunde exploateras för fritidsbebyggelse

att Kommunen **samexploaterade** planområden med privata markägare och slutligen

att Kommunen träffade s.k. **stimulansavtal** med privata exploaterer

Stimulansavtal

Privata markägare var i många fall intresserade av att upplåta sin mark för fritidsbebyggelse, men saknade ekonomiska resurser att göra detta. Det var vanligtvis kostnaden för att anordna vattenförsörjningen och osäkerheten om man verkligen skulle kunna komma att hitta tjänligt vatten, som gjorde att många planfunderingar stannade av.

Genom ett s.k. stimulansavtal kunde kommunen t.ex. svara för kostnaderna för grundkarta, planläggning, anordning för vattenförsörjning och vägar. Markägaren kunde sedan göra återbetalning till kommunen allt eftersom tomterna såldes. Ett alternativ var att kommunen fick att antal färdiga tomter i ersättning.

Sådana stimulansavtal hade i ett par fall träffats "*på Nederluleåtiden*", men var besvärliga att administrera och hade inte varit ekonomiskt lönsamma för kommunen.

Skärgårdsresa 1982: Henning Gjörup, Inge Öhrneling, Åke Forslund, Allan Sundberg, Olle Bergström

Arbetsgruppen för fritidsbebyggelse – AFF

Fritidsbebyggelsefrågorna inom kommunen hade under de senare åren alltmer framträtt som en kommunal angelägenhet. Bl.a. hade ägare av de fritidshus som blivit inlösta förväntat sig att kommunen skulle göra i ordning nya områden för fritidsbebyggelse. Det fanns också ett nyvaknat intresse hos många markägare att av att kunna få sälja sommarstugetomter.

För att effektivt kunna hantera fritidsbebyggelsefrågorna föreslog jag Byggnadsnämnden att inrätta en arbetsgrupp med representanter från Fastighetskontoret, Gatukontoret, Stadsarkitektkontoret och Stadsmätningskontoret.

Till byggnadsnämndens sammanträde 1976-04-26 hade jag kompletterat ärendet med ett förslag till arbetsordning för arbetsgruppen. Nämnden

antog förslaget och hemställde hos kommunstyrelsen att den föreslagna arbetsgruppen skulle inrättas. Gruppens arbete skulle ledas av stadsingenjören.

Kommunstyrelsen antog förslaget 1976-06-15 med tillägget att även en representant för planeringskontoret skulle ingå och att arbetsgruppens sammanträdesanteckningar skulle tillställas hälsövrårdsnämnden. 1979 beslöts att även en representant för hälsövrårdskontoret skulle ingå i arbetsgruppen.

Vid en resa 1982 till Bockön och Siksundsön gick båtmotorn sönder och vi fick ro tillbaka till Rörbäck. Här Henning Gjörup och Inge Öhrneling

Arbetsgruppens verksamhet

Arbetsgruppens uppgift var att syssla med genomförandefrågor, från byggnadsplan fram till färdiga tomtplatser. Genom att även planeringskontoret ingick i gruppen kom en stor del av verksamheten att röra frågor om lokalisering av områden som kunde vara lämpliga för fritidsbebyggelse. Gruppen blev i praktiken ett remissorgan för kommunstyrelsen och byggnadsnämnden.

Fram till år 1984 sammanträdde gruppen sammanlagt 43 gånger. Minst ett par gånger om året gjordes resor runt i kommunen, vanligen en skärgårdsresa och en resa i inlandet.

Exploateringsavtal för fritidsbebyggelse

Innan en byggnadsplan för fritidsbebyggelse kunde antas av kommunstyrelsen skulle det finnas ett påskrivet exploateringsavtal. Avtalen följde i huvudsak Kommunförbundets förslag till normalavtal.

Avsikten med exploateringsavtalen var att trygga tomtköparnas rätt till vägar och vattenförsörjning. Tidigare kunde markägaren sälja tomtplatser och överlåta till tomtköparna att själva bygga vägar och gräva brunnar. Nu blev det i regel exploatören som fick bekosta vägar och vattenförsörjning och sedan ta ut dessa kostnader i tomtpriset.

Alltsedan kommunsammanläggningen 1969 var det stadsingenjören som skötte förhandlingarna

med markägarna. Sammanlagt träffades ca 20 avtal under denna tid.

1981: Uno Dahlen, Åke Forslund

Den medförda matsäcken var viktig för en lyckad studieresa

Arbetsgruppen deltog även i en studieresa till turistanläggningar i norra Finland i oktober 1979
Ragnhild Widgren, Olov Bergström, Anna Sundberg

WANG-datorn

Under senare delen av 1960-talet började man mer och mer att använda datorer för geodetiska beräkningsarbeten. Kunden skrev manuskript eller skickade in sina mätdata. Indata stansades på hålkort eller hålremsa och överfördes till någon av de större datorerna för bearbetning och utskrift.

Under mitten av 1970-talet fick man tillgång till s.k. minidatorer som innebar att t.ex. stadsingenjörskontoren själva kunde göra sina beräkningsarbeten. Det fanns flera tillverkare och fabrikat, bl.a. WANG, Hewlett-Packard, Olivetti och ABC80 m fl.

År 1977 kände vi oss mogna att skaffa en egen datoranläggning. Vi valde en WANG 2200 T, som fanns på många stadsingenjörskontor i landet. Den bestod av en centralenhet, en diskettstation med två fack, en bildskärm med manöverbord, en radskrivare och en trumplotter och kostade 157.621 kr.

Datorns minne var på blygsamma 8K och man fick ofta byta diskett för att kunna köra större program.

WANG kunde inte tillhandahålla någon programvara för våra geodetiska beräkningar. Man hänvisade i stället till att kontakta andra användare eller att själv skiva sina program. Genom mätningingenjören Bertil Lundström fick vi tillgång till program för polär utstakning, polär inmätning, raklinjeberäkning, ortogonal inmätning, ortogonal utstakning, fotpunkter, avskärning, skärningar, delning av cirkelbåge, inbindning, inskärning, arealberäkning, polygontåg, knutpunkter, koordinattransformation, list- och kopieringsprogram, utskrift av teknisk beskrivning mm. Se nedan exempel på hur ett Basic-program kunde se ut.

Förutom de löpande beräkningsarbetena kom datorn att användas för att bygga upp en lokal koordinatdatabank som sedan kom att bli grunden för den kommande digitala kartan.

Ingen av oss på kontoret hade någon större erfarenhet av datorer och programmering. Vi ordnade därför en kurs i Basic-programmering för WANG under oktober – december 1977. Lärare var Lars Lundin från Öhrlings revisionsbyrå. Kursen avslutades med en med lunch på Kina-restaurangen.

Efter kursen var mitt intresse för programmering väckt och jag knåpade ihop några små program som var användbara i förrättningshanteringen.

Det var bl.a. program för protokoll vid enklare avstyckningar, kallelser, underrättelse, fullmakt, beskrivning, sakägareförteckning, adresstiketter, räkningsunderlag, andelstalsberäkning (omräkning

av mantal till procenttal). Dessutom några enkla tärnings- och kägelspel mm

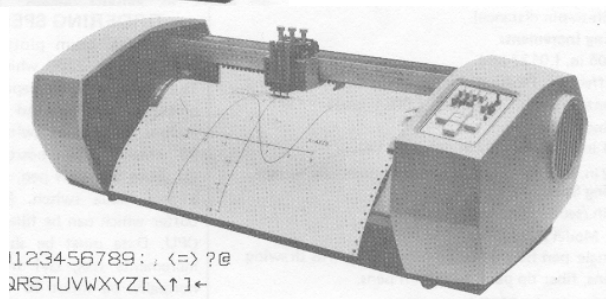
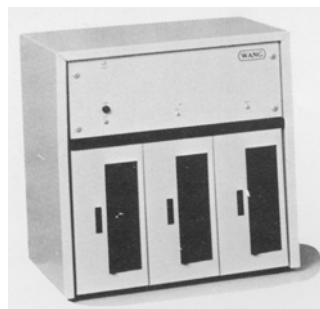
Lantmäteriverket hade på denna tid börjat sitt stora arbete med att skapa ett handläggningssystem (HELAS). Vid ett studiebesök i Luleå fick de ta del av allt vårt material. Jag fick även vara med i den referensgrupp som bildades.

Efter sammanslagningen med lantmäteriet år 1984 kom "WANGEN" alltmer ur bruk och överfördes sedan till Museiföreningens samlingar. Lantmäteriet använde sig av Metric 85 och tanken var att anpassa programmen till denna dator. Utvecklingen gick emellertid mycket fort och vi fick i stället Comex-terminaler som var anslutna till en stordator på länslantmäterikontoret. Ordbehandlingsprogrammet blev WordMarc och även för detta skapade jag en mängd tillämpningsprogram för kallelse, underrättelse, sakägareförteckningar och protokoll mm. Allt i väntan på att LMV:s satsning på HELAS skulle bli färdigt.

WANG-kursen oktober – december 1977

Exempel på Basic-program för WANG

```

OREM --UTS:BIN(NO$)=43:DATA LOAD DC OFEN T#4,NO$:DIM Q5$57,P2$8:Q
6$=Q4$:Q1=Z9:Q1=Q1-1:GOSUB 80:GOTO 780
30DEFFN'13:I,I9,F,S,S3=0:J=2:K=3:PRINT HEX(03),"POLYGONTAG":INPU
T "AUTOM. UPPDAT.(END. ING-DATA)",Z1$:GOSUB '248(4,0,0):PRINT "T
YP AV POLYGONTAG":PRINT "-----":PRINT "1 FLYGANDE":P
RINT "2 ANSLUTET (DIM FOR 14 NYPUNKTER)"
80I=0:PRINT HEX(0A0A):Q1=Q1+1:PRINT TAB(7);Q6$:TAB(71);"SIDA":Q1
:PRINT TAB(7);"PUNKT":TAB(15);A7$:TAB(33);"ABS/B":HEX(5D);"GL":T
AB(44);"L":HEX(5B);"NGD":TAB(57);A5$:TAB(68);A6$:TAB(76);"ANM":P
RINT TAB(15);"VINKEL":TAB(24);A2$:TAB(33);A4$:TAB(44);A9$:I=I+5:
IF Q1=1THEN 230:DATA LOAD DC #4,V$:DBACKSPACE #4,1:IF POS(V$="-"
)=1THEN 230:PRINT HEX(0A0A)
130GOSUB '247(0,"N"):I2=Q9:ON I2GOTO 170,190
160GOTO 130
170V$="-16":GOTO 200
190V$="-17"
200PRINT TAB(7);Q5$;" FORTS.":PRINT HEX(0A):I=I+4
230RETURN
240GOSUB 720:FOR J=1TO 2:PRINT HEX(0A):I=I+1:GOSUB 720:NEXT J:ON
ABS(P)GOTO 310,330,350,370,390,410,430,450,470,490,510,530,550,5
70,590,610,630,630
270DEFFNC(X)=INT(X*1044+.5)/1044:GOSUB '249(0,"ANTAL NYPUNKTER",
"N"):N=Q9:DATA SAVE DC #4,P1$,N+2
310Q5$=HEX(504F4C5B522055545354414B4E494E47):GOTO 640
330Q5$=HEX(504F4C5B5220494E4D5B544E494E47):GOTO 640
350Q5$=HEX(52414B4C494E4A454245525B4B4E494E47):GOTO 640
360IF I=N+3THEN 430:IF I=N+4THEN 390:GOTO 520
370Q5$=HEX(4F52544F474F4E414C20494E4D5B544E494E47):GOTO 640
390Q5$=HEX(4F52544F474F4E414C2055545354414B4E494E47):GOTO 640
410Q5$=HEX(464F5450554E4B544552):GOTO 640
430Q5$=HEX(4156534B5B524E494E47):GOTO 640
440F$(I)=Q6$:GOSUB '109:X(I)=X:Y(I)=Y:IF I=2THEN 550:IF I=N+3THE
N 550:PRINT F$(I);TAB(40);X:TAB(52);Y:GOTO 550
450Q5$=HEX(534B5B524E494E47204C494E4A452D4C494E4A45):GOTO 640
470Q5$=HEX(504152414C4C454C4C4156534B5B524E494E4720284B5B4E44412
0415653545D4E4429):GOTO 640

```

MBK – mätning, beräkning och kartframställning

Under 1970-talet ökade intresset för att datoranvändning och digital kartteknik inom flera område. Svenska kommunförbundet gav ut en skriftserie kallad MBK – mätning, beräkning och kartframställning. Även lantmäteriverket tog fram studiematerial att användas vid sin kursverksamhet.

Det fanns flera konkurrerande dataprogram som ofta inte kunde använda den andres data. Lantmäteriverket utvecklade sitt AUTOKA medan kommunförbundet satsade på KOMB. I ett föredrag vid mätningsteknikernas kongress i Luleå år 1982 sa jag bl.a. *"att det upplevs som olyckligt att Kommunförbundet och Lantmäteriverket inte kunnat enas om en gemensam satsning inom det här området. Nu reser representanterna runt och framhäver det egna systemets fördelar och påtalar det andras brister, på samma sätt som andra försäljare. Jag har också en känsla av att kundens val av system mer kommer att bero på den bindning som man har till stat eller kommun än på en objektiv utvärdering av systemens för- och nackdelar"*

I Luleå var det i första hand de ledningsdragande verken som hade behov av digitala grundkartor. Det var gatukontoret, energiverket, fjärrvärmeverket och televerket.

För att informera om den digitala kartanvändningen och utbyta erfarenheter bildade vi en **MBK-grupp**. Senare kom även stadsarkitektkontoret, skolan och socialförvaltningen m fl att ansluta sig.

I början hade vi inte några större områden täckta av digitala kartor. Det påbörjades därför att stort arbete med digitalisering av befintligt kartmaterial. Det blev i första hand uppbyggnad av en digital registerkarta med gränspunkter och fastighetsgränser. Sedan kompletterades med byggnader och andra detaljer.

Med de resurser som vi hade tillgång till inom stadsmättningskontorets budget, skulle det ta många år innan kartbehovet var täckt. Kontoret fick därför ett tilläggsanslag med ca 1.000.000 kr om året för att skynda på arbetet. Detta gjordes bl.a. med hjälp av ny flygfotografering och stereobearbetning. Gamla flygningar stereobearbetades på nytt mm. Ritade primärkartor digitaliserades mm.

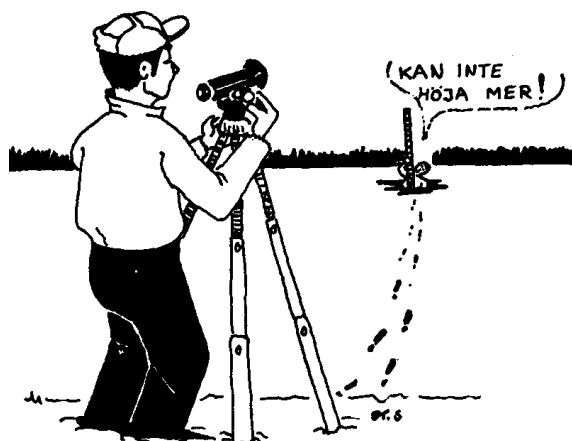
En tanke var att skapa ett gemensamt samlingsverk för ledningarna. Entreprenörer och andra skulle då kunna gå in och få reda på vilka ledningar som fanns inom området och på så sätt hindra avgrävningar och strömavbrott etc. En vacker tanke

men den visade sig inte vara genomförbar. Invändningarna var bl.a. att man aldrig skulle kunna veta om en sådan karta hade hunnit bli ajourförd. Redovisningen av ledningarna skedde på olika sätt hos de berörda verken. Elverket hade en massa ledningar i samma grav, televerket ville inte lämna ut alla sina ledningar. Ibland var el- och teleledningar samförslagna i samma grav. Den som skulle bygga var i stället hänvisad till att **"på det gamla vanliga sättet"** kontakta varje ledningsdragande verk för att ta reda på var ledningar fanns och även få utvisning på marken. Noggrannheten i lägesredovisningen på ledningskartorna varierade stort. Helst skulle nya ledningar mätas in i plan och höjd innan man fyllde igen gravarna.

Till ledningskartorna skulle även höra register som angav lägningsår, dimension, material, abonnentförteckning mm. De olika förvaltningarna kom därför att välja programvaror från olika företag. Stadsmättningskontorets uppgift kom att i huvudsak bestå i att **tillhandahålla digitala baskartor**.

Andra användningar av våra tjänster var bl.a Stadsarkitektkontoret för att rita digitala detaljplaner och skolan för att beräkna antalet skolbarn och skolvägar mm

Datamognaden var i början ganska låg hos flera av förvaltningarna. Förhoppningsvis kom MBK-gruppens arbete att medverka till att sprida kunskap om den snabba datorutveckling som skedde under dessa år och att inspirera till införande av digital kartteknik.

Flygfotografering och numeriska terrängmodeller

Fram till 1960-talet framställde man grundkartor genom att "mäta för hand". Man stod med ett vinkelmätningsinstrument på en stationspunkt och mätte in alla detaljer och höjdförhållanden mm. Sedan var det oftast ett vinterarbete att inne på kontoret kartera alla dess punkter och rita kartan. På Söderborgs tid användes aluminiumpannåer att rita på. Dessutom gjorde man avritningar på ritfilm för kopiering i kopieringsmaskinen.

På 1960-talet blev det allt vanligare att använda fotogrammetriska metoder för att framställa grundkartor. Första området i Luleå där vi använde flygbilder var i samband med uppläggande av registerkartan för Sandön.

Genom Luleås expansion under 1970-talet växte behovet av grundkartor för planering. Varje år gjordes stora flygfotograferingar, inte bara av jungfruliga områden utan även för att uppdatera kartor över tätorterna

Flygstråken planerades för att det skulle bli så få stråk som möjligt för att täcka kartläggningsområdet. Flyghöjden anpassades till den kartskala som man ville ha.

Stödpunkter i plan och höjd markerades med vita signalplattor. För att mäta in stödpunkterna förtätades stompunktsnätet, ofta med långa polygontåg i stråkriktningen.

"Skogsskövling"

Många av de stora flygfotograferingarna och kartläggningarna på 1970 och 80-talen berörde skogsmark. För att kunna mäta in stödpunkterna (signalerna) behövde vi ibland röja sikter. Vi gjorde det så varsamt som möjligt och försökte undvika att fälla större träd.

Alla träd som ändå fälldes, apterades i lämpliga längder, mättes upp och värderades med hjälp av kommunens skogvaktare. Markägarna erbjöds samma ersättning som om virket levererats till

Flygfotograferingen skulle ske sedan snön smält bort men innan lövsprickningen. Det var ofta oroliga dagar före midsommar då vi spanade i skyn efter kartverkets plan.

Arbetet med stereobearbetningen av flygbilderna handlades upp. Det fanns på den tiden många firmor och stereoperatörer som konkurrerade om jobben och vi kunde få bra anbud. Kartbladen levererades oftast med ett blad för höjdkurvorna och ett blad med detaljerna. Själva fick vi sedan lägga in fastighetsgränserna på ett tredje blad. För att sedan kunna samkopiera de olika deloriginalen anskaffades en stor kopieringsmaskin med vakumsug.

Numeriska terrängmodeller

Ett tag var det inne med att konsulterna skulle ha s.k. numeriska terrängmodeller som underlag för sitt arbete. Dessa mättes "för hand" genom att mätinstrumentet ställdes upp på en punkt och man mätte linjer som en solfjäder. Inmätningarna lagrades hos Markdata i Stockholm.

När luften gick ur Stålverk 80-satsningen kom dessa kartor inte till någon större användning. När vi senare ville utnyttja dem för att framställa digitala kartor, visade det sig att de datamaskiner som behövdes för bearbetningen inte längre fanns kvar.

sågverk eller massafabrik. Dessutom fick de behålla virket.

De flesta nöjde sig med detta, men i ett fall i Björsbyn blev det konflikt.

Den första stakningen genom slyskogen kom litet snett. För att få sikt mellan punkterna behövde man bredda siktlinjen några meter.

Markägaren gick till tidningarna och vi fick stora rubriker. Skogsägaren vägrade också att ta emot den erbjudna ersättningen.

Norrbottens-Kuriren tisdag 12 juni 1990

en må-
ling
i skogs-
ter-

VEM HÖGG MIN SKOG?

- Av Tord Pettersson -

LULEÅ. Mats Enqvist, markägare i Björnsbyn, fick en smärre chock i samband med att han var ute och synade sina marker i lördags. Någon hade huggit upp en fem meter bred och över 200 meter lång linje i ett gallringsnoget skogsparti.

- Jag har anmält händelsen till polisen eftersom jag tar för givet att markägaren måste höras innan man går in med avverkningsgräns, säger han till Kuriren.

Det är ingen överdrift att påstå att Mats Enqvist är upprörd.

När jag får reda på vem som avverkat i min skog så ska jag kräva ersättning för virkesförlusterna. Annars kommer det här att kosta mig en hel del.

Mats Enqvist är jordbrukare. Han äger såväl jordbruksmark som skogsmark i Björnsbyn. I lördags var han ute på en besiktningssafari med bilen.

När han kom fram till det aktuella området fick han en smärre chock. Där det tidigare ställt en gallringsnoget skog hade någon huggit upp en fem meter bred och över 200 meter lång linje. De avverkade träden låg hollert om buller på marken.

När han visar området för Kuriren upptäcker han hjälpligt.

- Någon tycks ha kört här också.

I söndags gjorde han en polisanmälan.

- Det här måste vara olagligt. Ingen har hört av sig till mig. Man tycker ju att markägaren bör kontakta innan man går in med en avverkning, säger han.

"SKOGSSKÖVLARE" VAR LANTMÄTARE

- Av Tord Pettersson -

LULEÅ. Det var lantmäteriet som högg upp en fem meter bred och över 200 meter lång linje i ett skogsparti i Björnsbyn utan att meddela markägaren i förväg.

- Meddelandet skickades ut för sent. Men vi kommer givetvis att snygga till efter oss och stapla upp virket i fina högar åt markägaren, som dessutom får 708 kronor i ersättning för virket, säger distriktslantmätaren Georg Palmgren.

För drygt en vecka sedan kunde Kuriren berätta om markägaren som var ute på en besiktningssafari och fann att någon hade huggit upp en fem meter bred och över 200 meter lång linje i ett gallringsnoget skogsparti utan att meddela honom. Markägaren anmälde händelsen till

• - Jag beklagar det inträffade, säger distriktslantmätaren Georg Palmgren, sedan det uppgjavs att lantmäteriet övergett skog utan att meddela markägarna i förväg.

Även på Söderborgs tid förekom konflikter med markägarna. Nu var det stadens egen skogsförvaltning som anklagade mättningskontoret för skadegörelse i samband med utsättning av Edeforsgatan och framförde skadeståndsanspråk.

Stadsingenjör Söderborg skriver i **januari 1952** till byggnadsnämnden

"Med anledning av skogsförvaltningens skrivelse till nämnden av den 27 december 1951, får jag härmed anföra följande.

Efter därom av ingenjör Sörensson gjord framställning om utsättning av Edeforsgatan mellan kvarteren Trumman och Åran snarast möjligt, påbörjades utsättningsarbetet den 11 december 1951, varvid samtidigt förman John Lindström per telefon underrättades om, att såväl de träd som fälldes i samband med utsättningen, som de i blivande gata kvarstående träden snarast borde tillvaratagas, då schaktningsarbetena omedelbart skulle påbörjas. ((premisserna för detta schaktningsarbetet har sedermera ändrats). Utsättningsarbetet avslutades den 15 december samma år, och hade under denna tid dessa pågingo någon person från skogsförvaltningen ej låtit sig avhöra.

Efter att i dag tillsamman med ingenjör Aspgrén, som verkställt utsättningarna, inspekterat platsen för desamma och då mätt upp stubbarnas höjd, får jag meddela att medeltalet av dessa mätningar giva till resultat en stubbhöjd av 27 cm. I samband med denna uppmätning mättes några större stubbar av äldre årgång som jämförelse. Dessa höllo i höjd 25 cm.

Att stubbhöjden bör vara den minsta möjliga är givetvis utom all diskussion och har nu för den mätande personalen framhållits vikten att så blir fallet i fortsättningen.

Tillvaratagandet av virket nu försvåras naturligtvis genom att det översnöats av blöt snö som sedan frusit men kan ej mättningsavdelningen lastas för detta och att mättningsarbetarna ej ha samma rutin som en van skogsarbetare ligger ju i sakens natur, varför allt tal om skadegörelse i samband med mätningarna är en synnerligen stor överdrift, i synnerhet som det rör sig om ca 30 träd av varierande storlek, vilka dessutom avverksats i en blivande gata. Beträffande skogsförvaltningens skadeståndsanspråk får jag dessutom hänvisa till byggnadslagets 152 § jämte kommentar, av vilka framgår att har nödig hänsyn tagits vid mätningarna men skada ändå uppstått, någon ersättning ej kan erhållas.

Slutligen vill jag framhålla att det varit betydligt enklare att vända sig direkt till mig med eventuella anmärkningar och är skrivelsen dessutom gentemot såväl arbetarna som arbetsledningen av så pass chikanös natur att den talar för sig själv.

Vid mitt besök på platsen idag observerade jag att stämplingar verkstälts såväl inom kvarteret Trumman som kvarteret Åran."

Reprokameran

I samband med att det nya stadshuset byggdes anskaffades år 1957 en stor reprokamera till stadsingenjörskontoret. Fabrikatet var Klimsch Practica. Den placerades på våning ÖK. Förutom kamerarummet fanns det ett mörkrum med stora kar för framkallning och fixering av filmerna samt ett ytterligare ett stort rum.

Reprokameran behövdes för att med precision kunna förstora och förminska primärkartor för att framställa grundkartor för stadsplaner mm. Tanken var att man endast skulle behöva kartera i en skala (1:400 eller 1:1000) och sedan använda reprokameran för att sammanställa kartor i andra skalor. Det var en mycket framsynt satsning av stadsingenjör Söderborg.

Besvikelse

När inflyttningen skulle ske i det nya stadshuset begärde Söderborg att få anställa en fotograf för att sköta reproanläggningen. Här blev det stopp. Kameran och lokalerna kom i stället att utarrenderas till Norrbottens Lito.

När jag tillträdde som stadsingenjör 1966 kunde vi äntligen få tillbaka kameran. Eftersom det var en av de få reproanläggningar som fanns norr om Stockholm kunde vi vända även oss till utomstående kunder och vår omsättning ökade. Vi anställde också en egen fotograf, Gun Näslund, och hade som mest tre personer som arbetade i repro.

Vi hade rätt att göra arkivvärldiga kopior på cronaflex. Någon gång om året fick vi besök av en kontrollant från Statens Provningsanstalt som tog med sig prover för analys. Det var första hand fråga om att det inte fick finnas kvar några spår av fixersalt.

Omsättningen var år 1973 ca 81.000 kr, år 1974 ca 132.000 kr, år 1975 ca 191.000 kr och år 1976 325.000 kr.

Kameran var bra, men tungarbetad när man skulle byta bakstycke. Vi funderade därför på att skaffa en modernare kamera. Under de senaste åren hade det tillkommit två reproanläggningar i Luleå. Det var SGU på Porsön och Lantmäteriet.

Försäljning till lantmäteriet

Vi insåg snart att marknaden inse skulle räcka till för tre anläggningar i Luleå och träffade därför år 1978 överenskommelse med Lantmäteriet att de skulle överta vår all reproutrustning och vår personal. Gun Näslund följde med till Lantmäteriet. Den gamla reprokameran skickades till Umeå. Vi byggde om mörkrummet och skaffade i stället en mindre reprokamera för "dagligt bruk".

Vi förband oss också att köpa tjänster av Lantmäteriet för ca 50.000 kr om året.

Utvecklingen gick emellertid åt fel håll. Bostadsbyggandet och behovet av grundkartor mm minskade. Enklare skalförändringar gick lätt att göra på vanliga kopieringsmaskiner. Införandet av digital kartteknik gjorde att kartor lätt kunde ritas ut i valfri skala och med önskat innehåll. I dag används nästan enbart scanner och digital karthantering.

Lokalerna har nu övertagits av andra. En del har byggts om till soprum, mörkrumsdelen användes ett tag av stadsarkivets fotograf men utnyttjas nu av kommunens reproanläggning och tryckeri.

Gun Näslund

Erik Holmztedt

Tornbyggen

Många av de torn som uppförts i samband med triangelmätningarna på 1940-talet var förfalla. Det var därför ett lämpligt vinterjobb för stadsmätningens fältpersonal att restaurera dem och att bygga nya. Virke kunde köpas från kommunens skogsförvaltning

Tornen bestod av ett innertorn där man ställde upp instrumentet och ett yttertorn, helt skilt från innertornet, med stege och plattform för de mätande.

Tornbygge vid Bodberget. Stig Enkvist, Urban Isaksson, Thomas Näsberg, Ove Lindkvist och Börje Johansson

Stig Enkvist

Hindersöharen - rivning av torn

Triangel tornet från 1940-talet var i dåligt skick. Det fanns stor risk för att någon som klättrade i tornet skulle skada sig. Frågan var vem som i så fall var skadeståndsskyldig.

Tornet var även utsatt för stormarna och vi beslöt att riva det.

Turistkartor

Luleå stads första turistkarta gavs ut år **1950**. Det var under stadsingenjör Söderborgs tid. Kartskalan var 1:10.000 och den ritades och trycktes av Generalstabens Litografiska Anstalt i Stockholm. Tio år senare, år **1960**, kom en ny utgåva. Till kartan hörde en broschyr med uppgifter om bl.a..sevärdheter, minnesmärken, utsiktspunkter, kommunikationer, resebyråer mm, bostads- och näringsställen, officiella institutioner, skolor, kyrkor och kapell, bad, idrott samt förteckning över gator, vägar och allmänna platser. På kartan fanns även busslinjerna inritade.

När jag började på stadsingenjörskontoret år 1964 var den gamla upplagan nästan slut. Vi beslutade då att själva rita en ny karta och låta trycka den i Luleå. För att klara kartformatet 40 x 60 cm valdes skalan 1:15.000. Huvuddelen av ritarbetet utfördes av Laila Windelius. Kartan blev färdig lagom till turistsäsongen **1965**.

Nu hade vi lärt oss tekniken och fortsatte med att ge ut en ny upplaga av turistkartan varje år fram till år 1977. Sedan blev det två år mellan utgivningarna, 1979 och 1981, sedan ännu glesare. Nya kartor kom åren 1984, 1988 och 1991. Anledningen var en viss mättnad och minskad efterfrågan. De första ca tio åren gavs kartan ut gratis, senare började vi ta betalt. Det fanns konkurrens genom att det gavs ut gratiskartor med reklam. Själva hade vi inte möjlighet till reklamfinansiering. Det gavs också ut cykelkartor och andra stadskartor. Kartorna i

telefonkatalogen fick bättre kvalitet och ryckts ofta ut av besökande.

De första åren var det i huvudsak stadsingenjörskontoret som stod för turistreklamen på baksidan av kartorna. År **1969** gjordes en särskild turistbroschyr i samarbete med Fritidsförvaltningen och Norrbottens museum. *"Luleå stad ber att få överlämna denna trycksak, som ett litet minne av Edert uppskattade besök"* stod det på svenska, finska, engelska och tyska. Landsantikvarien Harald Hvarfner bidrog med *"Luleå – en historisk återblick"*

Efter kommunsammansläggningen 1969 kompletterades turistkartan med specialkaror över Gammelstad och Råneå. Kartformatet ökades till 50 x 70 cm.

År **1974** ökades kartformatet ytterligare ett snäpp till ca 65 x 95 cm för att kunna täcka ytan från Hertsön upp till Stadsön. Baksidan kompletterades med kartor över byarna Alvik, Antnäs, Bensbyn, Måttsund och Person samt Råneå m fl.

Kommunen hade nu fått ett informationskontor under ledning av Bertil Köhler som i fortsättningen kom att stå för kommunens turistinformation.

Framsidan (omslaget) var från början ganska enkel. Det var bara färgen som varierades från år till år. I slutet av 1970-talet började vi använda fotografier och andra bilder.

Se även sid 134-135

1976 års turistkarta

1977 års turistkarta

1984 års turistkarta
med akvarell av
Margareta Smellie

**Turist- och
informations-
karta över
Luleå**

Omslagsbild: Akvarell av Margareta Smellie

Adresskartor

En av mina första idéer som stadsingenjör var att framställa en modern adresskarta över Luleå. Kartorna skulle vara i A3-format och innehålla bl.a. kvarter och tomter, byggnader, fastighetsbeteckningar, gatunamn och adresser mm.

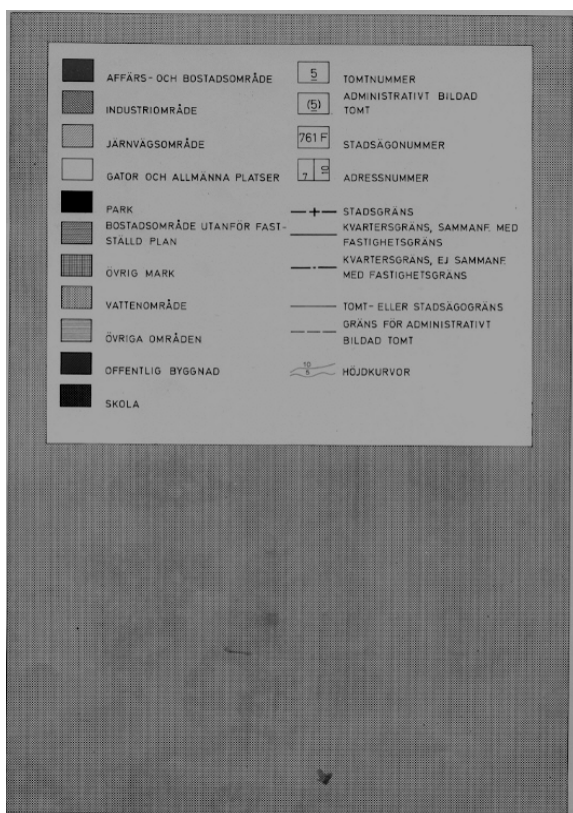
Vi började med centrala staden och hade den första kartan färdig i november 1966. Bengt Franzén ordnade färgsättningen med hjälp av raster av olika slag. Vi fortsatte sedan med kartor över Mjölkkudden, Notviken, Bergviken, Björkskatan, Skurholmen, Örnäset och Svartöastaden. Till kartorna hörde ett register över kvarter, gator och allmänna platser mm. Kartorna var samlade i en svart pärm som utformades av planarkitekten Per Werner. Kartverket kom att i dagligt tal kallas **"Svarta pärmen"**.

Resultatet blev lyckat och kartorna blev mycket uppskattade. Byggnadsnämndens ordförande Vidar Östling uttalade i NSD att ett överskådligare kart- och registermaterial fick man leta efter. Kartverket med pärm och register fanns att köpa för 20 kronor.

Inför kommunsammansläggningen 1969 fortsatte vi med kartor över Bergnäset, Stadsön och Gammelstad. Allt eftersom nya bostadsområden kom till tryckte vi upp nya kartor. Vi hade också ambitionen att ta fram kartor över alla byar där det fanns kommunala planområden. Framställningsmetoderna förfinades allt mer, men det var fortfarande mycket manuellt arbete med att ta fram tryckoriginalen.

Med tiden blev det svårt att hinna med att revidera alla kartbladen och ge ut nytryck. På 1980- och 90-talet började vi med att framställa digitala primärkartor. Arbetet med nyframställningen av de ritade adresskartor fick då ligga nere i väntan på att kunna använda digital kartteknik.

Utvecklingen har gått snabbt. Ingen ritlar längre en karta för hand. Det är datorn som gäller. Numera kan man med färgskrivare och färgkopiator framställa en ajourförd karta i det antal ex man behöver och behöver inte längre trycka upp en större upplaga som bara blir liggande. ("maps on demand")

Trevligt och behändigt format samt överskådligt och mycket lätt att hitta i. Ingenjör Bengt Franzén med det första verket från trycket.

ÄNTLIGEN — en komplett karta över hela Luleå stad

Kartorna över Luleå stad har alltid haft tendensen att åldras mycket snabbt genom den snabba expansionen och några större allmänna verk än små adresskartor har förvaltningen inte vågat sig på. Men nu har man på stadsingenjörskontoret varit utomordentligt ambitiös och det har resulterat i ett rykande aktuellt kartverk med fastighetsbeteckningar, byggnader, gatunamn och adressnummer. För att göra sökandet lättare, är hela stan inrutad (koordinationssystem). Kartverket är ingenting för normalhushållen, men den torde fylla ett mycket stort behov hos många företag, institutioner och förvaltningar.

Det har tagit fyra månader för stadsingenjör Georg Palmgren och ingenjör Bengt Franzén att utarbete kartverket. Skalan är 1:5.000 och inte ens höjdkurvorna saknas. Den är så aktuell att områden som inte exploateras förrän om ett år redan finns utritade.

Det kanske förnämligaste är registren över fastigheter och gator med hänvisning till de olika bladen.

Staden måste subventionera en del av kostnaden för kartbladen. Förvaltningen kommer själv att svara för försäljningen.

Lördag 22 april 1957

Ny Luleåkarta

sid 3

□ Ett rykande färskt kartverk där t. o. m. områden som inte exploateras förrän om ett år finns utritade finns nu över Luleå stad. Det har tagit fyra månader för två män på stadsingenjörskontoret att utarbete kartverket med fastighetsbeteckningar, byggnader, gatunamn och adressnummer.

Utflyktskartor

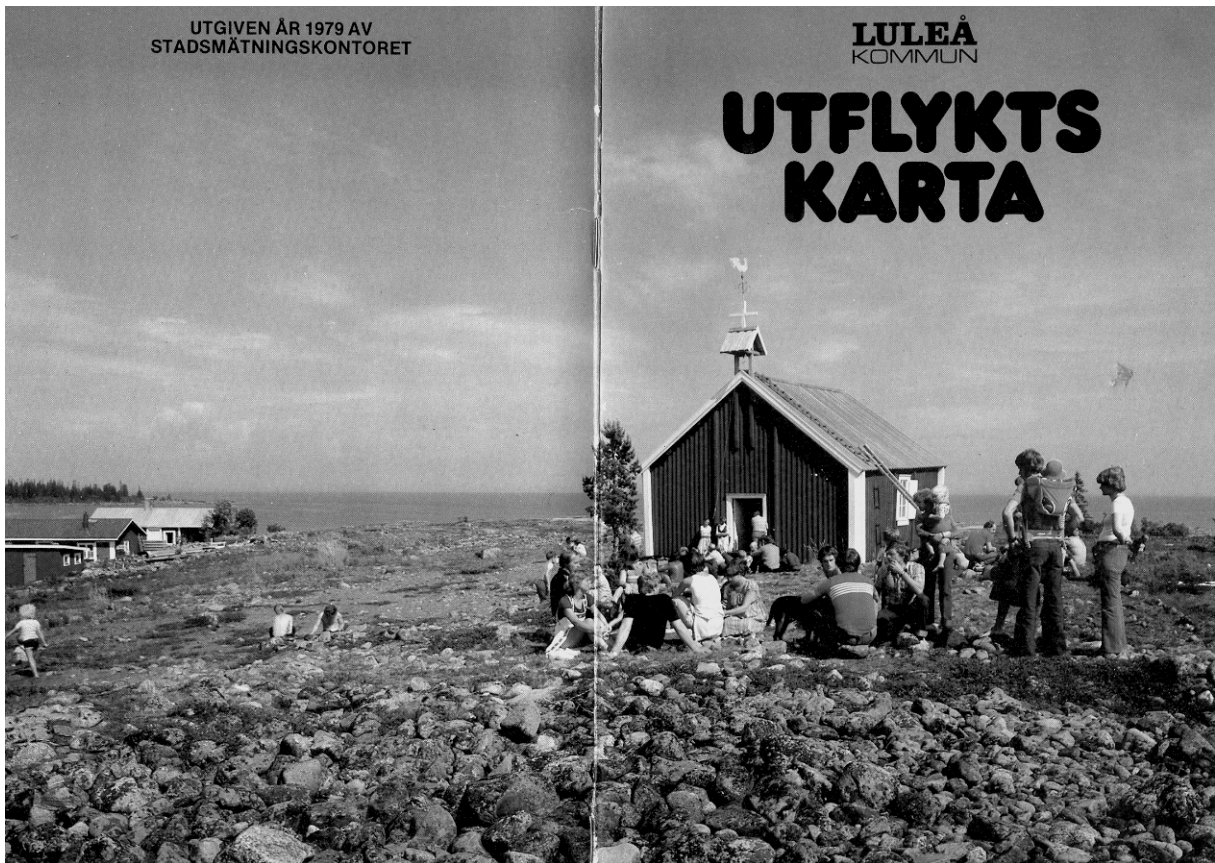
Omslaget till 1974 års utflyktskarta

År 1974 gav vi ut en karta där vi hade märkt ut sevärdheter, utflyktsmål, badplatser, idrottsanläggningar mm. Som underlag användes den "gröna kartan" i skala 1:50.000. Beskrivningen till kartan fanns infälld i "övre vänstra hörnet".

Kartan fick ett mycket positivt mottagande och år 1979 gav vi ut en ny upplaga. Texten var nu samlad i en broschyr med omslagsbild från Brändöskär. Problemet var att det begränsade kartformatet gjorde att en karta i skala 1:50.000 inte täckte hela kommunen. De norra och västra delarna samt den yttre skärgården kom inte med.

År 1990 kom en ny utflyktskarta. Denna gång användes föregångaren till lantmäteriets blå karta i skala 1:100.000. Vi kunde nu täcka hela kommunen. Till kartan hörde en utförlig broschyr med, förutom de vanliga utflyktsmålen mm, bl.a. byggnader och stadsmiljöer, broar, fornminnen, industriminnen, konstverk, natur, trädslag mm. Samma karta kunde sedan användas som underlag för en skoterledskarta.

Vid årsskiftet 2005-2006 har Luleå kommun kommit ut med en förnämlig kombinerad utflykts- och skoterledskarta

Broschyren till 1979 års utflyktskarta

År 2005 års utflyktskarta

Utryckningskartor

Under år 1978 gav vi ut en ny serie kartor som kallades utryckningskartor. Det var enkla, tydliga kartor i A 4-format som visade kvarter, gatunamn, adressnummer och vissa byggnader mm. Skalan var 1:5000. Sammanlagt trycktes ca 40 blad samt

en bladindelingskarta och ett utförligt adressregister.

Initiativet hade tagits av Räddningstjänst som behövde dessa kartor i sina utryckningsfordon. Kartan blev snabbt populär även hos taxi och åkerföretag m fl.

Historiska kartor

År 1967 fick vi låna in en gammal karta som tillhörde hemmansägaren Sven Sandberg på Sandön. Det var en kopia av en karta som visade segelleden och inloppet till Luleå stad och som var uppmätt år 1764 av lantmätare Fredrik Bodin. Originalkartan förvaras i krigsarkivet.

En av våra duktiga kartriterskor fick rita av den och vi lät sedan trycka den i ett mindre format än originalet. Till kartan gjordes en kortare beskrivning med karttexten och biografiska uppgifter om Fredrik Bodin.

Kartan väckte stort intresse och vi fortsatte under de kommande åren att ge ut nytryck av några av de

äldre kartor över Luleå som förvarades i stadsingenjörskontorets arkiv. Det var inte fråga om reproduktioner utan alla kartor ritades av och förminskades till en lämplig storlek. Originalkartorna var oftast mycket slitna och stora. Vi hoppades att på detta sätt väcka intresse för Luleå stads äldre historia genom att göra kartorna tillgängliga för en större krets. Det var ju sällan någon bad att få titta på originalkartorna som fanns gömda i arkivet. Dessutom kom ju slitaget av originalkartorna att minska. Många anser att vi med vår kartutgivning utfört en **kulturgärning**.

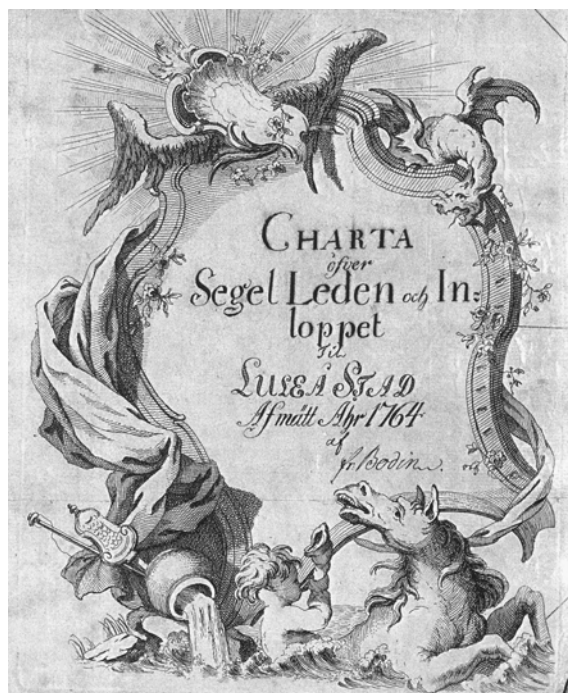
Under 1960- och 1970-talen hann vi med att ge ut följande kartor

- Geometrisk Charta öfver Luleå Stads och Präste-Gårds Ägor, Wästerbotn .. upprättad år 1646 af Eric Er:son Widman
- Charta öfver Luleå Stads Belägenhet med Siökanten theromkring, Författad år 1750 af Es:Hackzell
- Charta öfver Luleå Stad til dess Tomter, Gator och indelning, författad Åhr 1750 af Es:Hackzell
- Charta öfver Segel Leden och Inloppet til Luleå Stad Afmätt Åhr 1764 af Fr:Bodin
- Charta som visar Projekt af Lule Handels Stads Reglering til Torg, Qvarter, Gator, Gränder och Begravningsplats med Stränders planering til Skjeps, Hamn och Bryggor. Upprättad ått 1790 af Olof Clausén
- Karta öfver för uppmuddring undersökte farleder till Luleå stads Hamn år 1847 af Carl Wennerström
- Karta öfver Luleå stad upprättad af J E Bränström 1858

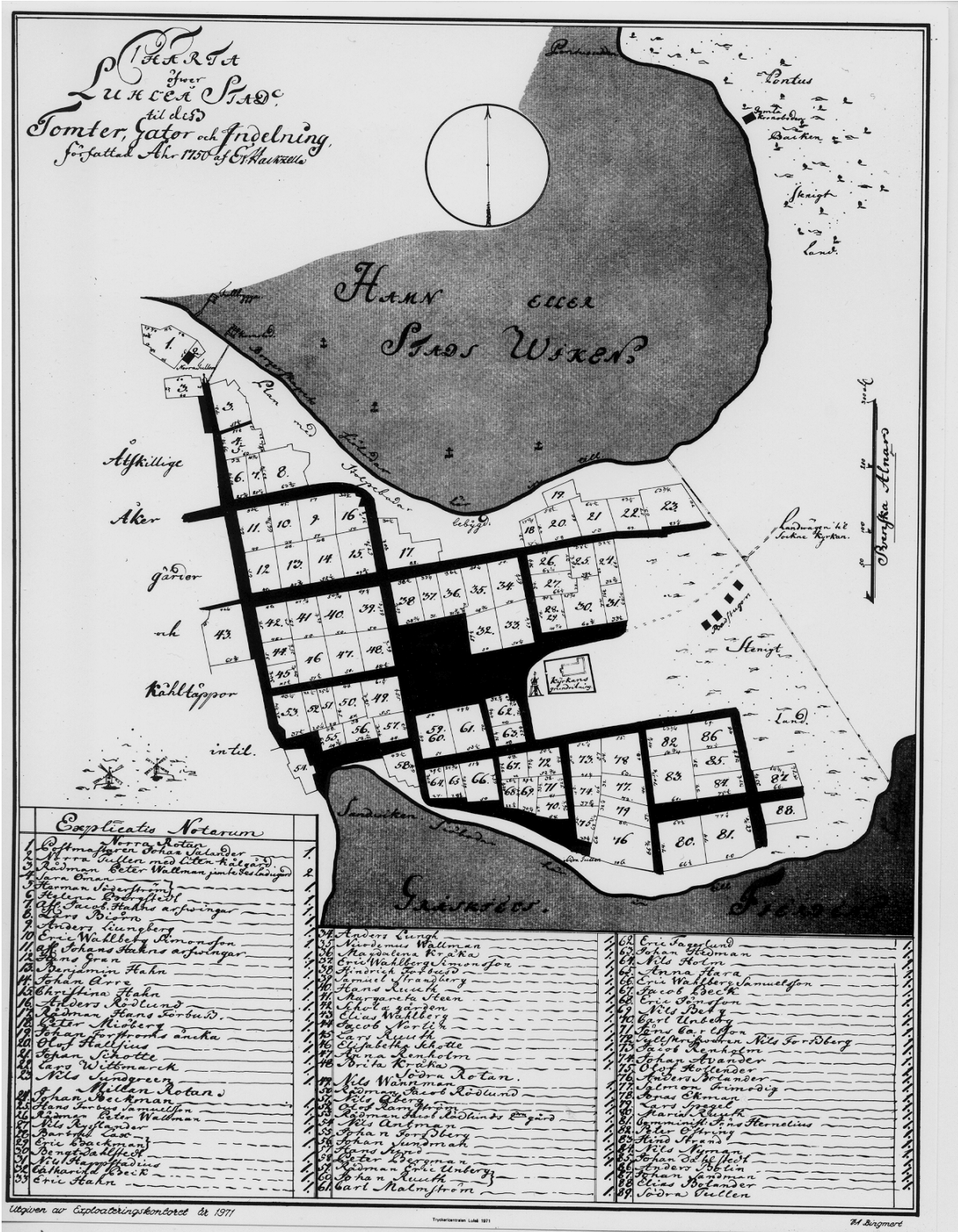
Dessutom har vi tillsammans med lantmäteriet gett ut en reproduktion av

- Charta öfver Luleå Gammel Stad med å samma belägna Publique Hus och Byggnader, samt såväl Luleå Socknemäns som enskiltas Kyrko Stufver uti Norrbottns Höfdingedöme. Upprättad efter Konungens Respective Befallningshafvandens ärhållna Förordnande År 1817 af L P Bergner

Exempel på s.k. kartuscher till kartor

1858 års karta

1750 års karta

Lantmäterimuseet

När jag tillträdde som stadsingenjör 1966 hade min företrädare Curt Blidegård skaffat en liten monter i en bokhylla i korridoren. Där fanns några få föremål och jag fyllde på med att bl.a. köpa instrument från försvarets överskottsförsäljning. Jag har alltid varit en samlare och inte velat göra mig av med saker – ”*de kan vara bra att ha som reserv*”.

Vår lokala lantmäteriförening, **Norrbottens läns lantmäteriförening**, bildades år 1873. På 1910-talet började medlemmarna att skänka föremål till föreningen med en förhoppning att de skulle ingå i ”*ett möjligen blivande lantmäterimuseum*”. Det blev inget av detta och föreningen museiföremål ”*hittades*” i mitten av 1970-talet i en kartong på vinden i lantmäterihuset. Jag var då sekreterare och skattmästare i föreningen och tog initiativ till bildandet av ”**Föreningen Norrbottens lantmäterimuseum**”. I den ingick representanter för överlantmätarmyndigheten och länsstyrelsen i Norrbottens län, Norrbottens museum och vår lokala lantmäteriförening.

Föreningens har som uppgift **att** under namnet ”**Lantmäterimuseet Luleå**” insamla, förvara och vårda föremål som har anknytning till lantmäteriets och mätningsväsendets verksamhet, **att** ställa ut delar av samlingarna för att belysa lantmäteriteknikens utveckling, **att** ge en bild av äldre arbetsmiljöer mm, **samt att** stimulera till forskning om lantmäteriets och stadsingenjörkontorens tidigare verksamhet och underlätta publicering av framkommet material.

Föremålssamlingen

Grunden i föremålssamlingen är de föremål som skänktes av äldre lantmätare på 1910-20-talen. Den har utökats genom gåvor och annan anskaffning. När lantmäteriet övertog verksamheten vid Stadsmättningskontoret avskrevs mycket av den äldre utrustningen och överfördes till museet, bl.a. WANG-datorn. Bidrag har även kommit från Tekniska högskolan i Luleå, från Försvaret, lantmäteriet, företag och privatpersoner. Sammanlagt finns nu ca 500 föremål med lantmäterianknytning. Dessutom ett stort antal böcker om lantmäterihistoria och mätningsteknik mm.

Lokaler

Vid starten 1985 fick museiföreningen använda ett rum i lantmäterihusets källarvåning. Efter några år blev vi tvungna att flytta föremålssamlingen till f.d. fängelset ”Vita Duvan”, där vi fick förvara våra sa-

ker fram till år 1995. När fängelset skulle byggas om fick vi flytta våra föremål igen och nu förvara dem i lantmäteridistriktets förråd i stadshuset.

År 1996 fick vi disponera ett rum i övre våningen i lantmäterihuset, (sk ”*Skäraton*”). Vi kunde där äntligen ordna upp föremålssamlingen och göra den tillgänglig för de som var intresserade. Men – ingen glädje varar för evigt. Efter några år fick vi utrymma lokalerna och magasinera allt på lantmäterihusets kallvind.

År 2000 lät vi bygga en glasmonter som placerades i lantmäterihusets trapphus. Därefter byggde jag själv tre liknande montrar. Sammanlagt hade vi sex montrar och kunde ställa ut en stor del av våra föremål. Museets samlingar kunde på detta sätt göras tillgängliga för alla som besökte lantmäterihuset och de rönste stort intresse.

Men även denna tid tog slut. Lantmäterihuset skulle byggas om och trapphuset målas. Alla montrar måste tas bort och föremålen hamnade än en gång på kallvinden.

Under år 2005 löste sig lokalfrågan genom att museet nu får disponera två små rum i källarvåningen. Efter 20 år av flyttande hoppas vi att detta kan bli en permanent lösning.

Bokutgivning

Museets verksamhet går inte bara ut på att samla och ställa ut föremål. Den vill också sprida kännedom om lantmäteriets och stadsingenjörskontorets verksamhet genom att ge ut böcker och skrifter. Hittills har vi (jag) kommit ut med

”*Lantmäteriet i Norrbotten*” som kom ut 1995 med anledning av lantmäteriföreningens 120-års jubileum och som ger en bred översikt över lantmäteriets verksamhet och organisation i Norrbotten, glimtar ur lantmäteriförningens historia Där finns även biografier över alla lantmätare som arbetet i Norrbotten under århundradena .

Nästa bok var ”*Sockekarteverket*”, en bok om 1850-talets sockenkarteverk med beskrivningar över Luleå stad, Nederluleå, Överluleå, Råneå, Nederkalix, Carl Gustaf, Nedertorneå och Haparanda stad.

Den följdes sedan upp med ”*Sockenkarteverket Del 2*” som innehåller statistiska uppgifter om hemmantal, soldattorp, backstugor, folkmängd, hushållens antal, ägor och areal, utsäde och medelavkastning, antal kreatur, skatter och andra avgifter för bl.a. rustning och rotering, clerice statens

underhåll, fattigförsörjning, skjuts och väghållning mm.

År 2002 kom *"Justerare - en lantmätarsyssla åren 1735-1878"* som handlar om justeringsverket från 1660-talet fram till våra dagar. Den ger även en översikt över de måttssystem och måttenheter som gällt under denna tid samt innehåller biografier över justerare som verkat i Norrbotten.

"Stadsplanering i Luleå stad åren 1856-1859", en skrift i A4-format om arbetet med kartläggning och stadsplanering. Den innehåller även beskrivning över ägorna och markägareförteckning mm.

"Kvartersnamn i Luleå" (år 2004) - en utredning om kvartersindelning, tomter och stadsägor samt namngivning av kvarter mm i Luleå

"Jordbruk i Luleå stad i mitten av 1800-talet. 1832 års jodrannsaking" - (2004)

Museiföreningen säljer även bildserien *"Laga skifte i Grälberga by"*, reproduktioner av 15 st akvareller som målats 1896 av lantmätaren Konrad Jansson med text av Ernst Indebetou. Bilderna illustrerar olika paragrafer i 1866 år skiftesstadga,

Museet har en egen hemsida www.lantmus.org

Bild ur serien *"Laga skifte i Grälberga by"*

”Pers på vers”

Omkring år 1980 började jag att knäpa ihop vistexter. Det var i främst samband med reservofficerssällskapets (ROSIN) fjällmarscher och andra sammankomster. Sedan blev det även en hel del verser vid avtackning av lantmäteridistriktets personal och vid julfester mm. När jag väl fått rykte om mig att vara ”rimsmed” blev jag ofta ombedd att (med

kort varsel) hjälpa till även i andra sammanhang. Sammanlagt skrev jag under dessa år cirka 50 texter.

1993 samlade jag en del av mina lantmäterialster i ett häfte, kallat ”**Pers på vers**”. Här är ett par exempel

Med chefen i centrum. Konferens i Piteå 1984 tillsammans med cheferna från Västerbotten

Mel: ”Skånska slott och herresäten”

*På LARUS vi samlats med full kostnadstäckning
att gnuggas i PR och ledningsutveckling
Från AC och BD man kallat oss hit
att vila oss upp ifrån vardagens slit*

*En chef får ej sitta så tyst på sin kammar
nej helst skall han vara som Pehr Gyllenhammar
och jobba för verket från morgon till kväll
med VP och AF och sen MBL*

*Vårt motto skall vara – Sätt kunden i centrum!
och korta ner tiden i lantmätarn`s väntrum
En avstyckning gör vi bådt` billigt och snabbt
och värdeintyget får kunden så rappt*

*Du gärna skall skryta med våra resurser
allt kan vi göra – för vi har gått kurser
Men om Du vill bjuda Din kund på café
får pengarna tagas – ur Din portmonné*

*Förr kunde man sitta i stugor och prata
nu handlar det mest om att räkna med data
Man drömmer om år då man ännu var ung
och – distrikta´n av bonden blev hållen som kung*

*Nu skynda och gör Dina kunder belåtna
de fel som kan uppstå de blir Dig förlåtna
om aktivt Du raggat upp jobben på stan
och –åt ölmen och gd, tjänar pengar som fan*

*Och lova förbättring till dem som har makten
nu fatta Din penna och skriv på kontrakten
I morgon tar kursen i Piteå slut
- på måndag vi jobbar precis som förut!*

Kartdagarna i Kiruna 1987

Mel: ”Skånska slott och herresäten”

*På kartdagar har vi i Kiruna träffats
i dagarna två har det skickligt berättats
hur världskartans duk träcklas samman och sys
av sällskap för kartor och fjärranalys*

*Förr mätte man kartor med stång och diopter
nu flyger man fram eller tar helikopter
och kartlägger jorden så lätt bit för bit
Med bilder man får från en spotsatellit*

*Ett land kan bli välkänt tack vare sin karta
och större än grannens med skalorna smarta
Minns kartan på väggen i skolhusets sal!
Nu görs den i dator och är digital*

*På FERRUM vi samlats så här sista dagen
att prata och skratta och få nå´t i magen
Vi hoppas att trivsamt det blir vid vårt bord
tillsammans med vännerna här upp´ i Nord*

Ubåtsvisan

På hösten 1981 grundstötte den bekanta sovjetiska ubåten U 137 (av whiskyklass) i den Blekingska skörgården. Händelsen vållade stor uppståndelse och det skrev mycket i tidningarna om detta.

Orden "där nere i Blekinge skörgård" och melodin "Du måne klara" hade fastnat i mitt huvud och jag kände att jag måste få ut det genom att skriva ifrån mig. Det blev då "ubåtsvisan".

Visan framfördes vid reservofficerssällskapets förbandschefsträff i november 1981. Förutom de flesta förbandscheferna med stabschefer inom milot gästades vi av de fd militärbefälhavarna generalerna Bengtsson, Lundmark och Mohlin. Före-

dragshållare var en representant för försvarsstaben.

Visan sjöngs av Sten Heijer, Håkan Håkansson och Bengt Svensson. Den blev en stormande succé. De få extra texter som fanns slets ur händerna på mig och jag fick lov att sända kopior till många av de närvarande.

Ubåtsvisan spreds runt om i landet och den framförs fortfarande vid reservofficerssällskapets sammankomster. Jag får nog säga som Povel Ramel att "det här var det bästa jag någonsin gjort"

Mel: "Du måne klara..."

*Det satt en ubåt uppå ett grund
där ner i Blekinge skörgård
Den hade suttit en lång, lång stund
innan Marinen fick syn på'n
Dom haft en fest under havets yta
när deras vodka sen börja tryta
Då drack dom kvass – från sin kompass*

*Sen blev det whisky – nu "on the rock"
och sen kom stora baksmällan
Och skepparn själv blev en syndabock
som världen skådat har sällan
Och våran ÖB han strax förklara
att rikets gränser han kan försvara
om blott vi ger – nå'n krona mer*

*Och sens moralen av detta är:
Se upp med objudna gäster
som vill komma oss alltför när
och ställa till fyllefester
Om det skall supas så in i Norden
så gör det hellre vid runda bord –än
på botten av – ett Fredens hav!*

Sammanläggningen med lantmäteriet 1984

En dag på hösten 1983 blev jag kallad ned till kommunalråden. Där fick jag veta att överlantmätare Bengt Brändström föreslog att lantmäteret skulle överta verksamheten vid kommunens stadsmättningskontor. Enligt honom skulle detta innebära en besparing för kommunen om minst 400.000 kr per år.

Beskedet kom helt överraskande och ganska snart blev det klart att beslutet i praktiken redan var taget. Det var inte fråga om att göra någon ny förutsättningslös organisationsutredning utan mitt uppdrag var i stället att snabbt göra en genomförandeplan.

Beslutet togs i fullmäktige 1983-12-19 och innebar i korthet

att Luleå lantmäteridistrikt övertog huvuddelen av stadsmättningskontorets verksamhet fr.o.m. 1984-07-01,

att verksamheten blev kvar i stadsmättningskontorets lokaler i stadshuset med visst lokaltillskott,

att personalen vid SMK bereddes anställning vid lantmäteridistriktet eller vid arbetet med ekonomiska kartan

Villkoren reglerades genom ett ramavtal som bl.a. garanterade personalens anställning inom lantmäteriet utan försämrade lönelägen.

Kommunen förband sig att under en övergångstid av fem år anslå ett belopp för driften av Stadsmät-

ningskontoret som nedräknades till 1984 års budgetnivå, minskad med 400.000 kr

Samarbetet skulle vidare regleras genom ett s.k. A-avtal och ett tilläggsavtal mm.

Avtalet beräknades resultera i ett visst personalöverskott vid det utökade lantmäteridistriktet. Omplaceringar bedömdes ske på frivillig väg eller i nära samverkan med personalorganisationerna. Stadsmättningskontorets utrustning övertogs i den mån den behövs för den fortsatta verksamheten. Servicegraden skulle ligga på samma nivå som tidigare och anpassas till förvaltningarnas behov och önskemål. Chefen för stadsmättningskontoret skulle även i fortsättningen vara chef för den nya enheten. För att följa utvecklingen tillsattes en insynsgrupp med representanter från kommunen och lantmäteriet.

Tillsammans med lantmätare Eva Ekegren upprätade jag ett förslag till den nya organisationen och alla genomförande frågor om personal, lokaler och utrustning mm

Sammanlagt fanns 37 anställda vid de båda enheterna. Efter sammanslagningen fanns endast 24 kvar. Fem från gamla SMK hade flyttat över till ekonomiska kartan, två övergick i kommunal tjänst, en flyttade till stadsingenjörskontoret i Umeå.

Antal anställda

	1/1 1984			24/4 1985	
	Stadsmättningskontoret	BD3	Summa	Efter sammanslagningen	Tjänstlediga
Lantmätare	1	2	3	2	
Ingenjörer	8	3	11	7	3
Karttekniker	7	6	13	9	
Kont.pers	2	1	3	3	
Tekniker - mät-ningsbiträden	7	-	7	3	1
Summa	25	12	37	24	4

Sammanläggningen föranledde stora protester från personalen och skriverier i tidningarna. Men det hjälpte inte.

Några tidningsrubriker med anledning av "försäljningen" av Stadsmättningskontoret

12

Norrbottens-Kuriren onsdag 9 november 1983

HEL FÖRVALTNING I LULEÅ SÄLJS!

- Av Rolf Olle Nilsson -

LULEÅ. Luleå kommun tänker göra en av de mest drastiska besparingsåtgärderna på flera år inom stadsnämnden:

Man säljer en hel förvaltning!

Det är stadsmättningskontoret som kommunen efter flera års diskussioner nu fått ett bud på från statliga lantmäteriverket i Luleå: hela avdelningen på 25 personer övergår från kommunal till statlig anställning, med garanterat arbete och lön under fem år.

Avdelningen kommer dock att finnas kvar på plan 6 i stadsnämndens hus och i fortsättningen hyra ut sina tjänster till bland annat Luleå kommun.

Vi har ett mycket intressant bud från lantmäteriet som vi tittar på mycket noggrant, säger kommunalrådet Folke Bladfors, som så sent som i fredags informerade personalen på stadsmättningskontoret.

Alternativet omplacering

Vi har så lite byggnationer på gång inom kommunen och ingenting tyder på en uppbyggnad över den nivå som exempelvis Boden och Piteå har i dag. Lyckas det här ser jag det som en mycket bra strategisk omplacering, utan kraftigare ingrepp i yrkesverksamheten för dessa tjänstgörare.

Ekonomiska kartan

Från lantmäteriets sida säger överlantmätaren Bengt

Brändström att löftena om att få göra en ny ekonomisk karta för Norrbotten, och kanske också för andra delar av landet, som gavs i Norrbottens-propositionen gör att lantmäteriet kommer att expandera.

I en sådan situation är vi intresserade av att få folk som är inne i branschen. Dessutom skulle vi slippa att slösa folk på två organisationer, samtidigt som Luleå kommun sedan länge känner att de har för stor kostym på det här området.

Men eftersom lantmäteriet har en verksamhet som måste gå ihop har jag i mitt förslag till ramavtal med att Luleå kommun ska köpa en viss volym av våra tjänster under en övergångstid.

Lantmäteriet i Luleå sysselsätter i dag hundratalet personer, bland annat en avdelning för Luleå som skulle slås ihop med det övertagna stadsmättningskontoret. Främst gäller det personal för fastighetsbildningsfrågor.

Vi har utvecklat ganska mycket den senaste tiden beträffande kartproduktionen. Blir vi för många kan fem-sex personer i det långa loppet omkostas och utbildas nya intressanta arbetsuppgifter.

Vi strävar efter att få en så liten omställningsperiod

som möjligt för folket på stadsmättningskontoret. Vi har ingen anledning att flytta från stadsnämndens exempelvis i Piteå sitter vi i dag på samma sätt inne i huset. Luleå är det enda ställe i länet vi inte sköter de här frågorna och vi är mycket intresserade av en samverkan också här.

Bibehållen trygghet

Jag ser det här som ett gyllene tillfälle att med bibehållen trygghet kunna genomföra en rationalisering. Men det ska

ska på sådant sätt och i sådan takt att ingen känner sig överkörd, säger överlantmätaren.

All Luleå, som enda kommun i länet, har ett eget stadsmättningskontor som sköter

lantmäterifrågor, hänger med sedan kommunalsammanslagningen och senare stadsverkspoken. Då växte kontoret kraftigt, men i dag är ambitionerna betydligt lägre. Kommunledningen riktar därför med att i fortsättningen klara sig genom att köpa tjänster av lantmäteriet på samma sätt som länets övriga kommuner.

400 000 kronor billigare per år är lantmäteriets uträkning att det skulle gå att driva verksamheten i fortsättningen, främst genom att några tjänster kan rationaliseras bort.

Ett övertagande från lantmäteriets sida innebär dock garanterat arbete och lön under åtminstone fem år framåt för stadsmättningskontorets personal.

Det här är ett gyllene tillfälle att med bibehållen trygghet för personalen genomföra en rationalisering, menar överlantmätaren Bengt Brändström, som riktar med ökade arbetsuppgifter i samband med att lantmäteriet ska göra en ny version av den ekonomiska kartan.

2

FREDAGEN DEN 16 DECEMBER 1983

NSD

7

KONTORSAFFÄR SKJUTS UPP

Luleå (NSD) Förslaget att sälja stadsmättningskontoret med 25 anställda till lantmäteriet kommer aldrig att klubbas igenom i fullmäktige på måndag.

Fackens motstånd är massivt. De centrala förhandlingar som skulle hållas i dag blir inte av. Beslutet måste skjutas upp.

Vi hinner helt enkelt inte få hit våra ombudsmän, förklarar Ragnhild Widgren, en av Sacos representanter i stadsnämnden.

De lokala MBL-förhandlingarna i november och december strändade. De tre fackliga orga-

efter fackligt motstånd

nisationerna kräver att kommunförbundet får göra en utredning och konsekvenserna av en försäljning.

Vi vill att frågan ska bejvas allsidigt. Både ekonomiskt och verksamhetsmässigt. Det beslut underlag som nu finns har utarbetats av överlantmätaren som kan ses som part i målet, menar Ragnhild Widgren.

Sparar två miljoner

Kommunens motiv för att det bud som lagts från lantmäteriet är både ekonomiska och organisatoriska.

Organisationen är helt enkelt för stor i dag när byggnationerna minskar. Stadsmättningskontoret kom till i början av 70-talet då kommunen expanderade. Man ska också komma ihåg att alla övriga kommuner i länet anlitar lantmäteriet i stället för att ha en egen organisation, så

ger kommunes kanslichef och jurist Svante Edberg.

Enligt Edberg medför försäljningen en besparing på minst två miljoner kronor under en femårsperiod.

I ett ramavtal med lantmäteriet garanteras vi samma service som i dag med samma antal anställda i fem års tid. Under den perioden ska lantmäteriet ge oss dagens service fast till en kostnad som är ca 400 000 kronor lägre per år.

Beslut i januari

Svante Edberg förklarar att kommunen inte tänker gå med på fackens krav att låta kommunförbundet utreda frågan.

Jag tycker inte vi ska kosta på oss en sådan utredning. Frågan har utretts under flera år och vi ser en försäljning som en uppenbar förtjänst för kommunen.

De centrala förhandlingar som utblir i dag skjuter försäljningsbeslutet en månad framåt. För-

handlingar måste hållas inom 14 dagar. Ett fullmäktigebeslut kan komma tidigast i januari.

Från 1 juli 1984 tar lantmäteriet över kontoret som dock blir kvar på plan 6 i stadsnämnden.

Intimt samarbete

Men de anställda på kontoret och de fackliga organisationerna på stadsmättningskontoret service med bl a kartunderlag, fastighetsförteckningar, flygbilder, reprofoton m m till fastighets- och planerings" gatu", och stadsarkitektkontor anser man vara mycket värdefull.

Vi har utvecklat ett intimt samarbete och vill hålla ihop under samma huvudman. Ska vi få denna service på konsultbasis blir det onödigt formellt och byråkratiskt, anar Ragnhild Widgren som jobbar som ingenjör på planeringskontoret.

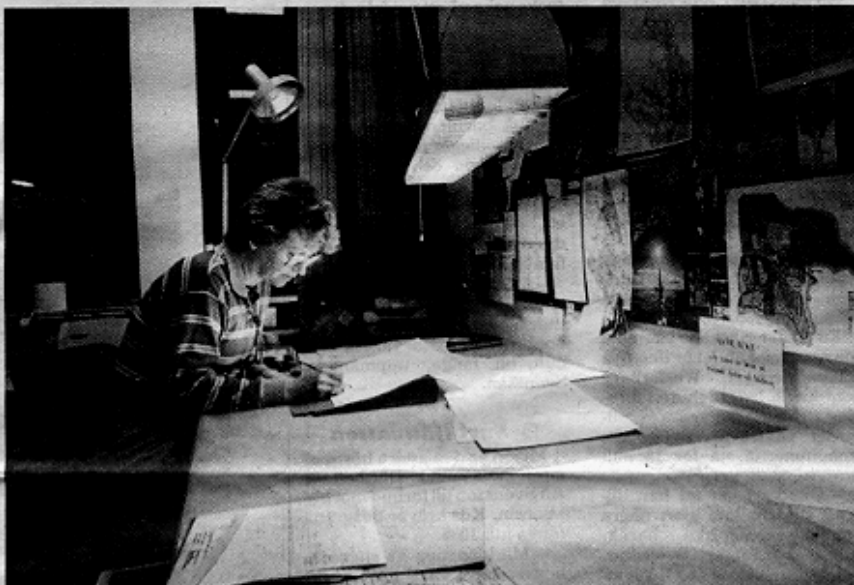

Kommunen sparar minst två miljoner på fem år genom att sälja avdelningen, menar kommunens kanslichef Svante Edberg.

Vi har utvecklat ett intimt samarbete med kontoret och vill hålla ihop under samma huvudman, säger Ragnhild Widgren, Sacos representant i de lokala förhandlingarna.

NU BLIR BIRGITTA STATSANSTÄLLD

• – Man har blandade känslor. Men när politikerna sagt sitt känns det inte som om man har mycket att sätta emot, säger kartriterskan Birgitta Fredriksson.

Foto: THORD NILSSON

Blandade känslor hos personalen

– Av Rolf Olle Nilsson –

LULEÅ. – Det är klart att man har blandade känslor. Det är en annan känsla att jobba åt kommunen än att vara statligt anställd.

– Men när politikerna sagt sitt, känns det inte som om man har mycket att sätta emot. Det känns som om loppet är kört.

Birgitta Fredriksson är kartritare på Luleå kommuns stadsmättningskontor.

Hon och de övriga 25-talet i personalen fick i fredags information av kommunledningen om planerna att sälja hela kontoret till statliga lantmäteriet.

När Kuriren tittar upp bland kartor och kontorsrum på våning sex i stadshuset märks det att osäkerheten är stor och meningarna delade. Någon brist på samtalsämnen de senaste dagarna har man inte haft på stadsmättningskontoret.

– För mig personligen spelar det ingen roll vem som skickar lönen, säger Anders Ölund, chef för fältteknikerna.

□ Delade meningar

– Men jag vet samtidigt att det finns mycket delade meningar.

positivt, men med betänkligheter. Det är ett drastiskt ingripande, som ingen kunde drömma om, som stadsmättningskontorets personal nu står inför.

Fördelarna med att fortsätta som kommunalt anställd verkar många anse är att man vet att man jobbar med Luleå kommun som geografiskt område. Som anställd på lantmäteriet kan det bli både Norrbotten och kanske också ännu större delar av landet.

□ Redan klart

Det gemensamma för stadsmättningskontorets personal är också att man ser beslutet som redan klart, väl förankrat hos politikerna i kommunens alla partier:

– Nog uppfattar vi det som om politikerna tagit ställning. Tidigare har det varit hemligt, men vi har ju inte sett något konkret förslag ännu, bara ett avtalsförslag med en garantitid på fem år, säger Catarina Tählin, facklig förtroendeman för SKTF. Organisationsförslaget ska väl arbetas fram den närmaste veckan, inför ett beslut i december. Egentligen handlar det här om en principdiskussion om konkurrensen mellan statlig och kommunal verksamhet. Bland annat kommer det en proposition i vår, efter den nyligen lagda lantmäteriuutredningen.

– När politikerna pratar om

100.0	Kommunstyrelsen
100.1	Stadsarkitektkontor
100.2	Stadsarkitektkontor
100.3	Stadsmättningskontor
100.4	Personalkontor
100.5	Organisationskontor
100.6	Personalkontor
100.7	Planeringskontor
100.8	Miljö och Hälso- och skyddskontor
100.9	Överförmyndare
101.0	Kommunallråd
101.1	Ekonomikontor
101.2	Kansli
101.3	Kommunfullmäktige
101.4	Färdighetskontor
101.5	Vaktmästari
101.6	Fackliga organisationer
101.7	Reproenhet
101.8	Stadsmättningskontor
101.9	Arkiv

• Stadsmättningskontoret på våning sex i Luleå stadshus tänker kommunledningen nu sälja till statliga lantmäteriet.

Försäljning stoppades

□ Det blir inget beslut om försäljning av Luleå kommuns stadsmättningskontor till statliga lantmäteriet. Åtminstone inte på måndag som kommunledningen tänkt.

Den fackliga kritiken har varit massiv mot förslaget. Och facken kommer inte gå med på att genomföra centrala förhandlingar redan nu i veckan.

– Vi räknar ändå med att ha affären klar i januari, säger kommunalrådet Folke Bladfors.

Kommunen vill inte missa klippet att sälja en hel förvaltning.

– SIDAN SEXTON –

Senaste nytt från Luleå kommun

Luleå kommuns julklapp till lantmäteriet:

Ingen snabb affär

– Av Rolf Olle Nilsson –

LULEÅ. Luleå kommuns planerade försäljning av stadsmättningskontoret till statliga lantmäteriet har lett till frontalkollision med de fackliga organisationerna.

Ett försök att brådstörtat få igenom förslaget vid ett extra kommunstyrelsesammanträde på måndag kommer att stoppas.

Orsaken är att centrala förhandlingar inte kan hållas på fredag som planerat, utan först i nästa vecka.

– Senast i januari räknar vi ändå att det här ska vara klart, säger kommunalrådet Folke Bladfors, som inte kommer att släppa "klippet" att sälja en hel förvaltning, med eller utan fackets godkännande.

□ **Affärsidé**

– Det här är en affärsidé, säger Bladfors. Lantmäteriet måste ha besked på det bud de

har lagt, för att komma igång med sin planerade verksamhet i juli nästa år.

Kritiken från de fackliga organisationerna om den här affären, som Kuriren avslöjade för en månad sedan, handlar främst om att kommunens ekonomiska kalkyler är helt uppåt väggarna:

– Kalkylerna är helt ofullständiga. Det här förslaget kommer att bli dyrare för kommunen än om man klarar verksamheten själv, säger SACO:s centrale förhandlare Lennart

Hallebrant. Han har begärt centrala förhandlingar, men avvisar samtidigt att dessa kan äga rum redan på fredag, som kommunledningen föreslagit.

Därmed faller möjligheten till kommunstyrelsebeslut på måndag. Först senare i veckan kan detta bli klart, med fullmäktigebeslut först i januari.

□ **Onormal händelse**

– Jag har förståelse för att en sådan här stor förändring, en så onormal händelse, innebär att facken känner tvekan, säger Bladfors. Han betonar dock att man inte behöver vara överens, utan kommunen kan efter förhandlingarna driva igenom beslutet ändå.

□ **Innebär inte det att personalen körs över?**

– Nej. Det finns ju delade meningar bland personalen, svarar Bladfors. Vi har ju samarbetat med lantmäteriet i åratals

och det är en seriös arbetsgivare. Vore det fråga om en privat konsult skulle jag nog ha hamnat annorlunda i den här...

Lennart Hallebrant är dock bestört:

– Det är förvånande att en socialdemokratisk kommun lämnar ifrån sig en verksamhet på det här sättet. Visserligen till en annan myndighet, men ändå. Dessutom är det mycket förvånande att Luleå kommun inte går med att låta Kommunförbundet utreda den här frågan, det passar tydligen inte galoscherna.

□ **Klarar själv**

Folke Bladfors tillbakavisar kritiken och menar att den här frågan klarar man utan Kommunförbundets medverkan:

– Vi klarar inte en utredning tidsmässigt. Lantmäteriet måste ha svar på sitt bud. Det är inte rimligt att den som ger ett

• Årets julklapp till stadsmättningskontorets personal: Luleå kommun säljer dem till lantmäteriet....

• – Senast i januari räknar vi med att affären med lantmäteriet ska vara klar, säger kommunalrådet Folke Bladfors.

bud får vänta i två år.

– Det är nu lantmäteriet expanderar och behöver folk. Det här är en möjlighet för stadsmättningskontorets personal att bli kvar i samma bransch. Blir kontoret kvar inom kommunen måste det bantas ner till den nivå Piteå och Boden har idag.

Rudolf Larsson

Av KENT LIDMAN

Luleå (NSD) Svenska kommunalarbetsförbundet överväger nu att stämna Luleå kommun för brott mot medbestämmandelagen då det gäller förslaget att sälja stadsråtskontoret till lantmäteriet.

– Kommunen har i princip gjort ett lagbrott eftersom den inte går med på en förutsättningslös utredning om förslaget, säger ombudsman Rudolf Larsson till NSD.

Igår hölls centrala förhandlingar om försäljningen i Luleå. Facken gick emot förslaget medan kommunen vidhöll försäljningen. Det enda av sina krav som facken fick igenom var att kommunförbundet i Stockholm gör ett

snabbtryckande över förslaget. Yttrandet ska vara färdigt på fredag. På måndag kommer kommunstyrelsen att besluta i frågan.

NSD har tidigare berättat om Luleå kommuns planer på att sälja stadsråtskontoret med 25 anställda till lantmäteriet. Kommunfullmäktige gav i december kommunstyrelsen klartecken att fatta det definitiva beslutet. Facken har dock hela tiden krävt en ny utredning. De lokala förhandlingarna strandade i december.

Enligt förslaget ska Luleå kommun under en omställningsperiod på fem år fortsätta att betala stadsråtskontorets driftskostnader, minskat med ett årligt belopp på 400 000 kronor. Under 1984 är kostnaden 2,8 miljoner kronor.

Duger

Efter gårdagens centrala förhandlingar står kommunen fast

vid att övergången ska ske den 1 juli i år.

– Vi har gjort en utredning som duger. Om Kommunal stämmer kommunen får väl Arbetsdomstolen ta ställning till om vi gjort rätt, säger kommunalrådet Folke Bladfors (s) till NSD.

Kommunalarbetareförbundets ombudsman Rudolf Larsson grundar sitt övervägande om att stämna Luleå kommun på MBL:s paragraf 19.

– Enligt denna ska kommunen gå med på en utredning. Vi måste dock diskutera om stämningen är rätta vägen att gå, eller om vi ska agera på annat sätt. Det står dock klart att kommunen har hanterat personalfrågorna våldsamt dåligt. Som det är nu får de anställda antingen säga upp sig eller acceptera de nya villkoren. De borde åtminstone få förtur till andra jobb om de inte vill jobba under den nya arbetsgivaren, säger han.

Rudolf Larsson menar att den utredning som Luleå kommun gjort inte är tillförlitlig.

Styrd utredning

– Den är styrd åt det hållet att den hela tiden ser försäljningen som det enda alternativet. Vi vill få klart för oss vilka andra möjligheter som finns. Vi vill också veta vilka framtida arbetsuppgifter personalen får. Detta är mycket oklart i dagsläget. Personalen, som tidigare haft Luleå kommun som sitt arbetsområde, kan i framtiden komma att tvingas ut på jobb i hela Sverige, säger han.

Förutom Svenska kommunalarbetsförbundet deltog Saco-SR och Svenska kommunaltjänstemannaförbundet vid gårdagens centrala förhandlingar. Samtliga fack var emot förslaget. – Hela handläggningen har gått alldeles för fort. Vi har inte haft en chans att sätta oss in i vad det innebär. Arbetsgivarna

Folke Bladfors

går ju inte med på något av våra förslag. Men än är inte sista ordet sagt i denna fråga, menar Ragnhild Widgren, Saco-SR.

Kommunalrådet Folke Bladfors tycker dock att handläggningen varit korrekt.

Gyllene tillfälle

– Vi har gjort en utredning. Det går inte att skjuta på ärendet längre. Då riskerar vi att förlora det gyllene tillfälle som nu dykt upp. De anställda får ha kvar sina jobb, och kommunen blir av med en kostsam avdelning. Det hela kan inte bli bättre, säger han.

Folke Bladfors menar också att facken blandar ihop fackliga frågor med politiska.

– Vi har fått fackens synpunkter på förslaget. Vi kan inte göra någonting åt att de är emot försäljningen. Själva avgörandet om försäljningen är en politisk och inte en facklig fråga. Det är därför politikerna som ska avgöra ärendet, säger han till NSD.

Kommunförbundet stöder facken

–Av Rolf Olle Nilsson–

LULEÅ. Svenska Kommunförbundet i Stockholm går emot Luleå kommuns planer att sälja stadsråtskontoret till statliga lantmäteriet.

Trots att Kommunförbundet är huvudorganisation för Luleå kommun som arbetsgivare, ställer man sig alltså bakom kraven från samtliga fack i stadsrådet.

Som Kuriren tidigare berättat slutade den centrala förhandlingen i oenighet och på måndag ska kommunstyrelsen ta det slutgiltiga beslutet om stadsråtskontorets framtid. Det råder ingen tvekan om att man kommer att köra över facken, som vill ha hela frågan ordentligare utredd.

Nu får facken stöd av Svenska Kommunförbundet i Stockholm.

I sitt yttrande från de kommunalpolitiska och juridiska avdelningarna väddar Kommunförbundet till Luleå kommun att ompröva planerna att släppa ifrån sig stadsråtskontoret. Kommunförbundet tvek-

• Folke Bladfors tycker att kommunen inte ska ha så hård kritik för att man vill sälja stadsråtskontoret till lantmäteriet. Han menar att eftersom alla får behålla sina jobb så bör alla vara nöjda.

le kommer dock inte att lyssna på dessa råd från sin egen huvudorganisation:

– Vi struntar helt enkelt i Kommunförbundets yttrande. Visar det sig i framtiden att det blir en handläggning och

**Stadsmätningkontoret i Luleå har
sålts till det statliga Lantmäteriet.
– Efter femton-tjugo år i tjänst
känns det som om**

KOMMUNEN SÄGER FÖRSVINN!

Det säger en av de anställda, mätningstekniker Catarina Tåhlin. Men på Stadsmätningkontoret finns det också de som ser fördelar med utförsäljningen. Även om man kan ha olika syn på framtiden är ett gemensamt: Ingen fick komma till tals innan kommunstyrelsen fattade beslut.

Text: Katarina Norling Foto: Anders Alm/Rubus

Vid åttatiden på morgonen blir det fart och rörelse nere i fältsektionens korridor. Mätarna trär på sig sina brandgula overaller för att ge sig iväg och lägga ut stomnät, det nät av mät-punkter som är grunden för själva mätningen. Några våningar högre upp i Luleå stadshus börjar dagen för den övriga mätning-, beräknings- och kartritningspersonalen.

Här gör man kartor av skilda slag: grundkartor, översiktskartor, turist- och informationskartor. På Stadsmätningkontoret verkar allt vara som vanligt. Men bland de anställda finns en underliggande oro och oviss-het. Vad kommer egentligen att möta dem den 1 juli, då de börjar sin första dag i det statliga Lantmäteriet? Hit-tills har de knappt fått veta någon-ting.

Ekonomiska kartan

Det var i slutet av september 1983 som deras arbetsgivare berättade om utförsäljningen. "En affärsidé vi tror på", sade kommunledningen. Tanken var att Stadsmätningkontoret med 25 anställda skulle övertas av Lantmäteriets Luleådistrikt med 11 anställda.

Lantmäteriet har fått ett statsbidrag för att bli förnya den ekonomiska kartan. För att göra om kartan, på vilken man tex kan se länets alla fastighetsgränser, behövs mer kun-nigt folk. Folk från det kommunala Stadsmätningkontoret.

Under en femårig övergångsperiod ska kommunen anslå det vanliga be-lopptet för Stadsmätningkontorets budget, minus 400 000 kronor. Kom-munens ekonomiska vinst anses bli 2 miljoner.

I de lokala och centrala förhand-lingarna gick de tre facken SKTF, SKAF och SACO/SR samt Kommun-förbundet mot förslaget och krävde att en ordentlig utredning måste gö-ras. Någon utredning om försäljning-ens konsekvenser hade nämligen inte gjorts. Men arbetsgivarparten körde helt över facken. När beslutet togs i kommunstyrelsen den 16 janu-ari hade de bara fått igenom ett enda yrkande: Kommunförbundet tilläts göra en snabbutredning på ett par dagar. Utlåtandet skulle bifogas själ-va beslutet och kunde alltså inte på-verka något.

Personalen övertalig

Trots att beslutet är fattat, kvarstår en mängd frågor som oroar de an-ställda: Lönen är garanterad oföränd-rad, men hur blir det med löneut-vecklingen? Några av Stadsmät-ningkontorets ingenjörer har idag högre lön än vad motsvarande har på Lantmäteriet. Och vem ska egentli-gen arbeta med den ekonomiska kar-tan? Sju från Stadsmätningkontoret har sökt tjänsten, men ingen har fått den. När femårsperioden har gått ska kommunen sänka sin ambitionsnivå, vilket innebär att en del av persona-len blir övertalig. De som blir över har garanterats intern utbildning inom Lantmäteriet, men vilka kom-mer det att gälla? Oron är stor:

– Det känns eländigt att inte kunna påverka sin situation, säger Catarina Tåhlin, en av mätningsteknikerna jag möter nere på fältsektionen. Hon berättar:

– Jag har ju valt att arbeta i kom-munen. Här vet jag vad mina arbets-uppgifter går ut på. Vi är medelålders nästan allihopa och det känns svårt att flytta på sig. Jag är en serviceper-son och Lantmäteriet är en affars-drivande verksamhet som måste gå ihop. Jag är rädd att vår attityd till allmänheten kommer att förändras när vi byter arbetsgivare.

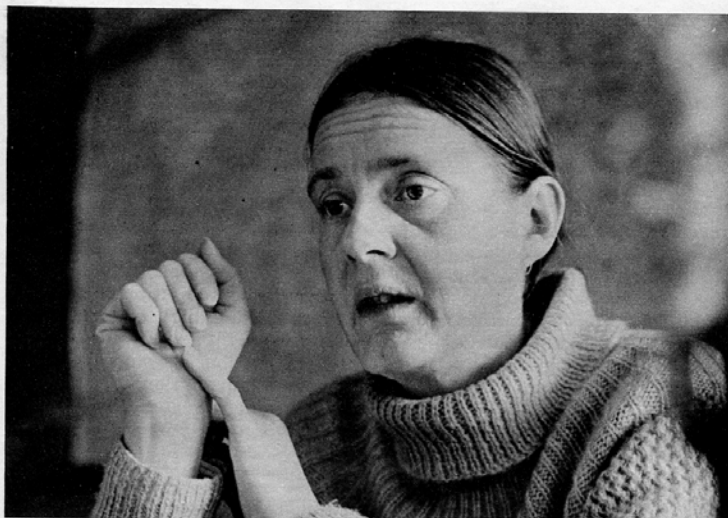
Förändring nödvändig

Trots att hon och andra har fullt upp att göra på Stadsmätningkonto-ret – mycket är ännu inte uppdaterat och kartlagt – finns det anställda som börjar känna av att arbetstillfällena i framtiden kan tryta. Bengt Franzén är l:e mätningingenjör:

– Jag sitter här och ska dela ut ar-betsuppgifter åt andra och jag mär-ker att det inte finns hur mycket som helst. Därför är en förändring nöd-vändig. Jag försöker se möjligheter-na istället för hindren. Inom Lantmä-teriet finns stora tekniska resurser och möjlighet till utbildning. Men visst känns det tokigt att sluta här efter nästan tjugo år. Och att sedan inte veta var man hamnar, det känns inte bra.

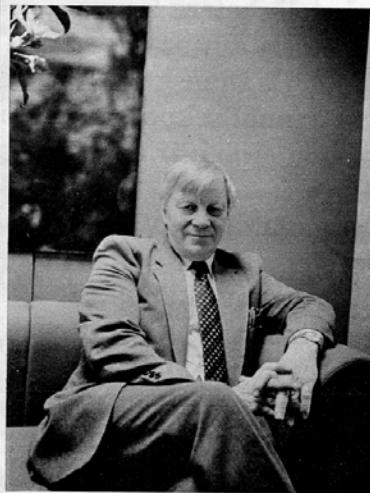
Vad säger kommunen om det som har skett? Varför gick man inte med på en utredning om konsekvenserna? Kommunråd Folke Bladfors(s) tar emot inne på sitt kontorsrum:

– Jag hyser inga betänkligheter. Hade vi inte tagit chansen nu, hade tåget kört förbi. Efterarbetet av ru-schens dagar – kartläggning av Stålverk 80 osv – tar ju inte evig tid. Därför är det skönt att den här möjlig-heten dök upp.

– Jag är rädd att vår attityd till allmänheten kommer att förändras när vi tas över av Lantmäteriet, säger Catarina Tählin på Stads-
mättningskontoret i Luleå.

– Hade vi inte tagit chansen, nu, hade tåget kört förbi, säger kommunalråd Folke Bladfors(s)

Den 1 juli börjar de sin första dag med Lantmäteriet som arbetsgivare. Stående fr v: Majvor Eriksson, Britt-Inger Olofsson, Britta Bergman, Lena Sundström, Margareta Nordin och Bengt Franzén. Sittande fr v: Catarina Tählin och Anders Ohlund.

Om oron bland de anställda säger Folke Bladfors:

– De som inte är flexibla går det alltid dåligt för. Jag kan förstå att människor som inte är stabila i sin yrkeserfarenhet kan känna oro. I kommunen är alla så inrutade, arbetar så efter schema. I staten är de anställda uppträdda på ett snöre, säger Folke Bladfors och ritat en förklarande skiss med just ett snöre som hänger ned från en fyrkantig ruta, där kan man tänka sig att göra många arbetsuppgifter, variera sig.

– De anställda är ju garanterade oförändrade löner och kommunen kommer sitta med i löneförhandlingarna. Och skulle det här mot förmodan inte fungera, är det vi förtroendevalda som får ta ansvaret. Det går ju alltid att köpa tillbaka Stads-
mättningskontoret.

nernas självstyrelse ökar och den offentliga verksamheten ska förändras mot mindre myndighetsutövande och mer service, är det viktigt att den samordnas i kommunal regi. Genom en överlåtelse till Lantmäteriet säljer kommunen sin kompetens.

Kommunen säljer sin kompetens

I Luleå Kommun har det sedan kommunsammanslagningen 1968 funnits två organisationer inom samma verksamhetsområde. Grovt sett har det kommunala Stads-
mättningskontoret svarat för mättnings- och kartteknikverksamheten och det statliga Lantmäteriet för fastighets-
bildningen. De två har också samverkat enligt ett avtal.

Kommunen har flera gånger försökt få en ökad samordning med Lantmäteriet. Nu blir det alltså med staten som huvudman.

SKTF motsätter sig att någon del av mättnings-, beräknings- och kart-
ritningsverksamheten överförs till Lantmäterierna. Idag när kommu-

Inga lyckta dörrar

Men kommunalråd Bladfors är inte orolig:

– Det blir ingen förändring, de sitter ju kvar i samma hus och här har vi inga lyckta dörrar. Jag tycker inte om det där konkurrenstänkandet.

Däremot är facket oroligt. SKTFs Luleåordförande säger:

– Vi är rädda att det ska bli ett A-lag och ett B-lag. Det blir svårt för förvaltningar som förut har fått tjänster gratis av Stads-
mättningskontoret nu när de måste köpa dem. Även om försäljningen lönar sig kortsiktigt, tror vi att den är olönsam i längden. Att den slår tillbaka på kommunen.

Hade facket något alternativ till ut-
försäljningen?

– Nej, säger Ulf Pettersson, det hela kom så snabbt.

Bland de anställda har man diskuterat att Gatukontoret behöver mycket hjälp i sin sektion, men inga undersökningar har gjorts.

Försäljningen oseriös

SKTFs ombudsman i Luleådistriktet, Harry Johansson, tycker att det hela har skötts oseriöst:

– De anställda har inte fått någon valfrihet, man har inte tagit någon hänsyn till enskilda önskemål. Anställningsvillkoren och övriga villkor är ännu oklara. Men det som oroar mig mest är den eventuella övertaligheten efter några år. Vilka ska bort? På Lantmäteriet tillämpas turordningsregeln och då kan det bli de f d kommunalt anställda som drabbas först, eftersom de statligt anställda i regel har arbetat längre tid.

Det lokala facket säger att de måste göra det bästa av situationen och hjälpa sina medlemmar på bästa sätt vid övergången. Och i väntan på 1 juli försöker personalen på Stads-
mättningskontoret i Luleå att arbeta som vanligt. Tyvärr är de inte de enda som går omkring i oro. På flera håll i landet finns tanken på liknande utförsäljningar. ●

STATTLIGA – MOT SIN EGEN VILJA

Av ANDERS SUNDKVIST
Luleå (NSD) Nu står det klart – statliga lantmäteriet tar över Luleå kommuns stadsmättningskontor med 25 anställda fr o m 1 juli i år.

En enig kommunstyrelse körde därmed över samtliga fackförbund och Svenska kommunförbundet som önskat ompröva frågan.

– Tar vi inte chansen nu måste vi, snart varsla 13 anställda vid kontoret, menar kommunalrådet Sven Köhler.

– Så stor är nämligen övertaligheten på stadsmättningskontoret. Vi kan bara inte fortsätta så här.

Statliga lantmäteriet ska med

hjälp av regeringspengar skapa nya enheter för den ekonomiska kartan och vegetationskartan. I samband med detta slås kommunens stadsmättningskontor ihop med lantmäteriet.

Den samordnade verksamheten blir kvar i stadshuset dit också lantmäteriverksamheten flyttar.

■ Viktig uppgift

I de lokala och centrala förhandlingarna har de tre facken – SKAF, SKTF och SACO-SR – gått emot förslaget. Facken menar att stadsmätningen har en viktig uppgift i att serva andra förvaltningar med material och har krävt att frågan utreds på nytt.

Samma inställning har Svenska kommunförbundet som i ett yttrande föreslagit en omprövning av frågan.

Men vid kommunstyrelsens sammanträde på måndagen togs det definitiva beslutet. Samtliga politiska partier ställde sig bakom förslaget.

– Jag är medveten om att alla förändringar är oroande. Men här

får personalen sitta kvar på samma stol, med samma lön och med samma förmåner som i dag, säger Köhler som inte tycker överlåtandet är något märkvärdigt.

■ Får bygga pir

Kommunstyrelsen bestämde sig också för att ställa ut förslaget att införa förbud mot kemisk lövslybekämpning i stora delar av Luleå kommun.

Kommunfullmäktige beslutar om förslaget i mars.

Kommunstyrelsen tog vidare bli följande beslut:

● Hagavikens hamnförening får tillstånd att bygga en 70 meter lång stenpir i Hagaviken. Hamnföreningen får tillståndet under förutsättning att vattendomstolen och byggnadsnämnden säger ja samt att föreningen kan visa att piren inte orsakar strömändringar i viken.

● En ny huvudvattenledning mellan Stadsön i Gammelstad och Hammarén i Sunderbyn byggs redan i vinter i stället för 1986 som planerat. Den befintliga ledningen är rost-

angripen och drabbades av läckage under förra året.

■ Pengar till operan

● Örnabens ekonomiska småbåtshamn förening föreslås få 52 490 kronor från länsstyrelsen för att bygga klart en småbåtshamn i Örnarna. Pengarna tas av vattenregleringsmedel.

● Luleå Segelsällskap föreslås få 20 000 kronor av vattenregleringsmedel från länsstyrelsen för inköp av en följebåt.

● Kommunen satsar 75 000 kronor på Operabalettens besök i Luleå den 11–13 oktober 1984. Operabaletten framför baletten Nötknäpparen.

● Luleå Socialdemokratiska Kvinnoklubb och Svartöstadens Socialdemokratiska Kvinnoklubb får 5 000 kronor vardera att spendera på firandet av klubbarnas 75-årsjubileum i år.

● Lokalföreningen 825 Nyåret av IOGT-NTO i Råneå får 5 000 kronor i bidrag till firandet av föreningens 100-årsjubileum i år.

Försäljningen av stadsmättningskontoret: – Ett bra avtal för kommunen

–Av Rolf Olle Nilsson–

LULEÅ. – Vi öppnar inte dörren för privatisering av kommunal verksamhet genom att sälja stadsmättningskontoret.

Det säger kommunalrådet Folke Bladfors efter en i det närmaste total oenighet med samtliga kommunala fack om stadsmättningskontorets framtid.

Vid den centrala förhandlingen fick SKTF, SKAF och SACO bara igenom ett enda litet krav på sin långa lista med betänkligheter över den unika affären mellan Luleå kommun och statliga lantmäteriet.

– Framförallt tycker vi att det är en dålig affär. Vi vill ha en utredning om att sättet att marknadsföra den här försäljningen som en god affär. Till på köpet jämför man det här med "vilken företagsförsäljning som helst", säger Ragnhild Widgren, SACO.

□ Bra avtal

– Försäljning kanske är ett

starkt ord, men vi tycker det är ett bra avtal, svarar kommunalrådet Folke Bladfors, som hållit i förhandlingarna från kommunens sida.

– Verksamheten kommer inte att förändras de närmaste fem åren och vi spar två miljoner kronor. Jag ser inga nackdelar med den här uppgörelsen under den här tiden. Vi klarar oss från omplaceringar som skulle bli följden annars.

– Om fem år kommer det naturligtvis att ställas större krav på förvaltningarna, eftersom vi då ska se på vad det kostar att använda lantmäteriet. Vi har varit bortsämda hittills att få fixat allt på stubben.

Fackens krav handlade bland annat om en klar organisationsplan som visar var all personal hamnar efter övergången, jämförelse mellan kommunala och statliga avtal och att de anställda ska fortsätta att betraktas som internsökande till kommunala tjänster, om de skulle bli övertaliga på lantmäteriet.

Inget av kraven gick kommunen med på. Facken fick

bara gehör för att bifoga en utredningskrivelse från Kommunförbundet till protokollet.

□ Onaturligt

– Det vore onaturligt om vi fått fullt medhåll från facket, säger Folke Bladfors, men vi har inte möjlighet som vid en privat fusionering att locka med olika förmåner. Det här är en politisk fråga och det är väsentligt att nu få ett beslut. Det kommer att ändra människors mentala inställning till förändringen.

Folke Bladfors vill dock inte gå med på att Luleå kommun öppnar dörren för fortsatt privatisering av den kommunala verksamheten på andra förvaltningar, genom att man nu skär bort en hel förvaltning.

□ Unikt fall

– Med en annan politisk majoritet i kommunen skulle det naturligtvis vara möjligt, eftersom moderaterna gått i bräsch för att privatisera andra verksamheter. Men vi ser det här som ett unikt fall, vi har ett

bra samarbete med lantmäteriet och ett visst dubbelarbete har förekommit.

– Om det här inte gått vägen hade både lantmäteriet och vi hamnat i en bekymmersam situation. Vi har en hög ambitionsnivå på stadsmätningen idag. När vi drar ner byggnaderna med kraft måste vi kunna föra över resurser till andra sektorer som ökar, exempelvis det växande antalet äldre.

Nästa steg blir nu att kommunstyrelsen på måndag tar beslutet om att teckna avtal med lantmäteriet, trots det fackliga motståndet. 1 juli tar sedan lantmäteriet över.

□ Överklagas

Från fackens sida funderar man dock på om hela tillvägagångssättet vid försäljningen är ett brott mot medbestämmandelagen som ska överklagas till Arbetsdomstolen.

– Några alerta politiker inom kommunen borde också reagera över hur det här har skötts, säger Ragnhild Widgren.

Budet som fastighetschefen avvisar

— Av Rolf Olle Nilsson —

LULEÅ. — Det känns som om vi tappar något om stadsstyrelsen får statliga huvudman.

Det säger Luleå kommuns fastighetschef Hans Svensson. Fastighetskontoret, gatukontoret, stadsarkitektkontoret och andra tekniska förvaltningar på kommunen, är idag bortskämda med att stadsstyrelsen servar dem med allt som hör till fastighetsbildning och lantmäteri inom kommunen.

Som Kuriren avslöjade i onsdagens tidning har nu statliga lantmäteriet i Norrbotten gett ett bud på att överta hela förvaltningen. Även om stadsstyrelsen ska ligga kvar mitt i stadshuset, blir det alltså som statlig myndighet.

Stadsstyrelsens personal var på studiebesök på lantmäteriet nyligen och fick information om sin kommande arbetsplats. Fortfarande är mycket oklart om framtiden:

□ Ingen skillnad

— Det är ju ett bud, det här och inte en vanlig utredning, säger Ulf Pettersson, facklig representant för SKTF i stadshuset. Vi vet ännu inte vad vi kommer att ta för ställning. För våra medlemmar är det ju inte klart vad man kommer att få för arbetsuppgifter, även om avtalet de närmaste fem åren går ut på att det inte ska bli någon skillnad vare sig i anställningstrygghet eller löner.

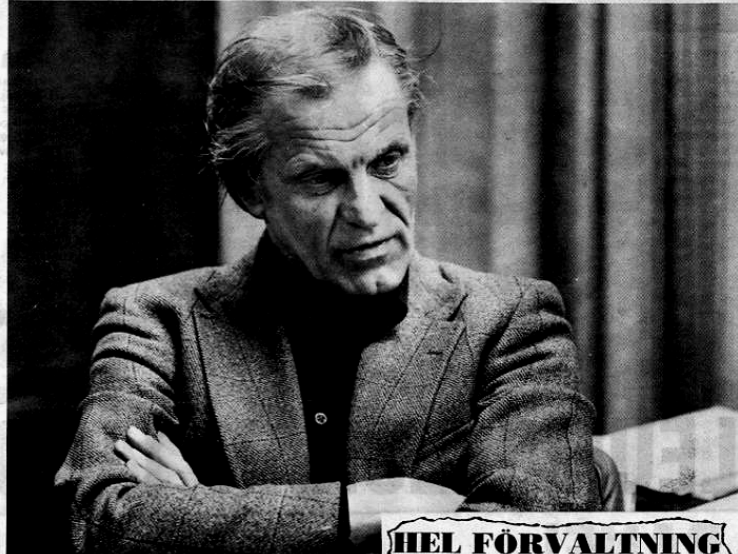

Foto: THORD NILSSON

• Det känns som vi tappar något, om stadsstyrelsen för statliga huvudman, säger Hans Svensson, chef på Luleå kommuns fastighetskontor, en av de förvaltningar som berörs av om stadsstyrelsen slutar att vara kommunalt.

— Inte vad jag tänkt mig men vi får mer resurser

Georg Palmgren om nya lantmäteriet

— Av Rolf Olle Nilsson —

LULEÅ. Sista steget återstår nu innan Luleå kommun definitivt säljer hela sitt Stadsstyrelsen till statliga lantmäteriet i Luleå.

På torsdag avgörs den centrala förhandlingen, innan kommunstyrelsen i Luleå tar det definitiva beslutet.

Förelagda ny chef för det statliga stadsstyrelsen är nuvarande chefen Georg Palmgren.

— Han har i åratal föresatt sig en sanering av lantmäteriverksamheten i Luleå. När det nu blir verklighet blir det dock till priset av att hela hans kommunala förvaltning säljs.

— Kanslmässigt är det inte skojigt, men beslutet är i praktiken redan fattat. Nu gäller att göra det bästa av situationen. Jag har hela tiden hävdats att man ska slå ihop lantmäteriet och stadsstyrelsen i Luleå, det är inte rationellt med två enheter inom samma område. Men det har inte varit den här lösningen jag tänkt mig, utan med kommunen som huvudman. Men för arbetet tror jag inte det blir så stor skillnad med statlig huvudman.

□ Strykklass

Stadsstyrelsen har länge varit i strykklass på kommunen, med lantmäteriet som huvudman får vi mer resurser exempelvis på ADE-sidan. Efter den osäkerhet som funnits i flera år är det nu viktigt att så fort som möjligt bli

verka avtalsförslaget som finns.

Stadsstyrelsens personal är idag 25 personer och lantmäteriets eget Luleå-distrikt har elva anställda. All personal vid det utökade lantmäteridistriktet, som ska gå igång efter 1 juli, kommer att garanteras anställning inom lantmäteriovervakningen i Luleå utan försämrade förhållanden. Omplaceringar beräknas kunna ske på frivillighetens väg.

Efter en femårig övergångstid, där kommunen varje år står för 2,8 miljoner av nuvarande stadsstyrelsens budget, är dock framtiden osvissad.

Då beräknas behovet av arbetskraft ligga på 20 personer i Luleå, eller tolv tjänster färre än idag.

Vad denna "övertalighet" ska ta vägen finns inte entydigt beskrivet i avtalsförslaget. Det pratas om en förändrad arbetsfördelning och "vissa justeringar genom att personalresurserna i någon mån anpassas till en längre nivå än den nuvarande samlade organisationsplan". Klart är dock att alla kom-

• Det är nu tåget går för stadsstyrelsens personal, säger Luleå kommuns stadsstyrelseningenjör Georg Palmgren. Om ett beslut är han och de 25-åriga i personalen statligt anställda inom lantmäteriet.

Foto: STIG EIDEGREN

Brändström, mycket på kartframställningens framtid i Norrbotten.

För personalen i Luleå kan det också innebära jobb i andra delar av länet, är det brist på

helt annan tidsredovisning med flexitider och liknande. Dessutom vet vi inte förrän framåt juni vilka som verkligen kommer att vara kvar, först då kan vi börja fördela arbets-

matningskontorets personal också rätt att söka andra interna tjänster på kommunen, även om de inte får företräde på grund av övertalighet. Inom ett knappt halvt år

betagsansvar. Slutet på en process som startades redan i september förra året, när lantmäteriets unika förslag kom. Kanske inte den sista förändringen som

Stadsmätningen – good bye!

Ur kommunens personaltidning:

"1 juli övertar Lantmäteriet driften av stadsmätningens kontoret. 25 anställda blir då statligt anställda. De får behålla sina jobb, men det kan ändå bli fråga om vissa förändringar av personalens arbetsuppgifter.

Med vemod säger Personaltidningen goodbye till stadsmätningen, men det som går år skogen ska som bekant gå med musik...

Stadsmätningens chef Georg Palmgren har satt ny text till "Turalleri" och då låter det så här:"

En morgon de styrande kallar mig ner
till våning ett, i stolen Dig sätt
Till mätningenskontoret belöning vi ger
har vi bestämt, jomän
Ni jobbar ju alla så snabbt och så bra
en resa till landet det bör ni nu ha
Enkel biljett, ingen retur, minskad budget,
hurra!

Och Bladfors han köpte biljetter åt oss
snabbaste tåg, lågprisbiljett
Åk med allesammans och sluta att slåss
gör som vi vill, va´ snäll!
Vi är ju så många så han fick rabatt
Det tacka han för med ett bullrande skratt
Han fick rabatt, gruppresepris, fjäder i hatt,
hurra!

Bengt Brändström han jobbar på fritid som
stins
lantmätare, lantmäteri
För honom är "lantis" det bästa som finns
lantmäteri, är bra!
På stadsmätningensjobb ett anbud han gett
och inför en tidredovisningsblankett
Nu skynda tag plats, tåget skall gå, mot
lantmäteri´t, hurra!

Från facken man kan inte göra ett dyft
med MBL, med MBL
Får vinka med näsduk och torka en snyft
Klara er själv, farväl!
Och stoppar nå´n tåget, han blir överkörd
för loket av självaste Köhler är körd
Till lantmäteri, mot röda ljus, tåget har gått,
ack ja

Personalchefen Jörgen han är konduktör
Till förträdesrätt, säger han nej
På statsbanor hastigt nu alla han för
Mot löneplan F, hurra!
Han klipper biljetten och sen är det slut
ur stadshusets papper man rensar oss ut
enkel biljett, ingen retur, sen är det klippt, hurra!

Vid granen i skogen vårt tåg saktar in
Ekonomi – kartverkeri
Nu hoppa i farten om platsen är Din!
Ha det så bra, hej då!
Vi andra fortsä´tter två mil eller tre
Till slutet av banan som är BD 3
Välkomna fram, hoppas ni trivs, i lantmäteri,
hurra!

Stadsingenjörskontorets personal

En förteckning över personer som vid något tillfälle varit anställd vid Luleå stads stadsingenjörskontor (Stadsmätningsskontor eller exploateringskontor). Förteckningen gör inte anspråk på att vara fullständig.

Tidigare var det vanligt att man under sommarmånaderna anställde skolungdom som fick arbeta som mätningshantlangare eller på kontoret. Mätlagen bestod oftast av en mätningssledare och 2-3 hantlangare, vanligen kallade "pinnpojkar".

Namn	Befattning	Född	Anställd
Ahlqvist, Bo	Praktikant	1955	1970
Andersson, Birgit	Skivbiträde	1933	1954-1955
Andersson, Britt-Inger	Praktikant	1947	1966
Andersson, Gustav	Mätningssbiträde	1899	1941-1964
Andersson, Karin	Kartassistent	1939	1978-1983
Andersson, Siv (Lindgren)	Kartriterska	1932	1953-1957
Angrén, Gunnar	Exploateringsingenjör	1920	1969
Anteskog, Einar	Mätningstekniker	1925	1962-1965
Aspgren, Lennart	Mätningstekniker	1926	1947-1959
Bellander, Nils	Praktikant	1945	1963
Bengtsson, Harald	Stadsingenjör	1893	1933-1938
Berg, Karl Göran	Praktikant	1946	1963
Berglund, Elisabeth	Kartriterska	1944	1965
Bergman, Britta	Kanslist	1943	1969-1984
Bergman, Christer	Mätningstekniker	1950	1975-1984
Bergstedt, Margareta	Kontorist	1942	1959-1970
Bergstedt, Ove	Praktikant	1940	1964
Bingmert, Vivi-Anne (Bergman) (Sandström)	Kartritare	1935	1968-1977
Björkén, Carina (Bingmert)	Kartritare	1956	1972-1979
Björklund, Bengt Lennart	Mätningstekniker	1924	1948-1949
Blidegård, Curt	Stadsingenjör	1927, d 1991	1961-1966
Blomqvist, Marianne (Lindberg)	Kartritare	1946	1963-1980
Bodin, Sven-Erik	Praktikant		1949
Bodsjö, Karl-Gunnar	Ingenjörselev	1934	1951-1952
Boström, Elsa	Praktikant	1952	1971, 1973-1974
Brodin	Mätningstekniker		1960
Brunström, Eivor	Kartritare	1933	1976-1984
Brännström, Barbro	Mätningssingenjör	1944	1967-1984
Bucht, Gustaf Wilhelm	Stadsingenjör	1848, d 1894	1882-1894
Burman, Bengt	Praktikant	1928	1948
Burström, Sonja	Skrivbiträde	1937	1955-1957
Bäck, Ingvar Henrik	Praktikant	1944	1965
Bäckström, Elisabet	Praktikant	1965	1982
Bäckström, Elof	Mätningssarbetare	1901	1918-1928
Bäckström, Per Ola	Praktikant	1934	1950
Carlsson, Carl-Erik	Mätningstekniker	1928	1956
Carlsson, Eva-Britt	Kontorist	1948	1969
Carlsson, Inger (f Lundmark)	Praktikant	1948	1967-1968
Cederlund, Majlouse	Praktikant	1964	1982
Collin, Ragnar Gustaf	Mätningssarbetare	1901, d 1977	1918-1955
Dahl, Oscar Fredrik	Tf stadsingenjör	1842, d 1911	1896-1901
Dahlberg, Erik Axel	Praktikant	1942	1964
Dahlin, Sven	Mätningssingenjör	1921	1962-1964
Dederling, Stig	Praktikant	1941	1959
Dederling, Ulf	Praktikant	1938	1955
Degerlund, Jerry	Praktikant	1947	1964
Djärv, Hans	Vik. byråingenjör	1943	1979-1980

Edfast, Magnus	Praktikant	1962	1980
Edlund, Leif	Praktikant	1950	1966
Ekblad, Hildur	Städerska	1908	1953-1960-talet
Ekström, Bert Olav	Praktikant	1930	1948-1949
Eliasson, Elisabet	Fotograf	1955	1975
Enbom, Håkan	Praktikant	1955	1971-1984
Engberg, Ola Fredrik	Praktikant	1951	1971
Engström, Göte	Mätningshandlangare	1959	1976
Engström, Simon Erling Brynolf	Praktikant	1929	1954
Enkvist, Stig	Mätningsträde	1949	1967-
Enkvist, Thomas	Mätningsträde	1956	1974-1984
Enström, Gunnel	Kopist	1947	1963-1965
Eriksson, Anna	Praktikant	1959	1977-1978
Eriksson, Bengt Erik	Praktikant	1945	1962-1963
Eriksson, Frideborg	Kartriderska	1936	1956-1960
Eriksson, Jan-Erik	Mätningstekniker	1926	1950-1954
Eriksson, Lennart	Mätningstekniker	1947	1975-1984
Eriksson, Majvor	Mätningstekniker	1952	1974-1984
Eriksson, Märta	Kartriderska	1931	1948-56,1961-64
Eriksson, Per Erik	Mätningstekniker		-1954
Forsberg, Dan Ola	Tekniskt biträde	1941	1962-1963
Forsberg, Dan-Ola	Tekniskt biträde		1962-
Franzén, Bengt	Mätningssingenjör	1938	1965-1984
Fredrik, Gunnar	Mätningsträde	1920	1946-1984
Fredriksson, Birgitta (Roos)	Kartritäre	1943	1959-1984
Furtmüller, Karl	Mätningsträde	1929	1952-1953
Fågelkvist, Kjell	Mätningsträde	1952	1969
Grahn, Lars Evert	Hantlangare	1950	1966-1967
Granberg, Birger	Mätningstekniker	1930	1954-1955
Granberg, Mary	Kartriderska	1931	1955-1961
Grundström, Leif	Mätningshantlangare	1956	1975-1976
Gullström, Marianne	Skrivbiträde	1938	1956-1959
Gustafsson, Helga	Kontorist	1910	1975, 1977
Gustafsson, John	Mätningsträde	1907	1941-1966
Gustafsson, Peter	Mätningsträde	1956	1973-1974
Gustavsson, Eva-Britt	Praktikant	1945	1967
Gustavsson, Åke	Praktikant	1953	1969
Gylling, Bo	Mätningsträde	1932	1952-1955
Göthe, Kerstin Margareta	Skrivbiträde	1939	1959
Göthe, Olof	Hantlangare	1919	1969
Hansson, Eva	Praktikant	1952	1971-1972
Hansson, Åke	Byåing	1926	1965-1980
Hassis, Anders	Praktikant	1959	1978
Havnesköld, Christer	Praktikant	1956	1972
Hed, Knut	Mätningsträde	1923	1950-1951
Hedström, Nils-Olov	Praktikant	1941	1959-1960
Hellers, Bo-Göran	Praktikant	1939	1961
Henriksson, Doris Margareta	Kartriderska	1932	1965
Hjelte, Mats	Praktikant	1950	1970
Holmquist, Doris	Kontorist	1955	1974
Holmstedt, Erik	Kartfotograf	1952	1974-1976
Holmström, Ulf	Mätningsträde	1955	1975-1983
Häggbom, Ingrid	Kartritäre	1946	1975
Isaksson, Mikael	Praktikant	1966	1981
Isaksson, Sven	Praktikant	1946	1963
Isaksson, Torvald	Hantlangare	1951	1966-1967
Isaksson, Urban	Mätningssingenjör	1943	1965-1984
Jakobsson, Inger	Praktikant	1956	1975-1976
Jilläng, Iréne	Praktikant	1958	1976
Johansson, Börje	Mätningsträde	1934	1974-1984

Johansson, Gunnel	Kartriterska	1926	1960-1963
Johansson, Karl-Ivan	Praktikant	1937	1960
Johansson, Lars	Praktikant	1965	1982
Johansson, Per Åke	Praktikant	1961	1977
Johansson, Rolf	Mättningsbiträde	1928	1950
Johansson, Sven-Olof	Praktikant	1946	1968
Johansson, Torbjörn	Praktikant	1951	1970
Johansson, Åsa	Praktikant	1962	1977
Jonsson, M			1961-1963
Josefsson, Bo Torbjörn	Praktikant	1948	1966
Jönsson, Birger	Hantlangare	1947	1968
Jørgensen, Christen Windahl	Praktikant	1928	1950
Karlberg, Henry	Mätningstekniker	1916	1949
Karkiainen, Rista Olavi	Praktikant	1938	1954
Karlberg, Martha (Enbom)	Kartritare	1947	1965-1983
Karlsson, Barbro Elisabet	Praktikant	1943	1964
Karlsson, Gunnar	Mättningsarbetare	1915, d 1946	1938-1946
Karlsson, Karl-Hugo	Mätningstekniker	1926	1954-1956
Kinnman, Erik	Stadsingenjör	1866	1905-1929
Krantz, Håkan	Praktikant	1962	1980
Källman, Anders	Praktikant	1951	1968-1970
Lagesson, Eije	Praktikant	1950	1979
Larsson, Benny	Mättningsbiträde	1958	1974-1984
Larsson, Gunnar	Mättningsbiträde	1920	1944-1978
Larsson, Roger	Mättningshantlangare	1955	1971-1974
Lasu, Ulla-Britt	Kontorist	1950	1972
Leijon, Brith	Kopist	1944	1959-1960
Lidén, Kjell	Mättningsingenjör	1935	1964-1967
Lind, Gerd	Kontorist	1938	1972-1973
Lindahl, Ann-Sofie	Praktikant	1962	1980-1981
Lindahl, Ossian	Utsättare	1911	1928-1975
Lindberg, Eva	Kartritare	1956	1981-1983
Lindgren, Siv (Andersson)	Skrivbiträde	1932	1953-1956
Lindholm, Roland	Praktikant	1946	1966
Lindholm, Torbjörn	Praktikant	1947	1968
Lindqvist, Ove	Mättningsbiträde	1952	1975-1984
Lindström, Erling	Ingenjörselev	1927	1952
Livingstone, Ann Margit	Praktikant	1949	1965
Lovén, Lars Erik	Praktikant		1950, 1951
Lundgren, Gunnar	Praktikant	1961	1977
Lundgren, Gunnel	Kartritare	1948	1965-1973
Lundmark, Gösta	Mättningsbiträde	1916	1946-1980
Lundmark, Inger	Praktikant	1948	1967
Lundström, Henry Hugoson	Mättningsbiträde	1931	1950
Magnusson, Stig Henry	Mättningsbiträde	1933	1949, 1950
Malmberg, Doris	Kartritare	1932	1956, 1973
Mannberg, Tord Lennart	Mättningshantlangare	1940	1963
Mansikka, Lennart	Praktikant	1949	1969
Marklund, Gunnel	Kartriterska	1936	1957-1963
Marklund, Karl Ivan	Mätningstekniker	1924	1960-1965
Markström, Tommy	Praktikant	1948	1965-1966
Myllimäki-Kvarnberg, Mauritz Goldfing	Praktikant	1933	1952
Mårtensson, Tommy	Praktikant	1942	1962
Möller, Elis	Stadsingenjör	1889, d 1931	1929-1931
Nilsson, Christer	Mättningsbiträde	1943	1966
Nilsson, Eva	Praktikant	1945	1967
Nilsson, Gudrun	Kartriterska		1965-1966
Nilsson, Nils	Praktikant	1960	1975
Nilsson, Ragnar	Mättningsbiträde	1902, d 1980	1942-1967

Nilsson, Stig Ragnar	Praktikant	1932	1951
Norberg, Olof	Praktikant	1946	1969
Nordin, Margareta	Assistent	1943	1971-1984
Nordlander, Jan-Olof Magnus	Praktikant	1937	1958
Nordlund, Rune	Praktikant		1946, 1947, 1948
Nordström, Bertil G	Praktikant	1931	1948-1949
Nordström, Elisabeth	Kartfotograf	1952	1975
Nordström, Rolf Hugo Selfrid	Praktikant	1928	1949, 1950
Nyström, Anders	Praktikant	1952	1966, 1967
Nyström, Clary	Kartriterska	1943	1961-1962
Nyström, Johan Erik	Stadsingenjör	1822, d 1889	1864-1871
Näsberg, Tomas	Mättningsbiträde	1957	1975-1984
Näslund, Gunhild	Kartfotograf	1948	1970-1979
Nöjd, Algot	Mätningstekniker	1915	1955-1965
Oja, Roland	Praktikant	1950	1966
Olofsson, Britt-Inger	Kartritare	1952	1973-1984
Olsson, Lars Åke	Praktikant	1943	1963-1964
Ortman, Birgitta	Praktikant		1961
Palmgren, Georg	Stadsingenjör	1929	1964-1984
Palmgren, Maria	Praktikant	1960	1976
Palmgren, Ulf	Praktikant	1957	1972, 1973, 1974
Persson, Karl Erik	Mättningsbiträde	1920	1949-1950
Persson, Månalena	Kartriterska	1937	1980-1981
Persson, Yvonne	Praktikant	1949	1963
Petschler, Mikael	Kontorist	1956	1976
Pettersson, Jan	Praktikant	1961	1977
Pettersson, Mats G	Praktikant	1960	1978
Pettersson, Stig Gustaf	Mättningsbiträde	1933	1950
Reidak, Johan	Ingenjör	1917	1946-1949
Rensfeldt, Gunilla	Kartritare	1943	1983-1984
Rosendal, Hugo	Mättningsarbetare	1908, d 1943	1930-1943
Ruthberg, Sven Göran	Mättningsbiträde	1941	1962
Rönnbäck, Torbjörn	Mättningshantlangare	1958	1976
Samsson, Carl-Gustaf	Mättningsbiträde	1951	1967-1970
Sandberg, Dan	Praktikant	1949	1966
Sandqvist, Mats	Mätningstekniker	1954	1976
Sandström, Allan	Mättningshantlangare	1942	1962-1965
Schultz, Allan	Tf stadsingenjör		1931-1933
Segerlund, Anna	Kartriterska	1918	1965-1967
Sennström, Agneta	Praktikant	1955	1974
Sjödin, Britta	Kartritare	1941	1977-1978
Sjöhed, Jan	Praktikant	1961	1979
Skarpsvärd, Monica	Kartriterska	1961	1981
Steding, Inger	Praktikant	1947	1966
Stenlund, Alva	Praktikant	1941	1966
Stenlund, Erik	Mättningsbiträde	1939	1966
Strand, Fredrik	Praktikant	1955	1972
Strand, Nils Gustaf (Gösta)	Byråingenjör	1913, d 1980	1969-1977
Strålberg, Lena	Praktikant	1962	1979-1980
Strömbäck, Lennart	Praktikant	1931	1955
Sundberg, Sonja	Kartfotograf	1953	1976
Sundin, Margareta	Kartriterska	1952	1974-1976
Sundqvist, Inger (Rydlund)	Kartritare	1954	1976-1984
Sundqvist, Sven Torkel	Praktikant	1942	1962
Sundqvist, Tore	Mättningsbiträde	1917, d 1996	
Sundström, Lars Ivar	Praktikant	1924	1951
Sundström, Lena	Kartritare	1953	1978-1984
Svalbe, Gustaf Magnus	Tf stadsingenjör	1838	1894-1896
Svanberg, Anders	Praktikant	1933	1951
Svarvare, Göran	Ingenjör	1950	1975-1984

Svensson, Ann-Christine	Kartritäre	1956	1976-1978
Söderborg, Sten Birger	Stadsingenjör	1910, d 1963	1941-1963
Söderholm, Olof Anders	Mätningstekniker	1923	1949-1952
Söderström, Valdemar Eskil	Praktikant		1947
Thurfjell, Torgny	Praktikant	1946	1965
Thålin, Catarina	Mätningstekniker	1947	1970-71, 1973-84
Tossavainen, Ann-Cathrine	Kopist	1948	1965-167
Ulander, Johan Lennart	Mättningsbiträde	1933	1950
Ulander, Majken	Kontorist	1920	1975-1976
Waldenström, Erik Rudolf	Stadsingenjör	1841, d 1882	1872-1881
Wallström, Bernt Tommy	Praktikant	1946	1966
Wergelius, Anders	Praktikant	1948	1965
Westerberg, Lena	Praktikant	1960	1979
Westerlund, Lars	Praktikant	1949	1966
Westman, Bo Göran	Mättningsbiträde	1932	1950
Wickström, Torbjörn	Praktikant	1956	1971, 1972
Widgren, Eva	Karttekniker	1953	1973-1984
Viking, Erik	Stadsingenjör	1894, d 1971	1938-1951
Viking, Per Erik	Mätningstekniker	1924	1950-1954
Wiklund, Jan	Praktikant	1959	1975
Windahl Jørgensen, Christen	Praktikant	1928	1950
Windelius, Laila	Kartritäre	1940	1963-1979
Windelius, Lars-Olof	Praktikant	1942	1966
Violi, Emilio	Praktikant	1930	1953
Visser, Wouter Kundrimus	Praktikant	1929	1952
Wiström, Mats	Praktikant	1955	1973-1974
Zetterström, Kerstin	Kartriterska	1939	1960
Åberg, Gösta	Praktikant		1949
Ådén, Eva	Kartriterska	1943	1965-1967
Åhlund, Björn Folke	Praktikant	1945	1963
Åstebro, Annelie	Praktikant	1960	1983
Åström, Kjell Erland	Praktikant	1948	1965
Åström, Roy Hardy	Praktikant	1951	1967
Åström, Sten	Ritare	1908	1935-1946
Åström, Sven	Skogsarbetare	1921	1967
Öhlund, Anders	Mätningstekniker	1946	1975-1984
Öhrnerling, Sven	Praktikant	1963	1981
Östling, Thomas	Praktikant	1945	1962
Öström, Mary	Kartriterska	1931	1955-
Öström, Sven Rudolf	Praktikant		1947, 1949

Ur Gunnar Larssons anteckningar:

Mättningsbiträdet Gunnar Larsson var född 1920 och arbetade vid stadsingenjörskontoret under åren 1944-1978. Av hälsoskäl omplacerades han under de senare åren som medhjälpare vid kartavdelningen. Han fick då i uppdrag att ta fram fakta om de kollegor som han arbetat med under sin långa tid i stadens tjänst.

Andersson, Gustaf Edvard Napoleon	Mättningsbiträde, född 13/2 1899 i Luleå. Anställdes den 31/10 1941 vid Stadsingenjörskontoret. År 1964 den 13/2 lämnar han tjänsten med pension och avlider den 22/1 1971, 72 år gammal
Andersson, Karin	Kartriterska, född 4/10 1939 i Piteå. Anställd 1/6 1978
Anteskog, Einar	Mätningstekniker, född 10/2 1925 i Rätan, Jämtlands län. Anställd 6/8 1962 vid stadsingenjörskontoret, slutar 1/6 1966 och flyttar till Borlänge
Aspgren, Lennart H.	Ingenjör, född 6/5 1926 i Kiruna. Anställd 16/10 1950 vid stadsingenjörskontoret och slutar 31/7 1959 för att tillträda en ny tjänst i Härnösand
Bergman, Britta	Kontorist, född 28/6 1943 i Skäret. Anställd 1/12 1966
Bergman, Christer	Mätningstekniker, född 5/5 1950 i Orrbyn. Anställd 1/10 1975
Bergstedt, Margareta	Kontorist, född 3/1 1942. Anställd 12/6 1959 – 14/10 1970
Bingmert, Vivi-Anne	Kartriterska, född 3/12 1932 i Råneå. Anställd 1/2 1968, slutar 30/9 1977, numera utflyttad till Umeå
Björkén, Carina	Kartriterska, född 1/9 1956 i Luleå. Anställd 1/12 1974 – 1/6 1979
Björklund, Bengt Lennart	Mätningstekniker, född 26/11 1924 i Gudmundrå. Anställd 1/9 1949 vid stadsingenjörskontoret, utflyttar 20/6 1949 till Gudmundrå i Västerorrland
Blidegård, Curt	Stadsingenjör, född 14/10 1927 i Luleå. Anställd i februari 1961 och lämnar tjänsten i augusti 1966 och flyttar till Skellefteå
Blomqvist, Marianne	Kartriterska, född 3/11 1946 i Luleå. Anställd 14/12 1963
Brunström, Eivor	Kartriterska, född 25/10 1933 i Kiruna. Anställd 6/10 1976
Brännström, Barbro	Mätningstekniker, född 27/8 1944 i Kallax. Anställd 15/6 1967
Burström, Sonja Irene	Kartriterska, född 18/5 1937 i Luleå. Anställd 16/2 1955, slutar 1/2 1957, utflyttad 7/2 1957 till Solna
Bäckström, Elof	Mättningsbiträde, född 4/11 1901 i Luleå. Anställd 1918 vid stadsingenjörskontoret. År 1928 övergår han till ångfärjan Trafik för att bli däckskarl
Collin, Ragnar Gustaf	Mättningsbiträde född 5/11 1901 i Luleå. År 1918 anställs G vid Stadsingenjörskontoret och den 1/1 1955 övergår G till byggnadskontoret som blivande schaktmästare. 1966 går G i pension och 1977-03-02 går en fin kamrat ur tiden, 76 år gammal
Dahlin, Sven A.	Mätningstekniker, född 27/6 1921 i Hammerdal. Anställd den 1/3 1962 vid stadsingenjörskontoret. Slutar 18/7 1964 och flyttar samma år till Borås.
Enkvist, Tomas	Mättningsbiträde, född 15/5 1956 i Luleå. Anställd 20/8 1974
Enqvist, Stig	Mättningsbiträde, född 3/1 1949 i Råktforsen. Anställd 6/1 1967
Enström, Gunnel Harriet	Kopist, född 5/4 1947 i Luleå. Anställd 16/9 1963-8/3 1965
Eriksson, Jan Erik	Mätningstekniker, född 19/3 1926 i Luleå. Anställd 16/1 1950, slutar hos stadsingenjörskontoret 30/6 1954. Eriksson var anställd hos KM innan han kom till stadsingenjörskontoret, men återvände igen till KM (=Kjessler & Mannerstråle)
Eriksson, Lennart	Mätningstekniker, född 20/10 1947 i Bälinge. Anställd 24/3 1975
Eriksson, Majvor	Ingenjör, född 28/3 1952 i Kalix. Anställd 10/6 1974
Eriksson, Märta	Kartriterska född 29/5 1931 i Piteå. Anställd 1/5 1948 – 1956 och återkommer 1961-1964. Fru Eriksson dog 7/1 1965, det var en förödande sjukdom som skördade hennes liv. Hennes stund på jorden blev kort, endast 33 år och 7 månader gammal
Eriksson, Tyra Frideborg	Kartriterska, född 24/4 1936 i Töre. Anställd 1/12 1956 och slutar 23/8 1960, utflyttar 7/9 1960 till Stockholm
Franzén, Bengt	Ingenjör, född 10/2 1938 i Luleå. Anställd 12/4 1965
Fredrik, Gunnar	Mättningsbiträde, född 25/4 1920 i Luleå. Han anställdes 1944 vid bygg-

	nadskontoret och 1946 hos stadsingenjörskontoret
Fredriksson , Birgitta	Kartritterska, född 11/5 1943 i Forshed. Anställd 27/7 1959
Granberg , Mary Alice	Kartritterska, född 28/2 1931 i Gällivare. Hon anställs 1/7 1955, slutar den 31/7 1961 och är numera utflyttad till Märsta
Gullström , Marianne	Kartritterska, född 3/9 1938 i Uddevalla. Anställd 1/2 1957, slutar 24/6 1959, utflyttar 23/9 1959 till Oskars förs i Sthlm
Gustafsson , John E	Mättningsbiträde, född 7/3 1907 i Jukkasjärvi. Till Stadsingenjörskontoret kommer Gustafsson i april 1941 och lämnar kontoret 1966 för att tillträda en tjänst som maskinist i stadshuset. Sedan 1970 är John G. pensionerad
Gylling , Bo Erik	Mättningsbiträde, född 8/1 1932 i Luleå. Anställd 15/6 1949, överförs till byggnadskontoret fr.o.m. juni 1950 som utsättarbiträde. Gylling är numera utflyttad 29/12 1967 till Lidingö där han innehar en tjänst som schaktmästare
Hansson , Åke	Ingenjör, född 23/3 1926 i Gullträsk, Edefors förs. Anställd 1/3 1966 vid stadsingenjörskontoret, tidigare av han anställd vid LKAB:s Malmbergsförvaltning.
Hed , Knut Torsten	Mättningsbiträde, född 19/11 1923 i Engelbrekts förs. i Sthlm. Anställd 15/8 1950, slutar 31/3 1951, utflyttad 15/4 1951 till Nacka
Holmström , Ulf	Mättningsbiträde, född 25/6 1955 i Jockfall. Anställd 15/9 1975
Isaksson , Urban	Mätningstekniker, född 25/2 1943 i Karlsvik. Anställd 15/3 1965
Johansson , Börje	Mättningsbiträde, född 7/5 1934 i Korpilombolo. Anställd 18/11 1974
Johansson , Gunnel	Kartritterska, född 15/2 1926 i Töre. Anställd 15/8 1960, slutar september 1963 och därefter erhållit en tjänst hos stadsarkitektkontoret
Karlberg , Harry	Mätningstekniker, född 2/4 1916 i Kvillinge, Östergötl. Den 1/1 1949 anställdes H.K. vid stadsingenjörskontoret men lämnar sin tjänst redan den 30/11 1949. En speciell sak att minnas är att många triangel torn byggdes under Karlbergs ledning, det tog ungefär en vecka att bygga ett torn med snitthöjd 10-12 meter, så nog var arbetstakten högt uppskruvad med tanke på att det skedde för hand, m.a.o inga maskiner
Karlberg , Marta	Kartritterska, född 26/10 1947 i Luleå. Anställd 1/4 1966
Karlsson , Gunnar	Mättningsbiträde, född 21/2 1915 i Luleå. Anställd 17/3 1938. Karlsson var vid sin död 27/5 1946 anställd vid stadsingenjörskontoret
Larsson , Benny	Mättningsbiträde, född 20/11 1958 i N. Prästholm. Anställd 12/8 1974
Lidén , Kjell	Mätningstekniker, född 16/5 1935 i Norsjö Vb. Anst 1/10 1964, slutar i mars 1967 och utflyttar 6/3 1967 till Skellefteå
Lindahl , Ossian J. M.	Mättningsbiträde, född 9/2 1911 i Luleå förs. Lindahl anställdes vid stadsingenjörskontoret 1929. Han lämnar sin tjänst efter 47 år vid kommunen med all rätt att få njuta som pensionär
Lindgren , Siv Yvonne	Kartritterska, född 11/8 1932 i Malmö G.A. förs. Anställd 4/2 1953, slutar 20/12 1956 och utflyttar 9/1 1957 till Maria förs. i Hälsingborg
Lindqvist , Ove	Mättningsbiträde, född 29/6 1952 i Skellefteå. Anställd 3/3 1975
Lundmark , Gösta V	Mättningsbiträde, född 20/1 1916 i Luleå. Den 1/12 1946 anställs Lundmark vid stadsingenjörskontoret, men hans anställning i kommunen går tillbaka till 1935
Malmberg , Doris M	Kartritterska, född 31/5 1932 i Karl Gustav, Norrb. Län. Anställd 7/2 1956 och slutar samma år den 3/9. Fru Malmberg är sedan några år anställd vid kommunens gatukontor.
Marklund , Gunnel Maria	Kartritterska, född 27/3 1936 i Hortlax. Anställd 1/7 1957, slutar 31/12 1958, utflyttad 12/6 1968 till Lidingö
Marklund , Ivan	Mätningstekniker, född 24/9 1924 i Arvidsjaur. Anställd 1/1 1960, utflyttar 30/8 1965 till Skön i Västernorrland
Nilsson , Erik Ragnar	Mättningsbiträde, född 30/12 1902 i Luleå. Nilsson kommer till Stadsingenjörskontoret i oktober 1946 och 1967 lämnar han tjänsten med uppnådd pension. Död 8/2 1980
Nordin , Margareta	Kontorist, född 24/3 1943 i Arjeplog. Anställd 1/10 1969
Näsberg , Tomas	Mättningsbiträde, född 21/7 1957 i Rutvik. Anställd 2/6 1975
Näslund , Gunhild	Fotograf, född 11/7 1948 i Antnäs. Anställd 1/2 1970 - 1/4 1979
Nöjd , Gustav Algot	Mätningstekniker, född 11/4 1915 i Hedesunda i Gävleborgs län. Den 1/6 1955 erhåller han en tjänst som mätningstekniker men lämnar den samma i februari 1965 för att sedan tillträda en ny tjänst i Farsta i Bot-

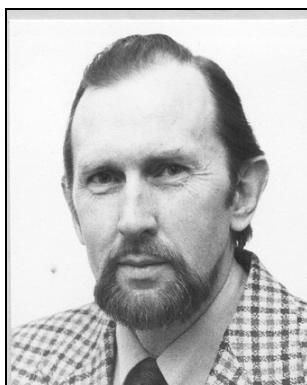
	kyrka förs i Sthlm 1965-02-23
Olofsson, Britt-Inger	Kartritterska, född 27/2 1952 i Luleå. Anställd 15/1 1973
Palmgren, Georg	Stadsingenjör, född 1/2 1929 i Boden, Överluleå förs. År 1964 9/4 erhåller Palmgren tjänsten som stadsingenjör vid stadsingenjörskontoret i Luleå
Persson, Karl Erik	Mätningstekniker, född 12/11 1920 i Karlshamn. Persson kom från Kiruna till Luleå, blev anställd 20/9 1949 men den 30/11 1950 slutade han och om honom finns inte mycket att orda.
Reidak, Johan	Mätningstekniker, född 18/5 1919 i Estland. Anställd 19/8 1946. Om denne man kan man säga att han var en mycket skicklig tekniker, men så blev också arbetet till en glädje. Det finns mer att berätta om Reidak, att han och en broder kom som flyktingar till Sverige för att undkomma tyskarna. Flykten blev mycket dramatisk, den började i Estland via Finland. Gömda i en kättingbox ombord på en timmerbogserare, strax efter kommer tyskarna ombord med spårhundar, men en påpasslig besättningsman lyckades med hjälp av ett oljeindränkt trassel dra hundarna över nosen med den påföljden att dom tappade spårsinnet. Nu hade man nått det första flyktmålet som var Finland. Den andra etappen skulle bli Sverige. Man inköpte en gammal öppen fiskebåt av några finnar, men som i tysthet redan gett dem dödsdomen. Ja, nog blev den seglatsen en mardröm som skulle gå över Kvarken, men hårt väder gjorde att brottsjör vräkte över båten med motorhaveri som följd. Efter en strapatsfylld färd drivande i flera dygn på havet och svårt medtagna nådde dom svensk mark
Rosendal, Hugo	Mättningsbiträde, född 23/4 1908 i Luleå. Anställd 1930 vid stadsingenjörskontoret. Den 27/1 1943 dog Rosendal, endast 35 år gammal
Rydlund, Inger	Kartritterska, född 15/10 1954 i Kiruna. Anställd 26/1 1976
Samsson, Karl Gustav	Mättningsbiträde, född 5/5 1951 i Luleå. Anställd 28/8 1967 – 28/8 1970
Strand, Nils Gösta	Ingenjör, född 4/8 1913 i Adolf Fredriks förs i Sthlm. Till exploateringskontoret kommer Strand 3/1 1969 men redan 1/1 1948 anställdes han som låneingenjör vid kommunens förmedlingsorgan. Den 31/12 1977 avgår han med pension
Sundqvist, Tore E.	Mättningsbiträde, född 26/9 1917 i Luleå. Han anställdes 1941 hos Luleå stad och 1945 vid stadsingenjörskontoret.
Sundström, Lena	Kartritterska, född 14/5 1953 i Piteå. Anställd 1/6 1978
Svarvare, Göran	Mättningsbiträde, född 19/7 1950 i Pajala. Anställd 3/3 1975
Söderborg, Sten Birger.	Stadsingenjör, född 23/12 1910 i Maria församling i Sthlm Kom till Luleå 1941 och anställdes samma år som mättningsingenjör och registerförare. 1957 blev han stadsingenjör. En långvarig och svår sjukdom ledde till att han avled den 29/5 1963 endast 53 år gammal
Söderholm, Olof Anders	Mätningstekniker, född 4/3 1923 i Karl Gustafs förs. Anst. vid stadsingenjörskontoret 1/3 1949, utflyttar 11/11 1952 till Halmstad
Tåhlin, Catarina	Mätningstekniker, född 9/2 1947 i Stockholm. Anställd 1/8 1973
Widgren, Eva	Kartritterska, född 2/5 1953 i Piteå
Viking, Erik Valdemar	Stadsingenjör, född 21/12 1894 i Nyhem, Jönk. Anställdes den 10/8 1937 som byggnadschef o tillika stadsingenjör, avgår med pension o utflyttar 18/9 1961 till Säffle i Värmland
Viking, Per Erik	Mätningstekniker, född 5/12 1924 i Örtemark. Anställd 1/2 1950 vid stadsingenjörskontoret, överflyttad 1/8 1954 till byggnadskontoret som blivande schaktmästare. Utflyttad 19/10 1955 till Jokkmokk
Windelius, Laila	Kartritterska, född 9/4 1940 i Tavelnsjö
Åström, Sten	Ritare, född 23/1 1908 i Nederluleå församling. Anställd den 1/11 1935. År 1946 30/11 lämnar Åström sin tjänst för att tillträda en befattning som ingenjör i Skellefteå 15/1 1947. Åström kom redan 1925 i kommunens tjänst, men blev troligen inte ordinarie förrän 1935.
Öhlund, Anders	Mätningstekniker, född 28/3 1946 i Piteå. Anställd 3/3 1975

STADSMÄTNINGSKONTORET – SMK

Organisation och personal 1975-04-01

STADSINGENJÖR

Georg Palmgren

Tomtindelningar
Fastighetsbildningsfrågor
Intyg mm

EXPEDITION

Margaretha Nordin
Kanslist

Stadsingenjörens sekreterare
Personalredogörare

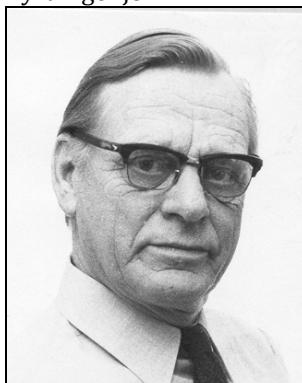
Britta Bergman
Kontorist

Expedition
Upplysningar
Fakturering

UTREDNINGSAVDELNING

Gösta Strand
Byråingenjör

Avdelningschef
Fastighetsregister
Markförvärvskartor
Utredningar mm

Britt-Inger Olofsson
Kartritäre

Markägareförteckningar
Markförvärvskartor
Upplysningar
Arkivfrågor

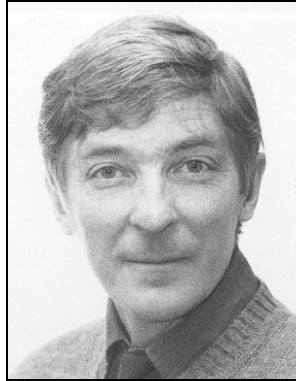
Birgitta Fredriksson
Kartritäre

Markägareförteckningar
Förande av kommunens fastighetsregister
Arkivering av stadsplaner
mm

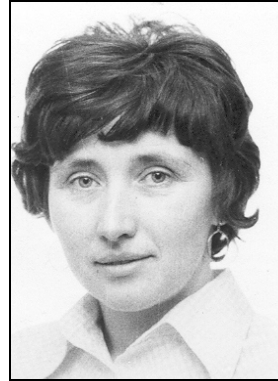
MÄTNINGS- OCH BERÄKNINGSAVDELNING

Åke Hansson
1:e mätningssingenjör

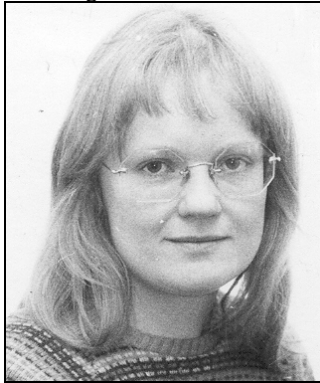
Avdelningschef
Stomnäts- och ADB-frågor
Plantolkning mm

Barbro Brännström
1:e mätningstekniker

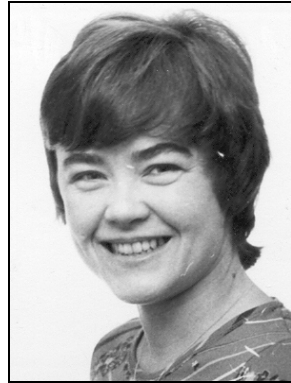
Mättningsledare
Utstakning och kontroll av byggnader

Majvor Eriksson
Mätningstekniker

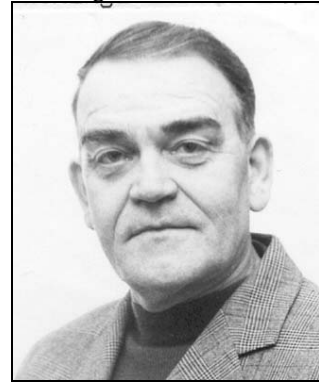
Beräkningsarbeten mm

Laila Windelius
Kartritäre

Stomnäts- och förrättningskartor

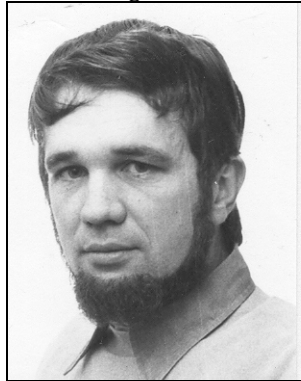
Gösta Lundmark
Mättningsbiträde

Förrådsföreståndare

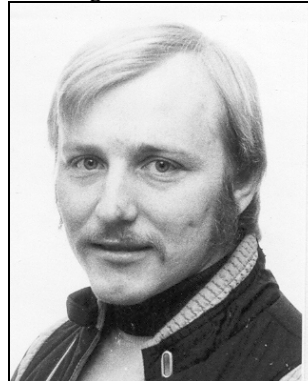
MÄTLAG 1

Urban Isaksson
1:e mätningstekniker

Mätlagschef
Stomnät

Stig Enkvist
Mättningsbiträde

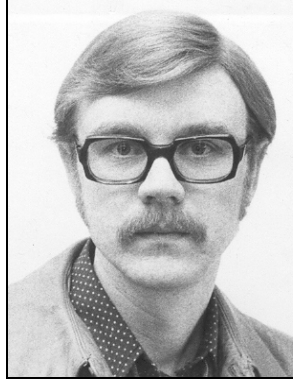

MÄTLAG 2
Catarina Tåhlin
Mätningstekniker

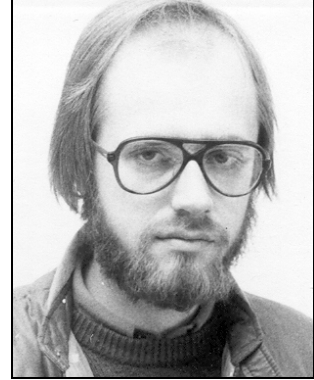
Mätlagschef

MÄTLAG 3
Anders Öhlund
Mätningstekniker

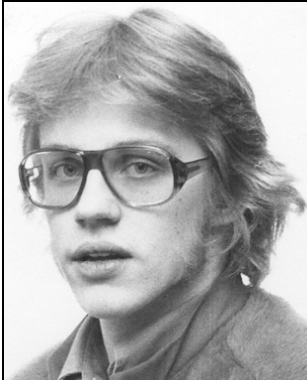
Mätlagschef

MÄTLAG 4
Lennart Eriksson
Mätningstekniker

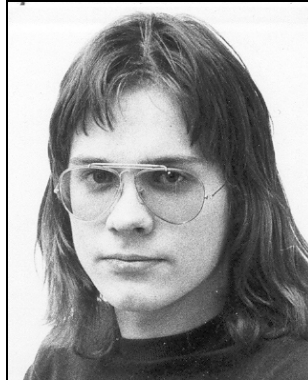

Mätlagschef

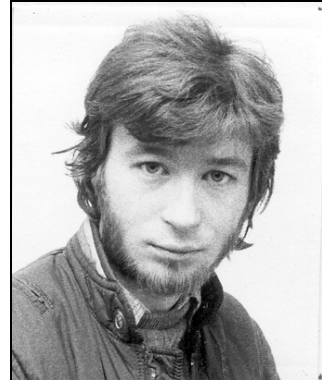
Tomas Enkvist
Mätningshantlangare

Ove Lindkvist
Mätningshantlangare

Göran Svarvare
Mätningshantlangare

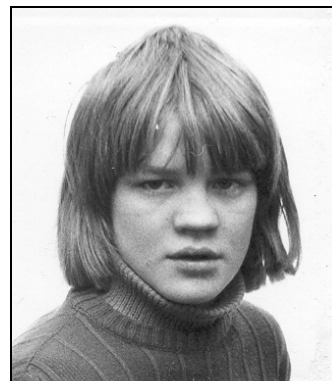
MÄTLAG 5

Tore Sundqvist
Mättningsbiträde

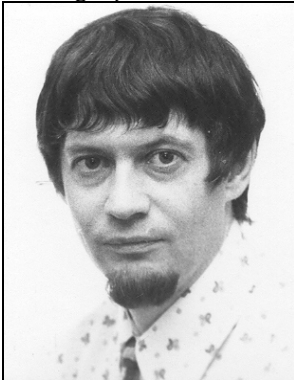
Börje Johansson
Mätningshantlangare

Benny Larsson
Mätningshantlangare

KARTAVDELNING

Bengt Franzén
Kartingenjör

Avdelningschef
Kartfrågor
Adressregister mm

Vivi-Anne Bingmert
Kartassistent

Nybyggnadskartor
Arbetsledning mm

Eva Widgren
Kartritäre

Carina Bingmert
Kartritäre

Marianne Blomqvist
Kartritäre

Martha Karlberg
Kartritäre

Gunnar Larsson
Mättningsbiträde

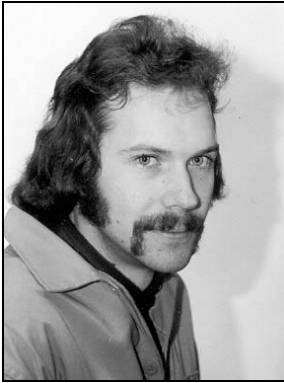
Gun Näslund
Kartfotograf

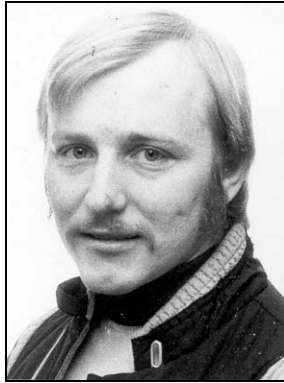
Erik Holmstedt
Kartfotograf

Porträttgalleri från 1975

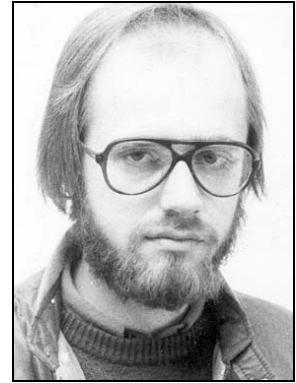
Christer Bergman

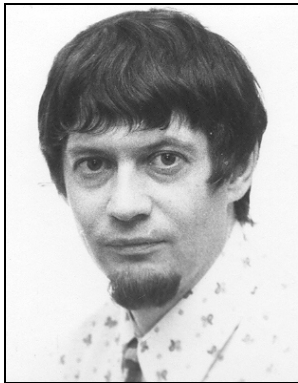
Stig Enkvist

Thomas Enkvist

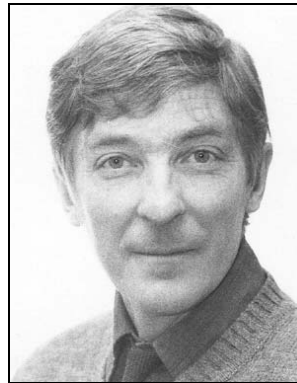
Lennart Eriksson

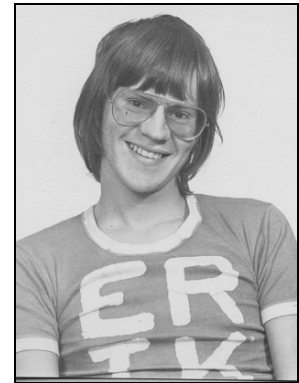
Bengt Franzén

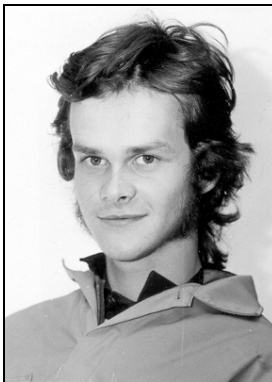
Leif Grundström

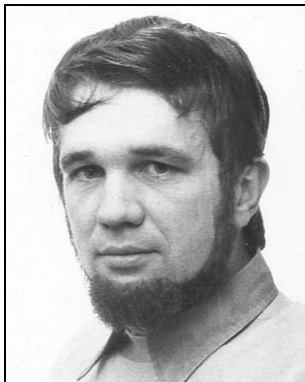
Åke Hansson

Erik Holmstedt

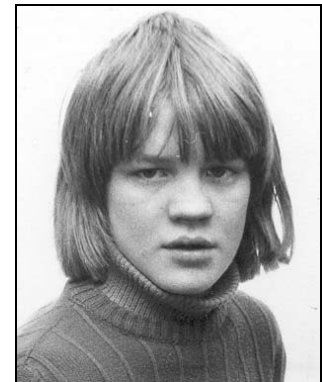
Ulf Holmström

Urban Isaksson

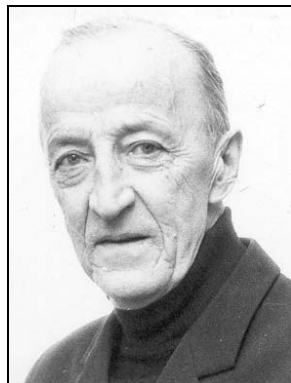
Börje Johansson

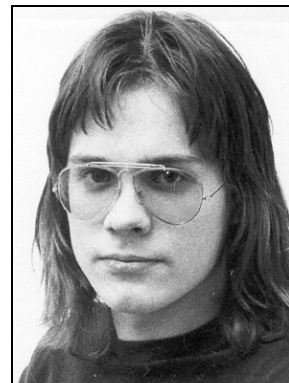
Benny Larsson

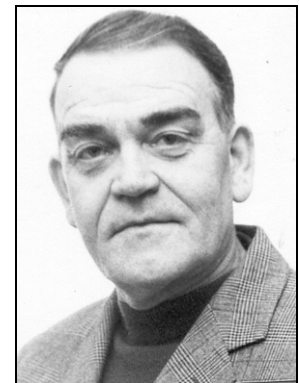
Gunnar Larsson

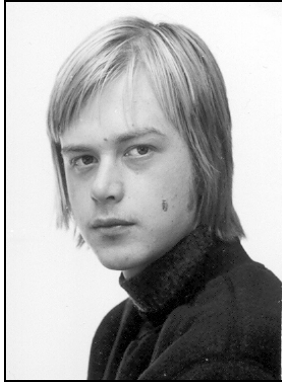
Ossian Lindahl

Ove Lindqvist

Gösta Lundmark

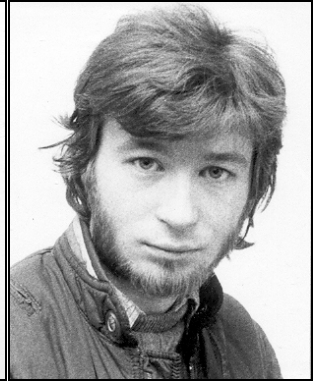
Tomas Näsberg

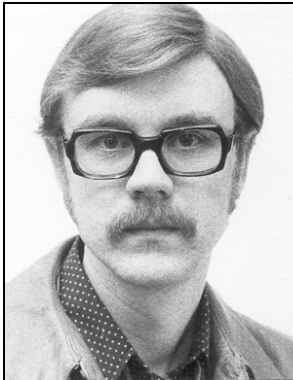
Gösta Strand

Tore Sundqvist

Göran Svarvare

Anders Öhlund

Karin Andersson

Britta Bergman

Vivi-Anne Bingmert

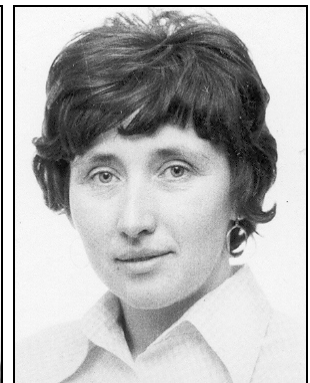
Carina Björkén

Marianne Blomqvist

Eivor Brunström

Barbro Brännström

Majvor Eriksson

Birgitta Fredriksson

Martha Karlberg

Margaretha Nordin

Gunhild Näslund

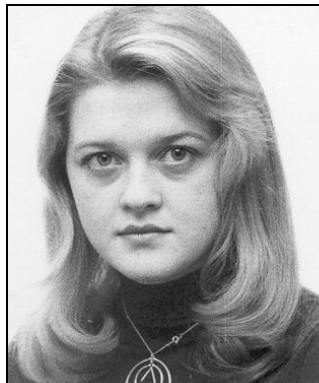
Britt-Inger Olofsson

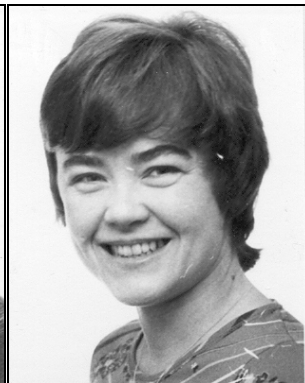
Lena Sundström

Catarina Thålin

Eva Widgren

Laila Windelius

Några bilder från 1969

Gunnar Angrén

Marta Karlberg, Margareta Bergstedt, Eva-Britt Carlsson

**Britta Bergman, Vivi-Anne
Bingmert, Gunnel Lundgren**

Laila Windelius, Marianne Blomqvist

**Karl-Gustav Samsson, Gunnar
Larsson, Stig Enkvist**

Barbro Brännström med Geodimeter 6

Hindersöharen 1965. Georg Palmgren och Urban Isaksson

En hyllning till mättningsbiträdena

Några rimmade rader upplästa vid avskedskaffet för Gösta Lundmark på Nordkalott-Center den 27 november 1980. Mättningshantlangarna – mättningsbiträdena var tidigare kollektivanställda, men blev senare tjänstemän och fick titeln mätare.

*Historien börjar med Adam och Eva
som inte längre i Eden fick leva
När gränsen för Paradiset man sen skulle lägga
var hantlangarn där med rör och sin slägga*

*På Faraonernas tid, i Egypti land
fanns inga hundrametersband
Men utsättarlaget klara ändå
att visa var pyrmamiderna skulle stå*

*En utsättningsmiss han undvek om livet var kärt
för slavarnas liv var ej sandkorn värt
Nån försäkring i Folksam man inte tecknade då
och själv fick den felande för misstagen stå*

*När Helvetets djup skulle mätas en gång
Var "pinnisen" med och fick hålla i stäng
Så var det i fordom, så är det i dag
Att hantlangarns liv är att jobba, svettas och va
gla*

*Hans status var låg, hans lön den var ringa
I anletets svett han såg med sin mätstång
springa
När lantmätarn sen en finare middag fick
vår hantlagare ut till drängar och pigor gick*

*Och länge var klyftan så onödigt stor
mellan dem som här i vårt samhälle bor
Ingenjören han står där i hatt och kostym
medan hantlangarn kliver omkring i skiten och
dyn*

*Sitt kaffe han dricker i källarens innersta vrå
medan teknikerna kan till takterrassen gå
Han vässar sin påle, han kapar sitt rör
han fryser och svälter, men gör det med gott
humör*

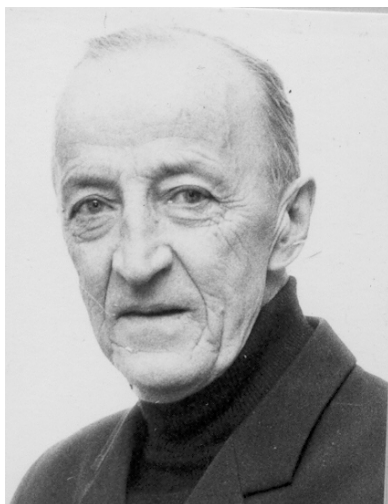
*Så gick några år och klyftan försvann
och numer han kallas för tjänsteman
har trygghet i jobbet och månadslön
och ordnad semester på sommarn så skön*

*Väl gör han idag det han alltid har gjort
Han drämmer ner rör, han kliver i lort
Men nu med en känsla att ha nått sitt mål
och fått Graningekänga och röd overall*

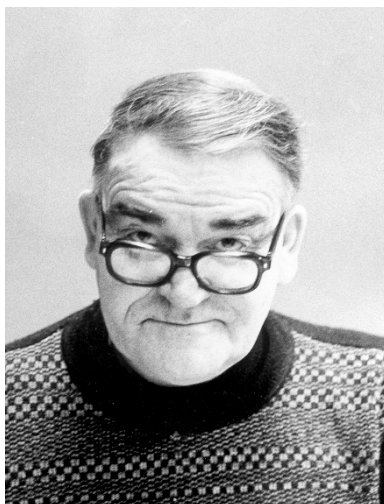
*Bland dem som sett huru fordom det var
är Gösta en av de få som finns kvar
Han lämnar oss nu trots en plikt-känsla stark
Att njuta pension på en bänk i en park*

*Du troget har kämpat i vått som i torrt
i Ossians och Tores och andras eskort
På Trädgårds vi ofta har sett hur Du plattor-
na målar
och skött våra verktyg och vässt våra pålar*

*Vi hyllar Dig nu som en fin gammal vän
som tystlåtet jobbat från arla till fem
Vi hoppas Din framtid skall klinga i dur
som minne vi ger Dig en påle i fur'*

Ossian Lindahl

Gösta Lundmark

Tore Sundqvist

Åke Hansson

Åke Hansson var född den 23 mars 1926 i Gullträsk i Edefors socken. Han hade tidigare arbetat vid LKAB:s Malmbergsförvaltning och kom till stadsingenjörskontoret år 1966. Han var en duktig matematiker. Åke började år 1979 vid lantmäteriet i Åsele. Han avled i Luleå den 21 juni 2005, 79 år gammal. Vid avtackningen 1979 framfördes följande i hast hopkomna rader.

TJÄNSTGÖRINGSINTYG

Rörande Åke Hanssons öden och äventyr efter födelsen har vid en snabbutredning och förfrågan hos olika myndigheter framkommit följande, något haltande uppgifter:

*Din håg stod till räkning å de'
din lust var att mäta med band
Så kom Du med tiden till "Lantis"
som "schenjör" på distrikt BD3*

*I Malmberget hamnade Du med åren
och stakade linjer i vinkel och vrå
för att salvor för sprängning rätt skulle slå
och där var en prydnad för kåren*

*Ditt huvud var fyllt utan tangens och sin
å trianglar i kedjor och tåg
som djupt i bergets gruvgångar låg
och Kangas blev lärmästarn Din*

*Från fukten och mörkret Du längtade ut
att mera få bruka Din kunskap så stor*

*i städernas tjänst på ett stadsingenjörskontor
så kom Du till oss i Lule till slut*

*Med åren Du stigit i grader och lön
men arbetet blev kanske ej
vad innerst Du väntade dej
om än stolen på rummet var skön*

*Så åter Du tagit ett kliv
i Din vandring mot okända måle
att mäta tomter i kommunen Åsele
fast många Dig rådde i Lule bliv*

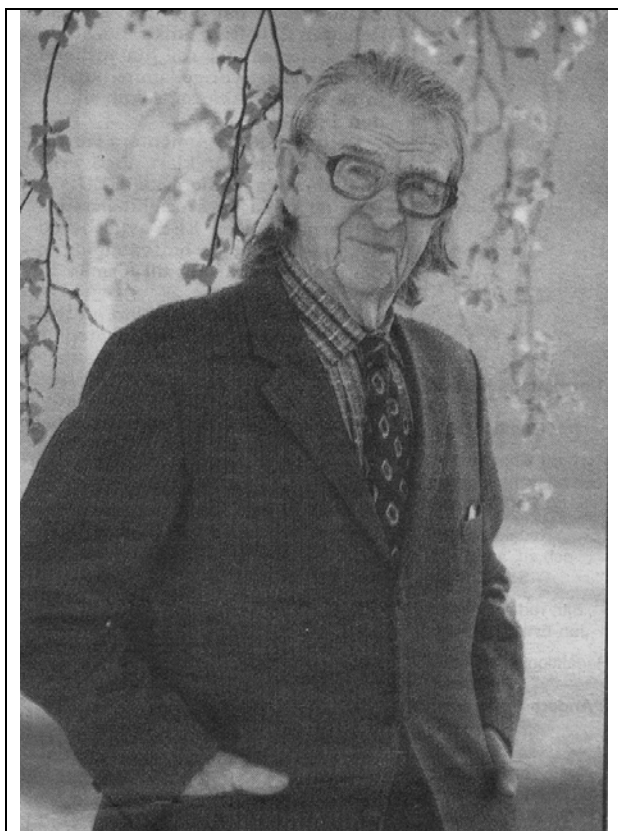
*Så har ringen åter slutits
när det nu alltså hänt
att Du åter till fadershuset vänt
och banden med oss har brutits*

*Vi önskar Dig lycka båd' vardag och helg
att mäta på fjällar och myr
ett råd på färden vi alla Dig ger
kör sakta med tanke på renar och älg!*

Åke Hansson med hunden Tim och Urban Isaksson

Sten Åström, ritare vid Stadsingenjörskontoret 1935 – 1946

Sten Napoleon Åström föddes den 23 januari 1908 i Nederluleå församling.

Föräldrarna kom från Alvik-Långnäs 1901 och blev de första att bosätta sig på Bergnäset. Man flyttade hemgården från Rågholmen och byggde upp den på nytt vid Färjvägen. Pappan Alfred körde färjan mellan Bergnäset och centrala stan.

Åren 1925 -1935 arbetade Sten som grovarbetare, bl.a. pinnpojke, hos Luleå stad och fick år 1935 anställning som ritbiträde vid stadsingenjörskontoret. När tekniska gymnasiet i Luleå startade år 1943 var Sten Åström med i den första kullen. Tre år senare blev han gymnasiingenjör och lärare vid tekniska gymnasiet.

År 1946 flyttade han till Skellefteå för att tillträda en tjänst som biträdande stadsingenjör. Under Skellefteåtiden läste han vidare vid Tekniska Högskolan i Stockholm.

År 1938 mötte han Margit Lundmark som blev hans livskamrat och stöd i livet. Hon var född 1913 och hade tagit studenten i Luleå 1931 och folkskollärarexamen i Umeå 1935. Det var hon som fick Sten att studera vidare och börja på Tekniska gymnasiet.

Sten dog 1992, 84 år gammal, och makan Margit år 1994. De hade inga barn. Sten skriver att i början av deras äktenskap fick de veta att de inte kunde få barn tillsammans. Men om vi skilde oss och gick skilda vägar skulle vi få var sin barnfamilj. Valet var

inte alls svårt, vi kunde naturligtvis inte lämna varandra, vi måste hålla i ihop hela livet.

Idrottsman

Sten Åström prövade på ett flertal idrotter. Det var bandy, ishockey, skidåkning, backhoppning, segling, fotboll, simning, bordtennis och tennis. Särskilt tennisen kom att bli hans stora intresse. Redan som 10-åring klättrade han och hans kamrater över stängslet till Gultzauuddens tennisbana för att spela på nätterna. Under sin livstid vann han 122 distriktsmästerskap, 4 norrlandsmästerskap, 4 svenska mästerskap, två nordiska mästerskap och ett europamästerskap. EM-titeln i veteransingel vann han år 1971 vid 63 års ålder.

Han blev kallade "*den vita sportens grå panter och Sveriges bästa tenniseveteran i sin ålder*".

Musiker

Det började med pappa Alfreds kammarorgel i hemmet i Bergnäset. Under gymnasietiden i Luleå utbildade han sig till pianist och kunde medverka som danspianist i en orkester på Tallhyddan i Bergnäset. Han behärskade också dragspel och gitarr.

Tillsammans med hustrun Margit framträdde de ofta med lyrik och pianomusik. Han medverkade också någon gång vid skolavslutningar i Bergnäset.

Uppfinnare - innovatör

Sten Åström var mycket kreativ och gjorde en del uppfinningar inom bl.a. mätningstekniken samt sådant som rörde tennis (tennishallar och pendelnät)

År 1970 startade han en lokal uppfinnarklubb i Skellefteå. Han var medlem i Svenska Uppfinnareföreningen och Kreativfrämjandet m fl

Hans motto var: "*Verka medan dagen varar*"

På äldre dar kände han sig besviken och motarbetad och använde uttryck som idéstolder, idéförlamning, dold kriminell verksamhet och personföljelse. "*I en liten stad som Skellefteå får man inte vara för duktig, inte utmärka sig.*"

Han har även skrivit boken "*Det dolda initiativdöndet*"

Hembygdsvän

Sten Åström kände starkt för sin hembygd. Han skrev bl.a. boken "*Bergnäset från begynnelsen*" och faktaboken *Lilla Mandas vandring*.

År 1974 tog han initiativ till bildandet av Per Clementssons släktförening.

Under ett tiotal år gjorde han hembygdshistoriska resor med tredjeklassare från skolan i Bergnäset. En skola, Mandaskolan, har uppkallats efter hans mor som var en av de första bosättarna efter stranden vid Färjvägen.

Fritidsaktiviteter mm

Pausgymnastik

Ur Norrbottens-Kuriren 23 mars 1974

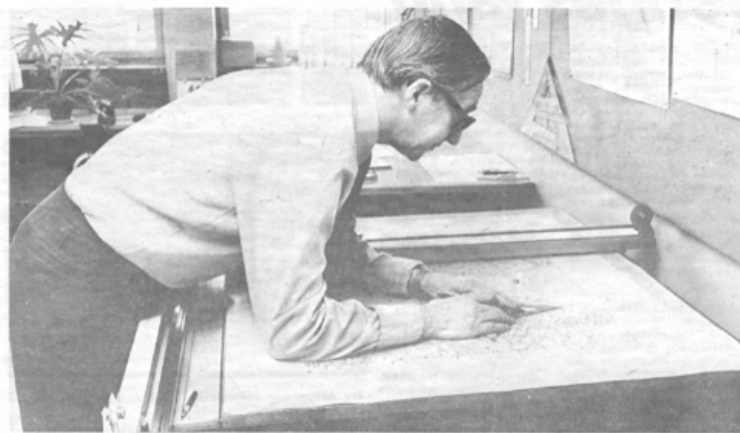
Laila Windelius är ledare för pausgymnastiken vid exploateringskontoret. Hon hoppas att flera avdelningar inom kommunalsektorn ska bli intresserade.

Laila Windelius

Eva Widgren

Men männen saknas i detta spänstgång

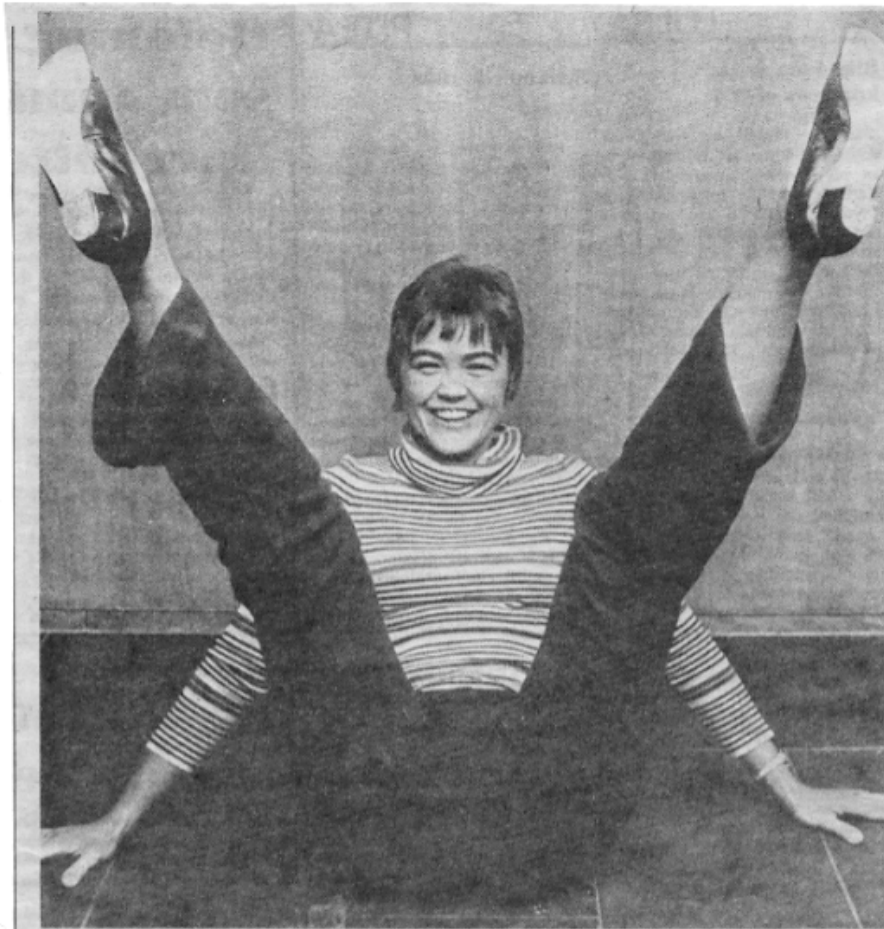
I den här ställningen arbetar kartritaren Gunnar Larsson, 54, hela dagarna. Han är ende manlige pausgymnasten i den här gruppen. För honom är pausgymnastiken ett fint avbrott i arbetet.

Gunnar Larsson

Möhippa: Gunnel, Vivianne, Margareta, Eva, Laila, ?, Birgitta, Marta, Britt, Linda, Marianne

Norrbottens-Kuriren lördag 7 november 1970

Laila Widelius är flickan som har kondition, testvärden som ligger i klass med de allsvenska fotbollsspelarnas. FOTO: BERNDT DIMEUS

Hon har testvärde som en allsvensk FOTBOLLSSPELARE

— Av Gunnar Söderholm —

LULEÅ. 1:a kartriterskan Laila Windelius i Luleå trippar omkring som ett levande bevis för hur den dagliga motionen kan förändra en människa. Hon ser sprudlande glad och frisk ut och man blir faktiskt på mycket gott humör när man träffar henne. Hon har 53 i testvärde och det betyder att hon ligger i paritet med allsvenska fotbollsspelare av prima kvalitet. Höst, vår och sommar springer hon en tre kilometers slinga och på vintern åker hon skidor. Hon står också som ledare för en gymnastikgrupp och som ett extra plus är hon dessutom begåvad med en fin sångröst.

Men det har inte alltid varit så lätt för skön Laila. Från sitt 5:e och fram till sitt 15:e år var hon konstant sjuklig och opererades inte mindre än 7 gånger för njursten. När hon fyllt 15 opererade hon bort ena njuren och sedan dess har hon varit befriad från detta fysiska lidande.

— Men det gjorde att jag aldrig fick lära mig någon ordentlig idrott, säger hon, och det var väldigt synd. Jag har i alla fall försökt att ta igen de förlorade åren och jag tror också att jag lyckats.

— Tycker du att vi motionerar för litet?

— Absolut. Och de som syndar mest är kvinnorna, det är jag helt övertygad om. För jag har aldrig sett någon som använt sig av motionsaligan jag springer och det säger det mesta.

— Är det nyttigt med sprängmarscherna?

— Det tycker jag nog. Det var väl emot lite i början men efter någon tid är man helt inne i ruljansen och då kan man helt enkelt inte sluta. Den första tiden sprang jag varje dag men det blev för mycket. Tre gånger i veckan är lagom, tycker jag.

— Och din andra hobby är sången?

— Ja, det är fantastiskt roligt. Jag ingår i en kvartett som vi kallar "Sister and Brothers" och i morgon åker vi till Stockholm för att visa upp vad vi kan för Folkparkernas Artistforum. Det är mest för att testa oss som vi åker ner. Fast det är klart att slår det så kan vi väl tänka oss att uppträda på "rikt" så att säga. Nu har det mest varit på privata tillställningar som vi framträtt.

— Vad sjunger ni?

— Vi försöker att vara så allsidiga som möjligt så vi sjunger både pop, evergreens och folkvisor. Repertoaren är kanske inte så stor än men vi lägger ner mycket jobb på varje låt och tränar en gång i veckan.

Namnet på kvartetten "Sister and Brothers" har för övrigt inte

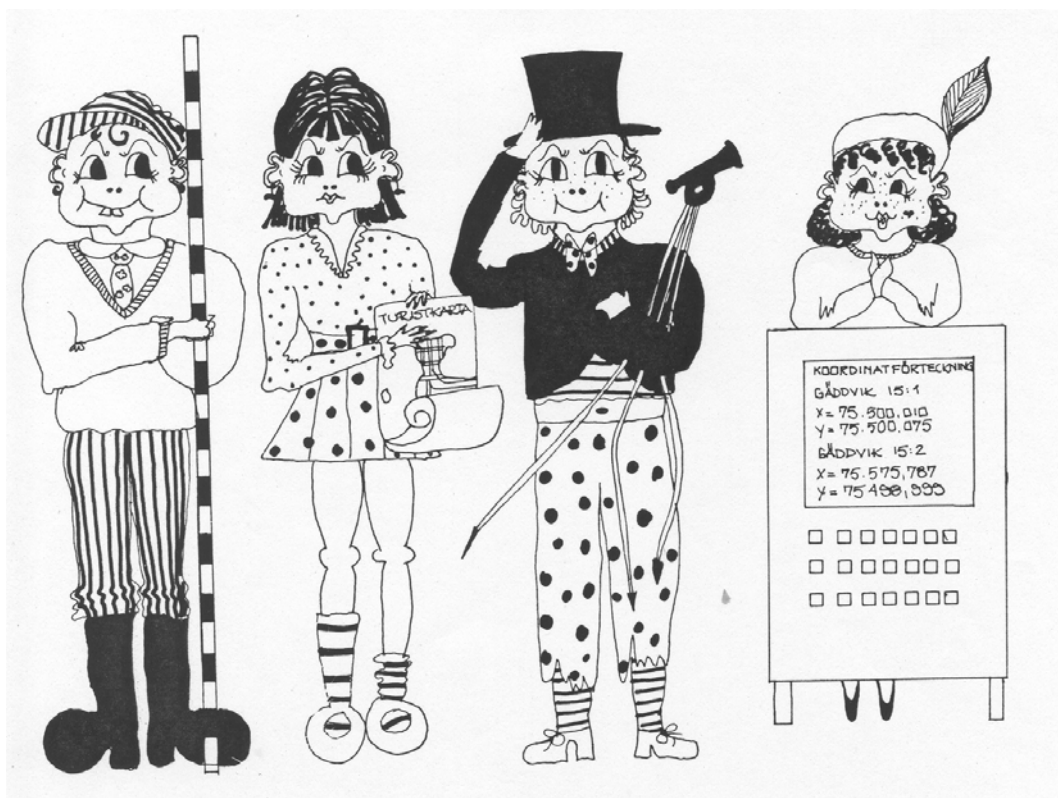
tillkommit av en slump. Lailas man Lars är med samt dennes bror Len-

nart plus Rune Vesterlund som är en bror till Laila.

Kommunens damhandbollslag 1974:

Vera, Inger, Marta, Astrid, Marianne, Monica, Sonja, Barbro, Margareta, Elsa

Klockarsgrynnan

Det här avsnittet skulle egentligen kommit in under rubriken Turistkartor, men för att inte rubba sidnumreringen stoppas det in här.

När vi kommit ut med 1984 års upplaga av turistkartan upptäckte Rolf Olle Nilsson på Norrbottens-Kuriren att det tillkommit en liten ö eller grynnan utanför Stadsön. Ön var odöpt och vi efterlyste tips om lämpligt namn.

Ortnamnforskaren Else-Britt Lindblom invände att ön visst hade ett namn, nämligen **Klockarsgrynnan**.

Det fanns också en sägen om att jättarna i Bälungeberget inte gillade det nya kyrkobygget i Gammelstad på 1300-talet. När de satte upp kyrkklockan började jättarna kasta sten för att få tyst på den.

Men trots jättarnas styrka orkade de inte kasta stenarna längre än till Gammelstadsfjärden. Stenarna hamnade i vattnet i fjärden utanför. Så blev Klockarsgrynnan till.

När de inte råde med att tysta kyrkklockan flyttade de från Bälungeberget för att slippa höra den förhatliga klockringningen. Detta berättades av Levi Jacobsson i Bälunge.

En troligare förklaring är att en viss Göran klockare hade sina fiskevatten här på 1600-talet.

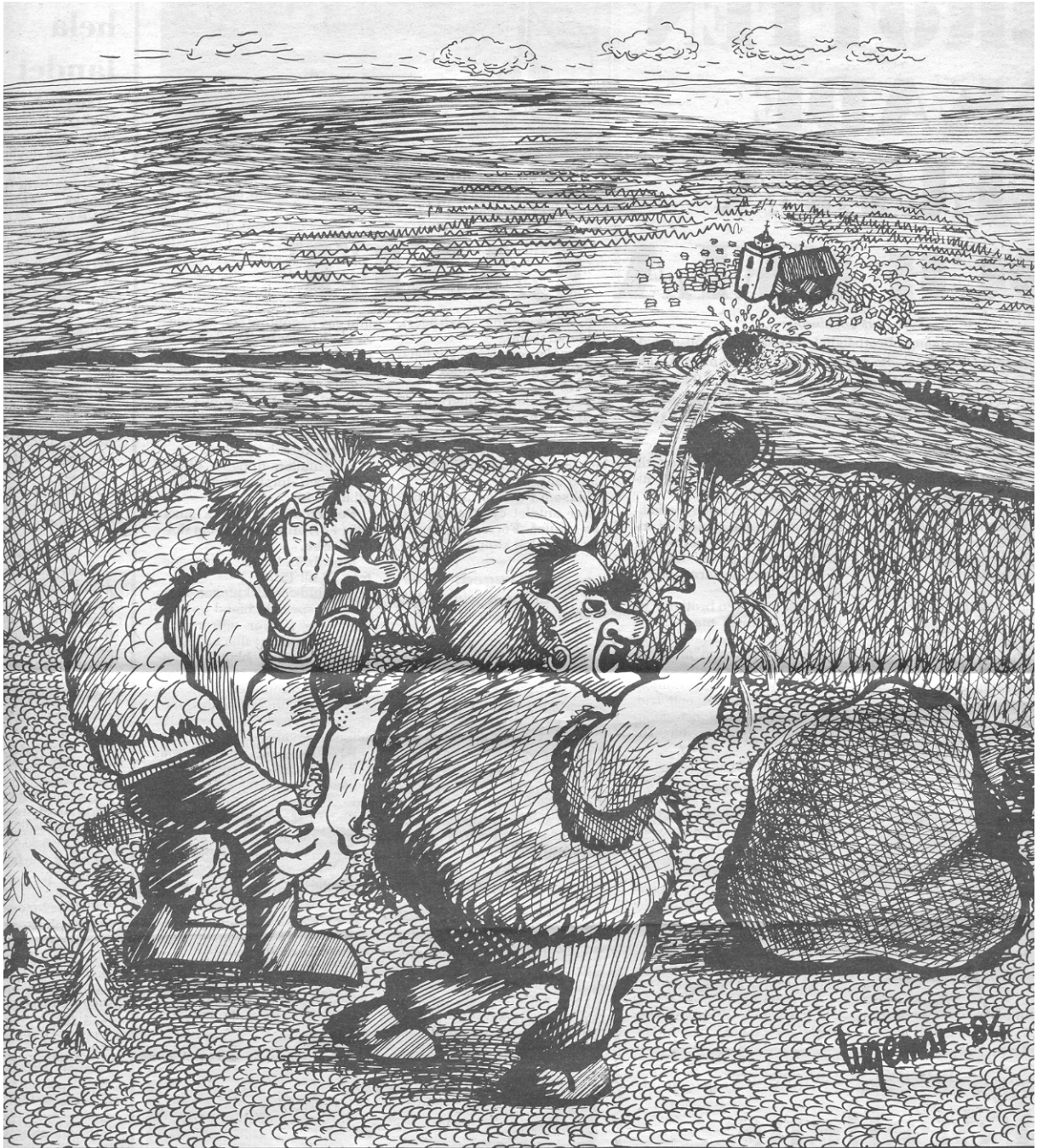
Det här året bytte kartan namn till Turist och informationskarta.

Kurirens artikel illustrerades med en teckning av Ingemar Larsson.

KAN DU HITTA LULEÅS NYA Ö?

Georg Palmgren, Bengt Franzén, Eva Widgren

Jättarna i Bälungeberget

Lantmäteridistriktet

Före år 1910 fanns ingen distriktsindelning inom lantmäteriet. Det fanns i stället i ett antal kommissionslantmätare som helt ägnade sig åt lantmäterigöromål åt enskilda, t.ex. laga skiften. Jordägarna kunde vända sig till den lantmätare i länet som han själv önskade. Detta ledde i vissa fall till ojämn arbetsfördelning och en osäker ekonomi för många lantmätare. Det kunde även inverka på arbetets kvalitet.

Vid 1909 års riksdag fastställdes ett förslag om införande av distriktsindelning med skyldighet och rättighet för distriktslantmätaren att utföra alla förrättningar inom sitt distrikt. Distriktsindelningen trädde i kraft den **1 januari 1910**.

För Luleås del inrättades Luleå lantmäteridistrikt som omfattade Nederluleå och Råneå tingslag. År **1921** gjordes en uppdelning i Luleå distrikt och Råneå distrikt. Denna uppdelning bestod fram till år **1948** då de båda distrikten åter slogs ihop till Luleå distrikt. År **1972** var det åter dags för en

ändrad distriktsindelning. Luleå lantmäteridistrikt omfattade Luleå kommun. Den norra delen av Råneå (Gunnarsbyn m fl) hade i samband med kommunsammanslagningen överförts till Bodens kommun och ingick i Bodens distrikt.

I Luleå stad gällde lagen om fastighetsbildning i stad från år 1917. Inom Nederluleå och Råneå gällde 1906 års jorddelningslag. I Luleå fördes fastighetsregister för stad och för landsbygden fördes jordregister. Först år 1972 fick man en gemensam fastighetsbildningslag.

Det skulle bli alltför omfattande att i denna skrift även nämna all personal som under åren arbetat inom lantmäteridistriktet. Jag nöjer mig därför med att redogöra för distriktsindelningen och vilka som varit chefer = distriktslantmätare.

Uppgifterna är till största delen tagna från boken *"Lantmäteri i Norrbotten"* som utkom år 1996 och förteckningarna över Sveriges lantmätare 1921, 1936, 1951 och 1964.

Luleå lantmäteridistrikt 1910-1995

1909-1927 Lennart Christoffer Brännström, f 1862 i Nederluleå, son till kommissionslantmätaren Per August Brännström och Amanda Augusta Hollström. Auskultant 1893, vice kom.lantmätare 1901, kom.lantmätare 1907 och distriktslantmätare i Luleå 1909. Avgång med pension 1927. Gift med Hilma Olivia Ortman, f Brändström 1867, dotter till kommissionslantmätaren Johan Gustaf Brändström (749)

1927-1933 Gustaf Harald Högström, född 1879 i Luleå, son till köpmannen Carl Fredrik Högström och Lilli Anna Folmer. Auskultant 1903. Extra avvitringslantmätare 1906. Extra lantmätare i Norrbottens län 1915. Distriktslantmätare i Pajala dt 1916 och i Luleå 1927. Död 1933. RVO. Gift år 1907 med Gurly Lindstedt. (4206)

1933-1948 Karl Göran Wall, född 1896 i Västervik, son till handlanden Carl Johan Wall och Maria Kristina Andersson. Studentex 1916. Lantmäteriox och extra lantm. 1921. Kulturtekn.ex 1925. Tjänstg. inom Kalmar, Värmlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län. Distriktslantmätare i Luleå dt 1933 och i Kalmar södra dt 1948. Fortidspens. 1963. Död 1964. Gift år 1926 med Karin Landgren. Barn: Kerstin-Maja f 1927, Britta f 1928, Monica f 1931 och Karin f 1940. (5103)

1954-1961 Johan Bertil Fahlén, född 1913 i Ytterlännes, Västernorr. län. Son till hemmansägaren Leinad Fahlén och Frida Jonsson. Studentex i Härnösand 1936. Ex KTHL 1941. Tjg inom Kopparbergs, Västernorrlands och Norrbottens län. Distr.lantm. i Luleå dt 1954 och i Ludvika dt 1961. RNO. Gift 1943 med Monica Alfhild Inga Olsson. Barn: Lars Oskar Bertil f 1945 och Johan Anders f 1949. (6111)

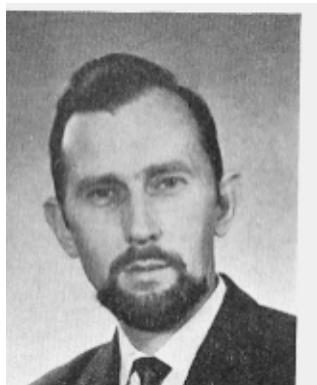
1948-1954 Bertil Fingal Vilhelm Lindgren, (bytt namn till **Hjortzberg**) född 1902 i Luleå. Son till bokhållaren Gunnar Lindgren och Wilma Hjortzberg. Studentex i Luleå 1921. Lantmäteriox 1926. Kulturtekn.ex 1930. Tjänstg. inom Uppsala, Värmlands, Kopparbergs och Norrbottens län. Distr.lantm. i Råneå dt 1938, i Luleå dt 1948 och i Uppsala södra dt 1954. Avgång med pension 1967. RVO. Sekr. i 1942 års militära markersättningsnämnd och i 1944 års markersättningsdelegerade hos Arméns Fort.förvaltning. Sakkunnig i markvärdering vid expropriationer mm. RVO. Gift 1928 med Astrid Gustafsson. Barn: Inga-Britt f 1929, Eva f 1930, Sten f 1933, Astrid f 1939 och Claes f 1943. (5356)

1961-1968 Bengt Hugo Brändström, f 20/9 1924 i Luleå. Son till lantmätaren Ernst Brändström och Ingeborg Högelin. Studentexamen i Västerås 1944. Examen KTH avd L år 1949, jur kand 1955. Tjänstgöring 1954-55 och från 1960 inom lantmäteristaten i Stockholms och Norrbottens län. Tjänstgöring 1955-57 hos bostadsstyrelsen, marksektionen och 1957-59 vid Indalsälvens regleringsföretag som teknisk ombudsman. Distriktslantmätare i Luleå dt 1961. Överlantmätare i Jämtlands län 1971 (tjänstledig). T.f. överlantmätare i Norrbottens län från 1968 och överlantmätare 1970-87. Pension 1987. Gift med Sif Hilma Madison. Barn: Ernst Göran, f 1948, Malin Charlotta f 1951 och Anna Ingeborg f 1957 (6502)

1968-1978 Sven-Erik Lundgren, född 1934 i Nedertorneå. Son till byggnadssnickaren Albin Lundgren och Anna Strålberg. Studentex i Haparanda 1954. Ex KTHL 1959. Tjänstg. inom Älvsborgs, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län. 1964-67 biträdande stadsingenjör i Borlänge. Tf. distr.lantm. i Luleå dt. 1968, dlm i Bodens dt 1970. dlm i Luleå dt 1972-78 och i Umeå dt 1978-1995. Gift 1962 med Solweig Andersson. Barn: Hans f 1963, Göran f 1967 och Elisabet f 1969. (7005)

1978-1980, 1984-1993 Bror Georg Palmgren, f 1929 i Boden. Son till förvaltaren Bror Palmgren och Edit Carlsson. Studentex i Gävle 1949. Ex KTH avd L 1955. Assistent vid inst. för fotogrammetri 1955. Tjg inom lantmäteriet 1956-61 i Uddevalla och Gävle, vid stadsing.kont i Borås 1961-62, vid ingenjörfirman Orrje & Co 1962-64, vid stadsingenjörskont. i Luleå från 1964. Stadsingenjör (exploateringschef) i Luleå 1966-1984. Dlm vid Luleå dt 1978-80 och 1984-1993. Pension 1993. Gift med Ulla Ågren. Barn. Ulf f 1957 och Maria f 1960.

1980-1984 Ricard Nils Lundgren, född 1948 i Hortlax sn, Norrb. län. Son till verkmästaren Nils Lundgren och Gunvor Lundgren. Stud.ex i Luleå 1967. Ex KTHL 1972. Tjänstg. vid Lantmäteristyrelsen och i Norrb. län. Bitr överlantm. 1967, distr.lant i Luleå dt 1980 och i Piteå dt 1984. Tjg 1983-86 vid Survey Dept. i Zambia. Gift med Inger Andersson. Barn: Johan f 1975, Viktoria f 1976 och Wilhelm f 1979.

1993-1995 Jonas Nilsson, f 1958 i Göteborg. Son till landsarkivarien Lars Nilsson och arkivarie Marianne Nilsson. Stud.ex i Karlstad 1977. Ex KTHL 1984. Tjänstgjort vid lantmäteriverket och lantmäteriet i Norrbottens län. Tf dlm vid Luleå dt 1993-95. Sambo med Gunilla Andersson. Barn: Lovisa f 1994 och Johanna f 1995.

Råneå lantmäteri distrikt 1921-1948

1921-1927 Bror Axel Wikberg, född 1862 i Rutvik. Son till arrendatorn Erik Wikberg och Anna Charlotta Vikström. Examen 1891. Vice kommissionslantmätare 1898. Kommissionslantmätare 1902. Distriktslantmätare i Råneå 1921. Avgång med pension 1927. Gift med Ebba Hollström, f 1877 och dotter till kommissionslantmätaren Gustaf Hollström. Frånschild 1911 (741)

1927-1935 Nils Sigurd Nelzén, född 1885 i Jönköping. Son till tandläkaren Gustaf Nelzén och Maria Widegren. Studentex i Jönköping 1907. Lantbruksing.ex 1910. Agronomex 1912. Lantmäteriex och auskultant 1916. Kulturtekn.ex 1921. Tjänstgöring inom Södermanlands, Jönköpings, Kronobergs, Värmlands och Norrbottens län. Tjänstgjort hos statens vattenfallsverk 1921-22.

Distr.lantm. i Råneå dt 1927 och i Gnesta dt 1935 och å övergångsstat 1948. Avgång med pens. 1950. Död 1966. Mättningsman i Gnesta och Mariefred. RVO. Gift 1915 med Margareta Sofia Andersson. Barn: Bo-Sture f 1920. (4856)

1935-1938 Karl Gunnar Theodor Arnberg, född 1900 i Sorunda sn, Sthlms län, son till godsägaren Karl Arnberg och Anna Fagerlund. Studentex 1920. Lantmäteriex och extra lantm. 1925. Kulturtekn.ex 1929. Tjänstgöring inom Uppsala, Östergötlands, Jönköpings, Västernorrlands och Norrbottens län. Distriktslantm. i Råneå dt 1935 och i Nora dt 1938. Bitr. ölm i Jönköpings län 1935-38. Överlantmätare i Kalmar län 1940. Avgång med pens. 1965. Död 1974. Expert i 1956 års lantmäterikommitté, ordf i jordbrukskommissionen i Kalmar läns södra omr. 1945-48. Ordf i Kalmar läns lokala lantbrukskommittéer 1947-48. Expropriationstekniker 1950-56. Ordf i SLF 1955-59. KNO, RVO. Gift år 1929 med Signe Margareta Lindgren. Barn: Karin f 1930, Kerstin f 1932 och Ulla f 1939. (5301)

1938-1948 Bertil Fingal Vilhelm Lindgren, se Luleå distrikt

Berättelse från lantmäteriet

Sten Hjortzberg, son till förre distriktslantmätaren i Råneå och Luleå distrikt, Bertil Hjortsberg (tidigare Bertil Lindgren), berättar:

”Den sommaren då jag fyllde 14 år – 1947 – fick jag arbeta som pinnpojke i Gunnarsbyn. Det var min far som tyckte att jag på det sättet skulle växa till mig och kanske tänka på annat än lek. Jag inhystes hos en bondfamilj tillsammans med en mätningsteknikeraspirant. Vårt jobb skulle vara att var behjälpliga vid mätningar för en stadsplan för just Gunnarsbyn.

Mätningstekniker **Sven Liljebäck**, som jobbade för min far, var den som var ansvarig för detta arbete.

Jag fick lära mig ett och annat. Bl.a. till de båda andras glädje hålla i avvägningsstången nära (i) myrstackar och hundgårdar.

En sak fick jag lära mig för livet. Det var när jag på lördagen och jag gjort färdigt mitt jobb att sudda i skisser och kartor. Jag skulle cykla hem till Luleå ca 7-8 mil och klockan var 12.45. Vi slutade arbetet kl. 13.00 på lördagar. Jag frågade Liljebäck om det

var OK att jag gav mig iväg eftersom mitt tilldelade jobb var klart och jag hade långt att cykla. Men Sven sa att det gick inte an. ”Det förstår du väl att om alla i hela vårt land skulle ge sig iväg en kvart före jobbets slut en dag i veckan, hur tror du det skulle se ut. Du kan förresten räkna ut hur många timmar det gör. Räkna med 15 minuter för 1 miljon arbetande människor som varje lördag slutar en kvart för tidigt. Vad blir det? Det får du räkna ut innan du ger dig iväg?”

Jag tog tag i räknedurran och kunde snabbt räkna ut att det rörde sig om 100 000-tals timmar som skulle gå förlorade. Sic.

Bifogar ett kort på min far och några gode män taget omkring 1945. Platsen är vår sommarstuga i Mjöfjärden nära Råneå. Fotograf var en jurist som senare blev stadsfiskal i Örebro, Stig Age. Mitt minne från detta tillfälle är att den mindre mannen i hatt – jag tror att hans namn var Björk – senare på kvällen efter några snapsar visade att han till allas glädje kunde dansa rysk masurka.”

Personregister

Namn	Sida		
Ahlqvist, Bo	110		
Ambye, Poul	40		
Andersson, Birgit	110		
Andersson, Britt-Inger	110		
Andersson, Gustav Edvard	45, 55, 56, 57, 110, 115		
Andersson, K A	69		
Andersson, Karin	110, 115, 123		
Andersson, Siv	54, 110		
Angrén, Gunnar	63, 123		
Anteskog, Einar	46, 110, 115		
Arnberg, Gunnar	139		
Aspgren, Lennart	44, 53, 110, 115		
Atterberg, Herman	21		
Bellander, Nils	110		
Bengtsson, Harald	34, 110		
Berg, Karl Göran	110		
Berglund, Elisabeth	110		
Berglund, John	39		
Bergman, Britta	63, 110, 115, 118, 123, 125		
Bergman, Christer	110, 115, 122		
Bergstedt, Margareta	63, 110, 115, 124		
Bergstedt, Ove	110		
Bergström, Olle	75		
Bingmert, Vivi-Anne	63, 115, 121, 123		
Björkén, Carina (Bingmert)	110, 115, 121, 123		
Björklund, Bengt Lennart	110, 115		
Bladfors, Folke	69		
Blidegård, Curt	58, 110, 115		
Blixt, K-G	73		
Blomqvist, Marianne	63, 110, 115, 121, 123, 125		
Bodin, Sven-Erik	110		
Bodsjö, Karl-Lennart	110		
Boström, Elsa	110		
Brodin	110		
Brunström, Eivor	110, 115, 123		
Brändström, Bengt	137		
Brännberg, Allan	69		
Brännström, Barbro	63, 110, 115, 119, 123		
Brännström, Lennart	136		
Christoffer			
Bucht, Gustaf Wilhelm	9, 15, 110		
Bucht, Märta	16		
Burman, Bengt	110		
Burström, Sonja Irene	110, 115		
Bäck, Ingvar Henrik	110		
Bäckström, Elisabet	110		
Bäckström, Elof	25, 110, 115		
Bäckström, Per Ola	110		
Carlsson, Allan	69		
Carlsson, Alva	69		
Carlsson, Carl-Erik	110		
Carlsson, Eva-Britt	63, 110, 124		
Carlsson, Inger	110		
Carlsson, Sven	69		
Cederlund, Majlouse	110		
Collin, Ragnar	25, 55, 110, 115		
Dahl, Oscar Fredrik	19, 110		
Dahlberg, Erik Axel	110		
Dahlén, Uno	75		
Dahlin, Sven	110, 115		
Dedering, Stig	110		
Dedering, Ulf	110		
Degerlund, Jerry	111		
Djärv, Hans	111, 139		
Edberg, Svante	69		
Edfast, Magnus	111		
Edlund, Leif	110		
Ekblad, Hildur	111		
Ekström, Bert Olav	111		
Eliasson, Elisabet	111		
Enbom, Håkan	111		
Enbom, Marta	63		
Engberg, Ola Fredrik	111		
Enge	34		
Engelmark, Anders	69		
Engström, Göte	111		
Engström, Simon Erling	111		
Brynolf			
Enkvist, Stig	83, 84, 111, 115, 119, 122, 125		
Enkvist, Thomas	111, 115, 120, 122		
Enström, Gunnel	111, 115		
Eriksson, Anna	111		
Eriksson, Bengt Erik	111		
Eriksson, Frideborg	111, 115		
Eriksson, Ivar	69		
Eriksson, Jan-Erik	44, 56, 111, 115		
Eriksson, Lennart	111, 115, 120, 122		
Eriksson, Majvor	111, 115, 119, 123		
Eriksson, Märta	46, 53, 54, 56, 111, 115		
Eriksson, Per Erik	111		
Fahlén, Bertil	137		
Forsberg, Dan Ola	46, 111		
Forslund, Åke	75, 76		
Franzén, Bengt	63, 89, 111, 115, 121, 122		
Fredrik, Gunnar	111, 115		
Fredriksson, Birgitta	63, 111, 116, 118, 123		
Furtmüller, Karl	111		
Fågelkvist, Kjell	111		
Gjörup, Henning	73, 75, 76		
Grahn, Lars Evert	111		
Granberg, Birger	111		
Granberg, Mary	111, 116		
Grundström, Leif	111, 122		
Gullström, Marianne	111, 116		
Gustafsson, Helga	111		
Gustafsson, Helge	69		
Gustafsson, John	45, 55, 111, 116		
Gustafsson, Peter	111		

Gustavsson, Eva-Britt	111	Lidén, Kjell	112, 116
Gustavsson, Åke	111	Liljebäck, Sven	140
Gylling, Bo	111, 116	Lind, Gerd	112
Göthe, Kerstin Margareta	111	Lindahl, Ann-Sofie	112
Göthe, Olof	111	Lindahl, Ossian	44, 45, 52, 55, 56, 57, 63, 112, 116, 122, 126
Hansson, Eva	111	Lindberg, Eva	112
Hansson, Åke	63, 111, 116, 119, 122, 127	Lindgren, Siv	112, 115
Hassis, Anders	111	Lindholm, Roland	112
Havnesköld, Christer	111	Lindholm, Torbjörn	112
Hed, Knut	111, 116	Lindkvist, Ove	83, 112, 120, 122
Hed-Levelin	53, 56	Lindström, Erling	112
Hedström, Nils-Olov	111	Livingstone, Ann Margit	112
Hellers, Bo-Göran	111	Lovén, Lars Erik	112
Henriksson, Doris Margareta	111	Lundbäck, Folke	69
Hjelte, Mats	111	Lundgren, Gunnar	112
Hjortzberg (Lindgren), Bertil	137	Lundgren, Gunnel	63, 112, 125
Hjortzberg, Sten	140	Lundgren, Ricard	138
Holmquist, Doris	111	Lundgren, Sven-Erik	138
Holmstedt, Erik	111, 121, 122	Lundin, Lars	77
Holmström, Ulf	111, 116, 122	Lundmark, Gösta	45, 55, 63, 112, 116, 119, 122, 126
Häggbom, Ingrid	111	Lundmark, Inger	112
Högström, Gustaf Harald	136	Lundström, Birger	69
Isaksson, Mikael	111	Lundström, Henry Hugo- son	112
Isaksson, Sven	111	Magnusson, Nils	24, 35
Isaksson, Torvald	111	Magnusson, Stig Henry	112
Isaksson, Urban	63, 83, 112, 116, 119, 122, 127	Malmberg, Doris	54, 112, 116
Jakobsson, Inger	112	Malmgren, Nils	69
Jilläng, Iréne	112	Mannberg, Tord Lennart	112
Johansson, +	46	Mansikka, Lennart	112
Johansson, Börje	83, 112, 116, 120, 122	Marklund, Gunnel	112, 116
Johansson, Folke	69	Marklund, Karl Ivan	46, 112, 116
Johansson, Gunnel	112, 116	Markström, Tommy	112
Johansson, Karl-Ivan	112	Mattson, Martha	63
Johansson, Lars	112	Myllimäki-Kvarnberg,	112
Johansson, Per Åke	112	Mauritz Goldfing	
Johansson, Rolf	112	Mårtensson, Tommy	112
Johansson, Stig	69	Mäki, Gustav	69, 73
Johansson, Sven-Olof	112	Möller, Elis	24, 25, 26, 113
Johansson, Torbjörn	112	Nejdsäter, Gert	69
Johansson, Åsa	112	Nelzén, Nils	139
Jonsson, M	112	Nerström, Rolf	17
Josefsson, Bo Torbjörn	112	Nilsson, Christer	113
Jönsson, Birger	112	Nilsson, Eva	113
Jørgensen, Christen Windahl	112	Nilsson, Gudrum	113
Karkiainen, Rista Olavi	112	Nilsson, Jonas	138
Karlberg, Henry	112, 116	Nilsson, Nils	113
Karlberg, Marta	116, 121, 123, 124	Nilsson, Ragnar	45, 55, 56, 113, 116
Karlsson, Barbro Elisabet	112	Nilsson, Stig Ragnar	113
Karlsson, Gunnar	112, 116	Norberg, Olof	113
Karlsson, Karl-Erik	55	Nordin, Margareta	113, 116, 118, 123
Karlsson, Karl-Hugo	112	Nordlander, Jan-Olof Magnus	113
Kinnman, Erik	23, 112	Nordlund, Rune	113
Krantz, Håkan	112	Nordström, Bertil G	113
Källman, Anders	112	Nordström, Elisabeth	113
Lagesson, Eije	112	Nordström, Rolf Hugo	113
Larsson, Benny	112, 116, 120, 122	Selfrid	
Larsson, Gunnar	45, 55, 63, 112, 121, 122, 125, 129	Nyberg, Brita	69
Larsson, Roger	112	Nyström, Anders	113
Lasu, Ulla-Britt	112	Nyström, Clary	46, 113
Leijon, Britta	112	Nyström, Johan Erik	4, 113
		Nyström, Nathanael	24

Näsberg, Thomas	83, 113, 116, 123	Sundström, Lena	114, 117, 124
Näslund, Gunhild	113, 116, 121, 124	Svalbe, Gustaf Magnus	19, 114
Nöjd, Algot	46, 55, 113, 116	Svanberg, Anders	114
Oja, Roland	113	Svarvare, Göran	114, 117, 120, 123
Olofsson, Britt-Inger	113, 117, 118, 124	Svensson, Ann-Christine	114
Olsson, Lars Åke	113	Svensson, Hans	69
Ortman, Birgitta	113	Söderborg, Sten Birger	41, 56, 114, 117
Palmgren, Georg	59, 113, 135 m fl	Söderholm, Olof Anders	114, 117
Palmgren, Maria	113	Söderström, Valdemar	114
Palmgren, Ulf	113	Eskil	
Persson, Karl Erik	113, 117	Thurfjell, Torgny	114
Persson, Månalena	113	Thålin, Catarina	114, 117, 120, 124
Persson, Yvonne	113	Tossavainen, Ann-Cathrine	114
Petschler, Mikael	113	Ulander, Johan Lennart	114
Pettersson, Jan	113	Ulander, Majken	114
Pettersson, Mats G	113	Waldenström, Erik Rudolf	4, 8, 114
Pettersson, Stig Gustaf	113	Wall, Karl Göran	38, 137
Pettersson, Göte	69	Wallström, Bernt Tommy	114
Reidak, Johan	51, 113, 117	Wergelius, Anders	114
Rensfeldt, Gunilla	113	Westerberg, Lena	114
Roos, Birgitta (Fredriksson)	46	Westerlund, Lars	114
Rosendal, Hugo	113, 117	Westman, Bo Göran	114
Ruthberg, Sven Göran	113	Wickström, Torbjörn	114
Rydlund, Inger	117	Widgren, Eva	114, 121, 124, 129
Rönnbäck, Torbjörn	113	Wikberg, Bror Axel	139
Samsson, Carl-Gustaf	113, 117, 125	Viking, Erik	38, 114, 117
Sandberg, Dan	113	Viking, Per Erik	56, 57, 114, 117
Sander, ?	25	Wiklund, Jan	114
Sandqvist, Mats	113	Wikström, Alfred	25
Sandström, Allan	113	Windahl Jørgenssen, Christen	114
Schultz, Allan	24, 30, 113	Windelius, Laila	63, 114, 117, 119, 124, 125, 129, 131
Segerlund, Anna	113	Windelius, Lars-Olof	114
Selberg, G A	69	Violi, Emilio	114
Selberg, Ragnar	69	Visser, Wouter Kundrimus	114
Sennström, Agneta	113	Wiström, Mats	114
Sjödin, Britta	113	Wännman	25
Sjöhed, Jan	113	Zetterström, Kerstin	114
Skarpsvärd, Monica	113	Åberg, Gösta	114
Steding, Inger	113	Ådén, Eva	114
Stenlund, Alva	113	Åhlund, Björn Folke	114
Strand, Fredrik	113	Åstebro, Annelie	114
Strand, Gösta	63, 113, 117, 118, 123	Åström, Kjell Erland	114
Strålberg, Lena	113	Åström, Roy Hardy	114
Strömbäck, Lennart	113	Åström, Sten	25, 114, 117, 128
Sundberg, Allan	75	Åström, Torbjörn	73
Sundberg, Sonja	113	Öhlund, Anders	114, 117, 120, 123
Sundin, Margareta	113	Öhnerling, Sven	114
Sundqvist, Inger (Rydlund)	114	Öhrneling, Inge	75, 75
Sundqvist, Sven Torkel	114	Östling, Thomas	114
Sundqvist, Tore	45, 56, 57, 63, 117, 120, 123, 126	Öström, Mary	54, 114
Sundqvist, Tore	114	Öström, Sven Rudolf	114
Sundström, Lars Ivar	114		

Innehåll

	Sida
Förord	2
Stadsingenjörer	3
Johan Erik Nyström 1864-1871	4
Erik Rudolf Waldenström 1872-1881	8
Gustaf Wilhelm Bucht 1882-1894	15
Tiden 1894-1901	19
Gustaf Magnus Svalbe 1894-1896	19
Oscar Fredrik Dahl 1896-1901	19
Nya arbetsuppgifter – ny instruktion	20
Herman Atterberg 1901-1904	21
Erik Kinnman 1905-1929	23
Elis Möller 1929-1931	26
Stadsdirektören Allan Schultz som mätningsman 1931-1933	30
Harald Bengtsson 1933-1938	34
Erik Viking 1938-1951	38
Sten Birger Söderborg 1952-1963	41
1958 års organisation	45
Triangelmätningen 1948-1950	48
Några bilder från Söderborgs tid	53
Curt Blidegård 1963-1966	58
Georg Palmgren 1966-1984	59
Förändringarnas årtionden	60
Sista sammanträdet med drätselkammaren 1970	69
Förrättningsman och fastighetsregisterförare	70
Donationsjordens avveckling	71
Namnberedningskommittén	73
AFF – Arbetsgruppen för fritidsbebyggelse	75
WANG-datorn	77
MBK – mätning, beräkning och kartframställning	79
Flygfotografering och numeriska terrängmodeller	80
Reprokameran	82
Tornbyggen	83
Turistkartor	86
Adresskartor	88
Utflyktskartor	90
Utryckningskartor	92
Historiska kartor	93
Lantmåterimuseet	96
”Pers på vers”	98
Sammanläggningen med lantmäteriet 1984	100
Stadsingenjörskontorets personal	110
Ur Gunnar Larssons anteckningar	115
Stadsmättningskontoret – SMK	118
En hyllning till mätningsbiträdena	127
Åke Hansson	128
Sten Åström, en ritare vid stadsingenjörskontoret 1935-1946	129
Fritidsaktiviteter mm	130
Klockarsgrynnan	134
Lantmåteridistriktet	136
Personregister	141